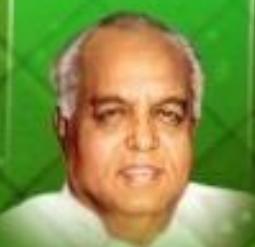

“जान, विजान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार”

- शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंदरे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षणसंस्था, कोल्हापूर संचलित

पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव

जि. सांगली

संस्कार

२०१८-१९

नॅक पुनर्मूल्यांकन श्रेणी
‘बी++’ (CGPA - 2.76)

शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंदरे

₹ १००

१ जून २०१८

१ जून २०१९

शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंदरे जन्मशताब्दी महोत्सव

महाविद्यालयाची उत्कुंग घरारी

मा. कुलगुरु डॉ. देवानंद शिंदे यांच्या हस्ते शिवाजी विद्यापीठातील ग्रामीण भागातील (कला शाखा) प्रथम महाविद्यालयाचे पारितोषिक स्विकारताना मा. प्राचार्य डॉ. आर.आर.कुभार आणि प्राचार्यपक डॉ. वी.टी.कणे, डॉ. तांत्रज्ञ बद्रामे, डॉ. अर्बुन बाध, प्रा. विशाल पाटील

आंतरराष्ट्रीय परिषद पटाया (बायलंड) येथे सहभागी झालेले प्राचार्य डॉ. आर.आर.कुभार आणि प्राचार्यपक डॉ. वी.टी.कणे, डॉ. तांत्रज्ञ बद्रामे, डॉ. अर्बुन बाध, प्रा. विशाल पाटील

२९ सप्टेंबर २०१८ रोजी ऑफिसरमध्ये ट्रेनिंग अंकेड्यांकी कामटी येथे संपन्न झालेल्या NCC ऑफिसरसंच्या पासिंग आउट परेडमध्ये शिवाजी कंपनीचे कंटीजंट कमांडर म्हणून ले. विनोदकुमार कुभार यांनी नेतृत्व केले.

२६ जाने २०१९ प्रजासत्ताक दिन सचलन, नवी दिल्लीसाठी निवड झाल्यावरून अंडीशनल डायरेक्टर जनरल, मेजर जनरल गजेंद्र प्रसाद यांच्याकडून सन्मानचिन्ह स्विकारताना ज्युनिअर अंडर ऑफिसर घनराज विठ्ठल झांबरे

सेवाग्राम आश्रम वर्धा येथे संपन्न झालेल्या राज्यस्तरीय शिविरात उत्कृष्ण कार्यक्रम अधिकारी म्हणून मा. न. मा. जोशी यांच्या हस्ते प्रमाणपत्र स्विकारताना कार्यक्रम अधिकारी प्रा. आण्णामाहेब यांगते

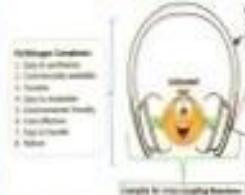
Two Most Downloaded Articles of the Year 2018 and 2019

Functionalized Nitrogen Ligands for Palladium Catalyzed Cross-coupling reactions (Part I & II)

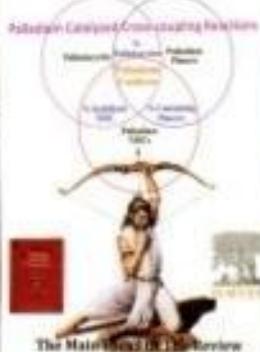
Published in
Journal of Heterocyclic Chemistry

Authors: M. S. Jaiswal

Part I (2018)

Part II (2019)

The management system of
**PADMABHUSHAN DR. VASANTRAODADA PATIL
MAHAVIDYALAYA, TASGAON**
PADMABHUSHAN DR. VASANTRAODADA PATIL MAHAVIDYALAYA, TASGAON,
TASGAON-TURNOON, DISTRICT SANJAY-KOZE, MAHARASHTRA, INDIA
has been assessed and found to be in accordance with
the requirements of standard detailed below:

ISO 9001:2015 QUALITY MANAGEMENT SYSTEM

For the following scope

EDUCATIONAL INSTITUTE [ARTS, COMMERCE AND SCIENCE COLLEGE]

Further certifications regarding the scope of the certificate and the applicability
requirements may be obtained by consulting the organization

Certificate No: BRIT0899

This Certificate is valid from 28/02/2019 until 27/02/2020. Next Surveillance is due
28/02/2020.

Authorized by

This certificate conveys the property of Brit Qualis and valid for 2 years' subject to
interagency surveillance audit. Discreet liability on behalf of certificate holder.
This certificate does not provide the immunity from any legal obligations.
The effect becomes voidable if the surveillance finds "www.britqualis.co.uk"

BRIT QUALIS CERTIFICATION (UK) LIMITED

Registered Office:
2nd Floor, College House, 19 King Edwards Road
RUSSLIP, London, HA4 7AE, UNITED KINGDOM
info@britqualis.co.uk
www.britqualis.co.uk

स्थापना - जून १९६२

NAAC
Reaccredited
"B++" Grade (2.76)

फोन : ०२३४६-२५०६६४

फॅक्स : ०२३४६-२५०४७५

Website : pdvpcollegetasgaon.com
E-mail : san.pdvpmtas@gmail.com

"ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार"

- शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साहुंखे

श्री स्वामी विवेकानन्द शिक्षणसंस्था, कोल्हापूर संचलित

पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव

संस्कार

२०१८-१९

संपादक मंडळ

अध्यक्ष

प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुमार

प्रमुख संपादक

डॉ. डी. वी. थोरवोले

विभागीय संपादक

मराठी विभाग

डॉ. टी. के. चदामे

हिंदी विभाग

प्रा. आर. एस. घोटे

इंग्रजी विभाग

प्रा. पी. आर. खांडे

विज्ञान विभाग

डॉ. ए. एस. कुमार

कलादालन विभाग

डॉ. एच. डी. नदाफ

जाहिरात विभाग

प्रा. के. एन. पाटील

मुख्यपृष्ठ संकल्पना

संपादन सहाय्य

डॉ. डी. वी. धोरंघोले

प्रा. ए. एस. बागल

मुख्यपृष्ठ रचना व

अंतर्गत मांडणी

वी. प्रविण पाटील, कराड.

मुद्रक

साईनाथ प्रिंटिंग प्रेस,

कराड

सर्व विभागीय संपादकांनी आपल्या विभागातील लेखनाची गिवड
संपादन व मुद्रीत शोधन केलेले आहे.

म.व.

संस्कार

२०१८-१९

* प्रकाशन व मालकीसंबंधी माहिती *

फॉर्म नं. ४, उपविधि क्र. ८ प्रमाणे

❖ प्रकाशन स्थळ	: पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव
❖ प्रकाशन काळ	: वार्षिक
❖ प्रकाशक	: प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार
❖ राष्ट्रीयत्व	: भारतीय
❖ पत्ता	: पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव (ता. तासगाव, जि. सांगली)
❖ संपादक	: डॉ. डी. बी. थोरबोले
❖ राष्ट्रीयत्व	: भारतीय
❖ पत्ता	: पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव (ता. तासगाव, जि. सांगली)
❖ मुद्रक	: श्री. साईनाथ प्रेस, कराड.
❖ राष्ट्रीयत्व	: भारतीय
❖ पत्ता	: गुरुवार पेठ, कराड. जि. सातारा.

“मी, प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार जाहिर करतो की, वर दिलेली माहिती
माझ्या माहितीप्रमाणे व समजुतीप्रमाणे खरी आहे.”

स्थळ : तासगाव

दिनांक : एप्रिल, २०१९

प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार

प्रकाशकाची सही

या अंकात व्यक्त झालेल्या नवलेखकांच्या मतांशी संपादक मंडळ सहमत
असेलच असे नाही. त्यांची वैयक्तिक लेखनशीली व मांडणी असेल.

भावपूर्ण

श्रद्धांजलि

सन २०१८ - १९ या वर्षात भारताच्या राजकीय
सामाजिक, शैक्षणिक, वैज्ञानिक क्षितीजावरील ज्यांनी
आपल्या असामान्य बुध्दीमत्तेने, कर्तृत्वाने प्रगतीच्या नव्या दिशा,
स्वतःच्या अस्तित्वाच्या पाऊलखुणा निर्माण केल्या पण काळाने
२०१८-१९ या वर्षात त्यांच्यावर व त्यांच्या कुटुंबियावर आघात
करून आपणापासून हिरावून नेले अशा ज्ञात, अज्ञात
दिग्गजांच्या पवित्र रम्तीस महाविद्यालयाच्या वतीने
भावपूर्ण श्रद्धांजली....!

तसेच नैसर्गिक आपत्ती व अतिरेक्यांचे, नक्षलवाद्यांचे हूळे
व अन्य कारणामुळे ज्या शूर जवानांना हौतातम्य प्राप्त झाले,
त्यांनाही विनम्र अभिवादन व **भावपूर्ण श्रद्धांजली.**
तसेच महाविद्यालयातील गुरुदेव कार्यकर्ते, शिक्षकेतर कर्मचारी
विद्यार्थी-विद्यार्थिनी यांचे जे नातेवाईक स्वर्गवासी झाले
त्यांनाही आमच्या महाविद्यालयाच्या वतीने

भावपूर्ण श्रद्धांजली....!

**PADMABHUSHAN DR. VASANTRAODADA PATIL
MAHAVIDYALAYA, TASGAON.**

At a Glance

- College Secured First Rank in faculty of Arts in rural category in Shivaji University Merit Scholarship scheme for the Year 2017-18
- NAAC Re-accredited with "B++" Grade with C.G.P.A. 2.76
- College belongs to 2 (f) & 12 (B) section of UGC Act, 1956
- College Supported by Department of Science & Technology (DST - under FIST Programme).
- Well experienced Teaching and Non-Teching Staff.

VARIOUS DEPARTMENTS OF OUR COLLEGE

A) Arts

1. Marathi
2. Hindi
3. English
4. History
5. Geography
6. Sociology
7. Economics
8. Pol. Science

C) Science

1. Physics
 2. Chemistry
 3. Mathematics
 4. Zoology
- Self Support**
6. Statistics
 7. Comp.Science
 8. Botany

**E) P. G. Courses
(Self Supporting)**

1. Marathi
2. Hindi
3. English
4. History
5. Economics
6. Geography
7. Commerce (Adv. Costing)
8. Commerce (Acc.)
9. Chemistry
10. Statistics

B) Commerce & B.C.A.

1. Adv. Costing
2. Account
3. B. C. A.

D) Y. C M. O. U.

1. B. A.
2. B. Com.
3. M. B. A.

E) Distance Education

1. B. A.
2. B. Com.
3. M. A.
4. M. Com.

‘ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंरक्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार’

- शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानन्द शिक्षणसंस्था, कोल्हापूर संचलित

पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव

व्यवस्थापक मंडळ

मा. नामदार चंद्रकांत (दादा) बच्चू पाटील	अध्यक्ष	मा. जगद्ग्राथ गढू वायदंडे	सदस्य
मा. संपतराव रामचंद्र जेधे	उपाध्यक्ष	मा. सदाशिव कृष्ण कुंभार	सदस्य
मा. नामदेवराव विठ्ठलराव कांबळे	उपाध्यक्ष	मा. सिताराम महारू गवळी	सदस्य
मा. प्राचार्य अभ्यकुमार गोविंदराव साळुंखे	कार्याध्यक्ष	मा. प्राचार्य डॉ. सिताराम यद्धूपा होनगेकर	सदस्य
मा. डॉ. पुंडलिक नामदेव काळभोर	कार्याध्यक्ष	मा. सखाराम सत्यापा कांबळे	सदस्य
मा. प्राचार्या सौ. शुभांगी मुरलीधर गावडे	सेक्रेटरी	मा. बाळासाहेब निवृती माळी	सदस्य
मा. प्राचार्य डॉ. युवराज अंबादास भोसले	सहसचिव	मा. शशिकांत यशवंत काटे	सदस्य
	प्रशासन	मा. प्राचार्य डॉ. हणुमत्या चौधरी	सदस्य
मा. प्राचार्य डॉ. राजेंद्र विश्वनाथ शेजवळ	सहसचिव अर्थ	मा. श्रीराम शरदचंद्र साळुंखे	सदस्य
मा. खासदार संभाजी शाह छत्रपती	सदस्य	मा. सुर्यकांत हरिभाऊ देसाई	सदस्य
मा. अविनाश दिनकर पाटील	सदस्य	मा. सुर्यकांत महादेव काशिद	सदस्य

आजीव सेवक समिती

मा. प्राचार्य डॉ. युवराज अंबादास भोसले	अध्यक्ष	मा. प्राचार्य अभ्यकुमार साळुंखे	अध्यक्ष
मा. प्राचार्या सौ. शुभांगी मुरलीधर गावडे	सेक्रेटरी	कार्याध्यक्ष, श्री स्वामी विवेकानन्द शिक्षण संस्था, कोल्हापूर	
मा. प्राचार्य डॉ. राजेंद्र विश्वनाथ शेजवळ	सदस्य	मा. प्राचार्या सौ. शुभांगी गावडे	
मा. सिताराम महारू गवळी	सदस्य	सेक्रेटरी, श्री स्वामी विवेकानन्द शिक्षण संस्था, कोल्हापूर	
मा. भाऊसाहेब नानासाहेब सांगळे	सदस्य	मा. आमदार सुमनताई आर. पाटील	सदस्य
मा. सखाराम सत्यापा कांबळे	सदस्य	मा. अविनाश दिनकर पाटील	सदस्य
मा. बाळासाहेब निवृती माळी	सदस्य	मा. प्राचार्य पी. एस. चव्हाण	सदस्य
मा. डॉ. सिताराम यद्धूपा होनगेकर	सदस्य	मा. हिंदुराव भगवान पाटील	सदस्य
मा. विष्णु सुवराव पाटील	सदस्य	प्रा. एम. डॉ. पाटील	सदस्य
मा. शशिकांत यशवंत काटे	सदस्य	प्रो. डॉ. एन. ए. कुलकर्णी	सदस्य
		प्रा. डॉ. वी. टी. कणसे	सदस्य
		प्रा. के. एस. पाटील	सदस्य
		प्रा. डॉ. अलका इनामदार-पाटील	सदस्य
		श्री. एस. डॉ. कोळेकर	सदस्य
		मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार	सचिव

विद्वस्त मंडळ

मा. प्राचार्य अभ्यकुमार गोविंदराव साळुंखे	कार्याध्यक्ष		
मा. प्राचार्या सौ. शुभांगी मुरलीधर गावडे	सेक्रेटरी		
मा. प्राचार्य डॉ. राजेंद्र विश्वनाथ शेजवळ	सहसचिव अर्थ		

त्रिलोक

प्राचार्यांचे मनोगत

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, महाविद्यालयाचे हितचिंतक व साहित्य कलारसीक मित्रहो !

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेचे संकल्पक संस्थापक शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांच्या जन्मशताब्दीच्या औंचित्याने रुन २०१८-१९ चा वार्षिक नियतकालिक अंक आपल्या हाती देताना मग्नस्वी आगंद होतो आहे. या अंकाचे शिलेदार आहेत शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजीच्या संस्कार भुमीत घडलेले आमच्या महाविद्यालयातील नवसाहित्यिक, जून १९६४ साली डॉ. बापूजींनी महाराष्ट्रात शैक्षणिक परिवर्तन झाल्याखेरीज, लोकोद्धार होणार नाही आणि प्रगतीशील महाराष्ट्र घडणार नाही म्हणून श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेची स्थापना केली. आज ४०७ सांस्कृतिक केंद्रातून महाराष्ट्र, कर्नाटक, गोवा प्रांतात बहुजनांच्या मनामनात विद्येचा घटागिनाद होतो आहे आणि कुटुंबातून आर्थिक बदलासुले नवचैतन्य निर्माण होते आहे त्या समाजाचे शिल्पकार म्हणून डॉ. बापूजींच्याबद्दल आम्हास नेहमीच आदर आहे. दैवतत्वाचे देणे काय असते आणि आपल्या नशिकाचे लेणे काय असते ते महाराष्ट्राने अनुभवले डॉ. बापूजींच्यामुळे.

या महाविद्यालयाची उभारणी जून १९६२ साली शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजींनी भविष्यवेधी दृष्टीने केली. मी स्वतःला भाव्यवान समजातो या महाविद्यालयाने सुवर्णमहोत्सवी वर्ष पार करून शिक्षण क्षेत्रातीत स्वतःचे एक वेगळे अस्तीत निर्माण केले. या अस्तित्वाचा शिलेदार होण्याचे भाव्य मला संस्थेचे कार्याधिकार प्राचार्य अभयकुमार साळुंखेसाहेब यांच्यामुळे २१ जून २०११ ला मिळाले. आज २०१८-१९ नियतकालिक अंकाच्या निर्माणाने मी जेव्हा उभा राहून भव्यतेचे अवलोकन करतो तेव्हा माझ्या अंतर्पटलावर समाधानाची लक्ष उमटते. महाविद्यालयाच्या प्रांगणात मी जेव्हा उभा राहून भव्यतेचे अवलोकन करतो तेव्हा मी आनंदाच्या हिंदोळ्यावर उभा असतो. माझा दशकपूर्तीकडे जाणारा महाविद्यालयातील प्रशासनाचा प्रवास पहाता निश्चितच माझ्या एवढा अत्यानंद अथवा परमानंद म्हणा आजपावतो कोणालाच मिळाला नसेल. केवळ प्राचार्य अभयकुमार साळुंखेसाहेब, संस्था सचिव प्राचार्यांसौ. शुभ्रांगी नावडे मॅडम व संस्थेतील पदाधिकारी यांनी निःसंकोचयणे माझ्यावर टाकलेल्या विश्वासामुळे मी हे काम करू शकलो.

माझ्या कारकीर्दीत मी ६४००० स्वरूप.फुटाचे बांधकाम पूर्ण केले असून अजूनही ज्युनिअर विभाग सायबन्स विभागाचे बांधकाम सुरु आहे. माझ्या कारकीर्दीत हे महाविद्यालय दोन वेळा ग्रामीण विभागात गुणवत्तेत पहिले आले याचा मला अभिमान आहे. या महाविद्यालयातील विद्यार्थी गुणवत्तेत जसे आघाडीवर आहेत तसेच सांस्कृतिक क्षेत्रात दुसऱ्याचे लक्ष आपल्याकडे वेधून घेणारे आहेत. तासगावच्या मातीला कलेचा सुगंध आहे. त्यामुळे येथील विद्यार्थी गृह्य, गायन, वादन, चित्रकला, नाट्य, चित्रपट क्षेत्रात चमकत आहेत. अशा विद्यार्थ्यांनी ज्ञानावृत्तरच कलेची जपणूक करता याची यासाठी नजीकच्या काळात सांस्कृतिक हॉल बांधण्याचा माझा मानस आहे. मला खात्री आहे डॉ. बापूजींचा आशिर्वाद आणि प्राचार्य अभयकुमारांची प्रेरणा शक्ती मला फलश्रुतीचा आनंद निश्चितच मिळवून देईल. आज महाविद्यालयात ४८५३ नियमित विद्यार्थी शिक्षण घेत असून १६०० विद्यार्थी दूरशिक्षण व यशवंतराव चक्काण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ केंद्रात शिक्षण घेत आहेत. भविष्यात जरी १०,००० विद्यार्थ्यांचा प्रवेश झाला तरी हे महाविद्यालय लौकिकात व गुणवत्तेत कुठेच कमी पडणार नाही.

ग्रामीण भागातील माझे महाविद्यालय हे एकमेव महाविद्यालय आहे की, विद्यार्थ्यांच्या विकासासाठी नेहमीच इये नवी दालने निर्माण केली जातात. भौतिकशास्त्र, रसायनशास्त्र, वनस्पतीशास्त्र व प्राणीशास्त्र विभागात पी.एच.डी.ची संशोधने होत आहेत. एकूण २५ पेक्षा जास्त विद्यार्थी संशोधनाचे काम महाविद्यालयातील ११ मार्गदर्शकांच्याकडे करीत आहेत. संख्याशारक, इतिहास, अर्थशास्त्र, भूगोल, गणित या विषयातील विद्यार्थ्यांनी विद्यापीठात गुणानुक्रमे मेरीट यादीत येण्याचा मान मिळवला आहे. विशेषत:

बी.एस.सी. गणित विषयातील विद्यार्थींनी कु. भक्ती शहा हिंने २०० पैकी २०० मार्क मिळवून आम्हासन सदमानित केले आहे.

जिम्मेदारी विभाग म्हणाऱे महाविद्यालयाची क्रीडा क्षेत्रातील यशोग्राहा दोन विद्यार्थ्यांनी अखिल भारतीय पातळीवर तलवारबाजीत नेत्रटिपक यश मिळवले तर राज्यस्तरीय कवड्ही व बॉक्सिंग संघात टोन विद्यार्थ्यांची निवड झाली. बांधू उढी रथर्हेत विद्यार्थींठात तृतीय पारितोषिक आम्हास मिळाले तर ए.सी.सी. विभागाले गेली पाच वर्षे दिल्लीपर्यंत मजल रातत्याले मारली आहे. महाविद्यालयातील विद्यार्थी नवी दिल्ली येथील रिपब्लिक डे कॅम्प्यात जाऊन आले तर टेहराटून कॅम्प्यमध्ये बेरस्ट वर्ल्ड ऑफ क्रमांडचे पारितोषिक आम्हास मिळाले. पाच विद्यार्थी भ्रू-दलात दाखल झाले, राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या दोन विद्यार्थ्यांची अहवाल, या राज्यस्तरीय शिविरासाठी निवड झाली तर दोन विद्यार्थ्यांनी राष्ट्रीय शिविरासाठी निवड झाली. त्यापैकी एकीले हिमाचल प्रदेश येदी राष्ट्रीय साहस्री शिविर तर दुसरीले धर्मस्वरूप कर्नाटक येथील राष्ट्रीय शिविर पूर्ण केले. कु. हर्वली जाधव डिला विद्यार्थींठाचा राष्ट्रीय सेवा योजनेचा सांगली जिल्हास्तरीय उत्कृष्ट स्वयंसेविका हे प्रथम क्रमांकाचे पारितोषिक प्राप्त झाले. सांस्कृतिक विभागामार्फत शिवाजी विद्यार्थींठाच्या युवा महोत्सवात आमच्या महाविद्यालयातील विद्यार्थींनी उत्कृष्ट क्रमांकी केली. स्पर्धापरीक्षा, प्लेसमेंट सेल व वाणिज्य विभागाच्या माध्यमातून रोजगार संधीच्या नव्या वाटा विद्यार्थींनी आत्मसात केल्या अनेक विद्यार्थी आज प्रशासनाच्या सेवेत उच्चपदस्थ झाले, याचा आम्हास सार्व अभिमान आहे.

चालू शैक्षणिक वर्षात महाविद्यालयात संस्थामाता सुशिलाटेवी साळुंखे उद्योजकता व कौशल्य विकासकेंद्र आम्ही कला, वाणिज्य, विज्ञान विभागातील सोळा विषयाच्या माध्यमातून सुरु केले. साधारणत: ८८६ विद्यार्थी यामध्ये सहभागी झाले या कोर्सेचा कालावधी १ ते २ महिने असा असलानाही विद्यार्थी मोठ्या प्रमाणात सहभागी झाले, हे या कॅंट्राचे यश मालवे लागेल. या वर्षात विविध विभागांनी जवळ जवळ ८५ उपक्रम राबविलेले आहेत. याचा फायदा विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्व विकास व गुणवत्ता वाढीसाठी झालेचे दिसून येते.

या शैक्षणिक वर्षात डॉ. देवानंद शिंदे, कुलगुरु शिवाजी विद्यार्थी, डॉ. डी. टी. शिंके, प्र. कुलगुरु शिवाजी विद्यार्थी, मा. महेश काकडे, संचालक, परीक्षा व मूल्यमापन, शिवाजी विद्यार्थी, कोल्हापूर तसेच संस्थेचे कार्याध्यक्ष प्राचार्य अभ्याकुमार साळुंखे, १६ महाराष्ट्र बटालियन क्रमांडिंग ऑफीसर कर्नल धारीवाल, डॉ. अविनाश शिरसाट पुणे, डॉ. उदय लोखंडे सातारा, शिवराज पाटील, पुणे, राणी पाटील यशदा पुणे या माध्यवरांनी भेटी दिल्या. सर्वजन भारावले ते आमच्या सायन्स विभागाच्या लॅंबोरेटरी व ग्रांथालयामुळे. आमच्या ग्रांथालयात एकूण ८९८५६ इतकी पुरतके ६३ नियतकालिके या वर्तमानपत्रे असून या वर्षात आम्ही १.६५.४२८ रुपये किमतीचे ११६३ ग्रांथ खरेदी केले.

या महाविद्यालयाची आजची भव्यता, दिव्यता सांगताना मी स्वतःला भाव्यवंत व यशवंत समजातो, कारण हे महाविद्यालयाचे शिल्प घडविताना मला प्राचार्य अभ्याकुमार साळुंखे कार्याध्यक्ष श्री स्वामी विवेकानंद संस्था, प्राचार्य सौ. शुभांगी नावहे मॅडम- संस्था सचिव, प्राचार्य डॉ. युवराज भोसले-सहसचिव, प्रशासन, प्राचार्य डॉ. आर. व्ही. शेजवळ, सहसचिव अर्ध, खा. संजयकाळा पाटील, आमदार सुमनताई पाटील, अविनाशकाळा आटी माध्यवरांनी आम्हाला जे प्रेस आणि सहकारी दिले, त्यांचा मी शतश: क्रांनी राहिल. नियतकालिकाच्या माध्यमातून महाविद्यालयाचा गौरव कलश आपल्या हाती देताना मला माझ्या प्राध्यापकांचा अभिमान आहे ५०% प्राध्यापक पी. एच. डी., नेट-सेटथारक, ९ मायनर रिसर्च प्रोजेक्ट चालू आहेत. प्रतिवर्षप्रमाणे संस्था अंतर्गत तपारांनी होऊन प्राचार्य डॉ. युवराज भोसले सहसचिव प्रशासन यांनी आम्हाला नंक मानांकन बोड 'ए' मिळविण्यासाठी जी नवी दिशा दिली, ती चैतन्याची आहे.

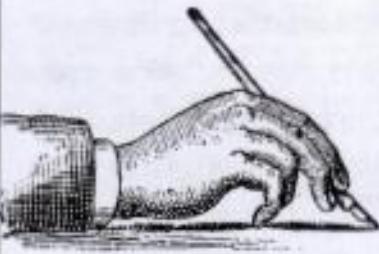
महाविद्यालयाचा लेखाजोगा मांडताना खूप काही सांगता येईल. पण अंकातील नवसाहितिकांचे विचार आपण मोठ्या मनाने आणि स्वागतशील भूमिकेतून सिविकारावेत. ही त्यांची मते आहेत. मी नामगत आहे. या अंकाच्या लिंगिताने आपला व महाविद्यालयाशी सुसंवाद व्हावा. मैत्रीच्या, सज्जेहाच्या नाठी दुड व्हाव्यात, मला व संपादक मंडळाला नवा हुरूप यावा आणि आपली प्रेरणा हीच आमची शक्ती व्हावी ही अवेक्षा.

धन्यवाद !

प्राचार्य

डॉ. रमेश आर. कुंभार

अध्यक्ष, संपादक मंडळ

संपादकीय

माणसाच्या गुलामगिरीला अजाग जबाबदार असते. परिस्थिती किंवा राज्याकर्ते नसतात महणून समाजातील सामाजिक गुलामगिरी नष्ट करावयाची असेल तर लोकात शिक्षणप्रसार करून जागृती निर्माण केल्याखोरीज नवसमाज आणि नवभारत निर्माण होणार नाही. याची जाणीव क्रांतीपुत्र शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी सांगुऱेना इलाली. बापूजीच्या जीवनाचा प्रवास सुखापेक्षा दुःखाच्या, संकटाच्या पाऊलवाटांचा अधिक होता. पण त्यांचे आत्मबल प्रचंड होते शिक्षणाची आसक्ती प्रचंड होती आणि समाजाच्या विकासाबद्दलची तळमळ विद्यार्थी दरेतच होती. महणून त्यांनी इस्लामपूराला असताना सुरुवातीच्या काळात पंथरा शाळा काढल्या. पदवी शिक्षणानंतर कर्मवीरांच्या सहवासात बापूजी जानदानाचे कार्य करू लागले. त्यावेळी त्यांना अंतरयामी जाणीव झाली. ज्या कृष्णा कोयनेच्या जलाशयाने महाराष्ट्र कर्नाटकाचे भाग्य उजळले त्या कोयना परिसरातील पाटण तालुक्यातील रामापूर नावात जब्मलेल्या बापूजींना वाटले, एक कृष्णा कोयनेचा संगम, काळ्या मातीला, खडकाळ रेतीला अभिषेक करून लोकांचे जीवन संपूर्ण समृद्ध करत असेल तर आपण शिक्षणाच्या नाईयमातून अजानाचा अंदःकार का नष्ट करू शकणार नाही. शिक्षणाच समाज आणि राष्ट्र घडविते, या जाणीवेने कृष्णा कोयनेच्या प्रीतिसंगमावर योगेश्वर भगवान मुरलीधराच्या मंटिरात १९ ऑक्टोबर, १९५४ ला 'श्री स्वामी विरेकानंद शिक्षण संस्थेची स्थापना केली, आज ४०७' शीक्षणिक संकुलातून महाराष्ट्र कर्नाटक, गोवा प्रांताचे भाग्य उजळले आहे.

शिक्षणाच्या प्रसार करताना उद्धशिक्षणासाठी बापूजींनी जी पहिली पाच महाविद्यालये स्थापन केली. त्यापैकी पदमभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील हे एक, या महाविद्यालयाच्या नावातच किर्ती, प्रगती आहे एका क्रांतीपुत्राने दुसऱ्या क्रांतीपुत्राचे नाव देऊन स्वातंत्र्यानंतर केलेला सन्मान महणजे आमचे महाविद्यालय.

सांगली जिल्ह्याच्या शीक्षणिक इतिहासाची पाने जेव्हा लिहिली जातील तेव्हा आमच्या महाविद्यालयाचे नाव सुवर्णक्षरांनी लिहावे लागेल. गेल्या ५६ वर्षांत या महाविद्यालयाचे कला, क्रीडा, साहित्य, एन.एस.एस., एन.सी.सी. संशोधन लेखन या क्षेत्रात जे वैभव दिसते आहे. त्याचे कारण शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी सांगुऱे यांनी सांगितलेली पंचसुनी सत्य, शील, प्रामाणिकपणा, त्याग, पिलवणूकीस आका हेच मानवाचे अधिष्ठान मानून आमच्या महाविद्यालयात जानदान केले जाते. याची प्रचिती महाविद्यालयाच्या स्थापनेपासून येते आहे. गुणवत्तेच्या क्षेत्रात सतत विद्यापीठात स्वतःचे तेगळे अस्तित्व जपणाऱ्या महाविद्यालयाच्या शिरपेचात मार्च २०१७-१८ त्या परीक्षेने मानाचा तुरा खोवला. शिवाजी विद्यापीठाच्या गुणवत्ता यादीत महाविद्यालयाची कला शाखा झामीण भागात रस्तग दुसऱ्यांदा सर्वप्रथम आली. शिवाजी विद्यापीठाचे कुलगुरु डॉ. देवानंद शिंदे यांनी सन्मानपुरुक गुणवत्तेचे पारितोकिक महाविद्यालयाचे गुणधारक प्राधार्दी डॉ. आर. आर कुंभार यांच्या हाती दिले. आज महाविद्यालयात ४८५३ विद्यार्थी जानसाधना करीत असून महाविद्यालयाच्या स्थापनेपासून आजपावतो क्रीडा विभागाने स्वतःचे तेगळे अस्तित्व कबूली, खो-खो, क्रिकेट, तलवारबाजी, अंघलेटिक्स, फुटबॉलमध्ये निर्माण केले असून राज्य, राष्ट्रीय पातळीवर पारितोषिके मिळवली आहेत. एन.सी.सी.विभागातील गेल्या पाच वर्षात किमान दोन विद्यार्थी Republic

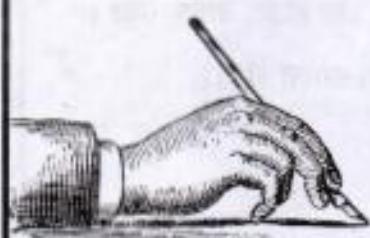
Day Comp, New Delhi येथे जातात. तर गार्डीय सेवा योजनेच्या शिवाजी विद्यापीठाच्या कॅम्पसांवरील आमच्या महाविद्यालयातील ११० पेक्षा अधिक विद्यार्थ्यांची झालेली निवड आम्हास भुषणावह आहे. तसेच संशोधन क्षेत्रात प्राध्यापकांच्या बरोबर विद्यार्थीही आघाडीवर असून विद्यापीठाच्या अविष्कार रप्यांत दोन पारितोषिके आम्हास मिळाली.

या महाविद्यालयाला भूषण वाटावे असे घडले ते म्हणजे, एन.सी.सी. विभागातील ११ विद्यार्थ्यांची इंडियन आर्मी मध्ये झालेली निवड आम्हास भुषणावह आहे. विद्यार्थ्यांच्या प्रतिमेला योग्य आकार देण्याचे काम महाविद्यालयातील शिक्षक करत असतात. विविध चर्चासत्रे, कार्यशाळा, शोध लिंबंध, परिषदांचे आयोजन या कार्यक्रमातून शिक्षक अधिक अनुभव संपर्क होतात. शिक्षकांच्या वैद्यकिक अहवालात त्यांच्या यशाचे प्रतिबिंब दिसते. या अंकातील लिहते लेखन, नव साहित्यिक आहेत. त्यांच्या कविता, लेखात नवरेपणा, कदाचित बुजरेपणा असेलही तरी से साहित्य समाजमनाचा आरसा आहे. साहित्य छटांचे अंतरंग देगळे असले तरी समाजबदलाचा, परिवर्तनाचा आश्वासक जगण्याचा, मैत्रीचे नाते अनुट ठेवण्याचा तो एक प्रतिभाविष्कार आहे. साहित्यातल्या प्रत्येक शब्दाला एक मुल्य आहे. तुम्ही अंकातील साहित्य जसे वाचल तसे लक्षात येईल, या साहित्यात रुग्नांद, रंजन, प्रबोधन या हेतूचे प्रकटीकरण झाले आहे.

या अंकाच्या यशस्वीतेसाठी प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार यांनी केलेले मार्गदर्शन अत्यंत मोलाचे आणि परिमाणकारक ठरले आहे. त्यांनी 'संस्कार' अंकाचा चौहा मोहरा बदलण्याचा केलेला प्रयत्न आणि अंकासाठी आम्हाला दिलेली घेतला अमुल्य आहे. त्यांचे शिक्षण क्षेत्रातील योगदान इतकं श्रेष्ठ ठरले आहे की, नुकतीच्या त्यांची रयत शिक्षण संस्थेच्या सदगुरु नाड्ये महाराज महाविद्यालय, कराड येथे कुलगुरु नियुक्त शासकीय प्रतिनिधी म्हणून १० वर्षांसाठी निवड झाली आहे त्यातच त्यांच्या शीक्षणिक दृष्टीकोनाविषयी असलेल्या कार्याची प्रधिती दिसून येत आहे.

या अंकाच्या यशस्वीतेसाठी संस्थापातलीवरून संस्थेचे कार्याधिकार प्राचार्य अभ्यकुमार साळुंखे, प्राचार्य सौ. शुभांगी गावडे मॅडम, संस्था सचिव, मा. प्राचार्य डॉ. युवराज भोसले, सहसचिव-प्रशासन, मा. प्राचार्य डॉ. आर. ढी. शेजवळ सहसचिव-अर्थ, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार नियतकालिकाचे सर्व विभागाचे सदरच व प्रा.ए.एस.बागल व प्रा.डॉ.तातोबा बटामे यांचे अतिशय मोलाचे सहकार्य लाभले. त्याबद्दल त्यांचे हार्दिक आभार तसेच महाविद्यालयातील इतर सर्व प्राध्यापक वृद्ध, कार्यालयीन कर्मचारी, सेवक वर्ग व विद्यार्थी-विद्यार्थीनीचे बहुमोल सहकार्य लाभले. त्याबद्दल मी कृतज्ञता व्यक्त करतो. अंकाच्या उत्कृष्ट व सुवक छपाईबद्दल साईनाथ प्रिंटिंग प्रेस कराड चे मालक श्री. विजय साळुंखे व त्यांचे सहकारी मेधा झाफिकस चे मालक प्रतिण पाटील आटकेकर यांचे मी मनापासून आभार मानतो. ज्ञात, अज्ञात, प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष ज्यांचे सहकार्य लाभले त्या सर्वांची मनःपूर्वक आभार !

धन्यवाद !

संपादक
प्रा. डॉ. डी. बी. थोरवोले
मुख्य संपादक
'संस्कार' वार्षिक अंक, २०१८-१९

संस्थेची प्रार्थना

हरे राम, हरे राम, राम राम हरे हरे ।
 हरे कृष्ण, हरे कृष्ण, कृष्ण कृष्ण हरे हरे ॥
 राम, कृष्ण, रहीम, ख्रिस्त
 बुद्ध, इरनुट्र ।
 महावीर मानवसंत मानव्याचे दीपस्तंभ
 लीन दीन होऊन त्यांचे
 बंदूया चरण ।
 सत्य, शील, प्रामाणिकता,
 त्याग, पिळवणूकीस आळा,
 मानव्याचे अधिष्ठान
 इशतत्त्व दर्शन ।
 यांचे ज्ञान नि विज्ञान हाच सुसंस्कार ।
 विवेकाच्या आनंदाचा लाभ शिक्षणांत ॥

- शिक्षणमहर्षी डॉ. वापूजी साळुंखे

अग्ने नय सुपथा राये अस्मान्
 विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।
 युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो
 भूयिष्ठां ते नमः उक्ति विद्येम् ॥

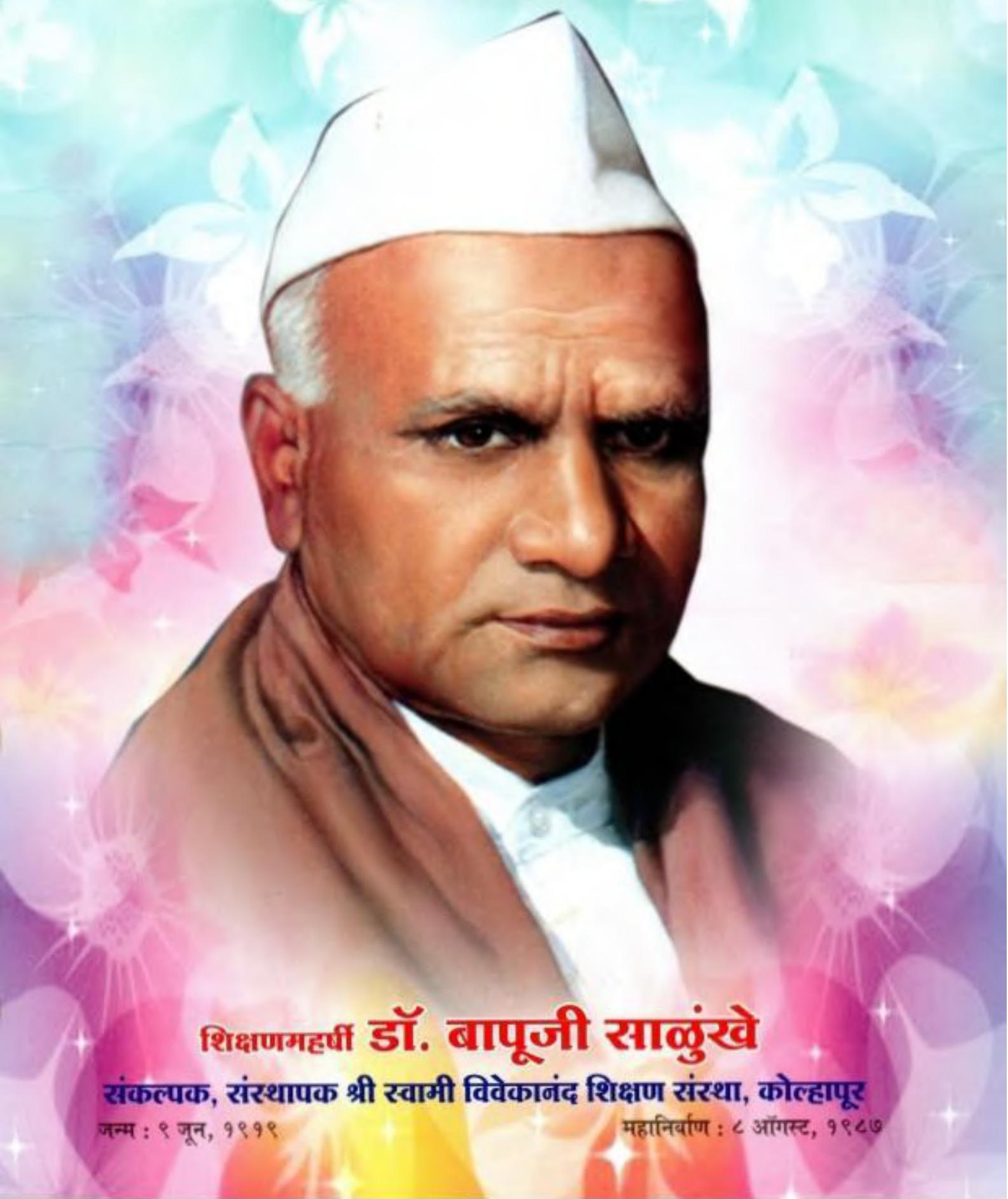
- ईशोवास्योपनिषद

पसायदान

आता विश्वात्मके देवें । येणे वाग्यज्ञे तोषावें ।
 तोषोनि मज यावें । पसायदान हें ॥१॥
 जे खळांची व्यंकटी सांडो । तया सत्कर्मी रति वाढो ।
 भूतां परस्परे पडो । मैत्र जिवांचे ॥२॥
 दूरितांचे तिमिर जावो । विश्व स्वर्धर्म सूर्य पाहो ।
 जो जे वांछिल तो तें लाहो । प्राणिजात ॥३॥
 वर्षत सकळमंगळी । ईश्वरनिष्ठांची मांदियाळी ।
 अनवरत भूमंडळी । भेटतु भूतां ॥४॥
 चला कल्पतरुंचे आरव । चेतनाचिंतामणीचें गांव ।
 बोलते जे अर्णव । पीयूषाचे ॥५॥
 चंद्रमे जे अलांछन । मार्त्तड जे तापहीन ।
 ते सर्वाही सदा सज्जन । सोयरे होतु ॥६॥
 किंवहुना सर्वसुखी । पूर्ण होऊनि तिहीं लोकीं ।
 भजिजो आदिपुरुळ्यी । अखंडित ॥७॥
 आणि ग्रंथोपजीविये । विशेषीं लोकीं इये ।
 दृष्टादृष्टविजये । होआवें जी ॥८॥
 येणे म्हणे श्री विश्वेशरावो । हा होईल दानपसावो ।
 येणे घरें जानदेवो । सुखिया झाला ॥९॥

त्रिलोक

॥ ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार ॥

शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

संकल्पक, संरथापक श्री रवामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर

जन्म : ९ जून, १९१९

महानिर्वाण : ८ ऑगस्ट, १९८७

॥ आमचे श्रद्धास्थान ॥

संरथामाता सुशिलादेवी साळुऱ्ये

जन्म : ४ सप्टेंबर, १९२७

महानिर्वाण : २२ ऑक्टोबर, २०१३

॥ आमचे स्फूर्तिस्थान ॥

पडभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील

थोर रवातंत्र्यसेनानी व माजी मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य

जन्म : १३ नोव्हेंबर, १९१७

महानिवारण : ९ मार्च, १९८९

पद्यभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव

संस्था पदाधिकारी

श्री स्वामी विवेकानन्द शिक्षणसंस्था, कोल्हापूर

संस्था अध्यक्ष

मा. नामदार चंद्रकांत (दादा) पाटील

महसूल, मदत व पुनर्वसन,
सार्वजनिक बांधकाम मंत्री, महाराष्ट्र राज्य

संस्था कार्याध्यक्ष

मा. प्राचार्य अमयकुमार सांकुरंजे

संस्था - उपाध्यक्ष

मा. नामदेवराव कांबळे

मा. संपतराव जेठे

कार्याध्यक्ष

मा. पुण्डलिक काळमोर

पचाभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव

संस्था पदाधिकारी

श्री स्वामी विवेकानन्द शिक्षणसंस्था, कोल्हापूर

संस्था सचिव

मा. प्राचार्या सौ. शुभांगी गावडे

संस्था - सहसचिव

प्रशासन

मा. प्राचार्य
डॉ. चुवराज भोसले

अर्थ

मा. प्राचार्य
डॉ. राजेंद्र शेजवळ

कुलगुरु, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

मा. डॉ. देवानंद शिंदे

प्र. कुलगुरु
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

मा. डॉ. डी.टी. शिरोडकर

प्राचार्य

मा. डॉ. आर.आर. कुंभार

पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव

संपादक मंडळ

डॉ. ही. वी. थोरवाळे

संपादक

डॉ. टी. के. बदामे

मराठी विभाग

प्रा. आर. एस. मोरे

हिंदी विभाग

प्रा. पी. आर. खाडे

इंग्रजी विभाग

डॉ. ए. एस. कुमार

विज्ञान विभाग

डॉ. एच. डी. नन्दाक

कलाकौशल्य विभाग

प्रा. के. एन. पाटील

जाहिरात विभाग

महाविद्यालय विकास समिती

प्रा. के. एन. पाटील

प्रा. एम. डी. पाटील

प्रोफेसर डॉ. एन. ए. कुलंकर

डॉ. वी. वी. कर्णंकर

डॉ. सौ. ए. ए. पाटील

प्रा. एस. डी. कोळेकर

अभिनंदनीय

मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुम्भर
रवत शिक्षण संस्थेच्या एस.जी.एम.कॉलेज, कराड.
कुलगुरु नियुक्त प्रतिनिधी निवड

प्रा. डॉ. बी.डी. सूर्यवंशी
प्रोफेसरपटी निवड

प्रा. डॉ. एन. ए. कुलकर्णी
प्रोफेसरपटी निवड

डॉ. बी. वाडे
आंतरराष्ट्रीय शोधनिबंध प्रकाशन

डॉ. अलका पाटील
मेबर, बोर्ड ऑफ स्टडीज

डॉ. एस. ए. खाडे
अभ्यासक्रम पुस्तकांचे प्रकाशन

डॉ. बी. टी. कणसे
लाईफ टाईम अच्युमेंट अवार्ड प्राप्त

डॉ. अर्जुन वाध
लघुसंशोधन प्रकल्प मंजूर

डॉ. टी. के. वदामे
शिवम संशोधन पत्रिका सदस्यपटी निवड

प्रा. एम. यू. पाटील
लघुसंशोधन प्रकल्प मंजूर

डॉ. बी. जे. कदम
लघुसंशोधन प्रकल्प मंजूर

प्रा. ए. ए. जगदाळे
सेट परीक्षा उत्तीर्ण

आमचे यशवंत : गुणवंत विद्यार्थी

कविश्मा आवळे
मराठी 'गल्ली' चित्रपटात
भूषिका

दीपाली जगताप
शिवाजी विद्यापीठ
गुणवत्ता शिक्ष्यवृत्ती प्राप्त

सना जमादार
विद्यापीठ गुणवत्ता यांतील
९ वा क्रमांक

सोनाली कर्गरे
तासगाव नगरपारिषद
वकऱ्यत्व स्पर्धा प्रथम

श्वेता माने
तासगाव नगरपारिषद
वकऱ्यत्व स्पर्धा तृतीय

गौरी झोडे
जिल्हास्तरीय बकऱ्यत्व
स्पर्धेत प्रथम

शामल रास्ते
नेट परीक्षा
उत्तीर्ण

ज्योती पाटंगे
अधिकारी संशोधन स्पर्धा
द्वितीय क्रमांक

भक्ती शहा
गणित विषयात
२०० पैकी २०० गुण

लक्ष्मण माळी
नेट परीक्षा
उत्तीर्ण

मधुगंधाली तारळेकर
सेट परीक्षा
उत्तीर्ण

भारत भोसले
P.S.I. पदी निवड

विक्रम पाटील
इंडियन आर्मी
निवड

प्रशांत पाटील
पोलिस कॉस्टेबल पदी
निवड

धनश्री भगत
P.S.I. पदी निवड

शुभांगी भिलवडे
P.S.I. पदी निवड

स्नेहल माने
मंत्रालय सिलेक्शन

प्रांजली पाटील
शेतकी महाव्यक्त ऑफिसर

जिमखाना गुणवंत विद्यार्थी

अनुप कदम
अमृतसर-कबड्डी
स्पर्धेसाठी निवड

पायल ठाकुर
अमृतसर-तलवारबाजी
स्पर्धेसाठी निवड

अजय पाटील
आंतररिविमागीव हॅण्डबॉल
स्पर्धेसाठी निवड

दिपक चव्हाण
सांगली-बांकसींग
स्पर्धेत द्वितीय

गौरेश भोसले
सांगली-बांकसींग
स्पर्धेत प्रथम

मनिषा मोहिते
सांगली-बांकसींग
स्पर्धेत प्रथम

प्रतिक्षा कांबळे
सांगली-बांकसींग
स्पर्धेत तृतीय

विनायक येढे
विद्यापीठाच्या अंथलेटिक्स
स्पर्धेत तृतीय

पवन बुधावले
विभागीय कुस्ती
स्पर्धेत प्रथम

प्रगती पाटील
राज्यस्तरीय अंथलेटिक्स
स्पर्धेत प्रथम

सुप्रिया शेंडगे
राज्यस्तरीय अंथलेटिक्स
स्पर्धेत द्वितीय

धनश्री पाटील
राज्यस्तरीय अंथलेटिक्स
स्पर्धेत तृतीय

पंचायत भूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभाचे प्रमुख पाहुणे मा. सौ. राणी पाटील यांच्या समवेत महाविद्यालयातील गुरुदेव कार्यकर्ते

कला वाणिज्य विभाग - प्राध्यापकबृंद

विज्ञान विभाग - प्राध्यापकबृंद

संस्कार, संपादक मंडळ

प्रशासकीय कर्मचारी व सेवक

महाविद्यालयातील प्रथम पदवीदान समारंभाची क्षणचित्रे

मा.डॉ.पी.एस.पाटील, मा.प्राचार्य डॉ.आर.व्ही शेजवळ व मा.प्राचार्य डॉ.आर.आर.कुंभार - विचार व्यक्त करताना

पदवी प्राप्त स्नातक मान्यवरांच्या समवेत

मान्यवरांच्या हस्ते पदवी स्विकारताना स्नातक

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभाची क्षणाचित्रे

ध्वजारोहण करताना मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार,
व उपस्थित मान्यवर

शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजीना अभिवादन करताना
मा.सी.राणी पाटील व उपस्थित मान्यवर

कार्यक्रम कमिटी प्रमुख प्रा. डॉ. अलका पाटील
पाहुण्याचे स्वागत व परिचय करून देताना

विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना प्रमुख पाहुण्या
मा. सी. राणी पाटील

मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार अध्यक्षीय मनोगत
व्यक्त करताना

वार्षिक अहवाल बाचन करताना कार्याध्यक्ष
प्रा. एम. डी. पाटील

जिमखाना विभागाचे अहवाल बाचन करताना
विभागप्रमुख प्रा. ए. के. पाटील

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभाचे आभार व्यक्त करताना
कार्यक्रम कमिटी सदस्य प्रा. डॉ. डी. बी. थोरबोले

चर्चासत्र, परिषद, कार्यशाळा : क्षणचित्रे

दोन दिवसीय राष्ट्रीय चर्चासत्रामध्ये अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त करताना प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार

शब्दावली आरोगासंबंधी माहिती सांगताना आयोगाचे मुख्य अधिकारी डॉ. अशोक सोलवटकर

गणितशास्त्र विभागाच्या परिषदेच्या उद्घाटनप्रसंगी मार्गदर्शन करताना उद्घाटन डॉ. श्रीकांत कोकरे

गणितशास्त्र विभागाच्या कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना मा. डॉ. मच्छिंद्र गोफणे

टीचर्स ट्रेनिंग प्रोग्रेम या कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना मा. अदित्य पुंदीर

टीचर्स ट्रेनिंग प्रोग्रेम या कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार

परीक्षा पद्धती व अनुरंगिक बदल या विषयावरील आयोजित कार्यशाळेत विचार व्यत करताना मा. श्री. महेश काकडे

प्लेसमेंट सेल विभागामार्फत आयोजित कार्यक्रमात मार्गदर्शन करताना प्रमुख वक्ते मा. ए. एस. परदेशी

वाणिज्य विभाग

वाणिज्य असोसिएशनचे उद्घाटन करताना प्रमुख पाहुणे
प्रा.डॉ.उदय सोऱ्हांडे व प्राचार्य डॉ.आर.आर.कुमार

‘राष्ट्रीय ग्राहक दिनानिमित मार्गदर्शन करताना
तहसिलदार मा.श्री.दिपक बजाळे व उपस्थित मान्यवर

व्यवस्थापकीय आणि उद्योजकीय कौशल्य या विषयावरती
मार्गदर्शन करताना प्रा. अभिजित प्रधान व उपस्थित मान्यवर

‘करिअर घडविण्याचा सोपा मंत्र’ या विषयावर मार्गदर्शन
करताना मा.प्रा.डॉ.अविनाश शिरसाट व उपस्थित मान्यवर

पदवीनंतरच्या रोजगार संधी या विषयी मार्गदर्शन करताना
प्रा.के.एस.पाटील व उपस्थित मान्यवर

कॉर्मसं क्षेत्रातील करियरच्या वेगवेगळ्या वाटा
या विषयावरती मार्गदर्शन करताना मा.श्री. पंकज मानधने

‘शिवार’ कृथी व पशुपक्षी प्रदर्शनास वाणिज्य विभागातील
प्राध्यापक व विद्यार्थ्यांची भेट

शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर येथील राज्यस्तरीय
आविष्कार संशोधन स्पर्धेच्या प्रसंगी स्पर्धक व प्राध्यापक

जिमखाना विभाग

प्रा. ए. के. पाटील
जिमखाना विभागप्रमुख

आंतरविभागीय तलवारबाजी स्पर्धेच्या उद्घाटनाचे प्रमुख डॉ. दिपक देशपांडे यांचा सत्कार करताना महाविद्यालयाचे प्राचार्य

शिवाजी विद्यापीठ आंतरविभागीय तलवारबाजी स्पर्धेतील एक क्षण

राज्यस्तरीय कबड्डी स्पर्धेचे क्रीडांगण पुजन करताना उद्घाटक मा. डॉ. विजय सावंत व कार्यक्रमाचे अध्यक्ष मा. प्राचार्य अभयकुमार

डॉ. बापूजी साळुंखे जन्मशताब्दी वर्ष कबड्डी स्पर्धेच्या उद्घाटनप्रसंगी मा. प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे यांचे स्वागत करताना मा. प्राचार्य कुमार सर

राज्यस्तरीय कबड्डी स्पर्धेच्या उद्घाटनसमयी मार्गदर्शन करताना मा. प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे आणि उपस्थित मान्यवर

राज्यस्तरीय कबड्डी स्पर्धेची आभार व्यक्त करताना गोपीरिक शिक्षण संचालक प्रा. अजित पाटील

कबड्डी स्पर्धेचेळी क्रीडांगणावर नाणेफेक करताना मा. प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे आणि मान्यवर

आंतरविभागीय तलवारबाजी स्पर्धेतील पुल्य व महिला निवड झालेला संप

राज्यस्तरीय कबड्डी स्पर्धेतील एक क्षण

गुणवंत खेळाडूंना पारितोषिक वितरण करताना प्रमुख पाहुण्या मा. सौ. गणी पाटील व कार्यक्रमाचे अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुमार व उपस्थित मान्यवर

राष्ट्रीय सेवा योजना

प्रा.डॉ. तातोबा चवदारे
कार्यक्रम अधिकारी - १

प्रा.डॉ. दत्तात्रेय साखरे
कार्यक्रम अधिकारी - २

प्रा.डॉ. परशुराम तेली
कार्यक्रम अधिकारी - ३
सेलफ कायनान्स युनिट

औरंगाबाद येथील आव्हान या शिविरात विद्यापीठाचे प्रतिनिधीत्व करून पारितोषिक प्राप्त - कु.हर्षली जाधव

आंतरराष्ट्रीय योगदिनानिमित्त प्रात्यक्षिक दाखविताना योगगुरु मा.वालिमक खेळनार व प्राचार्य व इतर

बृक्षारोपण करताना BOM चे शास्त्राधिकारी मा.डी.एम.महाडिक सोबत प्राचार्य व इतर

रा.से.योजना १८-१९ विभागाचे उद्घाटक मा.सदाशिव मोरे यांचे स्वागत करताना

तंबाखू विरोधी राष्ट्रीय कार्यक्रमांतर्मत पोस्टर स्पृही आयोजन प्रसंगी डॉ. मुजाहिद अल्लासकर व इतर

'पाणी जाणि शाश्वत विकास' या कार्यगाळेप्रसंगी अॅड. रविंद्र पोमने, अनिकेत खेडकर व इतर

केरळ महापूर आपत्तीसाठी रा.से.यो.च्यावतीने महाविद्यालयाच्या परिसरातून मदत निधी संकलन

तासगाव ऐतिहासिक रथोत्सवानंतर रथ मार्गावर रा.से.यो.च्या बलीने स्वच्छता अभियान

रक्तदान शिवीर याप्रसंगी रोटरी क्लबचे मा.संजय कुचकर साहेब, मा. संजय नाईक, श्री. पटेल साहेब व प्राचार्य कुंभार सर व इतर

शिवपरिक्रमा गडकोट किल्ले संवर्धन - किल्ले रायरेश्वर येथे सहभागी झालेले महाविद्यालयातील रा.से.यो.स्वच्छसेवक

राष्ट्रीय सेवा योजना

राष्ट्रीय एकता शिविरात मा. कुलगुरु देवानंद शिंदे यांच्या समवेत रासेयो स्वयंसेविका कु. हर्षली जाधव व इतर

रक्षाबंधन दिनानिमित्त पोस्ट कर्मचाऱ्याना राखी बांधताना रासेयो स्वयंसेविका

मीजे सावडे येथे 'आई मला जगाथंचं' या विषयावर मार्गदर्शन करताना मा. सौ. राणी पाटील व इतर

मीजे सावडे गाव तलावावरील स्तरा बिस्तारीकरण करताना सरपंच मा. प्रदीप काका माने व इतर

मीजे सावडे येथे शिविरात मा. खासदार संजयकाळा पाटील यांचे स्वागत करताना सरपंच प्रदीप माने

मीजे सावडे येथे शिविरप्रसंगी मार्गदर्शन करताना मा. आ. सुमनताई पाटील व इतर मान्यवर

मीजे सावडे येथे शिविरप्रसंगी मार्गदर्शन करताना प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार

सावडे येथील गणिततज्ज्ञ श्रीमती सुमनताई जाधव यांच्यासमवेत प्राचार्य कुंभार सर व इतर

वार्षिक पारितोषिक वितरण, गुणवंत स्वयंसेवकांचा सत्कार प्रसंगी मा. सौ. राणी पाटील व इतर

मीजे सावडे - शिविरातील मान्यवर वक्त्यांचे विविध विषयांवर मार्गदर्शन

सरपंच मा. प्रदीप काका माने

प्रा. डॉ. ही. के. गायकवाड समन्वयक, NSS, SUK

बनपरिकेत्रपाल मा. मदन क्षीरसागर

गटशिक्षणाधिकारी मा. प्रदीप कुडाळकर

मा. डॉ. कविता जाधव

तासगाव नगराध्यक्ष मा. डॉ. विजय सावंत

प्रेसिद्ध रंगकर्मी मा. अनिल बाडकर

पशन भुषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तारगाव

यशवंतराव चक्रवाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, अभ्यासकेंद्रातर्गत विशेष उपक्रम

प्रा. आण्णासाहेब आगल
कार्यक्रम अधिकारी

ज्ञानगंगा धरोघरी

बृक्षारोपन करताना मा.प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार
व प्राध्यापक वर्ग

रक्तदान करताना कार्यक्रम अधिकारी प्रा. आण्णासाहेब आगल
व उपस्थित प्राध्यापक वर्ग

महात्मा गांधीच्या १५० व्या जयंतीचे औचित्य साधून
निंबंध बक्तुत्व स्पर्धेचे आयोजन

स्वच्छ सर्वेक्षण २०१८ - तासगाव नगरपरिषदेच्या बतीने
महाविद्यालयाचे प्रशस्तीपत्र सिव्हिकारताना कार्यक्रम अधिकारी

अभ्यासकेंद्रास सदिच्छा भेटीप्रसंगी मार्गदर्शन करताना
विभागीय संचालक प्रा.दादासाहेब मोरे

राज्यस्तरीय शिवीर मीजे य.पा.बाडी येथील विशेष
श्रमसंस्कार शिविरात स्वयंसेवकांसमवेत कार्यक्रम अधिकारी

जागतिक योग दिन २१ जून-योग प्रात्यक्षिक करताना प्राध्यापक वृंद

पंचायत डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव

अग्रणी महाविद्यालय योजनेअंतर्गत विशेष उपक्रम

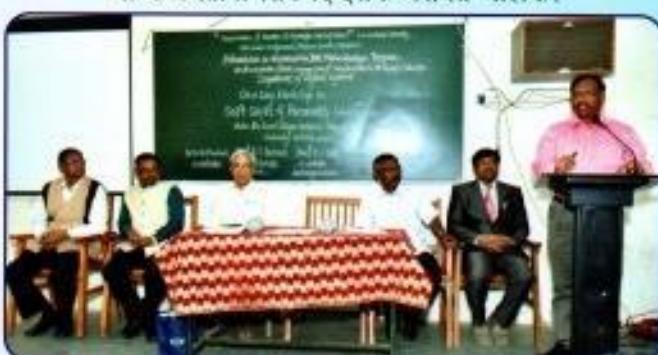
अग्रणी अंतर्गत 'चित्रपट निर्मिती प्रक्रिया' कार्यशाळा अंधक्षीय मनोगत व्यक्त करताना प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुभार

अग्रणी अंतर्गत 'चित्रपट निर्मिती प्रक्रिया' या विषयावर भाष्य करताना सिने दिग्दर्शक यशवंत भालकर

इंग्रजी विभागांतर्गत एक दिवसीय कार्यशाळेचे उद्घाटक मा. ए. एन. पाटील उद्घाटनप्रसंगी विचार मांडताना

इंग्रजी विभागाच्या एक दिवसीय कार्यशाळेत विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुभार

अर्धशास्त्र विभागामार्फत आयोजित एकदिवसीय कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना बैक ऑफ महाराष्ट्रचे शाखाधिकारी मा. निलेश जाधव

मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुभार यांच्या शुभहस्ते 'अर्धशास्त्रातील हस्तलिहित आकृत्या' प्रकाशन

वसंत आविष्कार संशोधन महोत्सवाच्या उद्घाटनप्रसंगी मार्गदर्शन करताना डॉ.एस.टी.साळुंखे व उपस्थित मान्यवर

वसंत आविष्कार संशोधन मेलाव्यात विद्यार्थ्यांनी सादर केलेल्या संशोधन प्रकल्पाची पाहणी करताना प्रमुख पाहुण्यासमवेत महाविद्यालयाचे प्राचार्य व सर्व प्राध्यापक वृद्ध

पश्चिम डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव

अग्रणी महाविद्यालय योजनेअंतर्गत विशेष उपक्रम

अंतर्गत तक्रार निवारण समितीमार्फत आयोजित एकदिवसीय कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना प्रमुख पाहुण्या मा.डॉ.जयश्री पाटील

अंतर्गत तक्रार निवारण समितीमार्फत आयोजित एकदिवसीय कार्यशाळेचे महत्व सांगताना मा.डॉ.एस.डॉ.जाधव

स्पर्धा परीक्षा विभागाअंतर्गत एक दिवसीय कार्यशाळेत सहभागी झालेले विद्यार्थी

स्पर्धा परीक्षा विभागाअंतर्गत 'सामान्य क्षमता चाचणी' परीक्षेचे प्रमाणपत्र प्रदान करताना महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आर.आर.कुमार व प्रा.प्रभाकर पाटील

प्राणीशास्त्र विभाग आयोजित Vermicomposting Bio-technology या कार्यशाळेत प्रमुख वक्ते डॉ.पाटील एस.एस.मार्गदर्शन करताना

कौमसं विभागाच्या एकदिवसीय कार्यशाळेत विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना प्रमुख वक्ते मा.श्री. मंगेश कोरे

भौतिकज्ञान विभागामार्फत आयोजित एकदिवसीय कार्यशाळेत विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना मा.प्राचार्य डॉ.आर.आर.कुमार

भौतिकज्ञान विभागामार्फत आयोजित एकदिवसीय कार्यशाळेत विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना विषवतज्ञा मा.डॉ.टी.जे.शिंदे

सांस्कृतिक विभाग

शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी सालंखे जन्मशताब्दी वर्ष ૨૦૧૮-૧૯
ગાન्धસ્તરીય સાંસ્કૃતિક મહોત્સવ, લોકનૃત્ય સ્પર્ધેતીલ ક્ષણ

જિલ્હાસ્તરીય યુવા મહોત્સવ લોકનૃત્ય સ્પર્ધેતીલ
સહભાગી વિદ્યાર્થીની

पी.એન.જી.મહાકરંડક સ્પર્ધા સાંગળી, એકાંકિકા (સિંહાવલોકન)
સહભાગી વિદ્યાર્થી

જિલ્હાસ્તરીય યુવા મહોત્સવ સ્પર્ધેતીલ સહભાગી
વિદ્યાર્થી વ પ્રાચ્યાપક

જિલ્હાસ્તરીય યુવા મહોત્સવ એકાંકિકા સ્પર્ધા
(સિંહાવલોકન) યાતીલ એક ક્ષણ

જિલ્હાસ્તરીય યુવા મહોત્સવ પથનાટ્ય
સ્પર્ધેતીલ એક ક્ષણ

જિલ્હાસ્તરીય યુવા મહોત્સવ લઘુનાટિકા (લોકશાહી)
સ્પર્ધેતીલ એક ક્ષણ

સ્વચ્છતા કરંડક લોકનૃત્ય સ્પર્ધા, તાસગાવ નગરપાઠિક તાસગાવ
'પ્રથમ ક્રમાંક' વિજેતા સંઘ

पश्चिम डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव

आमची छाव्रसेना - एकता और अनुशासन

लेफ्टनेंट विनोदकुमार कुंभार
कंपनी कमांडर, एन.सी.सी.विभाग

ऑंकार पाटील
सिनिअर अंडर ऑफिसर

धनराज झांबरे
ज्युनिअर अंडर ऑफिसर

संकेत पाटील
ज्युनिअर अंडर ऑफिसर

अमर पाटील
कंपनी क्वार्टर मास्टर सार्जेंट

विनय सदाकळे
सार्जेंट

सौरभ पाटील
सार्जेंट

सौरभ पाटील
सार्जेंट

NCC - 'B' व 'C' प्रमाणपत्र परीक्षा २०१७-१८ मध्ये 'A' ग्रेड मिळविणारे आमचे छाव्र आमचा अभिमान

SUO - ऑंकार पाटील

JUO - धनराज झांबरे

CQMS - अमर पाटील

SGT - सौरभ पाटील

SGT - सौरभ पाटील

JUO - संकेत पाटील

CPL - अमित पाटील

CPL - विशाल पाटील

CPL - स्वप्नाली माने

CPL - अश्विनी कांडेकर

विवेक लावंड
सार्जेंट

स्वप्निल डोंगरे
ज्युनिअर अंडर ऑफिसर

सुरज झांबरे
ज्युनिअर अंडर ऑफिसर

CQMS - शुभम खरमाटे
सार्जेंट

संदीप पाटील
सार्जेंट

पश्चिम भूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव

महाविद्यालयाच्या शिरपेचात मानाचा तुरा - Indian Army मध्ये निवड झालेले आमचे छात्र

CDT
शनराज पाटील

CDT
विकास जाधव

SA/CPT
विवेक लाथंड

CDT
संग्राम गुजले

JUO
संभित ठाकरे

CDT
विशाल पाटोळे

CPL
कृषिकेश यादव

आमची छात्रसेना - आमचा अभियान

BASIC LEADERSHIP CAMP
02 JAN-11 JAN 19

Basic Leadership Camp - Amaravati
दि. २ जाने, ते ११ जाने, मध्ये Commanding officer
Colonel Anup Kumar पांचासामोत NCC Cadets.

ले. विनोदकुमार कुमार वर्मा आ॒क॒स॒र्स॒ ट्रैनिंग अ॒क॒ट्टी,
कामटी येथे 'बेस्ट इन ड्रिल' सनान मिळाल्यावहाऱ्या
अभियंत्र करताना ले. कर्नल समीर वर्मा, ए.ओ. १६
महाराष्ट्र बटालियन NCC संगली व यांची अ॒क॒स॒र्स॒

कोल्हापूर येथे स्वच्छ भारत अभियान
२०१८-१९ मध्ये सहभागी महाविद्यालयातील
NCC Girls Cadets.

२५ जून २०१८ आंतराष्ट्रीय
बोग दिन

महाविद्यालयाची NCC कॅडेट असिंही कांच्या हिने
Annual Training Camp कल्याणी कॉलेजियनमध्ये
प्रथम ब्रॅक शिळ्विल्यावहाऱ्या सातकार करताना १६ महाराष्ट्र
बटालियनचे कमांडिंग आ॒क॒स॒र्स॒ कर्नल पी.बी.एस. घालीवाल

औरंगाबाद येथे संपन्न झालेला
'एक भारत बेळ भारत' कॅम्प

लेफ्टनेंट कर्नल समीर वर्मा १६ महाराष्ट्र बटालियन
NCC संगली यांचे NCC Enrolment वेळी
स्वागत करताना मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुमार

शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ मध्ये उत्कृष्ट यश
मिळविलारे NCC Best Cadets सनानचिन्ह
स्वीकारात्यानेतर मानवरांसमवेत.

औरंगाबाद - 'एक भारत बेळ भारत'
कॅम्प २०१८-१९

पश्यभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव

महाविद्यालयातील विविध उपक्रम

जन्मशताब्दी वर्षाच्या सुरुवातीला शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजीना अभिवादन करताना महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार

चित्ररथ रैलीच्या निमित्ताने तासगाव शहरातील सर्व संस्कार केंद्रातील प्राचार्य व मुरुदेव कार्यकर्ते

शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे जन्मशताब्दी वर्षाची सुरुवात चित्ररथाच्या रैलीने करण्यात आली

शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे जन्मशताब्दी वर्षानिमित तासगाव शहरानून चित्ररथ रैलीचा एक क्षण

संस्थामाता सुशिलादेवी साळुंखे उद्घोषकता व कौशल्य विकासकेंद्राच्या उद्घाटन करताना प्र. कुलगुरु मा. डॉ. डी.टी. शिंके व इतर

संस्थामाता सुशिलादेवी साळुंखे उद्घोषकता व कौशल्य विकासकेंद्राच्या उद्घाटनप्रसंगी प्र. कुलगुरु मा. डॉ. डी.टी. शिंके व प्राध्यापक बुद

स्पर्धा परीक्षा विभागामार्फत आयोजित कार्यक्रमांमध्ये विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना स्पर्धा परीक्षा विभागप्रमुख प्रा. पी. व्ही. पाटील

स्पर्धा परीक्षा विभागामार्फत विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना मा. संजय पाटील (आनंदसागर पश्चीम स्कूल, तासगाव)

पंचाभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तारगाव

महाविद्यालयातील विविध उपक्रम

इंग्रजी वाहमय मंडळाच्या उद्घाटन प्रसंगी विचार मांडताना
मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभारसाहेब

इंग्रजी वाहमय मंडळाच्या उद्घाटनप्रसंगी विद्यार्थ्यांना
मार्गदर्शन करताना मा. प्रा. ए. एस. पाचोरे

इंग्रजी वाहमय मंडळाचे उद्घाटन करताना प्रमुख पाहुणे
मा. प्रा. आर. डी. कारंडे व उपस्थित प्राध्यापक

केमिस्ट्री विभागामार्फत Fire Extinguisher Demo
Presentation सदागुरु एजन्सी, सांगली.

भूगोल दिनानिमित विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना
प्रमुख वक्ते डॉ. प्रशांत पाटील (शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर)

भूगोल दिनाच्या कार्यक्रमाचे प्रमुख वक्ते डॉ. प्रशांत पाटील
याच्या समवेत भूगोल विभागातील सर्व प्राध्यापक व विद्यार्थी

हिंदी दिनानिमित आयोजित कार्यक्रमात मार्गदर्शन करताना
प्राचार्य डॉ. पी. ए. कांबळे

हिंदी दिनानिमित आयोजित कार्यक्रमात अध्यक्षीय मार्गदर्शन
करताना महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार

महाविद्यालयातील विविध उपक्रम

मतदान जागृती अभियानातर्गत रांगोळी स्पर्धेची प्राहणी करताना नावच तहसिलदार मा. श्री. एस. ढी. जानराव व सहकारी

‘आर्ट ऑफ लिविंग’ कोर्सनंतरचा शुभ फोटो

रसायनशास्त्र विभाग माजी विद्यार्थी स्नेहमेळावा २०१८ च्या निमित्ताने माजी विद्यार्थीनी मनोगत व्यक्त करताना

रसायनशास्त्र माजी विद्यार्थी स्नेहमेळावा २०१८ मध्ये मार्गदर्शन करताना प्रमुख पाहुणे मा. प्राचार्य डॉ. राजेंद्र कुमार, जयसिंगपूर

आविष्कार संशोधन स्पर्धेसाठी उपस्थित शिवाजी विद्यापीठ आविष्कार २०१८ चे चेअरमन डॉ. गुरुब शर व इतर मान्यवर

आविष्कार संशोधन स्पर्धेच्या उद्घाटनप्रसंगी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना प्रमुख पाहुणे मा. प्रा. डॉ. पी. एस. पाटील सायन्स फॅकल्टी डॉ. SUK

‘जिल्हास्तरीय आविष्कार संशोधन महोत्सव २०१८’ च्या उद्घाटनप्रसंगी स्वागत व परिचय करून देताना महाविद्यालयाचे प्राचार्य

जिल्हास्तरीय आविष्कार संशोधन स्पर्धेत संशोधन प्रकल्पांची प्राहणी करताना परिषक व विद्यार्थी

महाविद्यालयातील विविध उपक्रम

इतिहास विभाग आयोजित मोडी लिपी प्रमाणपत्र अभ्यासक्रमाच्या उद्घाटनप्रसंगी बोलतांना प्रमुख पाहणे मा. मानसिंग कुमठेकर

इतिहास विभाग आयोजित पोस्टर प्रदर्शन स्पर्धेची पाहणी करताना प्रमुख पाहणे मा.प्रा.जी.के.पाटील व इतर मान्यवर

ऐतिहासिक वस्तू व कला प्रदर्शनात मातीच्या भांडऱ्यांची व वस्तूंची पाहणी करताना मा.प्राचार्य डॉ.आर.आर.कुंभार व प्रा.जी.के.पाटील व इतर

ऐतिहासिक वस्तू व कला प्रदर्शनातील संगवलेल्या व सजवलेल्या आकर्षक मातीच्या भांडऱ्यांची पाहणी करताना मान्यवर

संस्थामाता सुशिलादेवी साळुंखे उद्योजकता व कौशल्य विकासकेंद्राच्या उद्घाटनप्रसंगी प्र.कुलगुरु मा.डॉ.डी.टी.शिंके प्राध्यापक वृंद

शिवाजी विद्यापीठाचे प्र.कुलगुरु मा.डॉ.डी.टी.शिंके महाविद्यालयातील विकास कामाची पाहणी करताना सोबत प्राचार्य डॉ.आर.आर.कुंभार व इतर

प्राणीविभागामार्फत “पॅराडाईज नेचर क्लब” चे उद्घाटन करताना श्री. रमण कुलकर्णी (माजी वाईल्ड वाईफ वारडन, कोल्हापूर)

‘एक घास समाजासाठी’ उपक्रमांतर्गत मार्गदर्शन करताना प्रमुख वक्ते मा. शिवराज पाटील

पश्चिम भूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव

महाविद्यालयातील विविध उपक्रम

‘संकल्प से सिद्धी’ कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना
मा.प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार

तासगाव पोलिस स्टेशनचे पो.आय.मा.अजय शिंदकर
यांचे स्वागत करताना मा.प्रा.बी.कणसे सर

तंबाखु विरोधी पोस्टर स्पर्धेची पहाणी करताना
एन.एस.एस.चे स्वयंसेवक व प्राच्यापक

मतदान जागृती अभियांनातर्गत रांगोळी स्पर्धेची
पहाणी करताना प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार

रसायनशास्त्र विभागाच्या बतीने वृक्षारोपन करताना
महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आर.आर. कुंभार सर

वृक्षारोपन करताना रसायनशास्त्र
विभागाचे विद्यार्थी

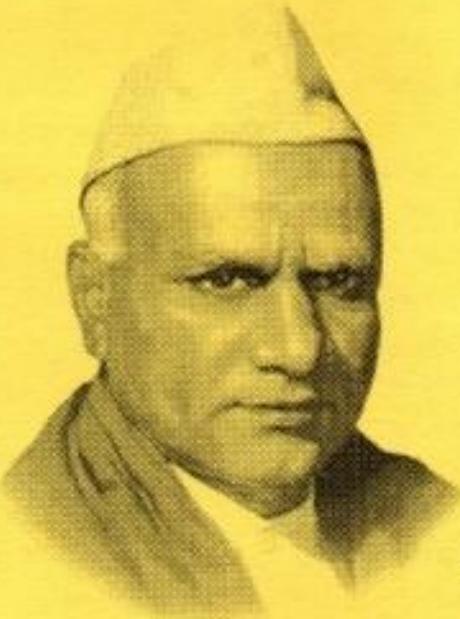

स्वामी विवेकानंद जयंती समाह उद्घाटनप्रसंगी विद्यार्थ्यांना
मार्गदर्शन करताना मा.प्रा.जी.के.पाटील

‘स्वामी विवेकानंद जयंती समाह’ समारोप समारंभासाठी प्रतिमापूजन
करताना प्रमुख वक्ते मा.अभय भंडारी व उपस्थित प्राच्यापक

**शिक्षणमहर्षी
डॉ. बापूजी
साळुंखे
जन्मशताब्दी
वर्ष २०१८-१९**

आठवणीतले बापूजी

सातारच्या क्रांतीसिंह जाना पाटलांच्या
नेतृत्वाच्याली स्थापन झालेल्या प्रतिसरकार
(पत्रीसरकार) मध्ये न्यायदानाचे काम पाहणारे,

दीन, दलित दुबळ्यांना पोटाशी कवटाळून
त्यांच्यासाठी महाराष्ट्राच्या खेडोपाडी, दुर्गम
वाढ्यावस्त्यांवर शिक्षणाची गंगा पांढोचविणारे,

आपल्या सत्कारासाठी जमा झालेली एक
लाख सदतीस हजारांची रक्कम संस्थेसाठी खर्च
करणारे व प्रत्यक्ष सत्काराच्यावेळी केवळ रिकामी
थेली स्वीकारणारे,

संस्कृत, मराठी व इंग्रजी भाषांवर
कमालीचे प्रभुत्व असलेले व या भाषांची
गोडी विद्याधर्यांमध्ये निर्माण करणारे,

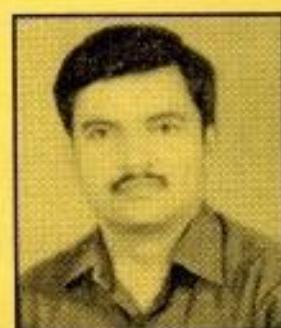
१९५४ साली श्रीस्वामी विवेकांनंद
शिक्षणसंस्थेची स्थापना करून तिचा विस्तार
शेकडो संस्कार केंद्रामध्ये करणारे

- पूज्य बापूजी.

**शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे
यांच्या व्यक्तिमत्त्वाची रूपे
सांगावित, तेवढी थोडीच...**

जन्मशताब्दी वर्षानिमित्त पूज्य बापूजींना विनम्र अभिवादन !

मराठी विभाग

प्रा.डॉ.तातोबा बदामे
(विभागप्रमुख)

अं त रं ग

* पद्य विभाग *

- १) शहिद जवान
- २) इथे जन्मले शुर शिवाजी
- ३) १. यश, २. बेळ, ३. निर्णय
- ४) शुर सिहाचा शुर तो छावा
- ५) महान माझी महाराष्ट्र भूमी
- ६) आमचं कॉलेज
- ७) माझा बाप
- ८) चुकला सारा संसार
- ९) निळे आकाश
- १०) कळी
- ११) आम्ही **M.Sc** वाले.
- १२) तू म्हणजे.....
- १३) सोबाईल चे जग
- १४) नाती/विचार
- १५) माणूस म्हणून जगताना....
- १६) वॉटस अॅप
- १७) सुटी
- १८) आयुष्य
- १९) आयुष्याचे घडे गिरवताना....
- २०) निसर्ग
- २१) आधार काई
- २२) विश्वास
- २३) पोस्ट काई/सल्ला/टा/आई
- २४) गैरसमज

- कु. अश्विनी माणिक कांबळे एम.ए. भाग दोन
- कु. प्रतिभा विश्वनाथ पाटील बी. कॉम. भाग एक
- कु. अर्पिता अनिल पाटील बी.एस्सी भाग एक
- कु. प्रतिभा विश्वनाथ पाटील बी. कॉम. भाग एक
- कु. प्रतिभा विश्वनाथ पाटील बी. कॉम. भाग एक
- कु. गायत्री जगदीश चौगुले बी. कॉम. भाग दोन.
- कु. सोनाली हेमराज बाबर बी.कॉम भाग दोन.
- कु. स्मिता शशिकांत बोबडे बी. एस्सी भाग एक
- कु. सारीका राजाराम भाट बी.एस्सी. भाग तीन
- कु. स्वप्नाली जालिंदर पाटील एम.एस्सी भाग एक
- कु. स्वप्नाली जालिंदर पाटील एम.एस्सी भाग एक
- विदुतल जयसिंग पाटील बी. एस्सी भाग एक.
- कु. अर्पिता अनिल पाटील बी.एस्सी भाग एक
- कु. अर्पिता अनिल पाटील बी.एस्सी भाग एक
- विदुतल जयसिंग पाटील बी. एस्सी भाग एक.
- कु. स्मिता शशिकांत बोबडे बी. एस्सी. भाग एक
- कु. सुप्रिया गवसाहेब पाटील बी.ए. भाग दोन
- कु. रंजना देवदास चवळाण बी. कॉम भाग एक.
- कु. सोनाली हेमराज बाबर बी. कॉम. भाग दोन.
- कु. अर्पिता अनिल पाटील बी.एस्सी भाग एक
- कु. स्नेहल सर्जेराव वाघमोडे बी. कॉम. भाग एक
- कु. अर्पिता अनिल पाटील बी.एस्सी भाग एक
- राकेश बाळकृष्ण देवकुले बी. ए. भाग दोन.

* गद्य विभाग *

- १) महाराष्ट्राचे शिल्पकार शिक्षणमहर्षी प.पू. डॉ. बापूजी साळुंदे
- २) मैत्री म्हणजे.....
- ३) सोशल मिडीयाची वाहती व्यसनाधिनता
- ४) शेतकऱ्यांची आत्महत्या : कारणे आणि उपाय
- ५) मैत्री माझ्या मनातली...
- ६) समाज जीवनातील स्थिरांच्या समस्या
- ७) दुःकाळ
- ८) नाव माझे शेतकरी
- ९) माळावरचा महसूसा
- १०) भेट

- कु. पूनम विनायक पोरे बी. ए. भाग तीन
- कु. प्रणाली दिलीप पाटील बी. कॉम. भाग तीन
- कु. सोनाली विजय कणसे बी. कॉम भाग एक
- कु. गौरी सुभाष झोडे बी.एस्सी. भाग एक
- कु. रंजना देवदास चवळाण बी. कॉम. भाग एक
- कु. कोमल बवन पाटोळे बी. कॉम. भाग दोन
- ओंकार सुरेश पाटील बी. ए. भाग एक
- गोपेश श्रीपाल अंकलखोपे बी. कॉम. भाग दोन
- कु. सोनाली हेमराज बाबर बी. कॉम. भाग दोन
- कु. प्रतिभा विश्वनाथ पाटील बी. कॉम. भाग एक

शहिंद जवान

कृष्णपुढे शकुनी काय करील
आपल्याच कुटनीतीने स्वतः संपूळ जाईल.
काय माहित देशभवतीची ताकद त्यांना
जे देशद्रोही असातील
एक टिबस दूसन्याला संपवता संपवता
संपूळ जातील स्वतः:
पठाणकोट असो, उरी किंवा पुलवामा
नाही निणार शत्रूच्या काव्याला
आमचे आज हुजार मारले,
उधा लाख असातील त्यांच्या जागी
देशाच्या दिमतीला, रक्षणाला तयार,
शहिंदांच्या बलिदानाचा बदला,
घ्यायला आज सारा देश सज्ज
निरपराधांचे अश्रू बनतील तलवारी
वीर भूमीचे वीर पूत्र आम्ही
शहिंद जवानांना करतो शतः शतः प्रणाम आम्ही.

- कु. अश्विनी माणिक कांबळे
एम.ए. भाग दोन

इथे जन्मले शूर शिवाजी

इथे जन्मले शूर शिवाजी
कुस उजळली जिजाऊ-शहाजीची
पाढून त्याला माळ उंचावली
कडेकपारीतील सहाद्रीची
राज्ये उडवली निमांची
तलवारीवर धार लागली
रयतेच्या रक्षणाची
प्रसवन होऊन तलवार दिली
आन तुम्हाला त्या भ्रवाऱ्यांची
हर - हर महादेव करती नर्जला
साथ तुम्हाला त्या मावळ्यांची
त्यातून फूटले शब्द कर्यांना
तुमच्या किंतीची
यातून पटली महाराष्ट्राला
ओळख गिमी काव्याची
महणूनी दिली तुइयाचसाठी
अनेकांनी बाजी प्राणांची
धन्या - धन्या तो शिवाबा
शान ती महाराष्ट्राच्या मातीची

- कु. प्रतिभा विश्वनाथ पाटील
बी. कॉम, भाग एक

हेरे हेरे

१. यश

आयुष्यात काही गोष्टी कावळ्हाच्या
खेळाप्रमाणे असतात तुम्ही यशाच्या रेखेला
हात लावताच लोक तुमचे पाय
ओळायला सुरु करतात.

२. वेळ

वेळ सोऱ्हुन आपल असं ह्या जगात
कोणी नाही.
वेळ चांगली असेल तर सगळे आपले असतात
आणि वेळ खराब असेल तर आपले परके असतात.

३. निर्णय

जीवनात त्याच गोष्टी करण्यात मजा
येते ज्या गोष्टीला लोक महणतात
की “ हे तुला कधीच जमणार नाही ”
कारण, यशस्वी लोक आयल्या निर्णयाने जग
बदलतात आणि आळशी लोक जगाच्या भितीने
आपले निर्णय बदलतात.

- कु. अर्पिता अनिल पाटील
बी.एस्सी भाग एक

शुर सिंहाचा शुर तो छावा

पूरंदरावरी जन्मला शुर
सिंहाचा शुर तो छावा
रुद्राचा अवतार असा धगधगता लावा
चौदाव्या वर्षी रचला,
बूद्धभुवणातून इतिहासाचा कणा
स्वराज्य रक्षण करणे
हाच खरा मराठी बाणा
ढाप्या वाघाच्या जडऱ्यात
जाऊन उभा फाडता त्याला
महणूनी अर्पिला गानाभट्टांनी
‘समन्यान’ ग्रंथ तुम्हाला
उत्तर दिन्वीजयातून स्वराज्य
विस्तारीन होतं मनी तेव्हा
परी आमगणाकळूनच फसला त्याचा गनिमी कावा
वाढळातही लढवत राहीला
नऊ वर्ष शिवछत्रपतींचा ठेवा
मनी शिवाजी, ईयानी स्वराज्य
गरजे हर हर महादेवा
मराठ्यांचं पोर आम्ही नाही
मिणार मरणाला
अचंद्रित झाला औरंगजेब
पाहून त्या धर्मविशला
जीभ तुटली तरीही केली जर्जना
हर हर महादेव वंदे भवानीला
डोळे जळले तरीही पाहीला
स्वराज्य शिवछत्रपतींनी साकारलेला
ओगल्या मरणयातना मुजरा केला शेवटचा,
शिवछत्रपतींचा तो शंभ्रवाळ
देहातून प्राण नेला तरीही गळ्यात राहीली
फक्त चौसष्ठ कवळ्यांची माल

- कु. प्रतिभा विश्वनाथ पाटील
बी. कॉम. भाग एक

महान माझी महाराष्ट्र भूमी

दैवत इथले शिवछत्रपतींचे,
ऐकूण किर्ती मन शङ्कारले
बोली इथली मराठीची शब्द सुंदर त्यात गुंफलेले
नजर ठेवितो आम्हावरती वाट दावितो चला पूढे
फूटले मन शब्द कर्वीना,
पाहून त्या सण्हाद्रीकडे
रक्त सांडले इथे त्यागाचे ,
मातीला त्याचा सुंगथ सुटे
मुठभर माती इथे टाकता,
पाण्यालाही मृदगंथ चढे
क्षितीजापलीकडे झोप घेण्याची इच्छा आहे इथे मनी
झुगारूनी इतर सारे बाळगतो मी मराठीचा तो अभिमानी
रुजे मातीत या महाराष्ट्राच्या कलागुणांचं विद्याणं
आठवे शिवछत्रपतींस परखली माणून आईसमान
नसे इथे भेदभाव एकत्रा हीचे इथली जात
घडले इथल्या मातीत हिरे
माणके अभिमान आम्हा
मी महाराष्ट्र
दिल्लीचेही तरक्त राखतो विमिळता इथे रंगलेली
पाहे जिकडे-तिकडे हिरवळ
काळ्या आईने शाल पांघरलेली
काय वर्णन करून राज्य हे किंती थोर छान
शब्दांगाही पडले कोडे तो माझा महाराष्ट्र महान

- कु. प्रतिभा विश्वनाथ पाटील
बी. कॉम. भाग एक

आमचं कॉलेज

इथेच रोवली मूर्हतमेढ
स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेची
वसंतदादा पाटील कॉलेज मुहुणजे
शाळ आपल्या तासगावची
वसंतदादाचं जाव शोभतं,
संस्थेला बापूजींचं
जाळ घेण्या मिळते संधी
भाऊ आम्हा विद्यार्थ्यांचं
परिसारखे गुरुजन इथले
जाळ देती छाळ किटी
रत्न जवाहर, हिरे माणके
सारखी विद्यार्थी घडवती
जाळ विजाळ आणि सुसंस्काराचा
बापूजींनी दिला आम्हास मंत्र
घेता भ्रारी उडती आकाशी
विद्यार्थी घेऊन त्यांचं तंत्र
वसंतदादांनी लावलेल्या या दिव्याचा
पडला तासगावात सान्या जाळ तेज
चमकू जिथं रिथं सांगू
वसंतदादा पाटील महाविद्यालय तासगाव हे
आमचं कॉलेज.

- कु. प्रतिभा विश्वनाथ पाटील
बी. कॉम. भाग एक

माझा बाप

उगवत्या सूर्यासारखा जागा माझा बाप,
दिनरात करी काळजी लेकराची उम्या जागा.
खातो झुनका भाकर जातो बैलगाडी कड.
एकला जुपतो नांगर राळ टाकी पालटून
बैलगाडी त्याचा जीव माय त्याची माती,
याव पावलांनी हाकतो त्याच्या नांगराची पाती
राणावनाची आवड त्याला पाखराची त्याला ओड
राळ घाली शीक झोपडीची त्याला गळ
खटल्याच घर बायली एकलीच उभी
थकून येई बाप माय देवी ताम्या भरूनी
जात्यावर दळणदळी माय धाण्याच्या सरीच
बापासाठी झुरे माय मनामध्ये कन कन
नाही हाती पाटी पेडसील
आहे. जगायरी विद्वान माझा बाप.
भरलेल्या कणसासारख भरलेल त्याच मन
कोरुकोरुन कगळतो त्याच्या राजातलं तण.
उम्ह आयुष्य खपेल राजाराजात राबून
नाही काशाची हाव त्याला मातीतला जन्म सारा.
नाही दूख त्याचं नाही सूख त्याच
समंदं सारं दिल वान्यावर सोडून
कडव्याच्या पेंडीसंग गाठ त्याची बांधली
बांधावरच्या गवतांनी झुल्क त्याची दावली.
जगण्याची त्याला आस नाही मरण्याचं भय,
झुल्क पुढा उम्हा राहतो. माझा काष्टकरी बाप.
वान्यासारखा माझा बाप नेला भूरकन उडून
जगण्याच्या आठवणीतील गोठोड ठेवलं बांधून
अंधाराच्या रातीमध्ये चांदण टिपीत जात.
कधी दिसल का बाप? मगामध्ये वाटतं.
दूर डोंगरावर जाऊन ओरडावसं वाटतं
माझा बाप, माझा बाप, माझा बाप.

- कु. गायत्री जगदीश चाँगुले
बी. कॉम. भाग दोन.

चुकला सारा संसार

एक दोन नाही चुकले चुकला सारा संसार
 देवाची तर ओळख नाही परी नामाचा करी उच्चार
 तन्हे तन्हेच्या घडवुनी मुर्ती
 जगात मांडे आपली कीर्ती
 कल्पनेचा केला देव
 जिथे जाला दृढ भाव
 एक दोन नाही चुकले, चुकले सारा संसार
 नाना देवाच्या नाना प्रतिभा
 लोक विचार नका साधुची
 विचारा त्याचे ज्ञान
 मोल करा तलवारीचे
 पहू दे ती म्यान
 एक दोन नाही चुकले, चुकला सारा संसार
 मग मार्गाबे उलट्या लावले
 बुद्धीला वाईट बनविले
 पुर्णःजन्म नाही ज्याला
 मरण दुःख नाही त्याला
 हृष्ण प्रेमाचे होतील क्षणोक्षणी
 दुःख दुर जाईल निघुनी
 एक दोन नाही चुकले, चुकला सारा संसार
 देवाची तर ओळख नाही परी नामाचा करी उच्चार

- कृ. सोनाली हेमराज बाबर
 बी. कॉम भाग दोन.

निळे आकाश

आकाश बघा किंती निळसर, निळसर
 जणु त्यांनी घातली निळी ही चादर
 तान्यांचा हा तुटला पुंजका
 मुण्णूनच, वान्याला वाटतो हलका
 झाडांची ही पाने वान्यासंगे घेती झोका
 वाटतो फायांना तोल सावर हा कर्सा
 आकाशामध्ये घिरट्या घाती ही घार
 वाटतो तिला वारा हा नार नार
 पाण्याने भरून आले हे ढग सारे
 थोड्याच वेळात कोसळले सारे
 सुर्याचे दर्शनही झाले थोड्याच वेळात
 नेली फुलून सृष्टी सूर्याच्या प्रकाशात
 पुळ्हा झाले सारे स्वच्छ निळे हे आकाश
 शित्रे ससोबा हे आले सावकाश, सावकाश

- कृ. स्मिता शशिकांत बोबडे
 बी. एसी. भाग एक

कळी

असाच एक दिवस आला होता
 त्या दिवशी माझा जन्म झाला होता
 माझ्या दिनखुल्या पाखळ्यांना वान्याचा स्पर्श झाला होता
 वान्याच्या झोतासोबत माझ्यर देठ हलणार होता.
 माझ्या पाकळ्या सुर्दी किरणासारख्या खुलणार होत्या
 वान्यासोबत माझा सुंगंध दरवळणार होता.
 माझे रूप खुलून माझा रंग माझ्या
 झाडाला सजवणार होता.
 माझ्यामुळे अनेकांना आनंदाचा शवास मिळणार होता.
 त्या दिवशी माझा जन्म झाला होता
 पण मला जगण्याचा अधिकार मिळण्याआधी
 माझा देठ तोडणारा हात माणसाचाचं होता.

- कृ. सारीका राजाराम भाट
 बी. एसी. भाग तीन

हो नाही करत करत,
Finally, M.Sc. ला आलो,
अन् कलत नकळत आम्ही
M.Sc. वाले झालो.

Bachlor चा अर्थ उमजेपर्यंत
Master की ला आलो,
अन् नाक मुखत का होईना
Chemistry चे Fan झालो.

वाटलं नव्हतं कधी एवढी
hard असेल M.Sc.
महणूनच का अजूनही
आपुलकीची वाटते ती B.Sc. ?

फडकेंचा रट्टा मारून
लाइन ना लाइन आपली याद असायची,
आता Reference book च्या
नावासाठी सुदृढा कंबर मात्र करसायची.

B.Sc. ला ८०-९०% मिळाल्यावर
कुठे वाढायची थोडी शान,
आता All clear च्या झेंड्यासाठीसुदृढा
करतो आम्ही Party चे मोठे Plan.

B.Sc. ला रट्टा मारून फुकटची
हुशारकी दाखवली,
खन्या Concepts नी आता
डोक्यांना काळी वर्तुले आणली.

तेव्हा Lectures & Practicals ना
असायची पक्कत दंगा आणि मरती,
आणि आता Off Lectures ना पण वाटतं
ही पोरं आहेत की Scientists ची वस्ती
कधी कधी वाटतं,
सुंदर होती ना ती Happy वाली B.Sc. ?
चुकून ओढवून घेतली का,
ती Tension वाली M.Sc. ?

पण नाही..... आता या Practicals Lectures च्या
कटकटीची सवय होऊन गेली,
अन Tension वाली M.Sc.
आपलीच होऊन गेलीय.

आम्ही M.Sc वाले.

Deep वाल्या Study ने
वेगळाच उत्साह आलाय,
Concepts चा गूढ Ness.
खरा आता समजायला लागलाय.
अवघड आहे खुप महणून Tension घेणारे आम्ही
Real life मध्ये सुदृढा Chemistry जगू लागलोय
अन् सगळ्यात शांत बसणाऱ्या मित्राता
Nobel gas घिडवू लागलोय.

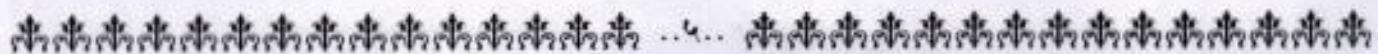
Friends ना मदतीचे electrons देऊन
Carboonation होणं शिकू लागलोय.
अन तर lency माहिती असून सुदृढा
कमी जास्त Charge accept करणं शिकू लागलोय.
दरवेळी Metal बनून Accept करण्यायेका
होऊन donating ची ही नीती बाळगावी हे शिकू लागलोय.
अन गवाने फुगून Excited State ला जाण्यायेका
सर्वासाठी आगंदाचा Fluroscence पसरवून
Ground State ला ही यावं हे शिकू लागलोय.

चुकीच्या गोर्टींपासून योन्या वेळी
Protection/deportation करणं शिकू लागलोय,
दरवेळी forward च विचार न करता
Retrosynthesis प्रगाणे Reverse ही
जावं हे शिकू लागलोय.
फक्त Target molecule (यशावर) focus न करता
Starting material (hard work) वर ही
focus करावा हे शिकू लागलोय,

Attitude दाखवून एकटं एकटे
राहण्यायेका, मैत्रीचे electrons
देऊन stable complex ही तयार
करवा हे ही शिकू लागलोय.

मैत्रीतल्या sigma bond च conversion
Pi (TT) bond मध्ये करू लागलोय,
अन् Tension वाल्या MSc ला आता.....
Happy Happy महणू लागलोय,
Happy Happy महणू लागलोय

- कु. स्वप्नाली जालिंदर पाटील
एम.एस्सी भाग एक

तू म्हणजे.....

प्रेमाची Definition म्हणजे तू,
ममता म्हणजे काय याचं explanation तू.
तू म्हणजे God's greatest gift for me
तू म्हणजे वाळवंटातील Fresh water of sea
तू म्हणजे beauty of Nature
तू म्हणजे world's best creature.
तू म्हणजे my first & last Love
तू म्हणजे मायेची, ममतेची wave.
तुझी माया म्हणजे विशाल साम्राज्य जणू,
तुझी ममता म्हणजे अनंत असा आसमंतच जणू
तुझा मायेचा हात म्हणजे रखरखत्या
उन्हातील गारवाच जणू
तुझी उबदार कुशी म्हणजे, चैतन्याचा इमराय जणू
तूचं माझ देऊळ नं, तूच माझा देव नं
तूऱ्यावाचून या जीवाला आहेच मग कोण नं.
मी मेल्यावरही मला तुऱ्याच कुशीत पडायच्यां
शेवटचा श्वासही मला तूऱ्याच मांडीवर घ्यायच्यां.
तुऱ्यं नसणं मला कधी सहनच नाही होणार
तूऱ्याशिवाय माझं असं कोणही नाही असणार
म्हणूनच मला तूऱ्या आधी अनंतात विलीन व्हायच्यां
तुऱ्या सुखी जीवमाचं मानणं मला देवाकडे मानायचं.
एकच मानणं आता त्या कृपाळाकडे,
सदा सुखी ठेव माझ्या 'आईला'
न येवो दुःख कधी तिच्या वाटथाला
ठेव नेहमी हसत त्या चेहन्याला
जिने दिला जन्म या लेकराला
साष्टांग नमन माझे तुऱ्याच त्या रूपाला,
जिने जन्म दिला मला, त्या मातेला.....
जिने जन्म दिला मला, त्या मातेला.....

- कु. स्वप्नाली जालिंदर पाटील
एम.एस्सी भाग एक

मोबाईल चे जग

जवळच्या मित्रांशी बोलेनासी झाली
मोबाईल मुळं पोरं वेढी झाली.
दिवसाचे चोरीस तास,
टिकटॉकवर छिडीओ बघती
वॉट्सॅपवर चॉटिंग करती दिवसरात्र,
यफ -जी गेम आल्यापासून झोप ही उडाली.
मोबाईल मुळं पोरं फार वेढी झाली.
आई -वडिलांसंगे भांडूनी मोबाईल घेती
माईनमध्ये बसूली चॉटिंग करती,
शिक्षक विचारती लेक्चरला योरं कशी कमी झाली
मोबाईल मुळं पोरं फार वेढी झाली.
जवळच्या माणसाचा संपर्क तोडोनी
अमेरिकेतल्या मित्रांसंगे चॉटिंग करती,
नात्यातली माणसं दूर होऊ लागली,
मोबाईल मुळं पोरं फार वेढी झाली.

- विठ्ठल जयसिंग पाटील
बी.एस्सी भाग एक.

नाती

चुक ही आयुष्याच एक पाळ आहे पण....
'नाती म्हणजे आयुष्याच पुरतक आहे.
गरज पडली तर, चुकीचं फाडुन टाका पण....
एका पालासाठी अरखत पुरतक गमावु नका.

विचार

विचार असे मांडा की तुमच्या विचारावर,
कुणीतरी विचार केलाच पाहीजे
समुद्र बनुन काय फायदा, बनायच तर तले बना
जिथे वाई पण पाणी पितो
पण तोही माज सूकवुन.

- कु. अर्पिता अनिल पाटील
बी.एस्सी भाग एक

वॉट्स ऑप

What's App, What's App, What's App
हे लय भारी ऑप आहे.

कळतच नाही हे कधी कधी
सोबा आहे की शाप आहे.

लेकरांच्या मोबाईलमध्ये आता

Friends आई वाप आहेत.

नातलगांच्या पत्ता नाही

कारण, गुगलवरती मॅप आहे.

What's App चे खरे दुख्यरिणास पुढे नंतर येतील.

जेव्हा Miss you, Love you सोडाच्या

त्याच्यावर हृगीमुन सुदृढा होतील... भावांनी,

What's App चे वेड लावून घेऊच नका,

आणि लागले असेल तर सोडून टाका, नाहीतर,

आपली मुले जेव्हा जलम घेतील

तेव्हापासूनच What's App चे खाते Open करतील.

- विठ्ठल जयसिंग पाटील

बी. एस्सी भाग एक.

सुट्टी

आयुष्याला विश्रांती देते ती सुट्टी,

विचार करायला उरंत देत ती सुट्टी

मनाची बाजू मांडायला मुभा देते ती सुट्टी,

सुंदर जीवन जगायला शिकवते ती सुट्टी

गडबड दंगाधुडगुस महणजे सुट्टी

मित्रपरिवार महणजे सुट्टी

आनंदाचा क्षण महणजे सुट्टी,

सुखाचे गोडदिवस महणजे सुट्टी

खाऊ खायचा बेत असते सुट्टी,

ओडा आईचा खायला लावते ती सुट्टी

जीवनात आनंदाचेक्षण आणते ती सुट्टी,

चकळी चिवडा आणून देते ती सुट्टी

सुट्टीमध्ये नसते कोणाशीही कट्टी,

कारण जमते आमची तेव्हाच सर्वांशी जट्टी.

- कृ. स्मिता शशिकांत बोबडे

बी. एस्सी. भाग एक

माणूस म्हणून जगताना....

माणूस म्हणून जगताना

एक हिशोब तरी करून बघा

किती जगलो या ऐकजी

कसा जगलो?

हा प्रश्न मनाला विचारून तर बघा.....

कधी असेही जगून बघा

कधीतरी एखाद्यावर विनोद करण्याआधी

समोरच्याचा विचार करून बघा

तर कधी कोणाच्या हास्याच्या

समाधानासाठी न आवडलेल्या

विनोदावर हसुन तर बघा.....

संकाटांनी खाचुन जाणारे तर

शेकडोंनी मिळतात

कधीतरी अडचणीवर मात

करण्याची हिंमत दाखवुन

तर बघा.....

स्वतः पुरता विचार तर नेहमीच

करतो आपण

कधीतरी बुडल्यासाठी काठीचा

आधार होवुन तर बघा....

कधी असे ही जगून बघा.

- कृ. अर्पिता अनिल पाटील

बी. एस्सी. भाग एक

आयुष्य

आयुष्य लहान नसरं आपण जगायला
उशिरा सुरवात करतो.

हसून खेळून जगा कारण उद्या काय
होईल कोणालाच माहीत नाही.

सदैव सुखी राहण्यासाठी दुसऱ्याकडून अपेक्षा
करणं सोडून घ्या.

दुनिया नावं ठेवण्यात व्यस्त आहे तुम्ही नाव
कमवण्यात व्यस्त रहा.

ह्या जगात प्रत्येकावर विश्वास ठेवणे अतिशय
धोकादायक आहे.

ज्यांनी तुम्हाला अडचणीत आणले, अशांना
कधीच विसरू नका.

दुसऱ्याला संपवण्याच्या नादात कधीकर्थी
स्वतःची वाट लागू शकते....

ज्याला तुम्ही वान्यापासून वाचवता त्याच
दिव्यांनी कधी कधी हात भाजतो.

जो दुसऱ्याला आधार देतो त्याला कोणाचाच
आधार मिळत नाही....

ज्या घावातून रक्त निघत नाही, समजून जा
तो वार कोणीतरी आपल्यांनेंच केला आहे.

लोकांना डोक्यावर घेऊ नका माज लचकेल.
राज हा योन्या वेळी यायलाच पाहिजे नाहीतर

लोक राज न येण्याचा फायदा घेतात.
तुम्ही यशाच्या रेषेला स्पर्श करताच लोक

तुमचे पाय खेचायला सुरुवात करतात.
खूप अवघड आहे त्याला पाडणं जो धरके

खाऊन वर आलाय....

स्वतःच स्वतः बघा लोक तर देवातपण
चुका काढतात....

जिंकण्याची क्षमता इतकी ठेवा की आपल्याला
हरविण्यासाठी प्रयत्न नव्हे तर कट रचले
गेले पाहिजेत.

सुखासाठी कोणासमोर हात जोडू नका
वेळ वाया जाईल....

हि दुनिया मतलबी झालीय त्यापेक्षा दुःखाचा
सामग्ना करा चांगली वेळ योईल.

जेव्हा लोक तुमच्या माने बोलतात तेव्हा समजून
च्यावं की, तुम्ही त्यांच्या दोन पाऊले पुढे आहात.

चांगले कर्म केले कि विरोधक तयार करण्यासाठी
मारामारी करावी लागत नाही.

ह्या जगात कोणत्याही कार्याता मदत करणाऱ्यांपेक्षा
पाय खेचणाऱ्यांची संख्या जास्त आहे.

चांगल्या रस्त्याला नतिरोधक आणि चांगल्या
व्यक्तिला विरोधक हे असतातच.

चांगल्या कामाला प्रत्येकवेळी मांजरापेक्षा माणसेच
जास्त आडवी येतात.

नको असलेल्या अपेक्षा वाढल्या की हवी असणारी
माणसं नमावण्याची वेळ येते.

कधीही मिठासारखं आयुष्य जगू नका, की लोक
तुमचा घरीनुसार गरजेनुसार वापर करून घेतील.

स्वतःला कधी उधवस्त होऊ देऊ नका कारण
लोक ढासळलेल्या घराच्या विटासुद्धा सोडत नाहीत....

गरज संपली की लोकांचे रंग पटकन बदलतात.

स्वाधीशिवाय मैत्री नाही हे जगातील कटू सत्य आहे.
समुद्रातील तुफानापेक्षा कधी कधी मजातील
वादळे अधिक भयानक असतात.

आयुष्यात किंतीही चांगले कर्म करा, कौतुक
फक्त रमशानातच होतं.....

ज्यांनी जिंकायला शिकवलं त्यांना हुरवण्याची
स्वप्न कधीच पाहू नका.

चर्चा आणि निरोप हे फक्त यशस्वी माणसाच्याच
नरिशी असतात.

- कु. सुप्रिया रावसाहेब पाटील
बी.ए. भाग दोन

निसर्ग

आयुष्याचे धडे निरवताना....

आयुष्याचे धडे निरवताना....

सुख खूप असेल, अडचणी सुदृढा खूप असतील,
जीवनात लाभ आहे तर नुकसान ही आहे,
काय झाल्या देवाने थोडं दुःख दिलं तर,
त्याचे उपकारही तर खूप आहेत...

आयुष्याचे धडे निरवताना....

जीवनात एवढ्याही चुका करू नका,
कि पेंसिलच्या अगोदर रबर संपुन जाईल,
आणि रबराता एवढाही वापरू नका की,
जीवनाच्या अगोदर कांगड फाटून जाईल....

किती अजब आहे ना...?

माणसाच्या आयुष्यात दुःख इतकं
नशीबवान आहे, की ज्याला प्राप्त
करून लोक नेहमी आपल्या
माणसांना आठवतात, आणि
धन इतकं दुदीवी आहे की, ज्याला
मिळवून लोक नेहमी आपल्या
माणसांना विसरतात....

महणूनच,

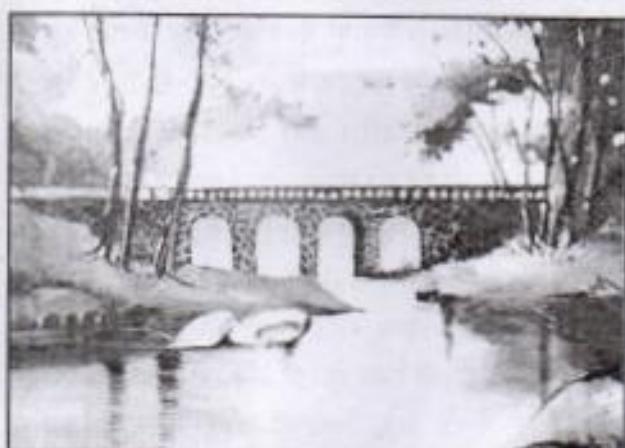
आयुष्याचे धडे निरवताना....

जगा इतके की, आयुष्य कमी पडेल,
हसा इतके की, आगंद कमी पडेल,
काही मिळेल किंवा नाही मिळेल,
तो नशिबाचा खेळ आहे, पण
प्रयत्न इतके करा कि,
परमेश्वराता देणे भागच पडेल....

- कु. रंजना देवदास चव्हाण
बी. कॉम भाग एक.

झाडावरती बसूनी पक्षी डोलती
हिरव्या पानांच्या तालावरती
तिथे नातो नाने वारा
परी आकाशातून झोप घेती
त्या पावसाच्या धारा
हिच निसर्गाची देन ती.
समृद्धीने बहरती धरती.
मानसेही आनंदाने डोलती
नद्या हसत धावती
हिच निसर्गाची देन ती
याच अपार आनंदयात्रेत
चंद्र सुर्य तारे भाज घेती
दिन रात्र घडवी ही धरती
हिच निसर्गाची देन ती.
हाती कंकन वाजवती
पृथकी स्वतः भोवती पेरे घेती.
कंकणाच्या तालावरती.
शनशेतामधे उभी पीक नृत्य करती
हिच निसर्गाची देन ती.

- कु. सोनाली हेमराज बाबर
बी. कॉम. भाग दोन.

जन्मशताब्दी बर्षानिमित्त विशेष लेख....

वैचारिक लेख -

महाराष्ट्राचे शिल्पकार शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

कु. पूनम विनायक पोरे
बी. ए. भाग ३

भारतभूमी म्हणजे रत्नांची खाण, तपस्वांची तपोभूमी, कर्मवीरांची कर्मभूमी मानली जाते. परंतु अशी काही थोडीच माणसे तपस्वी, कर्मवीर व नवरत्ने होऊन गेली. सर्व क्षेत्रांतील शिक्षण क्षेत्र हे अग्रगण्य मानले जाते. भारतामध्ये कर्मवीर भाऊराव पाटील, महात्मा फुले, इत्यादी सारखे अनेक थोर महात्मे होऊन गेले, या थोर माणसांपैकीच एक नवरत्न म्हणजे स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेचे संकल्पक व संस्थापक शिक्षणमहर्षी परमपूज्य डॉ. बापूजी साळुंखे.

सातारा जिल्ह्यातील पाटणा तालुक्यातील रामापूर गावी या नवरत्नाचा ९ जून १९१९ रोजी जन्म झाला. १९१९ हे वर्षच संस्मरणीय वर्ष मानले जाते. गोविंदराव ज्ञानोजीराव साळुंखे हे त्यांचे मूळ नाव. परंतु महात्मा गांधीसारखी साधी राहणी व उच्च विचारसरणी हे गुण गोविंदरावांच्या अंगी असल्यामुळे लोक त्यांना 'बापूजी' या नावाने ओळखू लागले. बापूजींनी आपले प्राथमिक शिक्षण इस्लामपूरत पूर्ण केले व महाविद्यालयीन शिक्षण प्रिन्स शिवाजी मराठा बोर्डिंग कोल्हापूर मध्ये पूर्ण केले. त्यांनी १९४५ मध्ये B.A. पूर्ण केले व १९४९ मध्ये त्यांनी B.T. ची पदवी घेतली. महाविद्यालयीन शिक्षण चालू असतानाच त्यांचा विवाह सुशिलादेवी यांच्याशी १९४७ साली संपन्न झाला. बापूजींना तीन मुले व तीन मुली आहेत. त्यांचे ज्येष्ठ चिरंजीव प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे हे गेली किंत्येक वर्षांपासून श्री. स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेत सेक्वेंटरी म्हणून काम करतात. बापूजी साळुंखेनी १९४५ ते १९५५ हा कालावधी रथत शिक्षण संस्थेत कार्य करण्यासाठी स्वतःला वाहून घेतले होते. विद्यार्थी देशेत असतानाच त्यांनी शिक्षणक्षेत्रात अनेक मोलाच्या कामगिरी केल्या आहेत.

श्री स्वामी विवेकानंदांच्या विचारानुसार "अन्नासाठी दाही दिशा, आम्हा फिरवीशी जगदीशा" ही सामान्य माणसाची विचारसरणी किंवा जीवनपद्धती परंतु "कामासाठी दाही दिशा, आम्हा फिरवीशी जगदीशा ही विचारसरणी किंवा जीवनपद्धती या महामानवांनी अंगीकारली होती.

बापूजींनी जिथे-जिथे शिक्षणासाठी भुगेलेले लोक आहेत तिथे-तिथे त्यांनी शैक्षणिक केंद्रे सुरु केली. बापूजींनी आपल्या सहकाऱ्यासोबत मिळून कर्नाटक व महाराष्ट्रात अशी शैक्षणिक केंद्रे सुरु केली. तुरची या ठिकाणी स्वामी रामानंद भारती यांनी सुचविल्याप्रमाणे त्यांनी 'श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था' असे नामांकन केले.

आकाशाशिवाय ढत नाही, आणि जमिनीशिवाय आधार नाही अशा प्रतिकूल परिस्थितीतून त्यांनी श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेची स्थापना केली. त्याचबेळी त्यांची आर्थिक परिस्थितीही बेताची म्हणजे गरिबीचीच होती अशा या खडकतर जीवनप्रवासासाठा न घावरता, न धांवता त्यांनी प्रवास सुरुच ठेवाला. त्यांनी स्वतःला समाजकार्यासाठी पूर्णपणे समर्पित केले.

इवलेसे रोप लाविले दूवारी
त्याचा वेलू गेला गगनावरी
मोगरा फुलता । मोगरा फुलता
फुले वेचिता बहर तवासी आला ॥

या पंक्ती प्रमाणेच त्यांनी लावलेले हे छोटेसे रोप याची सावली पूर्ण महाराष्ट्र भर कशी पसरेल याची पूर्ण तयारी केली. वेगवेगळ्या पद्धतीने त्यांनी लोकांपर्यंत ज्ञान पोहचवण्याचे कार्य

केले आहे. 'ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यासाठी शिक्षण प्रसार हे बोधवाक्य त्यांनी शिक्षणसंस्थेस दिले. त्यांनी व त्यांच्या सहकाऱ्यांनी कोल्हापूर, तासगाव, उंडाळे, तारळे अशा पाच ठिकाणी विद्यालये प्रथम सुरु केली व त्याचे बश आज आपण पाहत आहोतच. केवळ ज्ञान आणि विज्ञान यामुळेच समाज सुख व समृद्धीकडे बढला जाणार नाही तर त्यासाठी संस्काराची ही तेवढीच गरज असते व त्यांचा हा विचार त्यांनी दिलेल्या बोधवाक्यातून स्पष्टपणे दिसून येतो. त्यांनी घराघरात, झोपडीझोपडीत ज्ञानाचा दिप लाविला; त्याचा प्रकाश संपूर्ण महाराष्ट्रभर निर्माण करण्याचे महान कार्य त्यांनी केले.

'ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यासाठी शिक्षण प्रसार' या त्रिसूती पेरणीतून त्यांनी ज्ञानाची अंकुरे फुलवली व या अंकुराना खुल-पाण्याच्या सहाय्याने बहरवण्याचे महान कार्य त्यांनी केले. एका दिव्याने दुसरा दिवा लावून अज्ञानाचा अंधार दूर करण्याचे महान कार्य त्यांनी केले. उजेडात दिवा ठेवण्यापेक्षा अंधारात ठेवला तर त्याचे सुख किंवा आनंद अंधारापेक्षा त्या दिव्याला अधिक होते. त्याचप्रमाणे बापूजीनी अधिकाधिक वेळ हा शिक्षण कार्यासाठी अर्पण केला व पूर्ण महाराष्ट्रभर त्यांनी ज्ञानाचा प्रकाश दिला.

अशा या थोर त्याची, तपस्वी व महान मानवाचे ८ ऑगस्ट, १९८७ या दिवशी निधन झाले. श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेचे संस्थापक व संकल्पक या नात्याने त्यांचे शिक्षणक्षेत्रातील कार्य हे महाराष्ट्रातील शिक्षण क्षेत्रातील इतिहासात सुवर्ण अक्षरानी लिहावे असे आहे.

"बापूजीसारख्या न येईल कधी उदयास
हा अखोरचा ज्ञानसूर्य कायमचा मावळला
अज्ञानाच्या लिमीरात ज्ञानदिप लाविले
बापूजी विधीचे ज्ञानयोगे अवतरले
विधीच्या दग्बारातील ज्ञानभास्करा
तेजोमय जाहला, बृहस्पतीने सन्मानिला"
अशा या बापूजीना विनम्र अभिवादन।

'मरावे परी, कितीक्ये उरावे या रामादासोकतीला सार्व उरविणारे गोविंदार ज्ञानोजीराव साळुंखे; म्हणजेच सर्वांचे लाडके शिक्षण महर्षी परमपूज्य डॉ. बापूजी साळुंखे हे उत्तम उदाहरण

आहेत. बापूजीनी अत्यंत कठीण परिस्थीतीतून शिक्षण घेतले होते. त्यामुळे त्यांना गरिबीची जाणीव होती. त्यांनी गरिबांसाठी मोठे योगदान केले, तसेच दिनदिलितांवरील शोषणाविषयीची व अन्यायाविरुद्ध चिंड सुदृढा त्यांच्या मनात होती.

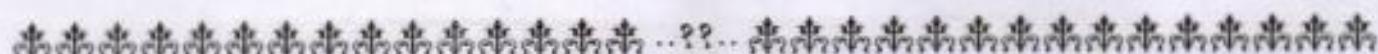
बापूजीचे मराठी व संस्कृत हे विषय आवडीचे होते. त्यांना अगदी लहान वयातच संस्कृत श्लोक व अध्याय अगदी मुखोदगत होते. भगद्वतपीता, रामायण, महाभारत यांसारखे ग्रंथ त्यांना अगदी तोंडपाठ होते. त्यांना त्यांच्या प्राचीमिक शिक्षणात अतिशय चांगल्या व उच्च विचारांचे गुरुवर्य भेटले. आफक्ले गुरुजी हे त्यापैकी एक होते. एकदा सांगलीमध्ये संस्कृत पाठांतराच्या स्पर्धा आयोजित केल्या होत्या. त्यामध्ये त्यांनी जबरदस्त असे संस्कृत भाषण केले. त्यावेळी व्यासपिठावरील सगळी मंडळी आश्चर्याने त्यांच्याकडे पाहत होते. त्यावेळी त्यांचा सांगली जिल्ह्यात प्रथम ब्रूमांक आला होता. अगदी लहान वयातच म्हणजे बापूजी एक वर्षाचे असलानाच, त्याची आई त्यांना सोडून देवाघरी निघून गेली व बडिल सुदृढा बापूजी इयत्ता पाचवीत असलाना निघून गेले. अशा या पोरक्या झालेल्या विद्यार्थ्याला साथ मिळाली ती त्यांच्या गुरुजनांची; आफक्ले गुरुजीनंतर कापसे तात्यांनी व आणणांनी व सर्वांनी मिळून या हिन्याला अष्टपैलू बनवण्याचे महान कार्य केले. अट्टितीय कार्य बापूजीनी करून दाखविले, त्यांनी संपूर्ण महाराष्ट्र हा ज्ञानप्रकाशाने तेजोमय करून टाकला. ते स्वतः अनाथ होते, परंतु ते दुसऱ्यांसाठी 'मसिहा' बनून सतत उभे राहिले. अशा या थोर महात्म्यासाठा विद्वम अभिवादन !

□□□

आधार कार्ड

आपले आई बाबा आपल्यासाठी
ATM कार्ड बनू शकतात
तर आपण त्यांच्यासाठी
आधारकार्ड का नाही.....

- कु. अर्पिता अनिल पाटील
बी.एस्मी भाग एक

ललित लेख -

मैत्री म्हणजे.....

कृ. प्रणाली दिलीप पाटील
बी. कॉम. भाग ३

मैत्री ही अत्यंत निर्मल गोष्ट आहे. पण काळा बरोबर मैत्रीचे स्वरूप बदलले आहे. प्रत्यक्ष शाळा, कॉलेजातील मैत्री आणि फेसबुक, व्हॉट्स अॅप यासारख्या समाजमाध्यमांवरील मैत्री यामध्ये खूप फरक आहे. आज ज्या सहजतेने, सुलभतेने आणि भरघोस प्रमाणात मैत्रीचे संदेश पाठवले जातात. त्या सर्व पाश्वभूमीवर मैत्री विषयी खूप प्रश्न पडतात. समाजमाध्यमांवर नियमित संदेश पाठवून आपले गुणगान करणारे आपले मित्र आहेत? की, ज्यांना आपण दोन-दोन महिन्यानंतर भेटल्यावरही आपल्याला आनंद होतो, ते आपले मित्र आहेत? असा प्रश्न पडतो. माझ्या मते, फोन किंवा इतर कोणत्याही माध्यमांच्या मदतीशिवाय समोरासमोर बसून आपण अत्यंत मन मोकळेपणाने संबाद साधू शकतो, ते आपले खरे मित्र आहेत, असे मला वाटते. त्यामुळे यावर्षीच्या मैत्री दिनाच्या निमित्ताने मला आवर्जुन सांगावेसे वाटते की, समोरासमोर बसून गप्पा, चर्चा करता येतील असे भरपूर मित्र आपल्याला असावेत. एखाद्याला भेटल्यानंतर त्याच्यासोबत सेल्फी काढून ही माझी खूप चांगली मैत्रिण किंवा मित्र आहे, असे सोशल मीडियावर पोस्ट करण्यापुरती मैत्री असण्यापेक्षा ज्यांच्यासोबत अधिकाधिक वेळ घालवता यावा असे वाटते. अशी मैत्री नक्कीच खास असते.

मुळातच, मैत्री ही एकप्रकारची सहभावना आहे. मैत्रीची व्याख्या करायची झाल्यास ते एक अस नात आहे, जिथे कोणत्याही प्रकारचा फिल्टर लागत नाही. ज्या व्यक्तीसमोर आपण जसे आहोत, तसे कुठल्याही मतांची जजमेटची भीती न बाळगता व्यक्त होऊ शकतो, वावरु शकतो, बोलू शकतो अशी एक हक्काची जागा म्हणजे मित्र. आज बदलत्या काळामध्ये प्रत्येकाचा दिनक्रम अत्यंत व्यस्त बनला आहे. त्यामुळे मैत्रीसाठी अनेक

माध्यमे गरजेची झाली आहेत. अर्थात, माध्यमांचा शिरकाव झाल्यामुळे मैत्री कृत्रिम झालेली नाही, पण एखादे नाते त्यार होण्यासाठी, ते खुलण्यासाठी, उमलण्यासाठी मेहमत घेण्याची मानसिकता मात्र आज कमी होत चालली आहे.

आजच्या इंटरनेट, स्मार्टफोन, सोशल मीडिया यांनी जीवन व्यापून टाकलेल्या काळात माध्यमांच्या मदतीने आपण एखादी शुभेच्छांची पोस्ट टाकून त्या व्यक्तीला टँग करतो. तिथेच न थांबता 'तू कशी आहेस'अशी विचारणाही करतो; पण असे विचारता ना तिच्या आयुष्यात नेमके काय चालले आहे हे जाणुन घेण्यात खरच रस असतो का? की केवळ गरज आहे महणून एकमेकीचे फोटो समाजमाध्यमांतून टाकून आम्ही कझा घटू मैत्रिणी आहोत, हे दाखवण्याचा प्रयत्न केला जातो? या प्रश्नांचा विचार प्रत्येकाने करायला हवा. मैत्रीचं नात हे निरपेक्ष असल पाहिजे. एकमेकांना काहीही फायदा नसताना एकमेकांना केवळ निखळ प्रेम, आनंद देण म्हणजेच मैत्री आहे. तशी मैत्री आपली किंती जणांशी आहे, याचा शोध प्रत्येकाने घ्यायला हवा.

आज व्हॉट्स अॅपवर अनेक गुप असूनही, फेसबुक वर हजारो मित्र असुनही अनेक व्यक्ती एकाकी दिसतात. त्यांना यांच्या समवेत मनमोकळ बोलता-वागता येईल, असे जवळचे कोणीही मित्र नसतात. हे गर्दीतल एकाकीपण खरे मित्र नसल्यामुळेच येते. त्यामुळे मैत्रीदिनामित आपल्या मैत्रीची व्याख्या तपासून घ्यायला हवी. आयुष्याच्या प्रत्येक वळणावर आपल्याला मित्र-मैत्रिणी भेट असतात. त्यांच्याशी मैत्रभाव अपासुक जुळतो. माणूस हरेक प्रसंगात आनंदी राहू शकत नाही. तो कधीतरी चिडतो, रागावतो, वैतागतो या सर्व भावनिक परिस्थितीशी

एकमेकांनी जुळवून घेऊन, स्वीकारून ही मैत्री पुढे नेली पाहिजे. कौलेजमध्ये एकमेकांना समजून घेण्याची ही प्रक्रिया खूपच महसूसाची होती. त्यातून आमची घनिष्ठ मैत्री झाली. आज कौलेज संपत आले असले तरीही आम्ही एकमेकांच्या संपर्कात कायमच्च असता. याचे कारण आम्हाला आतूनच एकमेकांबद्दल खूप ओढ वाटते.

मैत्री आणि मित्र यांच्याविषयी खूप सांगण्यासारखं, बोलण्यासारखं असत. मित्रांसोबतच्या आठवणीही इतक्या असतात की, पटकन एखादी सांगायची महाल तर आठवत नाही. कारण, मी आधी महाटल्याप्रमाणे प्रत्येक भावभावना समजून घेऊन मैत्रीचं

नात खुलत जात आणि पुढे ते फुलतही राहातं. त्यामुळे मला यासाठी एखादा दिवस असावा, हे पटत नाही. कोणत्याही एका दिवशीच ती गोष्ट करून काहीच फायदा होत नाही. मैत्री, प्रेम किंवा अगदी व्यायामाचे उदाहरण घेतले, तर त्यासाठी एकच दिवस ठरवून चालणार नाही. तो जीवनशीलीचा भाग झाला पाहिजे. आपण आई-बडिलांबरोबर राहतो, वागतो तीच जागा मैत्रीची असते. रोजच्या जगण्याचा तो एक भाग असला पाहिजे. प्रेमभावना व्यक्त करण्यासाठी मैत्री, प्रेम या गोष्टीची जाणीव रोज बहायला हवी.

□□□

विश्वास

विश्वासाच्या वाटथाला अंथाराची,
साथ आहे.
जागे झालो तेव्हा कळाले
विश्वास बाकी आपला खास आहे ”
प्रत्येक पाऊल जीवनातले
नवीन ओळख घेऊन येते
पाऊला पाऊलामध्ये नात्याची
एक चाहूल देऊन जाते
आयुष्याच्या उंबान्यावरती
मलाचीच एक लाट आहे
विश्वासाची मात्र नरज आहे
विश्वास बाकी आपला खास आहे.
जगताना मरणाचे भय कशाला
आयुष्याच्या दोरीला या
नशिवाची नय कशाला
अंथाराची भीती इथे वास आहे
महणूनच विश्वास बाकी आपला खास आहे ॥
फार काही सांगून जातात
घडून गेलेल्या घटना
विचार सरणीत मात्र राहून जातात
आयुष्यातल्या ह्या वेदना.....॥

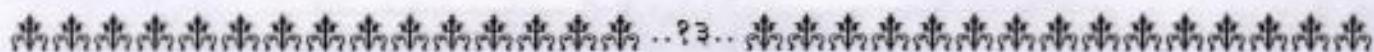
विश्वासाच्या जोरावरती सर्व

काही निभावुन जातं
मन पुढाहा एकदा आनंदानं
बहुरुण जातं

असंच जपलेलं असतं नातं
यातुनच काहितरी शिकायचं असतं
घडुन गेलेलं मात्र विसरायचं असतं.
आपलं चांगलं काम मात्र रेटायचं असतं
जोड ठेवून विश्वासाची आयुष्य मात्र
चांगलायचं असतं.

आयुष्याच्या जोडीला विश्वासाची साथ आहे.
आयुष्यातील जगण महणजे एक प्रेमक साहवास आहे.
महणूनच तर सांगतोय सर्वांगाच
विश्वास आपला खास आहे
विश्वासाच्या वाटथाला मात्र,
अंथाराची साथ आहे.

- कु. स्नेहल सर्जेंराव वाघमोडे
बी. कॉम. भाग एक

बैचारिक लेख -

सोशल मिडीयाची वाढती व्यसनधिनता

कु. सोनाली विजय कणसे
वी. कौम भाग एक

व्यसन होते दारुचे, व्यसन होते तंबाखूचे,
व्यसन होते मनोरंजनाचे, व्यसन पाहिजे घ्येयाचे

पण आम्हा व्यसन लागतात सोशल मिडीयाचे, माणसांच्या मूलभूत गरजांबरोबर सोशल मिडीया सुट्ठा माणसाची मूलभूत गरज बनते की काय? असं मला बाटतय, आमचा दिवसही जात नाही, कदाचित दारु पिण्याच्या माणसाला दारु शिवाय चैन पडेल, परंतु आम्हाला या सोशल मिडीशिवाय चैन पडल नाही. कधीकधी बाटत की माणसाने सोशल मिडीयाला तयार केलं की सोशल मिडीयाने माणसाला? आज या व्यसनाच्या आहारी जाऊन माणूसच संपत चालला आहे. माणसा – माणसातला आपलेपणा संपून तो फक्त या साधनांमध्येच अडकलेला आपणास दिसून येतोय.

माणसाचं विश्व या सोशल मिडीयापुरतच मर्यादित राहीलं आहे. या सोशल मिडीयावरून मोठ्या प्रमाणात फसवाफसवी होते हे आम्हाला माहित आहे. पण त्यावर आम्ही डोके झाकूण विश्वास ठेवतो, हे आम्हाला कळत नाही. नाहीतर, कोणी लाईक करत नाही म्हणून चीस वर्षांच्या पोरीनं आत्महत्या केली. ही बातमी समजली नसती. आज आई-वडिलांनी पाच हजाराचा मोबाईल घेतला नाही, म्हणून पाचवीच्या पोरानं हाताची नस कापून आत्महत्येचा प्रयत्न केला कसलं हे व्यसन? सेलफी काढता काढता पाण्यात पडून मृत्यू, कसलं हे व्यसन? गाडीवरून जाताना अपघात, कारण मोबाईलचा बापर कसलं हे व्यसन? जर अशी व्यसन आपल्याला लागत असतील आणि त्यात आपला शेवट होत असेल तर त्याला जबाबदार कोण?

आज या सोशल मिडीयाच्या साधनांवर 'द ब्लू व्हेल सारखा एखादा गेम येतो काय? आणि माझी लहान भावंड या व्यसनाच्या आहारी जाऊन आयुष्याचा शेवट करण्यापर्यंत

पोहचतात काय? या साधनांमुळे आयुष्याचा शेवट होत असेल तर कसलं हे व्यसन? आज ऐकायला आणि बाचायला भिळत, एखादं रक्त गोठविणारं, हृदय बंद पडावं असं काहितर घडलेलं असत आणि ते आम्हाला समजतं ते फक्त सोशल मिडीयामुळेच उदाहरण पहायचं झालं तर मोबाईलच्या नादात एका माणसाने जेवनातून पाल खाल्ली नी त्याला विषबाधा झाली. मालिकेतील निधन झालेल्या बाईचे पाळले सुतक, कार्यक्रम पाहताना एक बाई चार दिवस बेशुद्ध अरे रे.... या वर्तमानपत्रातील बातम्या की त्या मसनवाटाचा अहवाल? आमच्या आदर्श जीवनमूल्यांचे काय झाले? कुठं गेली आमची विचारसंहिता? साला, आपण जन्माला का आलोय आणि करतोय काय?

माणूस तुळी जात आहे,
जगणं कधी विसरू नको,
सोशल मिडीया आधार आहे.
आधार कधी संपूरू नको
पण, सोशल मिडीया साधन आहे
तेच व्यसन बनवू नको.

या सोशल मिडीयावरून अनेक अफवा पसरविल्या जातात. खोटा प्रसार केला जातो. उदा. ताजमहल कधी इवमंदीर होते. ही उदाहरण आम्ही पाहतो अनेक प्रकार घडलेले आम्ही पाहतो, ऐकतो आणि तरीही विश्वास ठेवतो. एकदा फेसबुकवर एक पुरुष किला एका उंच कळघावरून लाव मारून ढकलून देतोय असा कोटो पोस्ट केला होता. आणि लिहीलं होतं प्रॉब्लेम सॉल्ह. मूळी बाचवा हा संदेश देताना अशी छायचित्रणे पोस्ट केली की मन अगदी विषणु होऊन जात.

चंद्र, सुर्य खूप सुंदर आहेत. सूर्याचा प्रकाश तर खूप छान आहे. त्यामुळे खूप फायदे होतात, पण म्हणून सुर्यांला स्पर्श करावला गेलं तर आपण राहू का? त्याच्या ऊर्जेत आपल्या आयुष्याचाच शेवट होईल. तर मग या सोशल मिडीयाचा प्रकार खूप छान आहे. मोठा आहे, म्हणून त्याता कवटाळत बसलं, तर आपण कसे राहू, आपलं आयुष्य या सोशल मिडीयाच्या साधनांवरच अवलंबून आहे की काय? कोणास ठाऊक, समोर पाण्याने भरलेली विहीर आहे. खूप छान पाणी आहे, पण पाणी पिण्यापेक्षा आम्ही त्यात उडी घेतोय. अशावेळी मला वाटतं की आपलं जीवन त्या पतंग किळधासारखं झालय.

सुंदर ती अग्री,
प्रकाश तीचा छान.
त्यात उडी घेतोय,
कारण नाही मलाच भान.

अमी सुंदर आहे. प्रकाश छान आहे. म्हणून त्यात उडी घेऊन आयुष्य संपवणं किती योग्य? कोणत्याही गोईचा अतिरेक हा वाईटच असतो. मग सोशल मिडीयाचा का नाही? या साधनांवर एखादी गेम येतो आणि पोरं आत्महत्येचा विचार करतात. एखादी मालिका पाहून ही चिमूर्डी बालकं उंच इमारतीवरून उडवा घेतात. कसलं हे व्यसन? आमच्या आजिला व्यसन असायचं ते मिसरीचं पण आजीसह, आई आणि आम्हालाही व्यसन लागतय, सोशल मिडीयाचं ते मालिकेतल्या सासवा-सुना आणि जावा-जावा यांचं सौराट पाहून आयुष्य झिंगाट करणारे युवक पाहिले की खूफच वाईट वाटत. कारण तीकडे शेकडो मैनिक सीमेवर लढतात. वेळप्रसंगी मरतात. आणि आम्ही गरज नसताना या साधनांमध्येच गुंतलेली असतो.

जर ताटातली भाजी संपली आहे हा संदेश मोबाईलवर पाठवावला लागत असेल. कांदा चिरणान्या, चुलीत जाळ घालणान्या आईच्या डोळ्यातील अशु न दिसता आम्हाला कधी न भेटलेल्या केसबुक वरील मित्र-मैत्रींची काळजी वाटत असेल, तर यासारखं मोठं व्यसन कोणतं असूच शकत नाही. सकाळी शुभसकाळ आणि रात्री शुभरात्री महटल्याशिवाय आमचा दिवस संपत नाही. मला वाटतं हे शुभसकाळचे संदेश पाठविण्यापेक्षा भेटल्यावर एक सुंदर स्माईल द्या वाईट जाणारा दिवस चांगला

जाईल. पण नाही, ते जमणार नाही कारण त्या मोबाईल वरून शुभसकाळ संदेश पाठवावायचा आणि समोर व्यक्ती दिसली कि त्या मोबाईलमध्येच तोड घालायचं. नाही मला तर वाटतं की मोबाईलमूळे समोर माणसही दिसत नसणारच. आज एका बंद खोलीत या सोशल मिडीयावरतीच आयुष्याचा शेवट होत चालला आहे.

आज आज्याचं नाव नातू विसरला. आजीचा चेहरा नातवाला आठवेनासा झाला. बाप आणि मुलाचं नातं हे सुर्य-चंद्रसारखं झालं सूर्य आल्यावर चंद्र गायब नी चंद्र आल्यावर सूर्य गायब. आज मुलांमध्ये एकटेपणा आला. त्यांच्यातला संवाद संपला. आशि सोशल मिडीया हेच मोठं विश्व त्याला वाढू लागलं. आणि त्यामुळे मूलांची शरीरसंपदा कमी झाली. या सोशल मिडीयाच्या बाहेर एक सुंदर जग आहे. जिंवं मन जपणारी माणसं, निर्मल नद्या, हिंवे डोंगर, स्वच्छ हवा, आणि मनाला बोलायला लावण्यारा निसर्ग आहे. याचा विसर आज आम्हाला पडला. आणि हे सारं विश्व लहान करून ते मोबाईलच्या स्क्रिन पुरतं मर्यादित झालय. पण ते तेवढं मर्यादित न ठेवता त्यात जगण्याचा प्रवत्न करायला हवा.

सुंदर - सुंदर जग आहे,
माती ही माय आहे.
मातीचा सुंदर सुंदर आहे.
इंवं नीळं पाणीही आहे.
सुंदर इथ हवा आहे.
ये माणसा इथं खरं आयुष्य आहे.

पण आज आम्हाला या सगळ्याचा विसर पडला आहे. या सोशल मिडीयाचे अनेक फायदे आहेत. मात्र आज सोशल मिडीया साधन नसुन ते व्यसन झाले आहे. पण या व्यसनापासून सुटका करण्यासाठी व्यसनमुक्ती केंद्र उभारण्याची काय गरज? आज रस्त्यावरून चालतानाही या सोशल मिडीयामुळे अनेक बातम्या समजतात. पण आज त्यापेक्षा जास्त प्रमाणात अपघात होतात आणि तेव्हा समजतं मग या सोशल मिडीयाचा काय उपयोग? कारण त्या अपघाताचं कारण असतं ते सोशल मिडीया. आधी बायकांना व्यसन मिसरीचं किंवा गणांचं असायचं, बायकांना डोहाळे लागायचे ते काहीतर खाण्या-पिण्याचे पण आज त्यांना

डोहाळे लागतात ते टिब्ही, पाहण्याचे, सोशल मिडीयाचे, या सोशल मिडीयाच्या साधनांवर मोठ्या प्रमाणात फसवाफसवी केली जाते. कधी-कधी भिती वाटते की अनेक खेळा या साधनांवर अनेक जाहिराती येत असतात. त्यात अनेक पदार्थ असतात. एकाच जाहीरातीचे अनेक पदार्थ असतील तर मग पदार्थ वापराचा कोणता? पण व्यसनाच्या आहारी गेलेल्या व्यक्तिना याची सुदृढा जाणीव नसते. आणि ती लोकं या व्यसनाच्या आहारी गेल्यानं आयुष्य संपवितात.

कधी-कधी हसावं कि रडावं कळत नाही. कारण एखाद्या ठिकाणी, एखाद्या व्यक्तिचं निघन झालेलं असत. आणि त्या ठिकाणी मिडीयाचे लोक प्रश्न करतात. तुम्हाला काय वाटतं? साला हा प्रश्न आहे? पण आम्ही व्यसनाच्या आहारी गेलोय. आम्हाला जाणीव नाही. आज या साधनांवर सतत आम्ही शिव छप्रपती शिवाजी महाराजांवर काव्यरचना पोस्ट करतो, त्यांचे फोटो पोस्ट करतो. पण त्यांचं घ्येय घेण्याचा प्रयत्न करतो का? काय स्वप्न पाहिलं होतं त्यांनी वयाच्या सोळाच्या वर्षी, स्वराज्याचं आणि आपण आज वयाच्या सोळाच्या वर्षी कोणत्या व्यसनाच्या आहारी जात आहोत. सोळा वर्षाच्या पोराला चांगलं चॅटिंग करण्याचं व्यसन लागण्यापेक्षा ते लागलं पाहीजे. काय व्यसन होतं माझ्या राजाला.

स्वप्न पाहीले स्वराज्याचे,
स्वराज्यातून सुराज्याचे.
हर हर महादेव गर्जिनेचे
स्वप्न पाहीले स्वराज्याचे.

समजा, राजे परत आले तर? राजे परत आले तर त्यांना फार आनंद होईल. झालेली प्रगती, सोशल मिडीयाची साधने पाहून ते भाराऊन जातील. मग ते आपल्या आईला, राष्ट्रमाता जिजाऊना भेटायला त्यांच्या दर्शनाला निघतील पण त्यांना देशासाठी जग म्हणून सांगणारी महाभारतातील गोष्टी सांगणारी माझली न भेटता, व्यसन सोशल मिडीयाचं व्यसन लावण्यारी प्रम्मी त्यांना दिसेल, मग ते शहाजीना शोधतील. पण कमतरता भासणारे पप्पा दिसतील, ते या व्यसनाच्या आहारीच गेलेले असतील. मग ते आपल्यासोबत स्वराज्याची शपत घ्यायला आलेल्या मावळ्यांना शोधतील. पण, शुभसकाळ आणि शुभरात्री

यावर चॅटिंग करणारे विद्यार्थी त्यांना दिसतील. आणि म्हणूनच छ. शिवाजी महाराज नाराजी व्यक्त करतील, आणि आपण परत जायची इच्छा करतील.

पण हे सारं थांबवायचं असेल तर सोशल मिडीयाचा वापर व्यसन आणि फैशन म्हणून न करता गरज म्हणून करूया. कारण व्यसन फैशन असू शकत नाही, आणि गरज व्यसन होऊ शकत नाही. आणि गरज व्यसन आणि फैशन करायची असेल तर त्याला अर्थ उरत नाही. आणि म्हणून गरज आहे, सोशल मिडीयाचा वापर आधार म्हणून करण्याची आणि आधार कधीही न संपविण्याची.

ऊस गोड लागला म्हणून,
मूळासकाट खाऊ नका.

पश्चातापाची वेळ स्वतःवर आणु नका.
भूक लागली म्हणून काहीही खाऊ नका.
विणाकारण हास्पिटलची भर करू नका.

थोड खा पण चवदार खा.
थोडच करा पण नाव मोठच करा.
ज्यानं साथ दिली त्याला हात द्या.
सोशल मिडीयाचा योग्य वापर करण्याची
मनापासून शपत घ्या.
मनापासून शपत घ्या.

व्यसन आणि फैशन म्हणून नाही तर फक्त गरज आणि आधार म्हणून. साधनाशिवाय जगणं कठीण असतं. पण अशक्य कधीचं नसतं. आणि म्हणून त्याचा योग्य आणि चांगलाच वापर करूया. आणि म्हणून,

आले शंभर गेले शंभर
मोशल मिडीया यक नंबर
सोशल मिडीया यक नंबर
शेवटी येवढूच,

सही वक्त सही कटम,
सतर्क रहो, जय हिंद.

घनवाद!

वेचारिक लेख -

शेतकऱ्यांची आत्महत्या : कारणे आणि उपाय

कृ. गौरी सुभाष झोडे
बी. एस्सी. भाग एक

आपली मुळ गरज म्हणजे अन्न, ज्याच्याशिवाय आपण जगूच शकत नाही, आणि आपली ती गरज भागवतो तो आपला 'पोशिंदा', 'पोशिंदा' म्हणजे 'शेतकरी', 'शेतकरी' या शब्दाचा अर्थ त्या शब्दातच दडलेला आहे. 'शेतकरी' म्हणजे शेतात रावणारे किंवा कष्ट करणारे हात. शेतकरीच नसेल तर आपण जगूच शकणार नाही, कारण तो आपल्यासोबत नसेल तर अन्न नाही आणि अन्न नाही तर आपण कोणीच नाही, त्यामुळेच आपण शेतकरी बांधवांना

'अन्नदाता अन्नदाता, तुच अन्नदाता'

अशी उपमाही दिली आहे.

खरे पाहता, वास्तवात आपण शेतकरी बांधवांना एवढी किंमत देतो का? त्यांच्या अपेक्षा पूर्ण करतो का? त्यांच्या मनात काय आहे याचा आपण विचार केलाय का? ते आत्महत्येचा निर्णय घेण्यापासून त्यांना कसे रोखू शकतात? त्यावर उपाय काय? अशा हजारे प्रश्नापासून आपण अजून बंचिलच आहोत. हे खरे असले तरी परिस्थितीतीही या घटनांसाठी तितकीच कारणीभूत आहे, हे विसरून चालणार नाही.

आपण पाहतो की, कधीकधी खूप पाऊस पडतो. तरीपण शेतकऱ्यांचे नुकसान होते. आणि बन्याचदा दुष्काळ पडतो, त्यामुळेही नुकसान होते. दोन-तीन वर्षांपूर्वी अचानक पडलेल्या अवकाळी पाऊसामुळे शेतकऱ्यांचे खूप नुकसान झाले. त्याची स्वप्ने, अपेक्षा मातीमोल झाल्या. 'त्यांनी उचललेली कर्जे फेडणार कशी' या विचाराने आत्महत्येपर्यंतची पाऊलेसुदृधा उचलली. द्राक्षबागांसाठी उचललेला पैसा परत मिळवण्याची त्यांची अपेक्षाच खालावली. अचानक पडलेल्या पावसामुळे जनावरांवरही त्याचा

परिणाम झाला. गारांमुळे जनावरे तडफडून मरू लागली. नागपूरकडे तर संत्रांची झाडे मुळापासून कोलमडली होती.

मग काय करणार तो शेतकरी? त्याच्यावर घरच्यांची, शेताची सर्वच जबाबदारी मुलांचे शिक्षण, मुलींची लाने, बागांसाठी लागणारी औषधे या सर्व गोष्टींसाठी बोडे पैसे लागत नाहीत. पण ही सर्व जबाबदारी शेतकऱ्यावर असल्याने आणि निसर्गाने ऐनवेळी घात केल्याने जबाबदारी समोर त्याचे हातच टेकले जातात. काय करावे त्याला समजत नाही आणि तो चुकीचे पाऊल उचलतो. त्याच्या मनाचे बोल असे असतात,

देवा तुझी का अजब कहाणी,
सदा तुझी का उलटी करणी,
जन्मजन्म का कुणी झिजावे,
यत्न त्याचे वाया जावे,
वैफल्यातच कार्य गमावे,
सौख्य तुला का सांग मनी'

बरील काच्य पंक्तीप्रमाणे खरेच शेतकरी बांधवांचे आयुष्य असेच आहे. ते प्रामाणिकपणे कष्ट करतात, काळ्या आईची सेवा करतात, मिळीही जोयाने येते. पण निसर्गाने पलटी मारल्याने त्याचे मारे कष्ट वाया जातात. मग त्याला सुख आहे का?

मधल्या काळात द्राक्षबागायतदाना ही जोगाचा फटका बसला. सोन्यासारखं आलेलं पिक मातीमोल झालं. माल गळून पडला, कुजला, वर्षोवर्षीची मेहनत वाया गेली. मग बन्याच शेतकऱ्यांनी फास लावून घेणे, विष पिणे वांसारख्या प्रयत्नांनी आत्महत्या केली. मिळांनो, दिवसों दिवस आपला शेतकरी वर्ग खचत चालता

आहे, त्यांना आपण आधार दयायला हवा.

ही झाली नाण्याची एक बाजू, या आठवड्यातीलच बातमी, 'कमलापूरच्या गाजरांना कोटीची उडुडाणे, मित्रांनो; कवलापूर हे गाव गाजरांसाठी प्रसिद्ध आहे. कवलापूरची गाजरे आज देशांतील पश्चिम महाराष्ट्र आणि कर्नाटकात सुदृढा विकली जात आहेत. कवलापूरच्या गाजरांना खूप मागणी आहे. कवलापूरला नुकताच चार कोटीचा निव्वळ नफा झाला. त्यामुळे शेतकऱ्यांच्या स्वप्नांना उधाण आले आहे, त्यांच्या कष्टाचे एका दृष्टीने चीज झाले. अशा प्रकारे सर्वच शेतकऱ्यांची प्रगती व्होवो, हीच ईश्वरचरणी प्रार्थना.

संत रामदास स्वामी महणतात,

'केल्याने होत आहे रे,
आधी केलीचि पाहिजे'.

याप्रमाणे आपण प्रयत्न करत राहयला हवे, महणजे यश आपोआप आपल्याकडे चालत येईल.

आज कांद्याचा भाव १० रु. किलो मात्र गवारी, भेंडी, वांगी यांचा दर भरपूर आहे. कांदा हा मुख्य भाजीपाला जो आपण भाज्यांमध्ये प्रामुख्याने वापरतो. त्याचा भाव बाजारात इतका कमी, यी शेतकऱ्याला तर व्यापार करताना किती कमी नफा मिळत असेल, याचा आपण विचार करायला हवा.

आच टोर्मटो सारख्या भाजीचा भाव २० रु. अर्धा किलो आहे. त्यामुळे अशा भाज्या खरेदी करताना लोक कचवचतात. त्यामुळे पुन्हा तो माल कुजून खराब होऊन जातो, मग त्याचा कोणालाच फायदा नाही. ना शेतकऱ्याला ना खरेदी करणाऱ्याला! यावर उपाय म्हणून आपण काय करू शकतो? आणि यामधून शेतकऱ्याला व खरेदी करणाऱ्यालाही कसा फायदा होईल, याचा विचार करायला हवा.

मध्यल्या काळात टोर्मटोला काहीच दर नव्हता. आपल्या शेतकरीबांधवांनी काय केले? टोर्मटो रसन्यावर ओतले, त्याची नासाठी केली. दुधाची भाव वाढवण्यासाठी सुदृढा शेतकऱ्यांनी गाङ्धा अडवल्या, दुध रसन्यावर ओतले, हेअन्या बंद ठेवल्या इ. यानुन काय सिद्ध होते. अशी आंदोलने कमळ सरकारला मात्र काहीच फरक पडत नाही. हवी तशी सरकार अजून शेतकऱ्याला मदत करत नाही.

'प्रयत्नांती परमेश्वर'

हे महटलेले काही खोटे नाही. आणि त्याचप्रमाणे आपला शेतकरी प्रयत्न करतोयही. खेडे गावात शेतकरी शेतीसोबत जोडधंदा म्हणून पशुपालन व्यवसायाही करतो. त्यातील प्रमुख व्यवसाय म्हणजे टुग्धव्यवसाय, की ज्यातून म्हणावा तसा फायदा होत नाही. शेतकरी जोडधंदा म्हणून पशुपालन करतो; पण त्यांसाठी लागणारे सामान म्हणजे त्यांचा चारा, पाणी, औषधे हे सगळे करून बराच खुर्च होतो, बरेच कष्ट घ्यावे लागतात. 'पेंड' हा जनावराचा खाद्यपदार्थ ज्याचा एका पोत्याचा दर आज १००० रु. आहे, प्रत्येक महिन्यात १००० रु. घालवून हवा तसा फायदा तर मिळतच नाही. त्यामुळे

'शेत माझा देव, शेती माझी पूजा,

असा म्हणायचा माझा बाप, माझा आजा'

या काळ्य पंक्तीप्रमाणे शेतकऱ्याने वाटचाल करायला हवी. आजचे युग हे 'विज्ञान युग' आहे. त्यामुळे शेतकऱ्यानेही याचा पुरेपूर वापर करून घ्यावा. नवीन तंत्राचा- यंत्रांचा वापर करून शेती करावी.

आजकाल मोबाईलवरून, दुरदर्शनवरून शेती कशी करावी? याविषयी माहिती दिली जाते. पण आपला शेतकरी बंधू यांपासून अजून वंचित आहे. त्याचे ज्ञान त्याला करून दिले पाहिजे. एकाच जमिनीत वारंवार एकच पिक घेतल्याने त्या जमिनीचा कस कमी होतो, त्यामुळे शेतकऱ्यांना वेगवेगळी पिके घेण्यासाठी प्रोत्साहन करायला हवे.

आपण प्रत्येकाला वेगवेगळे सांगण्यापेक्षा एकत्रित 'कृषी कार्यक्रम' नियोजित करून त्यांना प्रेरणा द्यायला हवी, त्यांचे वेगवेगळे प्रश्न मांडण्याची त्यांना संधी द्यावी. कृषीप्रदर्शनासारखे कार्यक्रम भरवले जातात, त्यामाध्यमातून शेतकऱ्यांसाठी किंवा त्यांचे प्रश्न दूर करण्यासाठी आपण उपाय शोधावेत. कमी किंमतीत त्यांना जास्त फायदा होईल, याचाही विचार करावा. उदा. पिकांवरील किटक निघून जाण्यासाठी दोन-दोन रांगामध्ये एक-एक कागदी पुढळायासारखा तुकडा अडकवला जातो, त्यामुळे पिकांवरील किटक येवून त्याला चिकटतात.

यांसारख्या तंत्राचा वापर करून शेतकऱ्याने आधुनिक पद्धतीने शेती करायला हवा. शीतगृहासारखे उपक्रम

खेडोपाळघांमध्येही राबवावेत. त्यामुळे फलांच्या पालेभाज्यांच्या कंजण्याचा प्रश्न येत नाही.

अशा प्रकारे आधुनिक पद्धतीने शेती करून आपला शेतकरी वर्ग आधुनिक होण्यासाठी आपण सतत प्रयत्न करायला हवेत. त्याला आपण मरुत करायला घडी ताचं ले मरण जावेल की

‘अन्नदाता, अन्नदाता, मीच अन्नदाता।’

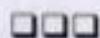
आपल्या महाराष्ट्राचा दर्जा उंचावण्यासाठी, शेतात उत्तम यश मिळवून, आधुनिक शेती करून, शेतकरी बांधवांना आधार, दिलासा देवन आपण असे म्हणण्याम सज्ज होव की.

‘बहु असोत सुंदर, संपन्न की महान,
प्रिय आमृचा एक महाराष्ट्र देश हा.’

आपल्या राष्ट्राचा आपल्याला अभिमान हवा. कवलापूरची गाजे, तासगावची द्राक्षे, नाशिकची केळी, नागपूरची संत्री जशी महाराष्ट्रात प्रसिद्ध आहेत, तशीच ती जगभरात प्रसिद्ध होण्यासाठी आपण जोमाने शेतकऱ्यांना पाठिवा दिला पाहिजे.

जलसिंचन, जलशिवार इ. सारख्या योजनांची शेतकरी वर्गाला माहिती दिली पाहिजे. की न्यामुळे ते भरभरून त्याचा फायदा घेवू शकतील.

अशा प्रकारे शेतकऱ्यांच्या समस्या समजून घेवून आपण त्यावर उपाय शोधू शकतो.

पोस्ट कार्ड

प्रेम असते पोर्ट कार्ड
 आयुष्य असते विजिटिंग कार्ड
 बायको असते मेमरी कार्ड
 नवरा असतो ए.टी.एम. कार्ड
 मुले असतात आयडेटी कार्ड
 आई-वडील असतात पैन कार्ड
 पण, जिवलंग मित्र-मैत्रीणी असतात
 आधार कार्ड

संग्रहीत

जगातील सर्वांत स्वस्त
वस्तु म्हणजे 'सल्ला'!
एकाकडे मागा
हुजार जण देतील आणी
जगातील सर्वांत महान
वस्तु म्हणजे 'मदत'!
हुजार जणांकडे मागा
काढायित एखादाच करेल.

GR

कोणत्याही मनुष्याची
सध्याची रिधिती पाहुन
त्याच्या भविष्याची टर उडवु नका
कारण....

काळ इतका ताकदवान आहे की
तो एकज सामाज्य कोळशालाही
हळू हळू डिरा बनवतो.

३०५

वाहणान्या नदीवर, नदीतील शंख-शिंगल्यावर,
यण, अथांग प्रेम केलय मी एकाच व्यक्तीवर
जिने मला जब्ब दिला, त्या जनत जननी मातेवर.
घडवलेस तुच्या या संस्काराची राशी
आईच्या शब्दाची ओँजल तुझ्या चरणाशी

कु. अर्पिता अनिल पाटील
बी.एस.सी. भाग एक

ललित लेख -

मैत्री माझ्या मनातली...

कु. रंजना देवदास चव्हाण
बी. कॉम. भाग १

मनाला भेडसवणारी आणि शेवटी मात्र आठवणीत राहणारी अशी ही आमची मैत्री.... मैत्री ही किती मोलाची असते ना, जवळ असली की त्याची किंमत कळत नसते पण जरा दुरावताच डोळ्यातून अशू येतात. ते डोळ्यात आलेले अशू आपण कोणालाच सांगु शकत नसतो... खुरंच मैत्री हा शब्द किती गोडवा निर्माण करतो.. हसतच कुणीतरी भेटत असतं नकळत आपल्यापेक्षाही आपलंस वाटत असतं, केव्हा कोण जाणे मनात घर करून राहत असते, ते जो पर्यंत आहे त्याला फुलासारखं जपायचं असतं, दूर गेल्यावर ही आठवण म्हणून मनात साठवायचं असतं, याचचं तर नाव मैत्री असतं. असेच माझे आणि माझ्या मैत्रिणीचे क्षण आहेत, जे मी आयुष्यात कधीच विसणार नाही, अशाच मी माझ्या मनातील भावना व्यक्त केल्या आहेत...

मी एका खेडेगावात राहणारी मुलगी, रंजना माझे नाव... दहावी पास झाल्यानंतर सर्वानाच प्रश्न पडतो आता पुढं काय करायचं? सगळ्यासोबत मलाही तसा प्रश्न पडला, सर्वांच्या मदतीने सर्वांचा विचार घेऊन मी 'कॉमर्स' ही शाखा निवडली. आणि तासगांव मधील पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालयात प्रवेश घेतला... कॉलेज! कॉलेज! नेमकं काय असतं? हे मला ११ वी च्या पहिल्या दिवशीच कळालं, पण ते म्हणतात ना सगळे, कॉलेजला गेल्या नंतर पंख फुटायला लागतात, तसंच काहीतरी चित्र मला कॉलेजच्या पहिल्या दिवशी दिसलं.... कॉलेज म्हटलं की एन्जीय हा आलाच! माझ्या ११ वी त म्हणाव्यातशा मैत्रिणी नहवत्या... मी जेव्हा ११ वीत होते, तेव्हा मला असं वाटत होत खुरंच कॉलेज मध्ये काय अर्ध नसतो, शाळेत असताना खूप मजा यायची ते क्षण माझ्यासाठी अन्यंत मोलाचे होते, कॉलेजला आल्यानंतर त्या १० वी तील

मैत्रिणीची खूप आठवण यायची, पण "कुछ पाने के लिए खोना तो पडता ही है।" ११ वी चे सहा महिने मला कॉमर्स बदल काय सुदधा कळालं नाही, ११ वी त भी कशी पास झाले, ते देवचं जाणे....

अशीच माझी कशीचशी ११ वी संपली! आता १२ वी.... आणि म्हणलं की आपल्या यशाची पहिली पायरी... मग १२ वी त चांगले मार्क्स पडण्यासाठी बाहेरचे क्लासेस हे आलेच, आपच्या १२ वी च्या जवळ जवळ सर्व मुला मुलींनी अकाउंट या विषयाचा क्लास लावला होता, आणि त्या मुलांमुलीपैकी मी पण एक होते... खूप मजा यायची अकाउंटच्या क्लासला, त्या अकाउंटच्या क्लासमुळे, माझं आयुष्यचं बदलतं, एक नवी दिशा निर्माण झाली. कॉलेज हे नेमकं काय असतं हे मला १२ वी त गेल्यानंतर कळालं, माझ्या खूप सान्या मैत्रिणी झाल्या. खूप खूप मजा यायची.....

असच १२ वी च्या त्या प्रवासात अकाउंटच्या क्लासमध्ये डेबिट क्रेडिट, profit & loss करत करत आमचा पण एक मैत्रिणीचा ग्रुप तवार झाला... आणि ग्रुप म्हणलं की दंगा, मस्ती, एन्जीय हा आलाच आणि ते म्हणतात ना त्या बवात सगळ आपलंच खरं असं वाटत असतं.. कोण काय सांगतय ते वेडंच... त्या १२ वी च्या कालावधीत अनलिमिटेड एन्जीय केला, ते दिवस आता मागून ही मिळणार नाहीत, आमचा ग्रुप इतका दंगेखोर होता, की ग्रुप मध्ये एक जरी दिसली नाही, तर सगळे विचारायचे आज ती आली नाही का! पण ते असतं एखाद्या व्यवस्था जास्त आहारी गेलं की ती व्यवस्था कशी आहे ते कळायला लागतं.. तसंच झालं काहीतरी.. काही कारणास्तव आमचा जो ग्रुप होतो तो पूर्ण पण विखुरला गेला, तर काहीची

लम्बे झाली, पण मैत्री जुळते सहजपणे, मैत्री टिकते सहजपणे, मैत्री तुटते सहजपणे, परंतु तुटल्यानंतर डोळ्यातले थेंबही गळतात सहजपणे, ओघळलेले थेंब पुसता येतात सहजपणे, पण आठवणी जात नाहीत सहजपणे कारण त्या कोरलेल्या असतात, मनात नकळतपणे... पण काही का असेना, आम्ही सगळ्यांनी एकत्र केलेला एन्जॉय हा आम्ही आयुष्यभर विसणार नाही... १२ वी हे वर्षच असं असतंय, की त्या वयात घडायचं की बिघडायचं हे आपणचं ठरवायचं असतं...

आयुष्याच्या या तिथपर्यंतच्या प्रवासात आमचा १२ वी चा शेवट आला, आयुष्यात सर्व काही ठरलेल असत. विधिलिखित मांडलेल असत, सूर्याच्या कक्षेबाहेर पृथ्वीलाही जाता येत नाही, भल्यासाठीच होते सारे, कळत असूनही कुणाला लगेच पटत नाही. हे जीवन एक गूप्तित आहे, इथे सर्व काही लपवाव लागत... आता सगळं आठवायला लागलं, तो एन्जॉय वर्गात, अकाउंटच्या क्लासमध्ये कलेला दंगा... पण हे सगळं क्षणीक असत, त्या फक्त आठवणीच राहतात. काही नाती नकळत कानावर पडतात, कोणी दूर असूनही उगाच जवळ वाटतात, खररतं ही मैत्री ची नाती अशीच असतात, आयुष्यात येतात आणि आयुष्यच बनून जातात... अशीच माझी १२ वी खूप आनंदाने आणि कष्टाने पार पडली, ते १२ वी चे क्षण माझं आयुष्य बनवून गेले.. अशा या प्रवासात कधी १२ वी चा निकाल लागला हे देखील समजल नाही... मैत्री एक अलगत स्पर्श मनाचा, मैत्री एक अनमोल भेट जीवनाची, मैत्री एक अनोखा ठेवा आठवणीचा, मैत्री एक अतूट सोबत आयुष्याची एक प्रवास मैत्रीचा जसा हलुवार पावसाच्या सर्वीचां.....

अशा या सुवर्णक्षणांच्या आठवर्णीना घेऊन आम्ही सगळ्या जणी १२ वी पास झालो... खरचं आयुष्यात जर मित्रच भेटले नसते, तर कधीच विश्वास बसला नसता, की अनोळखी माणसं सुदधा रक्ताच्या नात्यापेक्षा खूप जवळ असतात. १२ वी नंतर आम्ही पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय तासगाव मध्ये प्रवेश घेतला. सध्या आम्ही सर्व B.Com I या वर्गात शिकत आहे..... खरतरं सगळे म्हणतात कॉलेज लाईफ ही 1st year ला आल्यानंतर सुरु होते, पण माझ्यासाठी कॉलेज Life म्हणजे ते १२ वी चे दिवसंच..... खरचं आयुष्यात येवून एकदा तरी कॉलेज करावे....माझे ते सगळे क्षण शब्दात सांगणे कठीणच

आहेत.. आपण अनुभवतो जे, ते शब्दात सांगणे काही वेळा अवघड असतं जसं साखर गोड असते, पण ती किती गोड आहे आपण सांगू शकत नाही. तसेच मैत्री ही आपण अनुभवू शकतो पण सांगू शकत नाही...

शेवटी एवढंच म्हणावंस वाटत की, आकाशाला टेकतील
असे हात नाहीत माझे, चंद्र - सुर्य साठवून ठेवीन असे डोळे
नाहीत माझे पण तूमची मैत्री साठवून ठेवेन एवढे हृदय नवकीच
आहे माझे !!!

गैरसमाज

आज मी तीला आणि
तिन मला पाहिल आणि
यालाच मी प्रेम समजलो.

मी तिच्या पाठीमार्गे फिरायला लागलो
तिने माझ्याकडे वळून पाहिल आणि
यालाच मी प्रेम समजलो.

वर्गमिष्ठे तासाला बसल्यानंतर ती
माझ्याकडे पाहून हस्त होती आणि
यालाच मी प्रेम समजलो.

एकदा मी तिला विचारलं की तू मला पाहून का
हसली आणि ती काहिहि न बोलता तेथून निघून
गेली. आणि यालाच मी प्रेम समजलो.

एकदा ती मला म्हणाली की तुझ्यामध्ये
मला माझा भाऊ दिसला आणि
तिथ मात्र माझा सगळा डावच फसला.

- राकेश बाळकृष्ण देवकुले
बी. ए. भाग दोन.

वैचारिक लेख -

समाज जीवनातील खियांच्या समस्या

कु. कोमल बबन पाटोळे
बी. कॉम. भाग २

भारतीय संस्कृतीत स्त्रीचे स्थान दुव्यम मानले गेले आहे. जिथे नारीची पूजा केली जाते, तिथे देवता वास करीत असतात, असे फक्त म्हटले जाते, तिला समानतेने सुदधा वाणविले जात नाही. खियांवर होणारे दररोजचे अत्याचार, अन्याय यांची चर्चा करताना वाटते. आधुनिक युगात आज परिवर्तन घडले, शिक्षण, विज्ञान या सर्व क्षेत्रात देशात ढोक्यात भरण्यासारखी प्रगती झाली. पण खियांना समानतेची वागणूक मिळते का? 'वत्र नार्यस्तु पुजने रमन्ते तत्र देवता' हे मात्र वेगळेच दिसते शांता गोखले, यांची 'रीटा वेलिणकर' या कांदंबरीत सुदधा हेच सांगितले आहे की स्त्रीला समाजात दुव्यम स्थान आहे. फुले, शाहू, अंबेडकर यांच्या परिवर्तनशील महाराष्ट्रात अमानवी कृत्य घडतात.

आगदी जुन्या काळापासून भारतीय समाजाचा खियां-संबंधीचा व्यवहार दुटप्पीपणाचा आहे. एकीकडे तिला मखरात बसवून पूजा करतानाच दिसतात, व दुसरीकडे पायाची दासीही म्हणून वागवायचे, ही रीत समाजव्यवहारात भरपूर काळ चालू राहिली. 'मनूसमृती' यासारख्या ग्रंथातल्या जिथं खिया पूजिल्या जातात तिथे देवता निवास करतात' हे वाक्य आणि 'स्त्री' ही स्वतंत्र्याच्या लायकच नाही, या वाक्य यातल्या विसंगतीवर हमाव की रडाव हेच कळत नाही. स्त्रीला सुरक्षा द्यायची म्हणजे स्वतंत्र नाकारायच हे कुठलं तर्कशास्त्र आहे? हे काही वेगळच आहे. ही तर विकृती आहे. राजा राममोहन राय, जोतिबा फुले यांचे कार्य पुस्तकातच हरवले की काय? रामाबाई रानडे, सावित्रीबाई फुले यांनी स्त्री शिक्षणाचा पाया घालून चूकच केली की काय? इंदिरा गांधी, जिजाऊ, राणी लक्ष्मीबाई, सरोजिनी नायडू, कल्पना चावला यांसारख्या अनेक कर्तृत्वान खिया होऊन गेल्या मग खियांना अजूनही समानतेची वागणूक का मिळत नाही? काळानुसार परिस्थितीनुसार आपल्या भारतीय संस्कृतीत स्त्रीचे स्थान बदलले गेले.

महाराष्ट्रात बालविवाह, कुमारी विवाह, विधवा विवाह, इत्यादी लढे पुकारण्यात आले. परंतु या लढ्यांची सीमा उच्चवर्णीय खियांपुरतीच मर्यादित राहिली. आजही अनेक मराठा समाजातील सधन कुटुंबातील महिलांना मुक्त जीवन जगता येत नाही. कारण त्यांच्यावर लादण्यात येणारी घराण्यांची खोटी इंजत हे सत्ताधारी समाज अमान्य करू शकेल काय? महात्मा फुले, डॉ. बाबासाहेब अंबेडकरांचा महाराष्ट्र परंतु त्यात आजही अमानवी कृत्ये होत असतात. स्त्री प्रश्नांची गुंतागुंत लक्षात घेता ती जास्त गंभीर आहे. स्त्री- पुरुष विषमतेचा प्रश्न सुटण्यासाठी फक्त कायदे करून भागणार नाही. तर स्त्रीची प्रतिष्ठा, तिचा सन्मान आणि तिला सूरक्षितता कशी मिळेल, हा प्रश्न सध्या देशसमोर आणला पाहिजे,

खियांवर होणारे अत्याचार, हुंडाबळी, विवाहितांचा छळ, खिकडे समाजाचा बघण्याचा दृष्टिकोन, समाजात तिला दिले जाणारे स्थान या सर्व समस्यांमुळे आजही समाजात खियांकडे बघण्याचा दुव्यम दृष्टिकोन बदलला नाही. आजचे युग सुशिक्षीत असुनही समाजातील खियांच्या समस्या निर्माण होतात. या सर्व समस्यांवर मात करून ही सामाजिक सुरक्षितता प्राप्त करून देणे. यासाठी स्त्रीयांच्याकडे बघण्याचा समाजाचा दृष्टिकोन बदलला पाहिजे, हुंडाबळी थांबवली पाहिजे, स्त्रीला समाजात सुरक्षा प्राप्त करून दिली पाहिजे. तसेच समाजाची मनोवृत्ती बदलण्यासाठी प्रयत्न केले पाहिजेत. अशा प्रकारे या समाज जिवनातील खियांच्या समस्यांवर मात करू शकतो, व त्यांना सुंदर आवृत्त जगण्याची संधी देऊ शकतो.

"नव्या उर्खे नव्या दिशेचे गीत, सूर हे गाती
या मंगल देशाचे आहे भविष्य आमुच्या हाती"

□□□

बैचारिक लेख -

दुष्काळ

ओंकार सुरेश पाटील

वी. ए. भाग १

ओसाड जमिनी, दिसणारे मृगजळ, आटलेले ओढे विहीरी, तलाव, भेगाळलेल्या जमिनी, पाण्यासाठी करावी लागणारी वणवण. या सर्व गोष्टीना आव्हान समजून जगत असणारा शेतकरी, एव्हाना आपणाला समजलं असेल, की मी कशाबहूल बोलतोय, अर्धातच दुष्काळबाबत, सध्या महाराष्ट्र व त्याचाहेरील किंत्येक लोक या भयानक अशा दुष्काळाचा सामना करत त्याच्याशी जगण्यासाठी झुंज देत आहेत. दुष्काळाचा भयानकता, शेतकऱ्यांची परिस्थिती व परिस्थितीबद्दल शासनकर्त्यांची असणारी मनःस्थिती व जबाबदारी याबद्दल सद्यास्थितीचे वर्णन करणारा व विवेचन करणारा हा लेख मी दुष्काळसदृश्य तासगाव (सांगली) तालुक्यातील परिस्थितीवर लिहित आहे. पण जर ही परिस्थिती अशीच गहिली तर दुष्काळसदृश्य याएवजी दुष्काळी हा शब्द वापरावा लागेल. तासगाव आणि पश्चिम महाराष्ट्राची परिस्थिती विदर्भ, मराठवाड्यासारखी बहायला वेळ लागणार नाही.

पाश्वर्भूमी : -

दुष्काळ व दुष्काळी परिस्थिती मानवाला नवीन किंवा अपरिचीत अशी नाही. गेली किंत्येक वर्षे दुष्काळ आपली भयान रूपे दाखवत आहे, व माणुस त्याच्याशी परिचीत आहे. पूर्वी मानवाजवळ दुष्काळसंबंधी ज्ञान, तो निर्माण होण्याची कारणे, त्याबद्दलेचे उपाय, पूर्वउपाययोजना माहीत नसतील किंवा माहित असुनही मानव हा परिस्थिती पाहत हातावर हात ठेवुन बसला असेल; परंतु आता परिस्थिती बदलली आहे. मानवाला दुष्काळासंबंधी व त्याच्या उपाययोजनेसाठी लागणाऱ्या ज्ञानाची व साधनांची मुबलक उपलब्धता आहे. तरीही दुष्काळ ही अतिशय द्वीप स्वरूपाचा होत चालला आहे.

भयानकता दुष्काळाची : -

सध्या परिस्थिती इतकी वाईट आहे की खुर्चासाठी लांबच पण पिण्याच्या पाण्यासाठी सात सात किलोमीटर पावपीट करावी लागते. दुष्काळामुळे जमिनीला भेगा पडून जमिनी ओसाड पडलेल्या आहेत, पावसाअभावी रानात काही पिकत नाही, घरातील किती दिवस त्याचीही वाणवा. म्हणजे चोहीकडून शेतकऱ्यांची कोङीच झाली आहे. आणि ही सर्व परिस्थिती कोणामुळे निर्माण झाली असेल तर ती दुष्काळामुळे यामुळे आपणाला समजलं असेल की दुष्काळ हा माणसाचं जगण कशाप्रकारे अवघड बनवतो. आता दुष्काळाची तीव्रता इतकी भयानक आहे की उन्हाळ्याच्या जवळजवळ ४-५ महिने अगोदर पाण्याची भीषण टंचाई जाणवत आहे. गावागावाचे जीवनदारीणी असलेले ओढे, नदी, घरणे, आड यांच्यातील पाण्याचा साठा मृत अवस्थेत आहे. ती कधी संपेल सांगता येत नाही. महाराष्ट्रात तर मराठवाड्यात आत्तापासुन टैकर मुरु झालेत. आताच टैकर मुरु झालेत म्हणल्यावर उन्हाळ्यात काय परिस्थिती होईल, विचार करण्याची गोष्ट आहे. मराठवाडा, विदर्भ आणि खानदेश यांची परिस्थिती अत्यंत भयानक व दयणीय आहे. त्यातुलनेत कोकण व पश्चिम महाराष्ट्राची स्थिती सध्याच्या परिस्थितीत तरी चांगली आहे. परंतु उन्हाळ्यात या ठिकाणी सुध्दा टैकर मुरु करावे लागतात. ही चिंतेची बाब आहे.

दुष्काळात ज्याप्रमाणे आर्थिक समस्या निर्माण होतात, त्याचप्रमाणे सामाजिक, शारीरिक व मुलांच्या बाबतीत शैक्षणिक समस्या निर्माण होतात. उदाहरण सांगाऱ्यचे झाले तर या दुष्काळाच्या परिस्थितीमुळे आपला शेजारी असलेल्या आटपाडी तालुक्यात

किती कित्येक मुलींना शाळा सोडण्याची वेळ आली. या मुलींना कित्येक मैलावरून पायपीट करून पाणी आणावे लागते, जनावरे सांभाळावी लागतात. काही ठिकाणी तर पाण्यावरून काही प्रदेशांमध्ये भांडणे सुधा झाली. मध्यांतरी नाशिकचे पाणी नगरला सोडण्यावरून दोन्ही जिल्ह्यांत तणावपूर्वक परिस्थिती निर्माण झाली. शेवटी न्यायालयाच्या निर्णयानंतर औरंगाबादला पाणी सोडण्यात आले. दुष्काळामुळे सर्वात हाल होते ते शेतीचे व शेतकऱ्यांचे या दोहोचे, कारण गणित सोपे आहे, की आपल्या देशात जवळजवळ ७०% लोक हे शेतीवर अवलंबून आहेत. किंवद्दुना ते शेती करतात आणि अर्धात शेती ही पावसावर अवलंबून आहे. आणि पाऊस नसेल तर स्पष्ट आहे की दुष्काळ संभवणार, अन्नून हिंवाळा सुरु आहे. तोपर्यंतच अशी परिस्थिती होणार हे निश्चित पाण्यासाठी भांडणे, मारामान्या, पछापठ अशा गोटी या आतापासुनच सुरु व्हायला लागतील. एकंदरीत सर्व परिस्थिती पाहता तिसरे महायुद्ध हे पाण्यासाठी होईल हे विधान आता खरे वाढू लागले आहे.

शासनकर्त्यांची भूमिका व मनःस्थिती :-

'संक्रिय व तत्पर' शासन असणे हे किती गरजेचे असते, याची परिस्थिती सध्याच्या दुष्काळी परिस्थितीवरून जाणवते. राज्यात व देशात दुष्काळामुळे कित्येक शेतकरी आत्महत्या करत आहेत, तरीही शासनकर्ते बघ्याची भूमिका घेऊन काहीच हालचाल करीत नाहीत. इतके सारे फक्त शेतकऱ्याबाबत नव्हे तर इतरांबाबत देखील घडताना दिसत आहे. विद्यार्थी शाळा सोडत आहेत, मुलींना-स्थियांना पायपीट करत पाणी आणावे लागते, जनावरांचे पाणी व चांचा अभावी लोंडेच्या लोंडे कलतखान्याकडे पाठवण्याची वेळ ही बळीराजावर आली आहे, आणि आपले शासनकर्ते हा सर्व कार्यक्रम झाल्यावर मदतीसाठी संक्रिय झालेत, असे फक्त म्हणावे लागेल, कारण प्रत्यक्ष परिस्थिती वेगळीच आहे. मेल्यानंतर पाणी पाजण्यान्यासारखी शासनाची भूमिका आहे. महाराष्ट्रात १५१ तालुक्यात व महसुली मंडळात दुष्काळ फक्त जाहीर झाला आहे आणि तीही केंद्राच्या निकाशात बसरीत तेवढ्यापुरताच. आता सध्या परिस्थिती अशी आहे की जनावरांना माणसांना प्यावला पाणी, जनावरांना चारा नाही, अशा परिस्थितीत सरकारने चारा छावणी, टैकर मुरु करून

तसेच शेतकऱ्यांना बीज, पाणी, धान्य, विविध कर इ. मोफत अथवा त्यामधे सवलती द्यायला हवी. शासनाने या सर्व घटकांसाठी निकाशांच्या चौकटी उभ्या केल्या आहेत. सध्याची व मार्गील चार वर्षांची परिस्थिती पाहता व्यापारी, उद्योजक, वडे धनवान हे म्हणजे थोडक्यात कांपोरे सेवटर सुखात जगत आहे. आणि दुसरीकडे शेतकऱ्यावर फास लावुन घेण्याची वेळ आली आहे. हे या सरकारने दुष्काळा बाबतीत केलेल्या योजनांचा व कार्याचा किती जरी डांगोरा पिटला व कांगावा केली तरी त्यातील सद्व॒लता किती आहे हे सर्वांना ठाऊक आहे. शेतकऱ्यांना फक्त गाजर दाखवण्याचे कार्य या सरकारने केले आहे. विकासाची आणि प्रगतीची भाषा करणाऱ्या शासनकर्त्यांनी फार नाही चार दिवस दुष्काळी भागात राहुन दाखवावं आणि नंतर बोलावे. पाण्याअभावी व इतर गोटीवाचुन जगत असणाऱ्या शेकऱ्यांची दया सरकारला केल्हा येते व ते त्यासाठी ते जगे होतात याची माहिती देवच जाणे.

खेळ दुष्काळी आकड्यांचा :-

या पापी दुष्काळाने अमाप शेतकऱ्यांचे जीव घेतले म्हणल्यापेक्षा जी द्यायला बळी पाडले. कारण या परिस्थितीत पाऊन नाही, दिवसभर ऊन, जनावराला चारा-पाणी नाही, दुष्काळावर कर्जाचे व बाढत्या व्याज्याचे ओळे अशी काहीही हालचाल न करता येणारी परिस्थिती. वामधे शेतकरी एक तर आपला भाग सोडून चांगल्या भागात स्थलांतर करतो ते फक्त जगण्यासाठी अन्यथा फास लावणे, औषध पिणे या घटना काही शेतकऱ्याला किंवा आपल्याला नवीन नाहीत. नुकत्याच ताज्या अहवालानुसार विदर्भातील ६ जिल्ह्यांमध्ये मार्गील ५ वर्षात झालेल्या दुष्काळमुळे मृत्युचा आकडा पुढील प्रमाणे.

वर्ष	बुलढाणा	अमरावती	यवतमाळ	अकोला	वासीम	वर्धा
२०१४	१११	०९	२६६	१५६	८८	१३४
२०१५	१८९	३०६	३८६	१९५	१०८	१६४
२०१६	२४१	३४९	२७२	१५५	८६	१३२
२०१७	३१२	२७३	२४२	१६७	७२	११०
२०१८	३१२	२३६	२६०	१४३	९८	१३

म्हणजेच वरील आकडेवारचा विचार करता मागील ५ वर्षात फक्त ६ जिल्हांत तब्बल ५६६५ शेतकऱ्यांचा मृत्यु झाला. हे सर्व बळी फक्त दुष्काळाने घेतलेले आहेत. हे चित्र जर बदलायचे असेल तर आपल्याला दुष्काळावर मात करावी लागेल. महाराष्ट्रात दुष्काळी भीषणता प्रामुख्याने व अगदी मोण्या प्रमाणात तेवे आतापर्यंत किंती टैकर सुरु होते ती आकडेवारी पुढे दिली आहे. २०१३ ला २१३६ टैकर, २०१४ ला ११४४. २०१५ ला ४०१५, २०१६ ला ९४० तर चालु वर्षी २०१९ ला १०८० पाण्याचे टैकर लागतात. म्हणजेच ५ वर्षात ९३१५ टैकरची आवश्यकता एकूण मराठवाड्याला लागली आणि तेही फक्त पिण्यासाठी मग अशा सर्व परिस्थिती शेतकऱ्याला आभाळाकडे चातकासारखे पाण्याशिवाय काहीही हातात उरत नाही.

दुष्काळ निवारणीसाठीच्या उपाययोजना : -

जेव्हा एखादे संकट येत असते, तेंव्हा ते सोबत त्याच्या पर्यायी गोईना अथवा त्याच्या उपाययोजनांना देखील सोबत घेऊन येत असते. त्याप्रमाणे आपण सर्व गोई इतरांवर सोपवून मोकळे होतो. जर दुष्काळाचा नायनाट करून त्याच्यावर विजय मिळवायचा असेल तर इतरांवर अवलंबून न राहता सर्वांना सोबत घेऊन बदलाची करायला हवे, त्यासाठी प्रत्येकाने उत्साहाने उपाय योजना करायला हव्यात. त्यासाठी त्यासाठी आपल्या हातात काय आहे.

आपल्याला जर दुष्काळ जर कायमचा संपवायचा असेल तर आपण प्रथम ताण्याचे महत्त्व समजून घेबुन त्याचा वापर काटकसरीने करावला हवा, अशा लहान – लहान कृतीमधून आपण सुरवात केली पाहिजे. पाण्याचा अतिवापर, अतिरेक टाळून आपल्याला पुरेसे तितकेच पाणी वापरावे, याव्यतिरिक्त आपल्या दैनंदिन जीवनात असे अनेक प्रसंग आहेत, कि जेव्हे पाण्याचा विनाउपयोग वापर केला जातो. हे जर असेच चालू राहीले तर आपल्यावर सौंदी अरेधिया व आखाती देशांसारखी वेळ यायला वेळ लागणार नाही, कारण तेव्हे पाण्याच्या किमती या नैसर्गिक तेल व वायू यांच्यापेक्षा जास्त आहेत. हे सर्व उपाय हे दैनंदिन व रोजच्या वापरातले झाले, याशिवाय अशा अनेक गोई आहेत ज्या आपण पाण्याच्या संवर्धनासाठी करू शकतो.

दुष्काळ निवारणासाठी महत्वाचे आहे ते पाऊस पाणी

यामध्ये जर वाढ झाली तर दुष्काळाचा प्रश्न संपूर्ण शकतो. त्यासाठी जास्तीत झाडे लावून त्याचे संवर्धन करणे, शक्य तितके सर्व प्रकारचे प्रदुषण कमी करणे, जास्तीत जास्त पाणी जमिनीत मुरवण्याचा प्रयत्न करणे. त्यासाठी डॉगरउतारावर चरी पाढुन, बांध घालून पाणी जमिनीत मुरवले पाहिजे. त्यासाठी मागील ४-५ वर्षात, 'पाणी फॉऊंडेशन' सारखे कार्यक्रम सुरु झालेत त्यातुन उन्हाळवात पावसाचे पाणी अडविण्यासाठी विविध कायें पार पाढण्यात आली व त्याचा फायदा हा, की पावसाळ्यानंतर कित्येक दिवस बंधारे, विहीरी पाणी राखून होते, भुजलामुळे बोअरचे पाणी जास्त काळ टिकले. तसेच याचा दुसरा फायदा म्हणजे यातुन नंबर काढुन बक्षिसे देण्यात आली.

अर्थबोध :-

प्रत्येक चांगला वाईट गोई जरी घडल्या तरी त्या तशाच सोडून न देता पुढील जगण्यासाठी त्यातुन प्रेरणार्थक अर्थबोध घेतल्यावर त्याचे उपयोग होईल. त्याचप्रमाणे दुष्काळाचेही आहे. दुष्काळ ही जरी नैसर्गिक आपत्ती असली तरी ती मानवाच्या निसर्गविरोधी व पर्यावरणहीन दृष्टीकोनामुळे कृतीमुळे हीच नैसर्गिक आपत्ती जगण्याच्या जीवनचक्रातील एक घटक बनत चालली आहे. तरीही आपण त्यातुन काहीच अर्थबोध न घेता तसेच जीवन जगत आहेत. असे जर चागत राहिलो तर दुष्काळ हा कधीच संपणार नाही.

दुष्काळ संपवून पाण्याचा साठा जर चाहवायचा असेल तर सर्वांनी प्रयत्न केले पाहिजेत. त्यासाठी आंतरराष्ट्रीय स्तरावरून कार्यक्रम, योजना राबवून त्याची अंमलबजावणी शेवटच्या टप्प्यापर्यंत झाली पाहिजे. परिस्थिती ओळखून त्यावर पाण्याच्या वापराबाबत सरकारने कायदे केले पाहिजेत. पृथ्वीवर जर ७०% पाणी असेल तरी त्यातील अंशात: १-२% पाणीच पिण्यासाठी योग्य आहे. तरी दुष्काळाला आपण सर्वांनी गांभीर्याने घेऊन त्याच्या निवारणासाठीचा सर्वांनी प्रयत्न नव्हे तर प्रत्यक्ष कृती करायला हवी. व या सर्वांसाठी देव मानवाला सद्बुद्धी देवो एवढी इच्छा.

एकांकिका -

नाव माझं शेतकरी

गोमटेश श्रीपाल अंकलखोपे

बी. कॉम. भाग दोन

(सुख्यात शेतकऱ्याची वायको मरत झालेली असते सगळे तिथे वसलेली असतात.)

दृश्य क्र. १

आण्णा : ये माले उठ की तुझ्यावाचून कोणाचा आधार न्हाय मला, आर ताना ही का न्हाय उठत र

ताना : ती नाय उठणार आता?

आण्णा : आर काय बोलतुस, माले काय म्हणतुय बघ, म्हणतुय तू उठणार नाय.

आर ताना हिज आणि माझं ज्यावेळी लग्न झालं होत ना त्यावेळी मला वचन दिलं हुत र, माझ्या सोबत कायम राहण्याचं, कधीवी नाय रुसायचं, सुख दुःखात साथ देण्याचं आन तू काय तर कसा बोलतुयस, माला ये माले.

रम्या : आण्णा खुरच न्हाय उठणार ती गेली आपल्या सगळ्यांना सोडून आय (रडायला लागतो)

आण्णा : न्हाय न्हाय असं कधीच न्हाय होणार माले चल की बाजारात उठ चल काय आग इतके नाराज व्हायचं असत का? वर मी तुला गजरा घेऊन येतो.

ताना : आण्णा आहो काय करताय हे आय मला नेहमी म्हणायची बाळा लगीन कर मला नातवांडासोबत खेळायचं, तुझ्या लग्नात मिरवायच आहे म्हणून पण ती आता कधीच नाय दिसणार (रडतो)

रम्या : दादा गप नग रहू. आर तिन आतापर्यंत लय केलंय र आपल्यासाठी कधीची पिरेम कमी पढू दिल नाय, सतत सुखायचा गोटी करायची. स्वत; उपाशी राहयची आणि भूक नाय म्हणून सांगायची, मरताना सुधा आनंदीच दिसत्या बघ, म्हणायची,

'मला काय पण नगो', जे काय मिळायचं ते माझ्या लेकरांना मिळूदे. पण काय करणार, ती आयचं नाही राहिली. जी आमच्यासाठी नेहमी झगडायची.

आण्णा हो रं, काल रात्री मला म्हणाली धनी पोरांची काळजी घ्या, मरेपर्यंत संभाळा आणि सवताची तर जास्त काळजी घ्या. तिला तिज मरण दिसलं आसल बहुतेक.... तू का आस केलंस माले..... का मला सोडून गेलीस? सांग कां.....

सुन्या : आय उठ की मी तुझी सगळी काम ऐकेन कधीच उलट नाही बोलणार (उठ कि आय उठ)

निवेदक : बघितलं शेतकऱ्याच्या कुटुंबातील एकमेकांवरच प्रेम, घरात दुःख असूनही एकमेकांना कशी साथ देतात, हे आहे खरे प्रेम. शेतकऱ्याच्या कट्टाची बघूया कशा प्रकारे वाट लागते. सततचा दुष्काळ आणि वारंवार असलेली ती नापीकी आणि घर चालवण्याच्या हेतूने सावकाराकडून घेतलेले कर्ज आणि कर्जासाठी सावकाराकडून चाललेले पिलवणूक आणि नुकतच बायकोच झालेले निधन. एकंटरीत प्रहरात फक्त दुःखांचा डोंगर, बघूया या परिस्थितीत शेतकरी काय करतो ते...

(blackout)

दृश्य क्र. २

(आण्णा पायाला विळा लागलेला असतो आणि ताना त्यांना घेऊन येतो.)

ताना : अहो आण्णा जमत नव्हत तर कशाला फांदीत घुसायचा, लागलं ना पायाला, या सावकाश, या बसा इथ....

आण्णा : ताना आर कसतीहुतयं बग, माली गेल्यापासून जरावी करमत नहाय.

ताना : आण्णा कजाला जास्त विचार करता. आय काय लांब गेली नाय ती तिथं हाय वरती, बघा तुमच्याकडे जरा काय अवस्था करून घेतली हाय.

आण्णा : आर ती नसली तरी तिची खूप काळजी वाटते.

ताना : तुम्ही नका काळजी करू ती वरती सुखरूप हाय आण्णा तुम्ही का जास्ती विचार करता ओ...

आण्णा : मग करू तर काय करू.

ताना : आण्णा तुमच्याशिवाय कोण हाय ओ आमचं. आम तुम्ही असं केल्यावर आमची अवस्था काय होत असेल. आण्णा तुम्ही विनधास्त राहा मी हाय सगळं व्यवस्थित होईल बघा. थांबा तुमच्यासाठी पाणी आणतो.

आण्णा : ताना आपण शेतकऱ्याच्या पोटी जन्माला आलो यात काय चुकी हाय का. सगळं दुःख आपल्या डोंबाळी कसं काय ?

ताना : आण्णा येळ कोणासाठी थांबत नसते बघा, आता जगाचा पोशिंदा पेटून उठलाय. एक दिवस नवकीच बळी राज्य येणार.

आण्णा : आर पण ताना कवा येणार र. आपली हाड... मसनात गेल्यावर.

ताना : आण्णा तुम्ही राहूचला अडाणी आणि याच अडाणीपणाचा सगळ्यांनी फायदा घेतला. पण कायपण महणा आण्णा, तुम्ही आम्हाला शिकत न.

आण्णा : आर पण काय फायदा एवढ शिकवून. कुठं काय झालाय, काय आर आमच्या येळेला ७ पास झाला की लोकं मास्तर ब्हायची.

ताना : आण्णा आता येळ बदलीया आण्णा सगळीकडं शोषण करणारी प्रवृत्ती वाढल्या.

आण्णा : म्हणून काय झालं. आम्ही काय दुवळे आहोत का? आर आशाने बळीच राज्य कवा येणार.

ताना : आण्णा जरा धीर धीरा ओ. बर अण्णा मी जातो. राज्या उन्हातच हाय.

आण्णा : ताना मी किती येळेला सांगितलंय, राज्याला सावलीत

बांधत जा. त्याच्याशिवाय कोण दी नाय आपल्याला आर तो हाय तर आपण हाय... जा तत्वकर.

ताना : माफ करा ओ अण्णा विसरलोच मी.

आण्णा : आर आपल्यासारख्या माणसांना इसरून चालत नाय.

ताना : लगेच जातो आण्णा तुम्ही झोपा थोडा येळ.

आण्णा : बर जा आणि बिगीन ये, भाकर खायला.

(ताना जात असतो तोच मुरेश रमेश ला घेऊन येतो त्याने दारु प्यायलेली असते)

ताना : आर काय झालं सुन्याला किती लागलाय.. काय झालं.

रमेश : ये सावकाश ये... बस इथं पाणी देतो तुला

ताना : काय झालं र सुन्या.... आर बोल की

रमेश : दादू हे घे पाणी पी...

ताना : जा राम्या हल्द आन आणि अंगणातला गुडधामोडीचा पाला आल जा... येताना तुळसपण आण.

आण्णा : त्याची काय गरज नाय....

ताना : अहो पण आण्णा....

आण्णा : मी सांगितलेलं कळतंय का?

रमेश : आण्णा त्याला लागलाय अगांतन पाकच जीव गेलाय.

आण्णा : पाकच गेला असता तर बेस झालं असत.

ताना : आण्णा काय बोलताय हे.

आण्णा : खां तेच बोलतुय काय रे मागच्या येळेला तमाशा झालता तो काय कमी हुता काय. आर अशाने आम्हालापण मारशील आणि तूपण मरशील हे असलं करण्यापेक्षा मर तर

ताना : आण्णा मागच्या येळेला म्हणजे कसला तमाशा ?

आण्णा : बोलकी ये गांडऱ्या

ताना : आण्णा आता सांगा की.

आण्णा : त्या पाटलाच्या पोरीपाय झालाय सगळं. तिझ्या लडती पाय याला गिळलाय त्या पाटलान

रमेश : म्हणजे ती गीता काय.

आण्णा : हा गीताचं.... माग मी तुम्हाला काय सांगितलं नहाय...

पाटलान बेदम मारला होता याला आणि जीवे मारण्याची दम

दिलता.

ती तर जाम खावसाळ हुत र... आणि त्यानंच मारले
असणार याला तुला सांगितलं हुतं .. त्या मागच्या मैट्र. तेव्हापासून
दारु पितव्य हे कार्ट.

ताना : सून्या काय महागत्यात आणणा कुत्रा....

मुरेश : ताना आर सगळं संपलं, ते येतील, ताना मारतील मला, आली बघ.... येतील ते, मला तिच्याशिवाय नाय राहायचं.. ताना तिलापण मारलं असले मला जायला पायजे... ताना चाल आपण जाऊ

ताना : आर काय डोसकं इम्काटलंय वहय तझं...

रमेश : दाद आर भानावर ये...

सुरेश : न्हाय नाय तिला माझ्याशिवाय कोण नाय रे...

(ताना त्याच्या कानाखाली देतो)

ताना : अरे आवटण्या आपल्या बापाची जिंदगी झांड झालीया आणि चाललाय पिरेम करावला, काम करून बाप थकून गेला, अणांची हाड काशीला गेल्यात आणि तू मूळ पेतोस तुला लाज कशी वाटाना लिकडं पाण्याबाचून जमीन ताडपवायला लागलीय, कांदा लावलेला बाबून चाललाय तुला जरा तर भान आहे का?

सुरेश : आर मला सगळ कळतंय पण लय जीव हाय रे गीतावर माझा.

ताता : त्या पोरीचं नाव अजिवात घ्याच न्हाय सांगतो...

रमेश : दाढू आर पिरेम बिरेम ही सगळी मोठ्या माणसांची काम. त्यांना दुःख काय असत याची जाणीव नसते, आर तू धनदांडुगा असतास तर मलीवर जीव लावला असता.

तर चाललं असत, आर तो पाटील भाजून खाईल आपल्याला
जगणे कठीण करून ठेवलस आपलं, आर आपल्या माथी दारिद्र
कायमचं हाय, पाऊस नाय पाणी नाय.

आणणा : बाळा आर असं वेड्यागत करू नगस. या असल्या भानगडी सोड आपल्याला शेतात कष्ट केल्याशिवाय घरात भाकर मिळत नाय. कष्ट करत तेवढ कमीच आर आताच माली गेलीय ती असली तर तिला हे सहन झालं नसतं. मी शेवटचं सांगतोय तुला असले करत राहिलास तर मी मरुज जाईन सुन्या, मी मरुन जाईन.

सुरेश : न्हाय आण्णा मी भरपूर कष्ट करीन त्या पोरीचा विषय काढणार न्हाय. मी काष्ट करेन आण्णा, भरपूर कष्ट करेन
(blackout)

(आणणा टेकून बसलेला असतो इतक्यात मावकार येतो)

आणणा: सावकार तुम्ही... या की बसा इथं तुमच्यासाठी पाणी आणतो.....

सावकार : अरे हड्डु तुझी सायकी हाय का या सावकाराला पाणी पाजायची, पाणी काय इथं एक क्षण मुद्रा थांबायचं नाय मला रानात पडलेल्या पाचोळ्यासारखी अवस्था तुझी, अन तू या नाना सावकाराला पाणी पाजणार ते जाऊदे पैशाचं काय झालं सांग कवा देत्यास पैक...

आणणा: परद्वा तर दिल सावकार.

सावकार : जीभ लय चालायला लागलीय तुड्ही माझूर्हया

आणणा: सावकार बोलायची काय पद्धत हाय का ही

सावकार : नाना सावकाराला बोलण्याची तुळी हिम्मत करी झाली ये मांडुंगा. (सावकार आण्णाला माझ लागतो)

आणणा: मारु नक्का सावकार आई गं555

सावकार : मला मोठ्या आवाजात बोलतुयास बोल पैक कधी देतमे.

आणणा: मारू नका ओ सावकार, किती अन्याय करता, या गरिबावर, नाना अहो ते अनुदान अजून आलं नहाय त्याशिवाय माझ्याकडे दूसरं काहीच नहाय...

ਸਾਵਕਾਰ : ਮਲਤਾ ਕਾਥ ਸਾਂਗਨੁਸ ਤੂ ਕਿਡਨੀ ਬੀਕ, ਨਾਹੀਤਰ ਵਾਵਰ ਬੀਕ, ਮਲਤਾ ਕਾਥ ਕਰਾਵਾਂ ਮਾਝਾਂ ਪੈਕ ਦੇ ਲਵਕਰ....

आणणा: अनुदान आलं की मी लगेच देतो तळं पैक.

सावकार : आठ दिस, किंती आठ दिसाच्या आत जर पैक न्हाय मिळालं तर तुला चाकरी करायला लावतो

आणणा: नाना परवा तर २०००० दिल होत.

सावकार : ते व्याज झालं म्हादा. मुहल तेवढी ,लवकर दे नाहीतर तैयार राहा चाकीला आणि हा प्रकार कोणालाबी कळता कामा नये... नाहीतर नाना सावकार म्हणत्यात मला कळलं. (सावकार जातो आणि परमेश्वराला)

रमेश : आण्णा शांत व्हा. शांत व्हा आपल्या जमिनीला कोणी हात लावणार नाय... (इतक्यात ताना पछत येतो)

ताना : आपला राजा..... आण्णा.... आण्णा अपला बैल आण्णा आपला राजा आण्णा

आण्णा : आपला राजा... काय झालं आपल्या राजाला बोल की तान्या बोल काय झालं ताना.

ताना : अचानक काय झालं कोणास ठाऊक औत हाकता अचानक कोसळला अगदी थोडाच वेळ ओरडला आणि नंतर हात पाय घासायला लागला मग मी पाणी आणायलो गेलो. आणि आलो तर राज्याचा तोंडाला खूप फेस आलता आणि राजा निपचित झालेला आण्णा राजा गेला, आण्णा राजा गेला.

रमेश : ताना दादा आपण डॉक्टर ला बोलावू का, जनावराच्या डॉक्टरला बोलवूया का?

ताना : त्याच्या कायबी फायदा न्हाय, संपला तो..

आण्णा : कुणी कायबी म्हणुदे आपला राजा गुणी व्हता खूप पिरमळ व्हुता त्याच्या जीवावर आपण समदं केलं आणि आता तोच न्हाय हे परमेश्वरा का छळतोयस. आम्हाला काय काय गुन्हा काय आमचा...

ताना : आण्णा गप्पा, गप्पा. आण्णा रहू नका नशिबात हाय ते व्हायचं तुम्ही बसा इथं शांत आम्ही त्याच्या दफनाच बघतु रमेश चल चल आण्णा येतोच हं तुम्ही बराच इथं (रमेश आन ताना जातात)

आण्णा : हायस का वरती ... हायस ना तुला हे सगळं बघून आनंद होत असेल, हास हा बिनपास्त हास तुझ्या वा मायानगरीत आम्हाला नाव मिळालाय जगाचा पोशिंदा, काय जगाचा पोशिंदा. आर पण त्यालाच जगता येईना, जगता येईना तर ही लोक कशी जगणार सगळी कशी जगणार 'आहार परिस्थितीशी लढता लढता स्वतःशी हरत गेलो कळलंच न्हाय र... पण आता न्हाय सहन होत, न्हाय. आता मला तुझ्या मायानगरीतुन जायचं बास आता फक्त मरण... (आण्णा टेबलावरील औषधाची बाटली घेतो आणि पिऊन टाकतो. हवू हवू संगीत सुरु होत)

(इतक्यात सुरेश तिथं दाऱु पिऊन येतो आणि हवू हवू रमेश आणि ताना पण तिथं येतो)

निवेदक : अहो काय बघताय आण्णा गेले. नशिबाची झगडता नशिबानेच घात केला त्यांचा काय आश्चर्य आहे ना ! शेतकरी त्यांना जगाचा पोशिंदा महटलं जात आणि प्रत्यक्षात मात्र त्यालाच जगता येत नाही, मग तुम्ही आम्ही जगतो कस कारण यांच्या जगापासून आपण खूप लांब असतो माँल मध्ये किंवा एखाद्या मोठ्या दुकानात आपण वस्तू आहे तेवढूया किमतीने घेतली जाते व एखाद्या बाजारात भाजी, कांदा किंवा आणखी कोणतीही वस्तू असो त्याची खरेदी मात्र कवडीमोलकिमतीने केली जाते, का ?

थंडीच्या काढात अधिकांयांना किंवा सरकारी कर्मचाऱ्यांना थंडी वाजते म्हणून ८ ची ड्युटी १० ला ठेवली जाते व शेतकऱ्याच्या रानातील लाईट मात्र रात्री १० वाजता ते सकाळी ८ वाजेपवैत का ? ? शेतकरी जनावर आहे का ? कर्जमाफी या म्हणाल की शासनाला वाटत कर्ज काढून शेतकरी दैनी करतो. मुला-मुलीची लाने करतो तुम्ही लोक तुमच्या मुला-मुलीची लम्बात कोट्यावधी कृपये खर्च करण्याची हीस धरता, तर शेतकरी दहा हजार पण खर्च करण्याची हीस धरणार नाय ? शेतकरी आत्महत्या का करतो ? उद्योगपती, राजकारणी हे पण कर्जबाजारी असतात ते कधीच नाही मरत, शेतकरी का फाशी घेतो, कारण शेतकरी स्वाभिमानी असतो परिस्थितरच गांभिर्य ठेवा. नाहीतर पीक घेण्यासाठी एक दिवस शेतकरी नाही राहणार. त्यावेळी आण्णावाचून तडफडून मराल तुम्ही....

(नाव माझं शेतकरी, मी जगाचा पोशिंदा, मी जगाचा पोशिंदा)

□□□

कथा -

माळावरचा म्हसोबा

कु. सोनाली हेमराज बाबर
बी. कॉम. भाग दोन

ही गोष्ट आहे एका माळावरच्या म्हसोबाची. माळावरचा म्हसोबा हा अत्यंत कडक देव होता. या म्हसोबाला एक दिवस जरी नैवेद्य नारळ चूकले तर हा म्हसोबा कोप करतो, असे तिथल्या गावातील मानसांचे मानने होते. या गावाचे नाव म्हसोबाची वाडी हा माळावरचा म्हसोबा आजूबाजूच्या गावांमधे प्रसिद्ध होता. लांबलाबून लोक नैवेद्य नारळ घेवून मोठ्या श्रद्धेने या देवाकडे याचे व आपापल्या इच्छा प्रकट करायचे या म्हसोबा देवाचे देवूळ नव्हते. दगडाची मुर्ती असणारा एका विहीरीच्या कडेला ओराच्या झाडाखाली गुलालाने मडलेला असा देव. या देवाच्या विषयी लोकांच्या वेगवेगळ्या भावना व अंपश्रद्धा होत्या. कोण म्हणे की देव जर कोंबड्याचे जिवदान दिले तर त्या जिवदान देनाऱ्याच्या शेतात खुप भरभराटी आणतो. हे म्हसोबाचे माळ पाच मध्यम उंचीच्या टेकड्यांनी बनले होते या पाच टेकड्या गोलाकार आकरात एकमेकीना खेचलेल्या होत्या व मध्ये तळ्यासारखे म्हणजे कुरान (पठाराच्या मधील जो भाग झाडाझुडपांनी भरलेला असा असतो तो) होते. या कुरनामधे बाजूच्या म्हसोबाच्याची लोकाची लहान शेत होती. जास्त काही पाऊस पडत नव्हता पण पावसाळ्याच्या पान्याने विहीरी भरल्या की वर्षभर पाणी पुरेल इतके पाणी त्या विहीरीना आसायचे. त्यामुळे त्या ठिकाणी शेतीवाडी बन्यापैकी येत होती. या कुरनामधे हीरीचा नावाच्या शेतकऱ्याच्या शेतात त्याच्या विहीरीच्या कडेला या म्हसोबा देवाची मुर्ती होती.

या कुरान असलेल्या चौफेर ओसाड टेकडीने बनलेल्या म्हसोबाच्या माळावर दिवसा जरी गेले तर मन उदास व भितीने गंभीर व्हावे असे होते. या माळाचे वैशिष्ट्य म्हणजे या माळाला

पाच गावच्या सीमा होत्या व या सीमा दंडवाटेने (गावच्या कडेने असणारी साट) विभागल्या होत्या व या दंडवाटेनून एक छोटीशी वाट या कुरनाकडे जात होती. व या माळावर जर रात्रीचे एखादी नवीन व्यक्ती किंवा परगावचा पाहून गेला तर त्याची दिशाभूत होवून तो सकाळपर्यंत दुसऱ्याच गावात पोहोचलेला असायचा. त्यामुळे सहसा कोणी रात्रीचे या माळावर जायला घावरतच असे. व लोक जरवरी या देवाला कोंबड्याचे जिवदान देवून आपल्या शेताच्या व शेतातील पिकांचे रक्षण करण्याचे दायीत्व या म्हसोबा देवावर सोडत व हा देव पण रक्षण करत असे. एक वर्षी चांगला पाऊस पडल्याने त्या माळामधे असणाऱ्या कुरनातील पिके खुपच समृद्धपणे बहाली होती, म्हणून लोकांनी यावर्षी म्हसोबा देवासाठी सर्वांनी मिळून एक सहाय्यामधीर बनवायचे ठरवले. व बघता बघता मंदीर चांगून पूर्ण पणे झाले. मग देव मंदीरात बसवायचा मुहुर्त बगऱ्यासाठी तेथील शेतकरी एका ब्राह्मणाकडे गेले पण ब्राह्मणाने सांगितले की या देवाची मुर्ती जागा सोडायला तयार नाही, तुम्ही मंदीर चुकीच बाधलयं अशी अफवा गावभर पसरवली. जो कोनी जबरदस्ती मुर्ती उचलून मंदीरात ठेवन्याचा प्रयत्न करेल त्याचा मृत्यु निश्चित होईल. सर्व गावात एकच चर्चा की आता मुर्ती कशी उचलून मंदीरात ठेवायची व दुसरी मुर्ती तर ठेवू शकत नाही. व मंदीर पाढून दुसरे मंदीर बांधने शक्य नाही. काय करावे हे समजत नव्हते तेव्हा गावातील २५ ते ३० च्या दरम्यान वयातील तरुण वसंत म्हणाला भी मुर्ती उचलून ठेवतो. देव मल्ला काही करणार नाही. मग पौर्णिमा असणारा व दिवस मावळतानाचा मुहुर्त काढला. सगळे जन मुहुर्तावर म्हसोबाच्या माळावर पोहोचले. व वसंतही पोहोचला. पण वसंतच्या मनात सर्वांनी भीती निर्माण

केल्यामुळे बसंतला त्याच्या हातापायात धाडमध्ये येईना दगडाच्या मुर्तीला हात लावायचे. पण कसाबसा मुर्ती उचलायला लागला पण त्याचे मन खुपच घावरले व त्याच्यातील ताकज पुर्णपने नाहीशी झाली कारण त्याला एकच बाट ठेवते. 'आपल्याला मुर्ती उचलनार का व उचलली तर आपण मरणार तर नाही ना' तरीही त्याने धाडसाने मुर्ती उचल्याचा प्रयत्न केला पण त्याचे बळ हातात येईन व त्याला ती मुर्ती उचलेना, तेव्हा तो मुर्ती सोडून लोकांना सांगू लागला ही मुर्ती जागेवरून हालायला तयार नाही माफ करा माझ्याने हे काय होणार नाही, नंतर हताश होवून सगळेजन गावाकडे निघाले व आपापल्या घरी परतले.

एक वर्ष असेच गेले व दुसऱ्या वर्षी चांगला पाऊस झाला व लोकांच्या शेतामधे भरभराटी आली व पिक बहरली. व काढनी सुरु झाली. एकदिवस दिवसभर आपली काम आटपून शेतकी आपल्या घरी परतले हरीबा हा व्यसन करणारा शेतकी होता, तो गावात जावून मध्यापान करून मध्यपानाच्या नशेत पुन्हा माळाकडे आला, येताना कंदील हातात घेवून आला व सरळ बाजूच्या गावचा व्यक्ती धान्याची व बैरीची चोरी करायच्या विचाराने या माळावर पोहोचला, नशेमधे इकडे मंदीरातील गुलाल हरीबाने आणला पुर्ण तोंडावर मरकटला व महसोबाच्या कडेला जावून बसला कंदील पुढे ठेवला होता, इकडे या चोराने धान्याची कणसे पोत्यात भरून डोक्यावर घेतली व आपल्या गावाकडे निघाला पण त्याला कोणत्या दिशेला जावच हेच नेमक समजेना त्याची दिशाभूत झाली होती. माळावरून कुरनातून तो खुप फिरला व काही केल्याने रस्ता समजेना शेवटी त्याला महसोबाच्या समोरील कंदील दिसत होता तो त्या उजेहाच्या दिशेने पळत मुटला, त्याने आपल्या डोक्यावर असलेले पोत्याचे ओजे थोडे कमी केले व झापाट्याने महसोबापाशी पोहोचला व पाहतो तर काय पुढे गुलालाने मरकटलेला महसोबा (हरीबा) मानसाच्या अवतारात दिसला, त्याची मात्र बोबडीच बळली आता महसोबाच्या नजेरेत आपण आलो, तर फार मोठ संकट येईल व आपल्यावर कोप होणार या भितीने घरारला व प्रचंड घावरला, त्याच्या तोंडातून आवाज निघू लागला.

हरीबा नशेत असल्याने तो दृतत होता, खंदील समोरच होता, त्याला ह्या चोराच्या घडपडीचा अवाज ऐकू आला व

त्याच्याकडे नजर वर करून पहिले, त्याचे पांढरे चमकनारे मोठे डोळे पाहून चोराची भिती जास्तच वाढली व हरीबाच्या लक्षात आल की आपल्या कुरनातून चोरी करून हा चोर आला आहे. "आर तुझ्या चोरी करतूस अस महणत" हरीबाने नशेत महसोबाची मुर्ती असणारा दगड (जो की चार ते पाच किलो वजनाचा असा) उचलून चोराच्या मागे सैरावैरा पळाला, चोर चोरलेलं पोत घेवून पळन्याचा प्रयत्न करू लागला पण त्याला पोत घेवून पळताच येईना, तरीही तो पळण्याचा प्रयत्न करून पळू लागला हरीबाही त्याच्या पाठोपाठ पळू लागला, त्या चोराने शेवटी डोक्यावरील पोत टाकून दिल व दोघाही फिरून फिरून त्याच जागेकडे यायचे, रात्रभर या दोघांचा पळापळीचा खेळ चालूच होता, शेवटी पहाटेच्या वेळी चोराला गावाकडीची बाट धुंदक दिसू लागली व चोर गावाकडे वेभाम पळत मुटला व हरीबाची पण नशा उतरत आली होती व तसाच तो चोरामागे गावपद्यैत पोहचला, सकाळ झाली व हरीबाच्या हातातील मुर्ती बगून लोक गोळा झाली व हरीबाला मुर्ती कशी उचलली याबद्दल विचारू लागले, हरीबा बगतो तर काय हातात महसोबाची मुर्ती तो आश्चर्यचकीतच झाला, तो काही बोलनारं इतक्यात त्याला लोकांनी पंचमृताने अंघोळीच घालायला सुरु केली, लोक त्याला देवाचा माणूस महू लागले, ते हरीबालाही वर बाट ठेवत होत पण त्याला रात्री काय घडल ते बन्यापैकी आठवत होत, पण लोकांनी त्याला देवासारख जपायला चालू केल, लोकांनी मुर्तीच मंदीरात स्थापण करायला लावली, तेव्हापासून मंदीराचा पुजारी म्हणून हरीबा कार्यरत आहे, पण कधीही त्याने जे काही घडल होत त्याबद्दल कोनालाही कानोकान खबरपण होवू दिली नाही.

हरीबाला धन धान्य जे देवाला दान म्हणून आलेल असायच ते सगळ पिलत असल्याने तो रोज देवाची पुजा करताना मनातल्या मनात त्या रात्री घडलेली गोष्ट आठवून त्या चोराचे मनोमन धन्यवाद करतोय आता तर जर अमावस्या पोर्णिमेला महसोबा हरीबाच्या अंगात येतोय, नेवेश नारळ व काही पैसे दान म्हणून घेवून त्यांना त्यांचे भविष्य व बरेवाईठ पण सांगतोय खुप ईच्छा झाली तर अमावश्येला कोबडाही माणतोय, असा हा माळावरचा चमत्कारी महसोबा.

□□□

कथा -

મેટ

કુ. પ્રતિભા વિશ્વનાથ પાટીલ
બી. કોમ. ભાગ એક

શરી હા સહાવીચ્યા વર્ગાત શિકણાર એક અત્યંત હુશાર વ પ્રામાણિક મુલાગ હોતા. ત્યાલા લહાનપણાપાસુનચ આમીંચ વેડ. તો લહાન અસતાના આપલ્યા મિત્રાંબરોબર સૈનિકાંચે ખેળ ખેલાયચા. ત્યાચી આઈ કોણટ્યાહી યાત્રેતુન ત્યાચ્યાસાઠી ખેલાયલા બદુક આણાયચી. ત્યાચે બડિલ તુકારામ હે નરમૂ બાગાયતદારાચ્યા શેતાવર કામ કરણારે એક શેતમજૂર હોતે. નરમૂ બાગાયતદાર હા તસા શ્રીમંતચ. મણેરાજૂરી યા ગાવાત ત્યાચ્યા જોડીલા દૂસરા શ્રીમંત બાગાયતદાર નબહતા. તો શ્રીમંત અસલ્યામુલે ત્યાલા જસા ગાવાત માન મિલત હોતા, તશા ત્યાચ્યા ઓલખુંહી અનેક હોલ્યા. તુકારામ ત્યાચ્યા શેતાત પઢેલ તી કામે કરાયચા. બધુવારી મણેરાજૂરી ગાવાત બાજાર અસાયચા યા દિવશી નરમૂ બાગાયતદાર સહીંચે પગાર વાટપ કરાયચા. ત્યા પગારાતુન મિલતીલ ત્યા પેશાને તુકારામ આપલે ઘર ચાલાયચા. તુકારામચી પલ્ની વસુંધરા હી ઘરાતીલ સર્વ કામે કરુન નરમૂ બાગાયતદારાચ્યા ઘરચી કામે કરાયની.

સુદીંચા દિવસ અમલા કી શરી હા નરમૂ બાગાયતદારાચ્યા શેતાત જાયચા આપલ્યા બડીલાંના મદત કરાયચા. દ્રાક્ષાચ્યા વ્યાપારાનિમિત અનેક વ્યાપરી સાગેલા ભેટ દ્યાયચી ત્યાતીલચ એક વ્યાપાચાને શરીલા પાહીલે ત્યાચા કામાતીલ પ્રામાણિકપણ પાહીલા. કામ કરણાચી વૃત્તી પાહીલી. ત્યાને શરીલા સોને-ચાંદીચ્યા તુકાનલા નેણ્યાસાઠી ત્યાચ્યા બડીલાંના ફૂસ લાવલી. પેશાચં આમિશ દાખલવલે.

બડીલાહી દુસ્ન્યાચ્યા શેતાત રાબુન કંટાળ્યે હોતે. વાટલં પોરં આતા ખૂપ કમાવેલ. આપલ્યાલા સુખાંચે દિસ યેણાર આપણાં શ્રીમંત બણનાર આકાશાત ગરું ઝેપ ઘેનેચ, પણ ચિમળીંહી

ભરારી મારણ્યાચા પ્રયાલ સોડત નાહી. તુકારામને શરીલા ઉત્તર પ્રદેશલા સોન્યા - ચાંદીચ્યા દૂકાનાત કામ કરણ્યામ પાઠવિલે. શરી આપલં શિક્ષણ આપલં ઘ્યેય સોડુન બડીલાંચ્યાં ઇચ્છેખાતાર ઉત્તર પ્રદેશલા ત્યા વ્યાપારાબરોબર ગેલા.

શરી પેસે કમવણ્યાચ્યા હેતુને ઉત્તર પ્રદેશલા ગેલા ખરા, પણ આપલ્યા આઈવડીલાંચે પ્રેમ હરપૂન બસલા. તિથાહી માળસ હોતી, પણ, માયેચે હાત નબહતે. જેવણ હોતાં, પણ મમતેચા ઘાસ મિલત નબહતા. ત્યાંચ્યા અનેકાંચ્યા ઓલખુંહી હોલ્યા. પણ મિત્ર નબહતે, ત્યાચી દમણાક હોત હોતી. ત્યાલા તિથે સ્વતઃચ્યા હાતાનેચ જેવણ બનવાવે લાગત અસે. બેલપ્રસંગી ત્યાલા તિથં ભાંડી ઘાસણ્યામહી સાંગિતલં જાત હોત. ૧૬ તે ૧૮ તાસ કામચ, કરાવે લાગત અસે. જ્યા બયાત અભ્યાસ કરાયચા, સંસ્કારાચે ઘડે ગિરાયચે, મિત્રાંબરોબર બાગડાયચે ત્યા બયાત ત્યાલા હે કામ કરાવે લાગત હોતાં. “બાસરાલા જેવા પહીલાંદા દાંબ લાબલાં જાત તેલ્યા ત્યાચી જશી માન સોડુન ધેણ્યાસાઠી ઘડપડ ઘડપડ ચાલતે, નિ શેવટી તે દમૂન-દમૂન જસં કેવિલવાણ હોકુન કોલમદૂન બસે, તશી ત્યાચી અવસ્થા ઝાલી હોતી.

અશા સ્થિતીતચ ત્યાલા સુભાન નાવાચા હરિયાણા રાન્યાતીલ એક માળૂસ ભેટલા. ત્યાલા ત્યાનં આપલં દુઃખ સાંગિતલં હે સર્વ એકલ્યાબર સુભાનલાહી વાઈટ વાટલં તો શરીલા મહણલા, “મી તુલા તુઝ્યા ઘરી સોડતો” “તુ ચલ માઇયાબરોબર” શરીલા આકાશ ઠેંગણ વાટલં ત્યાને આપલ્યા દુકાનચ્યા માલકાલા સાંગિતલોહી નાહી કી મી હે કામ સોડુન જાતોય, તો સુભાનબરોબર ચાલૂહી લાગલી. પણ ત્યાચી પાઊંલ હી મહારાષ્ટ્રાચ્યા દિશેને ન પડતા હરિયાણાચ્યા દિશેને પદુ લાગલી.

शशीने सुभानला विचारलेही, “ काका तुम्ही मला कुठे घेऊन जाताय ? यावर त्यानी एकच उत्तर दिलं की मी तुला गावी घेऊन जातोय !

सुभान शशीला हरियाणामध्ये घेऊन आला होता. आता तर शशीचा इतिहाच बदलला होता. तो शशीला घेऊन हरियाणामधील आपल्या घरी आला होता. शशीने सुभानला विचारले की काका तुम्ही तर मला माझ्या घरी सोडणार होता ? पण त्याने उत्तर दिलं, आता तुला इथेच रहायचं आहे. आणि हेच तुझं घर आहे आणि , इधुनच शशीच्या बनवासाची सुरवात झाली.

सुभानने शशीची गोळ्यात राहण्याची व्यवस्था केली. आता गोळा हेच त्याचं घर झालं होतं. त्याला सकाळी लवकर उठावे लागत असे. जनावरांचे शेण काढावे लागत असे, त्याच्या वैरणपाण्यापासून ते त्यांच्या धारा काढण्यांपर्यंत सर्व कामे त्यालाच करावी लागत असे ही कामे आटोपल्यानंतर त्याला सुभानच्या शेतांवरही जावे लागत असे. शेतातील पिकांना पाणी पाजणे, खूरपणी करणे, वैरण काढणे अशी कामे त्याला करावी लागत असत. पण, एवढी कामे करूनही त्याच्या पोटाचे हाल सुरच, त्याला सुभानची पत्नी शिळं अन्न खाण्यास देऊ लागली. जणू शेतात राबणारं एक जनावरच होता तो.

शशीला आपल्या आई-बडीलांची आठवण यायची. त्याच्या आठवणीने त्याचा जीव व्याकूळ बदावचा. पण तो खडून काळ्या फळ्यावर लिहलेलं जसं सहज पुसता येत, तसं त्याच्या इच्छा, आकंक्षा तोडून टाकल्या गेल्या होत्या. एकदा का, चिखुलाच्या दलदलीत फसलं की बाहेर येणं फार कठीण असतं.

इकडे आई-बडीलांचा तर पिलासाठी जीव कासावीस झाला होता. तुकारामला त्याला भेटायला जाता ही येत नव्हतं. बमुंधरालाही खूप चिंता बाट नोंदी. या चिंतेने तिला जिवंतपणीच जावून टाकलं होतं. तुकारामाने नरसू बागायतदाराकडे जेव्हा जेव्हा चौकशी केली, तेव्हा तेव्हा त्यांने सांगितले की तुमचा मुलगा आनंदात, मुखी आहे. तो आता खूप श्रीमंत झाला आहे आणि त्याची इकडे येण्याची इच्छा नाही. तुकाराम नरसू बागायतदाराला देवचं समजत होता.

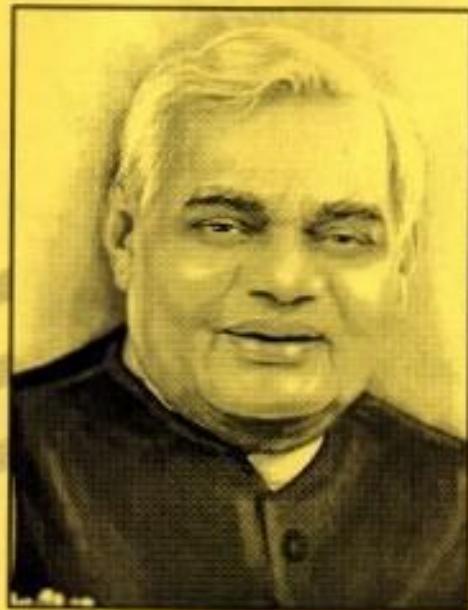
वर्षांमागून वर्षे गेली. पण सुभान काही शशीला त्याच्या गावी पाठवण्यास तयार नव्हता. शशीने स्वतःहून जावे तर त्याच्याकडे पैसा कोटून येणार ? शिवाय त्याला रस्ताही ठाऊक नव्हता. एकदा, दोनदा त्याने पक्कून जाण्याचा प्रयत्न केला होता. पण त्याचा प्रयत्न अवश्यस्ती झाला. “पैशाच्या लालचीने कान असुन सुभान बहीरा झाला होता, त्याला हृदय असूनही ते मेल्यासारखं झालं होतं” पोपटाला जसं पिजन्यात बंद करून ठेवतात तसंच शशीला व त्याच्या इच्छा, आकंक्षांना कामात बंद करून ठेवलं होतं.

एके दिवशी शशीची व त्या गावातील ग्रामसेवकाची भेट झाली. शशीने त्याला मदत मागीतली. चातक पाण्यासाठी तडफडतो, तसा शशी आईबडीलांच्या भेटीसाठी तडफडत होता. त्याची ही घालमेल ग्रामसेवकाला पहावली नाही. त्याने लगेच तेथील पोलीस स्टेशनमधून महाराष्ट्रातील सांगली पोलीस स्टेशनला फोन लावला शशी व त्यांच्या घरच्याबाबतची माहीती सांगीतली. आणि भारतात महाराष्ट्राचं पोलिस खातं सर्वक्षेत्र मानलं जाते. त्याचं हे श्रेष्ठत्व कामी आलं त्यांनी मणेराजूरी गावातील शशीच्या घरच्याचा पत्ता शोधला अखेरीस तो ग्रामसेवक स्वतः शशीला सोडण्यासाठी महाराष्ट्रात आला.

खरंच पाखराला घरटं खूप दिवसांनी सापडणार होतं. खूप वर्षांनी तुकाराम व बमुंधरा आपल्या पिल्लांला भेटणार होते. त्यांच्या डोळ्यात अशू तरळत होते ते दृःख्या होते की आनंदाशू माहीत नाही. पण तब्बल २७ वर्षांनंतर आपलं बाळ आपणास भेटलं महणून नव्हकीच ते आनंदाशू असणार.

अखेर शशीची आपल्या आई-बडीलांची भेट झाली. इतक्या दिवसांनंतर आपलं लेकर आपणास भेटलं त्यांनी त्याला आपल्या पोटाशी घरलं त्यांना पाहताच शशी देखील आपल्या आई-बडीलांच्या कुशीत शिरला. त्याच्या डोळ्यातही अशू होते. पण त्याचं अशू पूसण्यासाठी पून्हा एखदा त्याला हक्काची माणस आता भेटली होती.

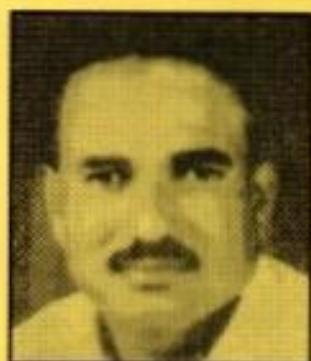
□□□

छोटे मन से कोई
बड़ा नहीं होता ।
टूटे मन से कोई
खड़ा नहीं होतां

श्री. अटलबिहारी वाजपेयी

हिंदी विभाग

प्रा. रमेश एस. मोरे
(विभागप्रमुख)

अं त रं ग

* पद्य विभाग *

१) "हिन्दी के बारे में विचार"	- अक्षय भानुदास जंगम	बी.ए. भाग २
२) 'कदम मिलाकर चलना होगा'	- कु. गायत्री पाटील	बी.ए. भाग एक
३) 'माँ'	- स्वप्निल उत्तम वाघ	बी.ए. भाग एक
४) "दूध में दरार पड़ गई"	- विनोद जालिंदर साने	बी.ए. भाग २
५) शायरीयाँ	- कु. प्रियांका पांडूरंग सिंहे	बी.ए. भाग २
६) दोस्ती	- कु. स्नेहल गुल्मी	बी.एस.सी. भाग दोन

* गद्य विभाग *

१) कवि अटलबिहारी वाजपेयी	- कु. जयदिप माणिक कांबले	बी.ए. भाग २
२) "भारत की प्रथम महिला IAS अधिकारी	- कु. कविता दत्तात्रेय मगर	बी.ए. भाग १
३) पर्वतरोही अरुणिमा सिन्हा	- कु. दिपाली यशवंत पाटील	बी.ए. भाग १
४) प्रथम भारतीय महिला ..	- कु. धनश्री शंकर पाटील	बी.ए. भाग १
५) "आदर्श वीरांगना : झांसी की रानी - लक्ष्मीबाई	- कु. कोमल आनंदराव जमदारे	बी.ए. भाग १
६) राष्ट्रीय एकता का प्रतिक है - "हिन्दी"	- कु. धनश्री शंकर पाटील	बी.ए. भाग १

ललित लेख -

कवि अटलबिहारी वाजपेयी

कृ. जयदिप माणिक कांबळे
बी.ए. भाग २

उत्तर प्रदेश में आगरा जनपद के प्राचीन स्थान बटेश्वर के मूल। निवासी पण्डित कृष्ण बिहारी वाजपेयी मध्य प्रदेश की ग्वालियर रियासत में अध्यापक थे। वहीं शिंदे की छावनी में २५ दिसंबर १९२४ को ब्रह्ममुहूर्में उनकी सहधर्मिणी कृष्णा वाजपेयी की कोख से अटलजी का जन्म हुआ था। पिता कृष्णबिहारी वाजपेयी ग्वालियर में अध्यापन कार्य तो करते ही ते इसके अतिरिक्त वे हिन्दी व ब्रज भाषा के सिद्धहस्त कवि भी थे। पुत्र में काव्य के गुण बंशानुगत परिपाठी से प्राप्त हुए। महात्मा रामचंद्र वीर द्वारा रचित कृति “विजय पताका” पढ़कर अटलजी के जीवन की दिशा ही बदल गयी। अटलजी की बी.ए. की शिक्षा ग्वालियर के विकटोरिया कॉलेज (वर्तमान में लक्ष्मीबाई कॉलेज) में हुई। छात्र जीवन से वे राष्ट्रीय स्वदंसेवक संघ के स्वदंसेवक बने और तभी से राष्ट्रीय स्तर की बाद-विवाद प्रतियोगिता ओं में भाग लेते रहे।

कानपुर के ढी एवी कॉलेज से राजनीति शास्त्र में एम.ए. की परीक्षा प्रथम श्रेणी में उत्तीर्ण की। उसके बाद उन्होंने अपने पिताजी के साथ-साथ कान पुर में ही एल.एल.बी. की पद्धाई भी प्राप्त की ले किन उसे बीच में ही विराम देकर पूरी निष्ठा से संघ के कार्य में जुट गये। तत्कालीन समय में पांचजन्य, राष्ट्रधर्म दैनिक स्वदेश और वीर अर्जुन जैसे पञ्च-पत्रिका ओं के सम्पादन का कार्य भी कुशलता पूर्वक करते रहे।

सर्वतो मुखी विकास के लिए किये गये योगदान तथा असाधारण कार्यों के लिए २०१५ में उन्हें भारतरत्न से सन्मानित किया गया।

वाजपेयी अपने पूरे जीवन में अविवाहित रहे। उन्होंने लंबे समय से दोस्त राजकुमारी कौल और बी.ए.न. कौल की बेटी नमिता भट्टाचार्य को उन्होंने दत्तक पुत्री के रूप में स्वीकार किया। राजकुमारी कौल की मृत्यु वर्ष २०१४ में हो चुकी है। अटलजी के साथ नमिता और उनके पति रंजन भट्टाचार्य रहते थे।

अटलजी हिन्दी के प्रसिद्ध कवि थे। उनके प्रकाशित कार्यों में काइडी कवि राई कुंडलियन शामिल है, जो १९७५ - ७७

आपतकाल के दौरान कैद गए कविताओं का संग्रह था। अपनी कविता के संबंध में उन्होंने लिखा- “मेरी कविता युद्ध की घोषणा है, हारने के लिए एक निर्वासन नहीं है। यह हारनेवाले सैनिक की निराशा की झुमकीर नहीं है, लेकिन युद्ध योद्धा की जीत होगी यह निराशा की इच्छा नहीं है लेकिन जीत की हलचल है।”

अटल बिहारी वाजपेयी राजनीतिज्ञ होने के साथ साथ एक कवि भी थे। “मेरी इक्यावन कविताएँ” अटलजी का प्रसिद्ध काव्यसंग्रह था। वाजपेयीजी को काव्य रचनाशीलता एवं रसायनाद के गुण विरासत में मिले हैं। उनके पिता कृष्ण बिहारी वाजपेयी ग्वालियर रियासत में अपने समय के जाने माने कवि थे। वे ब्रजभाषा और खड़ी - बोली में काव्य रचना करते थे। परिवारिक बातावरण साहित्यक एवं काव्यमय होने के कारण उनकी रंगों में काव्य रक्त - रस अनवरत पूमता रहा है। उनकी सर्व प्रथम कविता ‘ताजमहल’ थी। इसमें शुंगार रसपूर्ण न होकर ----

“एक शहंशाह ने बनवा के हसीं ताजमहल, हम गरीबों की मोहब्बत का उडाया है मजाक।” की तरह उनका भी ध्यान ताजमहल के कारीगरों के शोषण पर ही गया। बास्तव में कोई भी कवि हादय कभी कविता से बंचित नहीं रह सकता।

अटलजी ते किशोर बव में ही एक अनुभूत कविता लिखी थी -
हिन्दू तन-मन, हिन्दू जीवन,
रग - रग हिन्दू मेरा परिचय।”

जिससे यह पता चलता है कि बचपन से ही उनका रुझान देश हित की तरफ था। राजनीति के साथ साथ समाइ एवं राष्ट्र के प्रति उनकी वैयक्तिक संवेदनशीलता, प्रकर होती ही रही है। उनके संघर्ष मय जीवन, परिवर्तनशील परिस्थितियाँ, राष्ट्रव्यापी आनंदोलन जेल - जीवन आदि अनेक आवासों के प्रभाव एवं अनुभूतिने काव्यमें सदैव ही अभिव्यक्ति पायी। विरुद्धात गजल गायक जगजीत सिंह ने अटलजी की चुनिंदा कविताओं को संगीतबध्द करके एक एलबम भी निकाला था।

□□□

‘‘हिन्दी के बारे में विचार’’

जिस भाषा के गोस्वामी तुलसीदास जैसे कविने कविता की हो, वह अवश्य ही पवित्र है और उसके सामने कोई भाषा नाहीं ठहर सकती।”

- राष्ट्रपिता महात्मा गांधी

“मैं उन लोगों में से हूँ, जो चाहते हैं और जिनका विचार है कि हिन्दी ही भारत की राष्ट्रभाषा हो सकती है।”

- लोकमान्य बाल गंगाधर तिळक

“है भव्य भारत ही हमारी मातृभूमि हरी भरी, हिन्दी हमारी राष्ट्रभाषा और लिपि हैं नागरी” - मैथिलीशरण गुप्त

“हिन्दी एक जानदार भाषा है, वह जितनी बढ़ेगी, देश का उत्तना ही नाम होगा।” - जवाहरलाल नेहरू

“हिन्दी भारतवर्ष के हृदय - देश स्थित करोड़ों नर - नारियों के हृदय और मस्तिष्क को खुगाक देनेवाली भाषा है।”

- हजारीप्रसाद द्विवेदी

“इस समग्र देश की एकता के लिए हिन्दी अनिवार्य है।”

- राजा राममोहन राय

“हिन्दी भारत की राष्ट्रभाषा तो है हि, यही, जनतंत्रात्मक भारत में राजभाषा भी होगी।”

- राजागोपाल

“जो राष्ट्रप्रेमी है, उसे राष्ट्रभाषा प्रेमी होना चाहिए।”

- देशभक्त रंगनाथ रामचंद्र दिवाकर

हिन्दी को गंगा नहीं, बल्कि समुद्र बनना होगा।”

- आचार्य विनोद भावे

“देश विभिन्न भागों के निवासियों के व्यवहार के लिए सर्व सुगम और व्यापक तथा एकता स्थापित करने के साधन के रूप में हिन्दी का ज्ञान आवश्यक है।”

- सी पी रामास्वामी अच्युत

हिन्दी ही उत्तर और दक्षिण को जोड़नेवाली सकर्व भाषा है।”

- अनन्त गयनम अच्युतगर

लोग अपनी आपनी मातृभाषा की रक्षा करते हुए सामान्य भाषा के रूप में हिन्दी को ग्रहण करे।”

- अरविंद घोष

“अगर हिंदुस्तान को सचमुच आगे बढ़ना है, तो चाहे कोई-माने या न माने, राष्ट्रभाषा तो हिन्दी ही बन सकती है, वयों कि जो स्थान हिन्दी को प्राप्त है, वह किसी और भाषा को नहीं मिल सकता...”

- राष्ट्रपिता महात्मा गांधी

- अक्षय भानुदास जंगम
बी.ए. भाग २

‘कदम मिलाकर

चलना होगा’

उजियारे में, अंधकार में,
कल कहार में, बीच धार में,
घोर घृणा में, पूर व्यार में,
क्षणिक जीत में शत शत आकर्षित
अरमानों को ढलना होगा
कदम मिलाकर चलना होगा।

सम्मुख फैला अगर ध्येय पथ,
प्रगति चिरंतन कैसा इति अब,
बहुस्मित हर्षित कैसा श्रम शलथ
असफल सफल समाज मनोरथ,
सब कुछ देकर कुछ न मांजते
पावस बगकर ढलना होगा,
कदम मिलाकर चलना होगा।

कुछ कौटी से सजिजत जीवन,
प्रद्वधर व्यार से वंचित यौवन
नीरवता से मुख्यरित मधुबनं
परहित अर्पित अपना तन-मन
जीवन को रात रात आहुति में,
जलना होगा, जलना होगा,
कदम मिलाकर चलना होगा।

सम्महित
- कु. गायत्री पाटील
बी.ए. भाग एक

“भारत की प्रथम महिला IAS अधिकारी

ललित लेखन -

कु. कविता दत्तात्रेय मगर
बी.ए. भाग १

अधिकांश भारतीयोंने भारत की पहली महिला आई पी एस अधिकारी किरण बेटी के बारे में ज़रूर सुन रखा है। लेकिन कुछ ही लोगों को भारत की पहली महिला आई ए एस अधिकारी के बारे में पता है।

तत्कालीन समय में सब ज्यादा तर महिलाएँ शादी कर लेने को ही अपने युवा जीवन का उद्देश्य समझती थीं, उनमें से किसी ने भी सिविल सेना में शामिल होने की कोशिश नहीं की, तब अन्ना राजम मल्होत्रा भारत की पहली महिला आई ए एस अधिकारी की राह पर बढ़ रही थी।

भारत की वह पहली महिला थी, जिसमें सचिवालय में पद प्राप्त किया था। इस प्रेरक, दृढ़ और हँडीली ईमानदार महिला की एक प्रेरणादायक कहानी है।

अन्ना को खूब परेशान किया गया, वो और उसी इसलिए उनकी कार्यसिद्धि पर हमेशा शक किया गया। जहाँ तक की उनकी महिला सहकारी भी उनके निर्णय का मजाक उड़ाती थी। लेकिन अन्ना ने किसी की नहीं सुनी। वह बस अपनी राह पर चलती रही। एक दिन उन्होंने इतिहास रच दिया। उन्होंने सन १९५० में सिविल सर्विसेस की परीक्षा पास की थी। उनकी प्रतिभा के बावजूद पैनल ने उन्हें फैरिन सर्विसेस या फिर सेंट्रल सर्विसेस स्विकार करने की सलाह दे डाली, सिर्फ इसलिए कि उनके हिसाब से ये क्षेत्र महिलाओं के लिए ज्यादा सुरक्षित थे। लेकिन अन्ना वहाँ भी नहीं झुकी। उनके अपाइटेंट पर उस बक्तव्य प्रदेश के मुख्यमंत्री सी. रामगोवाला चारी ने उन्हें डिस्ट्रॉक्ट सब क्लेक्टर बनाने की घजाय सीधे सचिवालय में नियुक्त कर दिया।

अन्ना के बाल के पढ़ाई में ही सक्षम नहीं थी, बालकी उन्होंने रायफल पिस्टल शूटिंग, घुड़सवारी में भी माहीर थी। वह चाहती थी कि वह किसी भी तरह अपने पुरुष सहकार्मियों में कम न रहे। लैंगिक भेदभाव किस कदर हावी था, ये बताता है अन्ना को दिया गया एक एपीमेंट। जिसमें लिखा था कि अन्ना सर्विस के दौरान शादी नहीं कर सकती, अगर वह शादी करती हैं तो सर्विस टर्मिनेट हो जाएगी। ऐसा कोई नियम पुरुषों के लिए नहीं था,

केवल महिलाओं के लिए ही ये बाधा बना दी गई थी। हालांकि कुछ सालों बाद ये नियम हटा लिया गया। अन्ना के नेतृत्व में देश का पहला कम्प्युटराइज्ड कंटेनर कंटेनर पोर्ट बनवाया था। ये पोर्ट मुंबई और जवाहरलाल नेहरू बंदरगाह के नाम से जाना जाता है। १९८२ में उन्होंने पंडित नेहरू को एशियाड सम्मेलन में असिस्ट भी किया था। वो इंदिरा गांधी के साथ फूड प्रोडक्शन पॉर्टर्स को समझने के लिए आठ राज्यों की यात्रा पर भी गई थीं। बड़ी बात ये है कि, उस बक्तव्य उनका टखना टूटा हुआ था। एक बार क्या हुआ कि एक गांव में हाथियों का बड़ा आतंक फैल गया था। अन्ना पर दबाव था कि वो हाथियों को मारने का आदेश दे दें। लेकिन अन्ना कैसे निरीह जानवरों की हत्या करवा सकती थी। उनकी तो गलती के बाल इतनी थी कि वो अपने घर में उई दखल अंदाजी से अजिज आकर बाहर बास्तेयों में आ गए थे। अन्ना ने बड़ी ही सुझबूझ और अपने जीव व्यवहार के ज्ञान से उनको बापस जंगल भेज दिया था। उनके कारनामे से हर कोई हैरानी में था।

१७ जुलाई १९२७ को उनका जन्म केरल के गौव में हुआ था। वह काली कट में जड़ी हुई और प्रोविंस महिला कॉलेज से अपनी मध्यवर्ती शिक्षा पूरी की। कालीकर में मालाबार ईसाई कॉलेज से इनातल की डिग्री प्राप्त करने के बाद, अन्ना मद्रास चली गई जहाँ उन्होंने मद्रास विश्वविद्यालय से अंग्रेजी साहित्य में मास्टर्स की डिग्री प्राप्त की। अपने करियर के दौरान अन्ना राजम मल्होत्रा ने साचित कर दिया कि वो इस सफलता के लिए किस तरह से योग्य थी। उन्होंने यह साचित कर दिया कि लैंगिक भेदभाव को समाज में कोई स्थान नहीं है। उनकी जीवनशैली दिखाती है कि महिलाओं को अवसरों की ज़रूरत नहीं है। उन्होंने राजनीतिक शास्त्रियत बनाने से इन्कार कर दिया और भारत के कुछ सबसे शक्ति शाली नेताओं के सामने भी कभी नहीं झुकी। उनका ये व्यवहार देश के तमाम नोकरशाहों के सामने एक उद्दरण रखता है।

□ □ □

ललित लेख -

पर्वतरोही अरुणिमा सिन्हा

कृ. दिपाली यशवंत पाटील
बी.ए. भाग १

अरुणिमा सिन्हा भारत की ऐसी प्रथम महिला हैं जिसने अपना एक बैर न होने के बावजूद भी एक्सेस्ट पर्वत पर चढ़ने में सफलता हासिल की थी। अरुणिमा ने अपनी कठोर मेहनत और लगन के दम पर दुनिया को दिखलाया कि अगर इंसान के अंदर कुछ करने का जब्जा है तो कुछ भी मुश्किल नहीं है। अरुणिमा उन सब लोगों के लिए प्रेरणादायी हैं जो अपनी जिंदगी में कुछ करनातों चाहते हैं लेकिन कठिनाईयाँ उनका रास्ता रोके रहती हैं। अरुणिमा के अनुसार सबके पास कुछ ना कुछ गुण हैं जिस उसे इस्तेमाल करने की जरूरत है।

अम्बेडकर नगर उत्तर प्रदेश में जन्म लेनेवाली अरुणिमा सिन्हा का जन्म दिवस हैं २० जुलाई १९८८। इनकी प्रारंभिक शिक्षा उत्तर प्रदेश में पूरी हो गई। उसके बाद अरुणिमा सिन्हा ने नेहरू इंस्टीट्यूट ऑफ मार्केटिंग रिसर्च, उत्तर काशी से मार्केट रिसर्च कोर्स किया था हालांकि इनको पढ़ाई - से ज्यादा खेल कूद में रुची थी। अरुणिमा ने राष्ट्रीय स्तर पर बॉलीबॉल भी खेला है, हालांकि ये बॉलीबॉल एवं फुटबॉल दोनों की अच्छी खिलाड़ी थी। इसके लिए अरुणिमा सिन्हाने काशी प्रीकिट्स भी की थी।

भले ही अरुणिमा उत्तर प्रदेश के एक छोटे से कस्बे से संबंधित है लेकिन उसकी सोच बहुत ऊँची है। उसके पिता सेना में इंजीनीयर थे लेकिन जब अरुणिमा सिर्फ ३ साल की थी, तभी इनके पिताने इस दुनिया को छोड़ दिया था। इनकी माँ भारत के हेल्थ डिपार्टमेंट में सुपरवायरर थी।

अरुणिमा बचपन से ही बॉलीबॉल एवं फुटबॉल खेलने में ध्यान दिया करती थी, अरुणिमा अपनी मेहनत के बल पर बॉलीबॉल में नैशनल खेल चुकी थी। खेलते समय ही इन्होंने

नोकरी करना चाहा एवं सी आई एस एफ की एक पोस्ट के लिए आवेदन किया था। लेकिन किस्मत को कुछ और मंजुर था। एक दिन ट्रेन हादसे में इनके साथ दुर्घटना हुई। दुर्घटना ने इनके करियर कोपूरी तरह से बदल कर रख दिया।

सी आई एस एफ की परीक्षा में शामिल होने के लिए अरुणिमा को दिल्ली जाना था। २१ अप्रैल २०११ को अरुणिमा ने लखनऊ से अपना सफरतय करने का निर्णय लिया। जब अरुणिमा लखनऊ से निकली तो ट्रेन में सफर के दौरान कुछ बदमाशों ने इनसे सोने की चेन एवं बैग छीनने की कोशिश की। जब अरुणिमाने इन बदमाशों का विरोध किया तो उन्होंने अरुणिमा को चलती ट्रेन से नीचे फेंक दिया। अरुणिमा के एक इंटरव्यू के अनुसार “अरुणिमा जब नीचे गिरी तो इन्होंने देखा कि दूसरे ट्रैक पर भी एक ट्रेन आ रही है। लेकिन जब तक अरुणिमा खुद को पटरी से हटा पाती, ट्रेन इनके पैर को कुचलते हुई आगे बढ़ गयी। अरुणिमा के अनुसार इसके बाद की घटना उनको बाद नहीं है। “लोगों द्वारा बाद में बताया गया था कि ये हादसा रात में हुआ था। और इनके पैर के ऊपर से लगभग ४९ ट्रैन निकली थी।

उसके बाद गांव के लोगों द्वारा अरुणिमा को अस्पताल में भर्ती कराया गया। जहाँ हॉकर्ट्स ने इनकी जान बचाने के लिए इनके एक पैर को काट दिया। जिसे अरुणिमा की जिंदगी तो बच गई लेकिन इन्हे अपना एक पैर गंवाना पड़ा। यह एक खिलाड़ी के लिए दुनिया के सबसे बड़े सदमें से कम नहीं आका जा सकता। इन घटना ने अरुणिमा को बहुत बड़ा झटका दिया था। अरुणिमा सिन्हा से किस्मतने भारत के लिए बॉलीबॉल खेलने का योका छीन लिया था।

इस घटना के बाद भारत के खेल मंत्रालयने अरुणिमा को २५ हजार रूपये देने की घोषणा कर दी। इसके साथ ही सी आई एस एफ की नोकरी देनेके लिए इनकी सिफारिश की गई। खेल राज्यमंत्री अजय माकन के द्वारा भी अरुणिमा को बेहतर इलाज के लिए २ लाख रूपये दिए गए। इसके आलावा भारतीय रेल विभागने अरुणिमा को रेलवे में नोकरी करने का ऑफर दिया।

१८ अप्रैल २०११ को इनको आल इंडिया इंस्टिट्यूट ऑफ मेडिकल साइंस में इनको नकली पैर लगाया गया। इस मेडिकल कॉलेज में इनको ४ महिने तक भर्ती किया गया था। एवं दिल्ली की एक निजी कंपनीने अरुणिमा सिन्हा को कृत्रिम पैर लगवाने का खर्च दिया था।

हालंकि पुलिसने अरुणिमा पर आत्महत्या करने या ट्रेन की पट्टी गलत तरीके से पार करने के आरोप लगाए थे। जब इस केस पर कोर्ट का फैसला आया तो उनमें पुलिस को गलत ठहराया गया और कोटीने आदेश दिया कि भारतीय रेलवे अरुणिमा को ५ लाख की राशि मुआवजे के रूप में दे।

अरुणिमा सिन्हाने हमेशा आपनी लड़ाई खुद ही लड़ी है, इतना ही नहीं अरुणिमा सिन्हा अपनी मेहनत की बढ़ीलत सन २०१२ में सी आइ एस एफ की हेड कांस्टेबल के लिए होनेवाली परीक्षा कर चुकी हैं।

जब अरुणिमा अस्पताल में थी तो इन्होंने कुछ नया कर दिखाने का फौसला लिया और वो था उच्चे - उच्चे पर्वतोंपर अपने देश का झंडा लहराना। अरुणिमा को नई उर्जा देने का काम उस समय चल रहे एक टी.वी. शो ज़ “दू दू समर्थिंग” ने किया था। इनको दूसरी सबसे बड़ी प्रेरणा भारतीय क्रिकेटर युवराज सिंह से मिली थी, जिन्होंने कैसर जैसी बीमारी को हराकर। फिर अपने देश के लिए खेलने का जज्बा दिखाया था। इनके बात अरुणिमा सिन्हा जब अस्पताल से इलाज कराने बाद निकली तो इन्होंने भारत की पहली बार माउंट एवरेस्ट की चोटी पर पहुँचदे वाले महिला स छेन्ड्री पाल से मिलने की बोजना बनाई। इसके बाद अरुणिमा सिन्हा पर माउंट एवरेस्ट पर अपने देश का झंडा किराने का जूनून सवार हो गया, इसके लिए इनके भाई ओम प्रकाशने इन्हें माउंट एवरेस्ट की उच्ची ईर्यां छूने के लिए प्रेरित किया था।

अरुणिमा को हर तरफ से माउंट एवरेस्ट पर फतह करने के इस नामुमकिन कारनामे को करने की प्रेरणा मिली, जिससे इनके इरादे और मजबूत हो गए। इन्होंने २०१२ टाटा स्टील एडवेंचर फाउंडेशन से पर्वत रोहन प्रशिक्षण लेने के लिए फैसला लिया था। फिर साल २०१२ में सिन्हा ने एवरेस्ट की की चढ़ाई करने की तैयारी के लिए आइलैंड पीक पर चढ़ाई की जिसकी उंचाई ६१५० मीटर की है।

दो साल तक कठी मेहनत से प्रशिक्षण लेने के बाद अरुणिमा दुनिया की सबसे उच्चतम चोटी पर पहुँचने का मन बनाया। १७ घंटे की कठिन चढ़ाई करने के बाद ही ये एवरेस्ट की उंचाई तक पहुँच सकी थी। टी एस एफ की ट्रेनर सुजाता महतो के साथ अरुणिमा सिन्हा ने २१ मई सन २०१३ को सुबह १० बजकर ५५ मिनिट पर एवरेस्ट की चढ़ाई पूरी की।

इनको एवरेस्ट समिट पूरा करने के लिए कुल ५२ दिन लगे थे। उस समय अरुणिमा की उम्र सिर्फ २६ साल की थी। ऐसा करने के बाद अरुणिमा भारत की सबसे पहली ऐसी विकलांग महिला बन गई है, जिन्होंने एवरेस्ट पर जीत हासिल की है।

एक विकलांग होने के बाद अरुणिमा में इतना जज्बा था कि, एवरेस्ट की चोटी तक पहुँचना भी आसान हो गया, इस सफलता के इन्होंने एक कपड़े पर भगवान शंकर एवं विवेकानन्द को धन्यवाद लिखकर बर्फ में गाढ़ दिया था। इन्होंने अपना उद्देश पूरा करने के लिए सभी महा द्वीपों के सर्वोच्च शिखर पर चढ़ने और भारत के राष्ट्रीय ध्वज को चोटी पर फहराने का निर्णय लिया था। जिसके बलते अरुणिमा ने अभी तक छह: चोटियों में चढ़ने का काम पूरा कर लिया है जिनमें से एशिया में एवरेस्ट, अफ्रीका में किलिमंजारो, युरोप में एलब्रस, ऑस्ट्रेलिया में कोस्यूम्को, अर्जेंटीना में एकाकां गुआ और इंडोनेशिया में कारस्टेंस पिरामिड आदि शामिल है।

अरुणिमा को भारत सरकार की तरफ से २०१५ में ‘पदमश्री’ पुरस्कार से सन्मानित किया गया जो कि भारत का चौथा सबसे बड़ा सन्मान है। पदमश्री पुरस्कार को भारत में किसी एक क्षेत्र में उत्कृष्ट योगदान देनेवाले इंसान को दिया जाता है।

अरुणिमा को २०१६ में तेनाजिंग नोर्गे नेशनल एडवेंचर अवार्ड भी दिया गया। इस पुरस्कार को भारम में दिये जानेवाले

अर्जुन पुरस्कार के समान माना जाता है, जो कि खेल के क्षेत्र में उत्कृष्ट स्थान प्राप्त करनवाले को दिया जाता है।

इसके अलावा भी राज्य स्तर पर कई बार सम्मानित किया जा चुका है। इसी साल इनके द्वारा दिए गए योगदान देनेवाले को देखते हुए अरुणिमा सिन्हा को प्रथम मतहता पुरस्कार से २०१८ में सम्मानित किया गया।

उत्तर प्रदेश सरकारने अरुणिमा के विकलांग होते हुए भी माउंट एवरेस्ट पर कढ़ने के जब्ते को सलाम किया और इनाम के तीर पर २५ लाख चेक दिया गया था। जिसमें भारत की केंद्र सरकारने २० लाख एवं ५ लाख समाजवादी पार्टी की तरफ से दिए गये थे।

अरुणिमा अपनी जिदी की काकठिणाइयों में किए गए संघर्ष को अरुणिमाने एक किताब के जरिए व्यक्त किया है। जिनका नाम “बोर्न अगेन ऑन द माउंटेन” है। इस दिसंबर

२०१४ में प्रकाशित किया गया।

अरुणिमा का कहना है कि वो इनाम में मिल रहे पैसों का उपयोग करके विकलांग लोगों की मदद करना चाहती है। पंडित चंद्र शेखर आजाद अकादमी नाम से अरुणिमा एक संस्था खोलना चाह रही है। जिसमें विलांगता का शिक्षार बच्चों को हर प्रकार से मदद की जाएगी।

“हमने सूरज चाँद न देखे, हमने न देखे मोर, पर अपने मन की आँखों से हम तकते यहूँ ओर। एवरेस्ट तक की चोटीयाँ हमने फत कर ली हैं, हर खेल में अपने हुनर से पवक्ती जगह कर ली हैं।

“जिससे कोई किसी के सहारे अपना जीवन न गुजारे जिससे कोई किसी को इस जीवन में दिव्यांग न पुकारे।”

□□□

‘माँ’

माँ किस चीज का नाम है।
शायद खुद वो भगवान है।
ईश्वर बच्चों के पास आ नहीं सकता
इसिलीए उसने माँ को बनाया
इसके बिना सारी दुनिया सुनसान है।
माँ किस चीज का नाम है।
माँ खुद वो भगवान है।
बच्चों का दुःख दुर करना
माँ का काम है।
माँ है। तो सारी दुनिया है।
नहीं तो सारी दुनिया देरंग है।
माँ हमारे लिए सबकुछ है।
माँ किस चीज का नाम है।
माँ है। तो सारी दुनिया है।
माँ है। तो सारी जननत है।

- स्वप्निल उत्तम वाघ
बी.ए. भाग एक

“दूध में दरार पड गई”

“खूल कर्यों सफेद हो गया?”
भेद में अभेद खो गया,
बंध गये शहिद, जीत कट गए,
कलेजे में कटार ढक गई,
दूध में दरार पड गई।
खेतों में बारूदी गंध,
टूट गये नानक के छंद,
सतलुज सहम उठी, व्यथित सी बितस्ता है।
तसंत से बहार झड गई,
दूध में दरार पड गई।
अपनी ही छाया से बैर,
गले लगाने लगे हैं गैर,
खुटकुशी का रास्ता, तुम्हें बतन का रास्ता,
बात बलाएं, बिनड गई,
दूध में दरार पड गई।

- विनोद जालिंदर साने
बी.ए. भाग २

ललित लेख -

प्रथम भारतीय महिला ..

कु. धनश्री शंकर पाटील
बी.ए. भाग १

- प्रथम महिला प्रधानमंत्री - इंदिरा गांधी.
- प्रथम महिला राष्ट्रपति - प्रतिभा पाटील
- प्रथम महिला लोकसभा अध्यक्ष - मीरा कुमार।
- इंग्लिश चैनल टैरकर पारकरनेवाली महिला (भारत एवं विश्वमें) - आरती शाहा।
- प्रथम महिला राज्यपाल - सरोजिनी नायडू (उ. प्रदेश)
- प्रथम महिला आई.पी.एस - किरण बेदी।
- राष्ट्रीय कॉर्प्रेस प्रथम महिला अध्यक्ष - ऐनी बेसेन्ट
- संघ स्तोक सेवा आयोग की प्रथम महिला अध्यक्ष - रोज़ मिलियन बैट्ट्यू
- नोबेल पुरस्कार विजेता प्रथम महिला - मदर टेरेसा (शान्ति हेतु)
- मिस बल्ड से सन्मानित प्रथम महिला - रीता फारिया
- मिस युनिवर्स से सन्मानित प्रथम महिला - सुभिता सेन
- प्रथम महिला मेयर - तारा येरियन
- केन्द्रीय मंत्रिमंडल में मंत्री प्रथम महिला - राजकुमारी अमृत कौर।
- प्रथम महिला मुख्यमंत्री - सुयेता कृपलानी (उ. प्रदेश में)
- देश के किसी राज्य की प्रथम दलित मुख्यमंत्री - मायावती (उत्तर प्रदेश)
- देश के किसी राज्य की मुख्यमंत्री बननेवाली प्रथम महिला अभिनेत्री - ज्ञानकी रामचन्द्रन (तमिळनाडू १९८७)
- प्रथम महिला सांसद - राधाबाई सुबारायन (१९३८)
- सर्वोच्च न्यायालय की प्रथम महिला न्यायाधीश - न्यायमूर्ति मीरा साहेब फातिमा बीबी।
- उच्च न्यायालय की प्रथम महिला न्यायाधीश - न्यायमूर्ति लीला सेठ (हिमाचल प्रदेश)
- देश की प्रथम महिला सत्र न्यायाधीश - अन्ना यांडी (केरल में)
- माऊंट एवरेस्ट विजेता प्रथम महिला पर्वतारोही - बच्छेन्द्री पाल।
- नार्मन बोरलॉग पुरस्कार प्रथम महिला विजेता - डॉ. अमृता पटेल
- “साहित्य अकादमी पुरस्कार” विजेता प्रथम महिला साहित्यकार - अमृता प्रीतम (१९५६)
- भारत रत्न से विभूषित प्रथम महिला - इंदिरा गांधी
- “लेनिन शान्ति पुरस्कार” - से पुरस्कृत प्रथम महिला - अरुणा अशफ अली।
- “भारतीय ज्ञानपीठ पुरस्कार” से पुरस्कृत प्रथम महिला “आशापूर्ण देवी” (१९७६)
- अटार्कटिका पहुंचनेवाली प्रथम महिला - ‘मेहर मूसा’ (१९७७)
- उत्तरी ध्रुवपर पहुंचनेवाली प्रथम महिला - प्रीति सेन गुप्ता (१९९३)
- नौका द्वारा संपूर्ण विश्व का परिक्रमा करनेवाली प्रथम महिला - उत्त्वला पाटिल, (१९८८)
- प्रथम महिला मुख्य अभियन्ता - पी. के. ब्रेसिया नांगुली

- प्रथम महिला पायलट - सुषमा मुखोपाध्याय
- एयर लाइन्स में प्रथम महिला पायलट - 'कैप्टन सौदामिनी देशमुख'
- 'बोइंग ०७३७' विमान की प्रथम महिला कमाण्डर - कैप्टन सौदामिनी देशमुख
- भारतीय बायुसेना की प्रथम महिला पैराशूट - गीता घोष
- प्रथम महिला आई. ए. एस. - अन्ना जॉर्ज मलहोत्रा
- प्रथम महिला दूरदर्शन समाचार वाचिका - प्रतिमा पुरी
- संयुक्त राष्ट्र संघ के संगीत समारोह में भागीदारी करनेवाली प्रथम महिला - एम. एस. मुख्युलक्ष्मी. (१९६६)
- प्रथम महिला सर्जन - डॉ. ग्रेमा मुख्यर्जी
- ओलंपिक खेलों में भाग लेनेवाली प्रथम महिला खिलाड़ी - मेरी लीला रो (१९५२)
- ओलंपिक खेलों में पदक जीतनेवाली प्रथम महिला खिलाड़ी - कर्णम मल्लेश्वरी (भारोत्तलन सिंहनी)
- एशियाई खेलों में स्वर्णपदक जीतनेवाली प्रथम महिला - कमलजीत संधु (१९७०)
- राष्ट्रमण्डल खेलों में पदक जीतनेवाली प्रथम महिला - अमी घिया एवं कंवल डाकुर सिंह.
- अन्तर्राष्ट्रीय एश्लेटिक्स चैम्पियनशिप में पदक जीतनेवाली प्रथम महिला - अंजू बॉबी जॉर्ज
- शंतरज में ग्रेण्ड मास्टर प्रथम महिला विजेता - भाग्यश्री घिप्से (१९८८)
- अन्तर्राष्ट्रीय क्रिकेट में १०० विकेट प्राप्त करनेवाली प्रथम महिला - इन्दुलजी (१९८६)
- 'अर्जुन पुरस्कार' से सन्मानित प्रथम महिला - एन. लम्सडेन (होकी १९६१)
- अन्तर्राष्ट्रीय फुटबॉल में हॉट्रिक करनेवाली प्रथम महिला - योलांदा डिसूजा (१९७८)
- अशोक चक्र प्राप्तकर्ती प्रथम महिला - नीरजा भनोट (मरणोनरात्न)
- सेना मेडल प्राप्तकर्ती प्रथम महिला - विमला देवी (१९८८)
- स्नातक उपाधि प्राप्तकर्ती प्रथम महिला - कादम्बिनी गांगुली (बोस) एवं चन्द्रमुखी बोस (कलकत्ता विश्वविद्यालय, १८८३)
- इंजीनियरिंग में स्नातक उपाधि प्राप्तकर्ती प्रथम महिला - विधुमुखी बोस एवं विर्जिनिया मितर (कोलकत्ता मेडिकल कॉलेज)
- रिजर्व बैंक की प्रथम महिला डिप्टी गवर्नर - के. जे. उद्देशी (२००३)
- नाबांड की प्रथम महिला अध्यक्ष - रंजना कुमार
- पुलिस महानिदेशक प्रथम महिला - कंचन योधरी भट्टाचार्य
- प्रथम महिला लेफ्टिनेंट जनरल - पुनीता अरोड़ा
- इंडियन हवर लाईन्स की प्रथम महिला अध्यक्ष - सुषमा चावला।
- प्रथम महिला बैरिस्टर - कार्नेलिया सोराबजी (इलाहाबाद उच्च न्यायालय - १९२३)
- प्रथम महिला आधिकता - रेजिना गुन्हा - राजदूत - विजय लक्ष्मी पण्डित (सोविएट संघ - १९४७)
- जिब्राल्टर स्ट्रेट तैरकर पार करनेवाली प्रथम महिला - आरती प्रधान.
- पावर लिमिटेड में विश्व कीर्तिमान बनाने वाली प्रथम महिला - सुमिता लाहा (१९८९)
- तीन खेलों (क्रिकेट, हॉकी एवं हॉली बॉल) में देश का प्रतिनिधित्व करनेवाली प्रथम महिला - शिरीन खुसरो
- विश्व की प्रथम महिला कॉमर्शियल टेस्ट पायलट - कैप्टन सुरुन डासी एवं रोज लोपर.
- भारतीय बायुसेना के विमान की प्रथम महिला पायलट - हरिता देओल
- दो बार की माडण्ट ऐवरेस्ट विजेता प्रथम महिला - सन्तोष यादव
- रैमन मैम्प्से से पुरस्कार प्राप्तकर्ती प्रथम महिला - किरण बेंदी
- दादा साहेब फालके पुरस्कार प्राप्तकर्ती प्रथम नायिका - देविका रानी।

- माऊण्ट ऐवरेस्ट पर दो बार चढ़नेवाली सबसे कम आयु की प्रथम महिला पर्वतरा ही - डिकी डोलमा.
- शान्ति स्वरूप भटनागर पुरस्कार से सन्मानित प्रथम महिला वैज्ञानिक - अशीमा चटर्जी।
- प्रथम महिला विदेश सचिव - चोकिला अव्यर
- देश की मुख्य सचिव प्रथम महिला - निर्मल बुच.
- अंतरिक्ष यात्री प्रथम महिला - कल्पना चावला.
- सी. बी. आई. की संयुक्त निदेशक प्रथम महिला - अर्चना सुन्दरलिंगम.
- मूर्ति देवी पुरस्कार प्रथम महिला विजेता - प्रतिभा गैय.
- राष्ट्रपति का चुनाव लड़नेवाली प्रथम महिला कैप्टन लक्ष्मी सहगल.
- वायुसेना में एयर वाइस मार्शल और एयर मार्शल प्रथम महिला - पी. बंधोपाध्याय.
- संयुक्त राष्ट्र संघ में असैनिक प्रथम महिला पुलिस सलाहाकार - किरण बेंटी
- राज्यस्व सचिव प्रथम महिला - विनीता राय.
- मुक्केबाजी की प्रथम महिला रेफरी - रजिया शबनम.
- अंतरिक्ष में सर्व प्रथम समय व्यतीत करनेवाली प्रथम भारतीय मूर्क की महिला - सुनिता विलियम्स.
- उत्तर ध्रुवपर पहुँचनेवाली प्रथम महिला - प्रीति सेन गुप्ता।
- मोम की प्रथम भारतीय महिला प्रतिमा मैडम तुसाद संग्रहालय में स्थापित - एश्वर्या राय.
- दिल्ली के तख्त पर बैठनेवाली पहली महिला - सुलतान रजिया सुलतान.
- प्रथम महिला विधायक - डॉ. एस. मुभुलक्ष्मी रेहडी.
- पहली प्रथम राज्यसभा स्पीकर - सन्नोदेवी.
- प्रथम मर्चेंट नेवी महिला ऑफिसर - सोनाली बैनर्जी
- प्रथम महिला विमान चालक - सरला ठकराल.
- प्रथम व्यावसायिक महिला पायलट - प्रेमा माधुर.
- टेस्ट क्रिकेट मैच में दोहरा शतक बनानेवाली प्रथम महिला - मिताली राज.
- अन्तर्राष्ट्रीय पुरस्कार प्राप्त करनेवाली प्रथम अभिनेत्री - नर्सिंह दत्त (मदर इंडिया - १९५८)
- सर्वश्रेष्ठ अभिनेत्री की राष्ट्रीय सन्मान प्राप्त करनेवाली प्रथम अभिनेत्री - नर्सिंह दत्त (फिल्म रात और दिन १९६८)
- बलिंग फिल्मोत्सव में पुरस्कार पानेवाली प्रथम महिला - मधुरा जाकरी.
- प्रथम भारतीय महिला क्रिकेट टीम कमात - शांत रंगा स्वामी (कर्नाटक)
- प्रथम भगान्निकारी महिला - मैडम कामा।
- भारत का सर्वोच्च नागरिक सन्मान 'भारतरत्न' प्राप्त करनेवाली प्रथम महिला गायिका - लता मंगेशकर
- देश की प्रथम महिला बैंक मैनेजर - शांता कुमारी (सिंडीकेट बैंक, बैंगलोर, १९६२)
- देश की प्रथम महिला पत्रिका प्रथम महिला संमादक - कमला स्वामीनाथन (इंडियन - लेडीज मैगजीन १९०१)
- देश की प्रथम फिंगर प्रिंट प्रिंट विशेषज्ञ महिला - सीता वशाथम्बल और भ्रगाथम्बल.
- भारत की प्रथम महिला जिसने विम्बलन की किसी टेनिस प्रतियोगिता में विजय हासिल की - सानिया मिर्जा (२००३)
- इंडियन सांइन कॉर्प्रेस की प्रथम महिलाओच्यक्ष - डॉ. आशीमा चटर्जी
- ओलम्पिक खेलों के फाइनल में पहुँचनेवाली प्रथम महिला - पी. टी. उषा (१९८४)
- राष्ट्रीय महिला आयोग की प्रथम महिला अध्यक्ष - जयंती पटनायक (१९९२)

□□□

ललित लेख -

आदर्श वीरांगना झांसी की रानी - लक्ष्मीबाई

कु. कोमल आनंदराव जमदाडे
बी.ए. भाग १

भारतीय वसुंधरा को गोरबान्वित करनेवाली झांसी की रानी वीरांगना लक्ष्मी बाई बास्तव में आदर्श वीरांगना थी। सच्चा वीर कभी आपत्तियों से नहीं घबराता। प्रलोभन उसे कर्तव्य पालन से विमुख नहीं कर सकते। उसका लक्ष्य उदार और सच्चा होता है। अपने पवित्र उद्देश्य की प्राप्ति के लिए वह सदैव आत्मविश्वासी, कर्तव्य परायण स्वाभीमानी और धर्मनिष्ठ होता है। ऐसी ही थी वीरांगना लक्ष्मीबाई।

रानी लक्ष्मीबाई का जन्म काशी में १९ नवम्बर १८३५ को हुआ। पिता मोरोपंत ताम्बे चिकनाजी अण्णा के आश्रित थे। माताका नाम भागीरथी था। रानी के पितामह बलवंत राव के बाजीराव पेशवा की सेना में सेनानायक होने के कारण मोरोपंत पर भी पेशवा की कृपा रहने लगी। रानी अपने बाल्य काल में मनुबाई के नाम से जानी जाती थी।

सन १८३८ में गंगाधर राव को झांसी का राजा घोषित किया गया। वे विघुर थे। सन १८५० में उनका पुत्र रत्न की प्राप्त हुई। झांसी के कोने - कोने में आनंद की लहर उठी, लेकिन चार माह के बाद उस बालक का निधन हो गया।

सारी झांसी शोक में ढूँढ़ी। राजा गंगाधर राव को तो इतना सदमा पहुँचा कि वे स्वस्थ न हो सके और २१ नवम्बर को चल बसे।

महाराजा का निधन महारानी के असहनीय था, लेकिन फिर भी वह घबरायी नहीं, उन्होंने विवेक नहीं खोया। राजा गंगाधर रावने अपने जीवन काल में ही अपने परिवार के बालक दामोदर राव को दत्तक पुत्र मानकर अंग्रेजी सरकार को मूच्छना दी थी। परंतु इंस्ट इंडिया कंपनी सरकार ने दत्तक पुत्र को अस्वीकार कर दिया।

२७ फरवरी १८५४ को लॉर्ड डलहोसीने गोद की नीति के अंतर्गत दत्तक पुत्र दामोदर राव की गोद अस्वीकृत कर दी और झांसी को अंग्रेजी राज्य में मिलाने की घोषणा कर दी। रानी को इस बात का पता चलते ही, रानी के मुख्यमें यह बाक्य निकला। कि, “मैं अपनी झांसी नहीं दैगी।” ७ मार्च १८५४ को झांसी पर अंग्रेजों का अधिकार हुआ। झांसी की रानी ने पेशान अस्वीकृत कर दी और नगर के राजमहल में निवास करने लगी।

यहीं से भारत की प्रथम स्वाधीनता क्रांति का बीज प्रस्फुटित हुआ। अंग्रेजों की राज्य लिप्ता की नीति से उत्तरी भारत के नवाब और राजेमहाराजे असंतुष्ट हो गए और सभी में विद्रोह की आग भड़क उठी। रानी लक्ष्मी बाई ने इसको स्वर्ण अवसर माना और क्रांति की ज्वालाओं को अधिक मुल गाया तथा अंग्रेजों के विरुद्ध विद्रोह करने की योजना बनाई।

नवाब वाजिद अली शाह की बेगम हजरत महल, अंतिम मुगल सप्तराषी की बेगम जीनत महल, स्वर्ण मुगल सप्तराषी की बेगम जीनत महल, स्वर्ण मुगल सप्तराषी बहादुर शाह, नाना साहब के बालक अजीमुल्ला शाह गढ़ के राजा, कानपूर के राजा मर्दनासिंह और तात्या टोपे आदि सभी महारानी के इस कार्य में सहयोग देने का प्रयत्न करने लगे।

भारत की जनता में विद्रोह की ज्वाला भड़के उठी। सारे देश में सुसंगठित और सदृढ़ रूप से क्रांति को कार्यान्वित करने की तिथि ३१ मई १८५७ को मेरठ में तथा ४ जून १८५७ को कानपूर में भीषण विप्लव हो गए। कानपूर तो २८ जून १८५७ को पूर्ण स्वतंत्र हो गया। अंग्रेजों के कमाड़र सर हुराज ने अपनी सेना को सुसंगठित कर विद्रोह दबाने का प्रयत्न किया।

उन्होंने सागर, गहकोटा, शाहगढ़, मदनपुर, मड़खेड़ा, वानपुर

और तालबेहर पर अधिकारी किया और महांसतापूर्ण अत्याचार किए। फिर झांसी की ओर अपना कदम बढ़ाया और अपना मोर्चा कैमासन पहाड़ी के मैदान में पूर्व और दक्षिण के मध्य लगा दिया।

रानी पहले से ही सतर्क थी। बानपुरे के राजा मर्दनसिंह सेभी इस युद्ध की सूचना तथा आगमन की सूचना प्राप्त हो चुकी थी। २३ मार्च १८५८ को झांसी का ऐतिहासिक युद्ध आरंभ हुआ। कुशल तोपयी गुलाम गौस खां ने झांसी की रानी के आदेशा नुसार तोपों के लक्ष्य साधकर ऐसे गोले फेंके कि पहली बार में ही अंग्रेजों सेना के एके छूट गए।

रानी लक्ष्मी बाईने रात दिन तक वीरतापूर्वक झांसी की रक्षा की और अपनी छोटी सी सशस्त्र सेना से अंग्रेजों का बड़ी बहादुरी से मुकाबला किया। रानीने खुले रूपसे शाश्रुका सामना किया और युद्ध में अपनी वीरता का परिचय दिया।

रानी अकेले ही पीठ के पीछे दामोदर राव को कसकर घोड़ेपर सवार हो, अंग्रेजों से युद्ध करती रही। बहुत दिन तक युद्ध का क्रम इस प्रकार चलना असंभव था। सरदारोंका आग्रह मानकर रानीने कालवी प्रस्थान किया। वहाँ जाकर वे शांत नहीं बैठीं।

रानीने नाना साहब और उनके योग्य सेनापती तात्या टोपे से संपर्क स्थापित किया और विचार विमर्श किया। रानी की वीरता और साहस का लोहा अंग्रेज मान गए, लेकिन उन्होंने रानी का पीछा किया। रानी का घोड़ा बुरी तरह घायल हो गया और अंत में वीरगति को प्राप्त हुआ, लेकिन रानीने सहस नहीं छोड़ और अपने शौर्य का प्रदर्शन किया।

कालपी में महारानी और तात्या टोपे ने योजना बनाई और अंत में नानासाहेब, शाहगढ़ के राजा, बानपुरे के राजा मर्दन सिंह आदि सभीने रानी का साथ दिया। रानी ने ग्वालियर पर आक्रमण किया और वहाँ के किलोपर अधिकार कर लिया। विजयोल्लास का उत्सव कई दिनों तक चलता रहा लेकिन रानी इसके विरुद्ध थी। यह समय विजय का नहीं था। अपनी शक्ति को सुसंगठित कर अगला कदम बढ़ाने का था।

सेनापति सर हूरोज अपनी सेना के साथ पूर्ण शक्ति से रानी का पीछा करता रहा और आखिरकार वह दिन भी आगया जब उसने ग्वालियर का किला घमासान युद्ध करके अपने कबज्जे में ले लिया।

रानी लक्ष्मीबाई इस युद्ध में भी अपनी कुशलता का परिचय देती रही। १८ जून १८५८ को ग्वालियर का अंतिम युद्ध हुआ और रानी ने अपनी सेना का कुशल नेतृत्व किया। वह घायल हो गई और अंततः वीरगति प्राप्त की।

रानी लक्ष्मीबाई ने स्वतंत्र्य युद्ध में अपने जीवन की अंतिम आहूति देकर जनता को चेतना प्रदान की और स्वतंत्रता के लिए बलिदान का संदेश दिया। □□□

शायरीयाँ

“दिल माँगा दिल देंगे। - कु.प्रियांका पांडूरंग शिंदे
खुन माँगा खुन देंगे। बी.ए. भाग २
जान माँगो जान देंगे।

लेकिन हिंदुस्थान माँगा तो काँट देंगे।”

“तेरी दोस्ती ने मुझे सब कुछ सीखा दिया।
मुझको तुमने हँसा दिया।
कर्जदार हूँ मैं उस खुदा का क्यों की
उसने तुम जैसी अच्छी दोस्त दी।

“एक हआ आसमान का तारा।
दुसरा है समुंदर का किनारा।
बेवफा है जमाना सारा।
जसीब है अच्छा हमारा।

जो मिला है दोस्त आप जैसा प्यारा।”

“कोई प्यार के लिए रोता है।
कोई प्यार के लिए तड़फता है।
यारो जलत मत समझना
प्यार तो दोस्ती में भी होता है।”

“जीवन में सपनों के लिए अपनों
से कभी दूर न होना।
क्योंकि अपनों के बिना जीवन में
सपनों को कोई भी मोल नहीं हा।”

“दुर होने से दोस्ती में दुरियाँ नहीं होती।
बात न होने से यादे कमज़ोर नहीं होती।
जो किसी के दूर से टूट जाए।
इतनी कमज़ोर दोस्ती की डोर नहीं होती।

राष्ट्रीय एकता का प्रतिक है - “हिन्दी”

कु. धनश्री शंकर पाटील
बी.ए. भाग १

“वसुधैव कुटुम्बकम्” की भावना की अलख जलती हमारी हिन्दी भाषा, दक्षिण से उत्तर तक तथा पश्चिम से पूरब तक राष्ट्रीय एकता का प्रतिक है। परंतु भारत की आजादी के ६८ वर्षबाद भी हिन्दी भाषा को लेकर कई राज्यों में विवाद चल रहा है। जब की संविधान के अनुसार १४ सितंबर १९४९ को अनुच्छेद ३४३ एक के अनुसार हिन्दी को राजभाषा घोषित किया गया तथा २६ जनवरी १९५० से अधिकारीक तौर पर बोली जानेवाली भाषा बन गई। संविधानिक दर्जाप्राप्त हिन्दी को अभी भी यदा-कदा अग्नि परिक्षा से गुजरना पड़ता है। विश्वस्तरपर अग्रसर हिन्दी अपने ही देश में अपने अस्तित्व के लिए संघर्ष कर रही है।

संविधान के अनुसार हिन्दी हमारी राष्ट्रभाषा हैं और हम १५ अगस्त १९४७ को अंग्रेजों की दासता से आजाद भी हो गये। अंग्रेज भारत छोड़कर चले भी गए किन्तु उनकी अंग्रेजी के हम अभी भी गुलाम हैं। स्वातंत्रता के संघर्ष में जनमानव की भाषा, गांधी, टैगोर, तिलक, दयानंद सरस्वती एवं सुभाषचंद्र बोस जैसे व्यक्तित्ववाले लोगों की भाषा हिन्दी को आज भी वह स्थान नहीं मिल सका जिसकी वह हकदार है। ये अजीब विडंबना है कि आजादी के साठ दशक बाद भी स्वयंसिध्दा हिन्दी पूर्णतः सरकारी काम काज की भाषा का सम्मान न पा सकी। महात्मा गांधीने कहा था कि - “राष्ट्रीय व्यवहार में हिन्दी को काम में लाना देश की उन्नति के लिए आवश्यक है।”

□□□

खुदा की रुहमत है दोस्ती.....

खूब का ना सही दिल से दिल,

का रिश्ता है दोस्ती.....

दुबते हुये को किजारे पर ले आये

वो हात है दोस्ती.....

हर खुबसुरत रिश्ते की,

शुरवात है दोस्ती.....

कभी भी हार ना मानना,

ये सिखानेवाली जीत है दोस्ती.....

रोते हुये को हसाये

वो बहार है दोस्ती.....

दोस्ती

दुःख की तपिश मैं,

खुशियों की बारीश है दोस्ती.....

काटों भरी जिंदगी मैं

फुलों का ताज है दोस्ती.....

हर एहसास को जिंदा रखो

वो जज्बात है दोस्ती.....

सच्चे दिल से मांगकर जो कबूल हो

वो दुवा है दोस्ती.....

शुक्रिया दोस्ती आप है इश्लिए,

हमारी जिंदगी मैं ये एहसास है दोस्ती.....

- कु. स्नेहल गुब्बीग
बी. एसी. भाग दोन

*"He prayeth best, who loveth best,
All things both great and small,
For the dear God who loveth us;
He made and loveth all."*

- S.T. Coleridge

English Section

Mr. Prakash Khade
Section Editor

INDEX

★ POEMS ★

1) True Terms	- Vittal J. Patil	B.Sc. I.
2) Analysis of Fashionable Girlie	- Vittal J. Patil	B.Sc. I.
3) Comparisons	- Gaikwad Snehal Nagesh	B.Sc.III
4) Life	- Pragati Abasaheb Patil	B.A. II
5) Take Time	- Ashish Ashokrao Shinde	B.Sc.I
6) Believe In yourself	- Ashish Ashokrao Shinde	B.Sc I.

★ ARTICLES ★

1) Swami Vivekanand
A Social Reformer	- Pragati Abasaheb Patil	B.A.II
2) A Great Mathematician :
Srinivasa Ramanujan	- Shaha Bhakti Sandesh	B.Sc. III
3) Savitribai Phule	- Patil Jayashree Shankar	B.Sc. III
4) Shakespeare's Concept of Tragedy	- Koligudde Puja Rajendra	M. A. I
5) Nature : Our True Friend	- Koligudde Puja Rajendra	M. A. I
6) Need of Oneness	- Tandale Prachi	B.Sc. II

Swami Vivekanand : A Social Reformer

Pragati Abasaheb Patil

B.A.II

Swamiji was born as Narendranath Datta in Kolkata. As a child he had a very curious mind with great hunger for learning. He also took keen interests in music, reading and sports. Narendra who had developed an early interest in philosophy, religion and the faculties of human thinking, grew up to be widely known as an independent thinker of a free and fair mind.

Swami Vivekanand (12th January, 1863 to 4th July, 1902) is known for his famous speech in Chicago at the Parliament of World's Religions held in September, 1893. His opening address of my dear sister and brother of America stirred the audience into instant applause and became the symbol of India's mission of universal brotherhood.

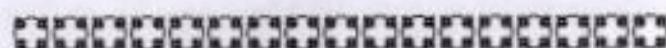
On his way to Chicago in Boston Swamiji met Dr. John Henry Wright, a professor at Harvard University. Swamiji requested him to write a letter of introduction for the Chicago Conference. Dr. Wright said that to ask Swamiji for his credentials would be like asking the sun about his rights to shine in the heavens. Dr. Wright wrote that Swamiji is more learned than all of our learned scholars put together. Swamiji traveled through Japan and admired the way of life and work of the Japanese people. He said that Japanese were the cleanest people in the world and that they were bent upon becoming self-reliant, making everything in their own country.

He also said that every young man of India must visit Japan at least once to learn from them.

Although Swami Vivekanand was a man of meditation and religion, he was game for activity and work that would lead to rise in productivity and eradication of poverty. He along with his mentor Ramakrishna Paramahansa, has always said that "religion is not for empty stomachs." He has literally helped to shock people out of their comfort zone and inspired them into action. So, we see that Swamiji triggered the course of life in modern India by motivating the Rajasic virtues in the Indian denizens. He also inspired them to enhance their present condition and not be content with the current life of degradation and poverty. According to Vivekanand, religion had to be the primary and steering force in executing the social changes in the country.

Swami Vivekananda was never in active politics, yet he had a political sense on the modern India which was far superior and much ahead of his time. He expressed immense outrage over the exploitation of rights and showed genuine concern for uplift of women mass and other socially backward people. He wanted a distinct social reform with help of western ideas and technology, yet not entrapped us with slavish imitation of the western ways of life. In his book, "On India and Her Problem" he wrote : Remember that the nation lives in the cottages. But,

alas nobody ever did anything for them. Our modern reformers are very busy about window remarriage. Of course, I am a sympathiser in every reform, but the fate of nation does not depend upon number of husbands the windows get, but upon the condition of the masses. Vivekananda went a step further and said "So long as millions live in hunger and ignorance, I had every man a traitor". The revolutionary doctrine he propounded has serious influence on the social reformers that followed - dynamism of Mahatma Gandhi and the socialistic ideas of Jawaharlal Nehru were highly inspired by swamiji's ideas and teachings.

True Terms

<i>IIth student</i>	- <i>Anadi.</i>
<i>12th Student</i>	- <i>Khiladi.</i>
<i>F.Y. Student</i>	- <i>Rangeela.</i>
<i>S.Y. Student</i>	- <i>Chalia Babu.</i>
<i>T.Y. Student</i>	- <i>Aar ya par.</i>
<i>Friends</i>	- <i>Hum sath, sath Hai.</i>
<i>Girls</i>	- <i>Tum to Thehare Pardeshi.</i>
<i>All Boys</i>	- <i>Awara Pagal Deewana.</i>
<i>Professors</i>	- <i>Jawab Bhi Hum Denge.</i>
<i>Clerk</i>	- <i>Waqt Hamara Hai.</i>
<i>Get - together</i>	- <i>Ab Aayega Maja</i>
<i>College Exam</i>	- <i>Kuch Kuch Hota Hai.</i>
<i>Seminar</i>	- <i>Mujhe Kuch Kehena Hai.</i>

- Vittal J. Patil

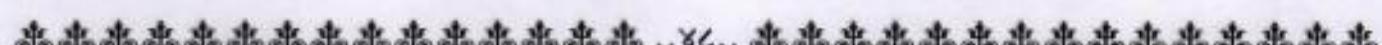
B.Sc. I.

Analysis of Fashionable Girls

Aim	: To determine the analysis of fashionable girls.
Symbol	: Fg.
Occurrence	: They mostly occur in the college campus. They always occur in combined or grouped state.
General Structure	: Jens + T - shirt - Make up clearup structure.
Properties	: They have fair as well as dark colour within excess of face compact, fairness cream and lipstick, eyeliner, Foundation, kajal etc. They walk in zig - zag motion i.e. Brownian motion.
Reaction	: Fg. + friendship - wastage of time. Fg + marriage - wastage of life.
Uses	i) They are useful to maintain good attendance in lecture halls. ii) They are also useful to increase the concentration of students during adverse psychological conditions. so they enhance the physical presence of boys in lecture halls.
Conclusion	: Always keep yourself at a safe distance from Fg.

- Vittal J. Patil

B.Sc. I.

A Great Mathematician : *Srinivasa Ramanujan*

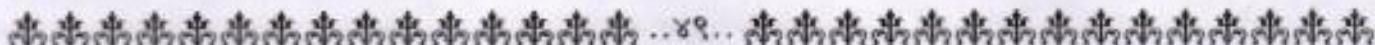
Shaha Bhakti Sandesh
B.Sc. III (Mathematics)

Srinivasa Ramanujan was born on December 22, 1887 in Erode about 400 km from Chennai, formerly known as Madras where his mother's parents lived. After one year he was brought to his father's town, Kumbakonam. He passed his primary examination in 1897, scoring first in the district and then he joined the Town-High school. In 1904 he entered Kumbakonam's Government college as F.A. (Final of arts) student. He was awarded a scholarship. Hard after school, Ramanujan's total concentration was focused on mathematics. The result was that his formal education did not continue for long.

During schooling, he came across a book entitled *A synopsis of Elementary Results in Pure and Applied Mathematics* by George Shoobridge Carr. The title of the book does not reflect its contents. It was a compilation of about 5000 equations in algebra, calculus, trigonometry and analytical geometry with abridged demonstrations of the propositions. Carr had compressed a huge mass of mathematics that was known in the late nineteenth century within two volumes. Ramanujan had the first one. It was certainly not a classic. But it had its positive features. According to Kanigel, "one strength of Carr's book was a movement, a flow to the formulas seemingly laid down one after another in artless profusion that gave the book sly seductive logic of its own." This book had a great influence on Ramanujan's career.

While Ramanujan made up his mind to pursue mathematics forgetting everything else but then he had to work under extreme hardship. He could not even buy enough paper to record the proofs of his results. Once he said to one of his friend, "When food is problem, how can I find money for paper? I may require four reams of paper every month." In fact Ramanujan was in a very precarious situation for a short period (14 months), he worked as a clerk in the madras post trust which he joined on March, 1912. Ramanujan's name will always be linked to Godfrey Harold Hardy, a British Mathematician. It is not because Ramanujan worked with Hardy at Cambridge but it was Hardy who made it possible for Ramanujan to go to the Cambridge.

Encouraged by his well-wishers, Ramanujan, then 25 years old and had no formal education, wrote a letter to Hardy on January 16, 1913. The letter ran into eleven pages and it was filled with theorems in divergent series. Ramanujan did not send proofs for his theorems. He requested Hardy for his advice and to help getting his results published. Ramanujan wrote, "I beg to introduce myself to you as clerk in the Accounts Department of the post trust office at Madras on salary of only rupees 20 per annum. I have no university education but I have undergone the ordinary school course." The letter has become an important historical document. In fact, this letter is one of the most important and exciting mathematical letters ever written.

Ramanujan was awarded the first research scholarship by the Madras University. This was possible by the recommendation of Gilbert Walker, then Head of the Indian Meteorological Department in Simla. Ramanujan was awarded the B.A. degree in March, 1916 for his work on 'Highly Composite Numbers' which was published as a paper in the Journal of the London Mathematical Society. He was second Indian to become a fellow of the Royal Society in 1918 and he became one of the youngest fellows in the entire history of the Royal Society. He was elected for his investigation in Elliptic Function and the theory of Numbers. On 13 October, 1918 he was the first Indian to be elected a fellow of Trinity College, Cambridge. Much of Ramanujan's mathematics comes under the heading of number theory. The number theory is the abstract study of the structure of the number system and properties of positive integers.

Ramanujan was a mathematical genius in his own right on the basis of his work alone. The Norwegian mathematician Atle Selberg, one of the great number theorists of this century wrote: Ramanujan's recognition of the multiplicative properties of the coefficients of modular forms that we now refer to as cusp forms and his conjectures formulated in this connection and their later generalization, have come to play a more central role in the Mathematics of today, serving as a kind of focus for the attention of quite a large group of the best Mathematicians of our time.

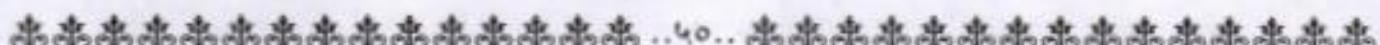
It is on April 26, 1920 the Amaranthine flower was out of the branch of the maths sapling leaving its fragrance for ever to us. Alas ! Ramanujan died of tuberculosis in Kumbakonam. He was only 32 years old. The untimely death of Ramanujan was most unfortunate particularly so when we take into account the circumstances under which he died.

Comparisons

*Fast as a spaceship,
slow as a snail.
Big as a dinosaur,
small as a nail.
Fierce as a tiger,
gentle as lamb.
Sour as a lemon,
sweet as jam.
Dry as the desert,
wet as the sea.
Square as a house,
rounded as a pea.
Cool as a cave,
warm as toast.
Noisy as a road drill,
quiet as a ghost.
Strong as an ox,
weak as kitten.
Hard as a rock,
soft as mitten.
Dark as a tunnel,
light as the moon.
Night time midnight,
day time noon.
Tall as a giant,
short as an elf.
Crooked as a mountain path,
straight as a shelf.....
The world is full of opposites,
so think of some yourself!*

- Gaikwad Snehal Nagesh
B.Sc.III (Physics)

Savitribai Phule

Patil Jayashree Shankar
B.Sc. III (Maths)

Birth and childhood :

The model teacher, social reformer, revolutionary woman & writer Savitribai Phule was born on 3rd January 1831 at Naygaon village in Khandala Taluka of Satara district. Her birthday is celebrated as 'Balika Din'. Her father Khandoji and mother Laxmibai gave her everything she liked. Her hobbies were swimming and climbing trees. From the childhood she never kept quite against injustice. She married Mahatama Jotiba Phule when she was nine years old.

Education :

At the time of marriage savitribai was illiterate. She strongly felt that she would read & write. Jotiba was also a sincere & wanted to teach Savitri. She was taught & trained by her husband & then she willingly become a teacher.

Work :

After educating Savitribai & Jotiba founded girl school in Pune in 1848. Savitribai started teaching the girl. The orthodox people began to harass her, but she was not afraid, she continued her work. She was the first lady teacher of our country.

Jotiba & Savitribai opened the school for girls, poor & untouchables. While the couple was doing the social work, orthodox people harassed them but some like-minded person helped them generously. As the couple was boycotted by their family members, they had to leave their own rightful home.

The number of schools are being increased day by day. The collector of Pune recommended that the government should give grant to their schools on 12 february 1853. The couple was honored by giving awards for their work in the Vishrambaag of pune.

The couple tried to bring ban on child marriage, to remove evil customs like infanticide, head shaving of widow, widow acceptance of death on husband's pyre (Tradition of sati). They also worked to remove untonchability and mediators in religious rites.

Jotiba founded "Satya Shodhak Samaj" (Truth seeker society) in 1873 and Savitribai worked for its growth. The couple was noble minded. They adopted one child and name him Yeshwant. They taught him well and made him a doctor.

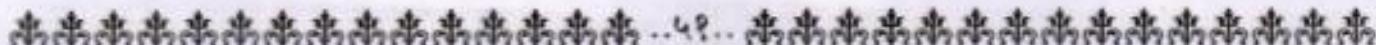
They opened hermitage for widow and the women who had gone astroy and were support less. In 1877 at the time of famine the couple distributed food to thousands of people and continued the same work till the famine ended.

Savitribai became the president of "satya shodhak samaj" after husband death and shouldered all the responsibilities with the help of her colleagues.

Death :

While serving plague patients unfortunately Savitribai herself was infected and passed away on 10th March 1897. Her life guides us like a light house.

□□□

Shakespeare's Concept of Tragedy

Koligudde Puja Rajendra
M. A. I

Tragedy deals with the serious aspect of life as comedy deals with the lighter. It is a tale of suffering ending in death. According to Aristotle, "Tragedy is the imitation of an action, serious complete and of a certain magnitude , in a language beautified in different parts with different kinds of embellishment, through action and not narration and through scenes of pity and fear bringing about the catharsis of this emotion."

Shakespearean tragedy conforms the definition of Aristotle but it violates the principles of the greek philosopher, its action is not all serious. Its seriousness is often relieved by the comic. Shakespeare was holding "a mirror to life" in which joys and sorrows, tears and smiles frequently alternate.

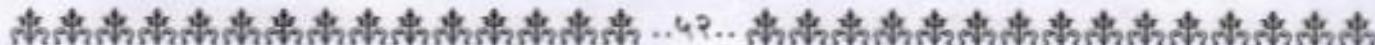
Shakespeare wrote a number of great tragedies. His famous tragedies are Romeo and Juliet, Julius Caesar, Hamlet, Othello, Macbeth, King Lear. These tragedies are his greatest tragedies of the world. The theme of a Shakespearean tragedy is the struggle between God and Evil resulting in serious convulsions and disturbances, sorrows, sufferings and death. It depicts men and women struggling with evil and brought to death by it. Through their heroic struggle we realize the immense spiritual potentiality of man. The themes of all great tragedies are sensational. for example, Mackbeth has its witches; its ghosts murder in a darkened castle and thrilling

sight of lady Macbeth walking in her sleep in Hamlet, we have the ghost and grave digger. In Othello, night alarms and sword fights and in king Lear the celebrated "trio of madness."

A typical Shakespearean tragedy is the story of the hero and heroine. It is only in the love tragedies, Romeo and Juliet and Anthony and Cleopatra, that the heroine is as much the center of action as the hero. A typical Shakespearean tragedy leads up to and includes the death of the hero and in the end the stage is often littered with corpses.

Shakespearean' tragic hero's are either kings or princes or great military generals. Hamlet is a prince, Lear is a king, Macbeth belongs to the Royal family and is a trusted king's man and brave general, and Othello is a great warrior and brave general.

Shakespeare's conception of tragedy is character and destiny, there is tragic relationship between the hero and his environment. Destiny places him in just those circumstances and situations with which he is exposed to such temptation to with stand which he would have had to be contented and not aspiring as well as firm will. He is weak of will; has ambition and longs for the crown. The situation in Othello requires calm and cool thinking but it is just this quality which the hero does not have. In Hamlet swift action would have saved the situation but the hero is given to brooding through and noble in action. In King Lear the circumstances require cool

thought but Lear is rash and hasty. The flaw in the character of the hero proves fatal for him only the peculiar circumstances in which cruel destiny has placed him.

A Shakespearean tragedy always develops through conflict. It may be between two person or

group of person or belongs to one of the two groups. In Shakespearean tragedy virtue may not be rewarded but evil is always punished. The Shakespearean tragedies deal with greater things than man, with powers and passion, elemental forces and suffering.

Life

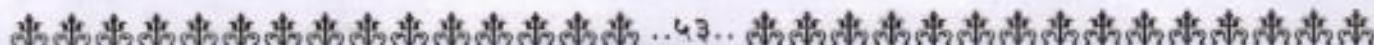
*Life is an opportunity,
benefit from it.
Life is a beauty, admire it.
Life is bliss, taste it.
Life is a dream, realize it.
Life is challenge, meet it.
Life is duty, complete it.
Life is game, play it.
Life is costly, care for it.
Life is wealth, keep it.
Life is love, enjoy it.
Life is mystery, know it.
Life is promise, fulfill it.
Life is sorrow, overcome it.
Life is a song, sing it.
Life is struggle, accept it.
Life is tragedy, confront it.
Life is an adventure, dare it.
Life is luck, make it.
Life is too precious,
do not destroy it.
Life is Life, fights for it.*

- Pragati Abasaheb Patil
B.A. II

Take Time

*Take time for now.
This is the only
moment you are sure of.
Take time for friends.
They will help you through the
very worst days.
Take time for family.
You will miss them immeasurably,
when they are gone.
Take time for work.
But don't let work,
take all of your time.
Take time for laugh.
Laughter raises spirits and lifts the gloom.
Take time for music.
It will feed your soul and bring you joy.
Take time to exercise.
You have one body,
you should look after it well.
Take time for you
for if you keep dividing yourself,
what will be left?
Take time to understand.
That we can not save time.
We can try to just use it wisely.
Take time to live.*

- Ashish Ashokrao Shinde
B.Sc.I

Nature : Our True Friend

Koligudde Puja Rajendra

M. A. I

John Keats says in his 'Ode to Gracian Urn' "Beauty is the truth and truth is beauty." that is all we know on the earth, and all we need to know."

Man is a social animal. How can we live without friends? But our common human friends are fair-waiter friends. They laugh when we laugh. But when we weep we have to weep alone. But Nature is a friend who multiplies joys, divides grief's, adds to our happiness and subtracts sorrows.

Nature is a God's gift to us. Wordsworth says, Nature is a great teacher, philosopher, nurse, guide. In Nature, lies infinite beauty. The gushing waterfalls. The eternal seas. the rhythmic movement of fish, flowers of tender hues, birds of variegated colours, bouquets, bounties of creation and so on. And beauty is eternally delightful sights and sounds, beautiful thoughts, beautiful actions, beautiful bounties of creation and so on. And beauty is eternally delightful. It has a spiritual element in itself. True beauty lifts us out of the slime of the earth and makes us soar up to the sublimity of the heaven. A thing of beauty is a joy forever.

But don't you think man has become very self-centered? He established numerous abattoirs at various places. He is taking undue advantages of the best friend lie nature. He is becoming a cannibal because he is slaughtering in nature.

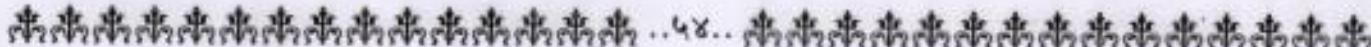
Nature is not only a friend but he always gives

eternal joys to everybody. It tells us to help others without expecting any reward.

Even though man loves nature, he can not accept one natural phenomenon viz death. He is also involved in enjoying life that he doesn't want to end his life. But he must realize that you trees shed leaves, flowers and fruit whether, the sun sets so also he should meet death.

According to Wordsworth, through studying some aspects of nature, human beings can learn more about themselves and engage in a sense of serious reflection about oneself. Wordsworth did not write about nature just for its sake. In his poetry, all the ebbs of emotions are spurred on by his interaction with nature. He sees poetry as acting like nature, which touches all living things, inspires, and delights them. Wordsworth's other two poems 'Tintern Abbey' and 'Ode of Immortality' we see different aspects of nature and human relationship.

Nature is benevolent nurturing woman, the muse of the new Romantic poet. Besides being an element of detail regarding the physical environment within Wordsworth's poems nature was used to represent an element of purity - just as were emotion, memory, childhood experience and the real language of men. Nature is given a new meaning. And we can not run away from that. It knocks the door at times and we can not say "WRONG NUMBER".

Need of Oneness

Tandale Prachi

B.Sc. II

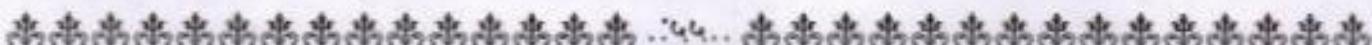

With the grace if the form less one this humble self had the opportunity to serve the great reformer of his times. It is a need of today to march for the mankind's spiritual awakening. It means that all these years we have been sitting on a diamond mind and only watching its glitter. We failed to collect the diamonds, we have such coverage, hard work and love about the diamonds that we actually take part and responsibility on our shoulders to collect the diamonds on any condition. We must know at first that man in precious and priceless diamond on the earth. It means all the men on the earth are not diamonds who waste their precious time, wealth, intellect, power, energy and life without knowing his birth on the earth. He has an ignorance of his duty, deed, devotion to the life society, humanity and culture. Man forgets himself, relations and also Almighty God. One of them is that all our belongings, be it material, intellectual or physical are a gift of the formal of God.

Man is the most wonderful, strange, eccentric, witty and wise creation of God. He cuts his spiritual and blood relation of God when he enters in the material word of Maya. He runs after a short lived happiness which depends upon such objects as can be taken back anytime, it is certainly not permanent. He has a desire that he should have a house, then he

will definitely feel happy after building his house. But that happiness may be short lived because it would now further lead to a new desire of owning a bigger bungalow. We call happiness, comes to an end after it we run for the fulfilment of another desire, it becomes the root cause of our anxiety. There is need to man to become one with God because he is an eternal part of God. But maya in the world has made man a puppet in her hands that he forgets himself and even God his great father. If we want permanent happiness eternal bliss, then we have to take the shelter of God because He alone is static permanent. we attain eternal bliss only after realizing God. The worldly happiness is not permanent To attain in permanent happiness we need to unite ourselves with God who is the source of eternal bliss. The heart gets purified by God. Evils like lust anger, greed, crooked, winning, selfish, attachment and pride of one's caste, creed, religion etc. can only eradicated when we surrender our mind to the formless who is beyond duality.

God is the doer behind every thing or everything happens with God's will. Man is not punished only but he is rewarded and honored too. There is need to think and analyze deeply to understand. God is omniscient. His will, His command is His law. According to his will man is free to do

whatever he wants. Man can perform all his actions because of his freedom that God has given to him. The fruit of every action has also been ordained by God. so according to whatever a man does, he reaps the respective fruit of those actions under the same will of God. we know that to understand a book, we need to know the language in which that book is written. we can also say that we read the book only because of the knowledge of that language. But we are free to choose what we want to read. The knowledge of the language does not interfere our choice of books. The test of a sweet does not lie, in its appearance but in its sweetness. The word is over - flowing with the feelings of self - centeredness and alienation. The hands gifts by God are being used to help some body rather than to kill. If we concentrate on the evil in other then our actions too would manifest as evil and project us as evil doers in the eyes of the world. There fore, we must always look for virtues and take this message of Truth to the world with love and humility.

With the spread of Truth, false hood starts declining automatically. There is no need to malign darkness to remove it, The arrival of light is enough to expel the darkness similarly, with the unfolding of the light of God knowledge, darkness of ignorance would simply disappear. We also know that the wife not only lives with her husband's family but also gives full cooperation and respect to all the family members. This way she earns the happiness as well as the love of her husband which makes her life prosperous. Some is the case in spiritual life. After God - knowledge, it is essential for a person to after sewa which makes his life prosperous.

Today men are turned, families are scattered, villages are shattered, political leaders are confused and the nation is disturbed, There is a need of oneness

for men the unification of soul and flesh, intellect and action. Need of unity in family for peace and progress, delight and satisfaction. All the families in our country are diseased by variety of whims and eccentricities that father and son, mother and daughter, brother and brother all run away from each other. Need for villages the better unity and right track. The proper solution of the nation and people as spiritual development and tolerance as well as mutual respect with unity.

□□□

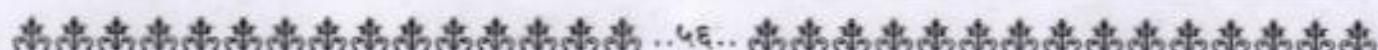
Believe In yourself

*Believe in yourself and in your dream
Though impossible things may seem
Someday, somehow you'll get through
To the goal you have in view
Mountains fall and seas divide
Before the one who in his stride
Takes a hard road day by day
sweeping obstacles away.
Believe in yourself and in your plan
say not - I can not - But, I can
The prizes of life we fail to win
Because we doubt the power within.*

- Ashish Ashokrao Shinde
B.Sc.I.

*"F - E - A - R has two meanings"
'Forget Everything And Run' or
'Face Everything And Rise'
The choice is yours.*

- Ashish Ashokrao Shinde
B.Sc.I

Science is not discipline of
reason but, also, one of romance
and passion."

- *Stephen Hawking*

Science Section

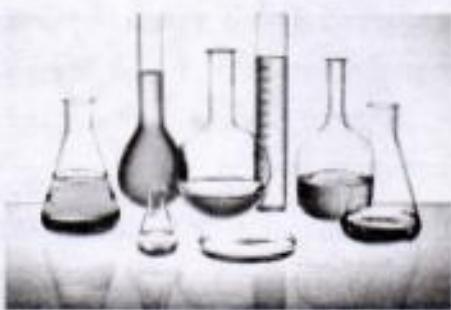
Dr. A. S. Kumbhar
Section Editor

INDEX

* ARTICLES *

1) रसायनशास्त्र शिवाय
जगाणे मुश्कील	उमेश शिवपुरे	एम.एस्सी.भाग दोन
2) "A Mathematical Approach
Towards Traffic Light Control"	Suraj Sasane	B.A.III
3) Laws of Science and	Aiyyaj and Samesh	M.Sc.III Chemistry

ललित लेख - रसायनशास्त्र शिवाय जगणे मुश्कील

उमेश शिवपुजे

एम.एस्सी.भाग दोन (कैमिस्ट्री)

लेख वाचताना पहिल्यावेळी वाटते की आपल्याला यामध्ये करियर मार्गदर्शन सारखे असेल. काय तर तसे काही नाही हा आपल्याला आवृष्ट्यातील रसायनशास्त्राचे महत्त्व सांगणार लेख आहे. एका विषयावर तो म्हणजे रसायनशास्त्र या विषयाने पुर्ण ब्रह्माण्ड व्यापल आहे. डोक्याच्या केसापासुन पायाच्या नखापर्यंत उगवत्या सुर्यापासुन ते मावळत्या सुर्यापर्यंत सगळीकडे या विषयाचाच अमुलाग्र ठेवा आहे.

सकाळी उठल्या उठल्या आपणास Bed tea ची सवय लागते त्यामध्ये असणारे glucose (साखर) caffeine हे रासायनिक पदार्थ आपल्या शरीरासाठी उत्तेजन निर्माण करतात. यानंतर ब्रह्म करतो, यामध्ये असणारे आम्लारीधर्मी घटक दातावरती साचलेल्या आम्लाधर्मी घटकांना नाश करतात. ही सुदधा एक रासायनिक अभिक्रीया नव्हे काय?

यानंतर होऱ्याचे तेल, साबण, स्लीयांचे निरनिराळे cosmetics, conditioners असे बरेच काही जे आपल्या रोजच्या जीवनात महत्वाचे आहेत. आपण जेवण करतो ते कशासाठी आपल्याला energy मिळावी म्हणुन ना मग ही energy आपल्याला मिळते कशी तर आपण घेतलेल्या खाद्याचा आपल्या जठरामधील तयार होणाऱ्या हायड्रोक्लोरिक आम्लाबरोबर रासायनिक अभिक्रीया होवून आपल्याला energy मिळते. मग तिच मिळालेली energy आपण सर्व कामासाठी वापर करतो.

नंतर गाडीवर बसुन जातो त्या गाडीचे पार्ट्स पण धातुंचेच. गाडीला लागणारे इंधन ज्यातून इंजिनला उर्जा मिळते आणि

CO_2 वायु बाहेर पडतो याला आपण प्रदुषण म्हणतो ही पण एक रासायनिक अभिक्रीयाच आहे.

पुन्या जगाची लोकसंख्या आज पुष्कळ आहे. त्यासाठी लागणारा धान्यसाठा, आणि बन्याच खाण्यायोग्य वस्तु, आपण कमी जागेत कस्या विकसीत करून संकरीत शेती अवलंबली ही सुद्धा एक रसायनशास्त्राची करामतच आहे.

सुरवातील म्हटलं की उगवत्या सुर्यापासुन ते मावळत्या सुर्यापर्यंत इथं कसली असेल रासायनिक अभिक्रीया, तर शास्त्रज्ञानाचा दावा आहे की सुर्य हा हायड्रोजन वायुचा एक विस्फोट आहे. म्हणजे इथे सुदधा एक रासायनिक अभिक्रीयाच आहे.

तुम्हाला माहीतच आहे की एका करंवदाच्या फुलाचा फलामध्ये बदल होण्यासाठी २३८ रासायनिक अभिक्रीया पुर्ण कराव्या लागतात.

आपल्याला गरजेसाठी लागणाऱ्या निरनिरळ्या वस्तु हा सुदधा एक रासायनिक घटकापासुन बनवलेल्या असलात, मग तो कागद, पेन, पेन्सील, घडक्याळ, ज्वेलरी या सुदधा आणि या सर्वांचा निरनिराळे ठिकाणी उपयुक्त आहेत. तस नसते झाले तर आपण कागद सगळीकडे घेतलोकी मग तो ज्वेलरी म्हणुन का नाही वापरत. कारण त्याच्याकडे असणारे गुणधर्म हे निरनिराळे आहेत.

आता मोबाईलच घ्याना त्याता लागणारे सर्व घटक हे धातू किंवा धातूसदृश्य असतात ना, त्यामध्ये असाणारी बैटरी हीच्या मध्ये सारखी electron ची देवाणघेवाण सुरु असते.

म्हणून आपल्याला तिळा electron यावे लागतात. मग ते कशाच्या माध्यमातून तर आपण म्हणतो chaging च्या माध्यमातून.

कधी आपण विचार केला आहे का की प्रकाश असल्यावर आपल्याला का दिसत. जर प्रकाश नसेल तर आपल्या आणि अंध व्यक्ती मध्ये काहीच फरक नाही. पण वास्तवीक आपल्या डोळ्यामध्ये Retina जे असतात त्या घटकामध्ये जेव्हा प्रकाश पडतो तिथे होणाऱ्या रासायनिक अभिक्रियतुन आपल्याला दृष्टी मिळते. म्हणून ज्या व्यक्तीना थोडी कमी दृष्टी आहे त्यांना vit - A दिले जाते कारण त्यांत रासायनीक घटकांचे प्रमार जास्त असते.

आपल्याला जे अन्न वनस्पती पासुन मिळत ना ते सुदधा एक रासायनिक क्रियाच की, त्यातुन मिळणाऱ्या घटक आपण अन्न म्हणून बापरतो. तो प्रकाश संश्लेशन क्रियामध्ये सुदधा CO_2 हा absorb करून घेतला जातो. आणि नवीन तयार होणारा Oxygen हवेत सोडला जातो.

आपल्याला मिळणारी औषधे हे अगोदर आपण एखाद्या आयुर्वेदीक झाडापासुन घेत होतो. त्यामध्ये असणारे घटक आपण, आता प्रयोगशाळेत तयार करतो. मग खेरे पाहता ही वैज्ञानीक क्रांती झाली. ती आपण निसर्गाकडुनच शिकलो म्हणुनच आपण म्हणतो निसर्गासारखा गुरु नाही.

आपल्या पेशीमध्ये जे DNA असतात त्यातुन आपण किंतीतरी पीढीची माहीती जपवत आहोत. की तुम्हाला कल्पनाही नसेल कारण हा DNA नावाचा घटक आपल्या पुढील्या पीढीला आहे तसा मिळत असतो. ही खासीयत आहे रासायनिक घटकांची.

एवढे लिहून थांबवेसे वाटत नाही. कारण किंतीतरी पुण्यक माहीती आपल्याला या विषयातुन मिळते, म्हणून म्हणावेसे वाटते, रसायनशास्त्र शिवाय पर्याय नाही.

“A Mathematical Approach Towards Traffic Light Control”

Suraj Sasane

B.A.III

Department of Mathematics

DEPARTMENT OF MATHEMATICS

Introduction : Graph theory can be applied to solving systems of traffic lights at crossroads. By modeling the system of traffic flows into compatible graph, Two vertices are represented as the flow connected by an edge if and only if the flow at the crossroads can be moved simultaneously without causing crashes.

Traffic management is important in order to avoid collisions. Consequently we need a system to regulate the flow of traffic. One of the system that regulate the flow of traffic is **traffic lights**. In the city traffic lights play the most important role on the impact of traffic. If the traffic arrangements are not optimal, then it will not only affect traffic order, but also lead to an accident.

History of Graph Theory : Graph theory was emerged from the Konigsberg bridge problem in 1736 by Swiss mathematician L Euler. Konigsberg is a small town located in the European continent. In the city, there is a big river and there are two deltas (small island).

FIGURE 1. (a) Konigsberg bridges, (b) Graph that represents Konigsberg bridges.

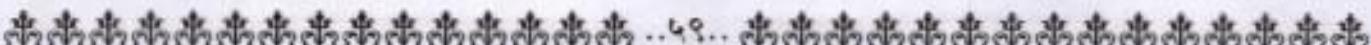
Konigsberg bridge problem is whether it is possible to cross the seven bridges exactly in once, and come back to the original position

Graph Theory : Graph theory has a very wide range of applications in everyday life and in various disciplines such as Computer science, Engineering science, even in Social sciences.

Graph $G = (V(G), E(G))$ is a set of ordered pairs of $V(G)$ and $E(G)$ where:

$V(G)$ = a non empty finite set of objects called points (vertices set)

$E(G)$ = a finite set (can be empty) so that each element of $E(G)$ is an unsorted pair of elements in $V(G)$ (edge set) $\{e_1, e_2, \dots, e_n\}$ called edges.

a. Complete Graph : An edge of the graph that connects a point with itself is called a loop. Meanwhile, if there is more than one side connecting two vertices (u and v) in a graph the graph is said to have multiple edges. A simple graph is a graph having no loops and no multiple edges. While a graph which has multiple edges but does not have a loop is called a multi graph (multiple graph). A **complete graph** with n vertices denoted by K_n is a simple undirected graph with n edges, in which every pair of distinct vertices is connected by a unique edge. A graph having no edges is called an empty graph (null graph).

b. Section Graph : Let $G = (V(G), E(G))$ be a graph. Graph $H = (V(H), E(H))$ is called a **section graph** G , written as $HC\ G$, if $V(H) \subset V(G)$ and $CE(H) \subset CE(G)$. If $HC\ G$ and $V(H) = V(G)$, then H is called the graph of the range section G , moreover if H is a complete piece of graph G , then H refers to a clique on G .

c. Compatible Graph : The **compatible graph of traffic flows** are defined as the traffic flow which is expressed by an edge. Two edges of the traffic flow are connected when, the traffic flow does not cause a crashes if it flows together.

By using **compatible graph**, optimal waiting time at the crossroads can be determined. An example of a traffic flow system at a crossroads and its graphical representation can be seen as follows

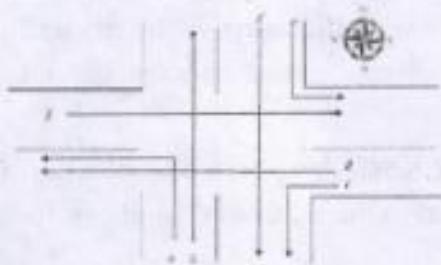

Figure 2 Examples of traffic flows along with the direction

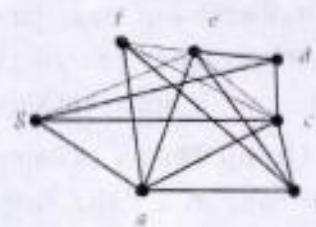

Figure: Examples of compatible graph of above Figure 2

Crossroads

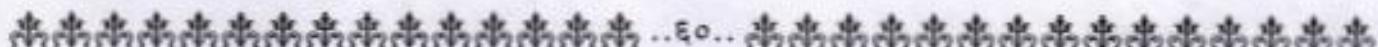
Crossroads are inseparable part of systems. Crossroad can be defined as the place one road crosses another/an crossroads of two or more roads, including roads and roadside facilities for traffic movement.

The purpose of the crossroads making is to reduce the potential conflicts among drivers (including pedestrians) and to provide a great comfort and to ease movement of vehicles.

Characteristics of Traffic Flow

The characteristics of traffic flow are necessary to learn in order to analyze traffic flow. To be able to represent the traffic characteristics, there are three (3) main parameters that should be known where those parameters are mathematically interconnected, with each other. Those are as follows :

1. Volume of traffic flows is the number of vehicles that pass a certain point in a certain roads within a certain time unit, usually expressed in passenger car units per hour for short (smp / hour)

2. Density of traffic flows is the number of vehicles that are within a certain unit of road length usually expressed in units of vehicles per km or abbreviated to (veh / km)
3. Density of traffic flows is a distance which can be reached within a certain time unit, usually expressed in units (km / hour)

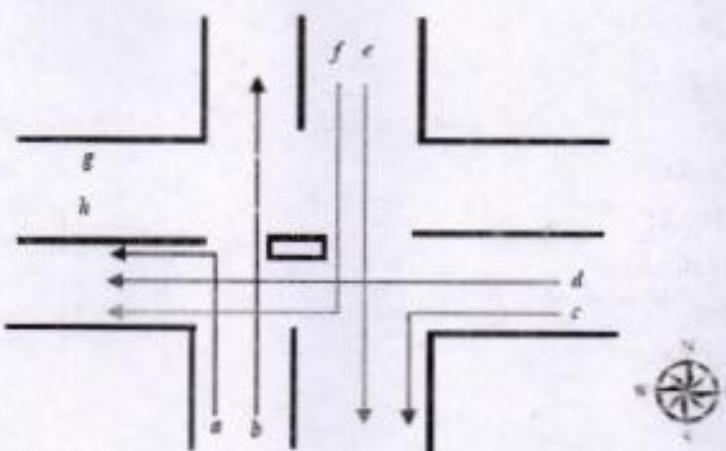
Characteristics of traffic flow that will be used in this article is the volume.

Graph Model of Traffic Problem at the Crossroads

As we can see there are 8 flows which are then labeled by a, b, c, d, e, f, g , and h . Direction of traffic flows can be seen at the following figure .

Figure: College Corner Crossroads—The main street and the direction of movements

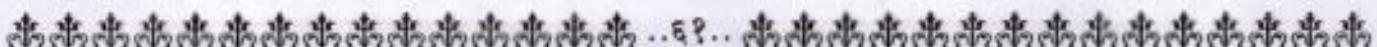
The flows are compatible which can be seen in the following

1. A flow a is compatible with the flows b, c, e, g, h
2. A flow b is compatible with the flows a, c, e
3. A flow c is compatible with the flows a, b, d, e, f, g, h
4. A flow d is compatible with the flows c, g, h
5. A flow e is compatible with the flows a, b, c, f, g
6. A flow f is compatible with the flows c, e, g
7. A flow g is compatible with the flows a, c, d, e, f, h
8. A flow h is compatible with the flows a, c, d, g .

Alternative Solution Waiting Time on Crossroad a Possible

The purpose of the control is to organize the traffic lights at the crossroads of the traffic system is to avoid collisions and total waiting time is minimal. Each current given an interval to flowing, at a time when

current is flowing then no current is not flowing. The following description of the differences of alternative solutions that may be waiting time of each flow.

TABLE 1 Description of differences from each current that stop (Red light) and flowing (green light)

Alternative ve	Information Sub Arus	Waiting Time (red light) Total	Flowing time (green light) Total	Cycle Total
I (The flow Before partition)	Homogeneous flow	840 second	120 second	960 second
II (The flow after partition)	Flows $A = \{a, b, c\}$ $B = \{c, d, g, h\}$ $C = \{f, g, c\}$	400 second	560 second	960 second
III	Flows $A = \{a, b, c\}$ $B = \{f, e, c\}$ $C = \{c, d, g, h\}$	440 second	520 second	960 second
IV	Flows $A = \{a, b, c, e\}$ $B = \{e, f, g, c\}$ $C = \{c, d, g, h\}$	480 second	480 second	960 second

CONCLUSIONS

Based on the discussion that has been described in previous chapters, the following conclusions can be taken. Graph theory can be applied to the problem of traffic system settings at a crossroads in the following way

- ❖ Modeling system traffic flow at crossroads into the compatible graph
- ❖ Dividing the set vertices of the compatible graph into several sections complete graph such that many parts as possible or the number of dots in each graph section complete as much as possible

Laws of Science and Theories to Enhance our Life

Alyyaj and Samesh

M.Sc.III Chemistry

Science has long been a matter of great curiosity for humans. Ever since the ancients watched the celestial skies and other natural phenomena in wonder, our hunger for science has only increased. Over the millennia, humans have been interacting with the physical, chemical and biological world and made great discoveries. The humans also implicitly understood that they belonged to the same planet and the universe and are controlled by many timeless laws and theories of science. As we will see how we can apply the laws of science for greater success in our life.

Newton's law of universal gravity :-

The famous story that everyone has heard of is that Newton, the young scientist was sitting under an apple tree. Deep in contemplation, his reverie broke when he got hit on the head with an apple. In a flash of brilliant insight, Newton went "oh" and discovered the law of gravity. The law of universal gravitation states that 'any two objects in the universe attract each other with a force that is directly proportional to the product of their individual masses and inversely proportional to the square of the distance between them'. It means is that the larger

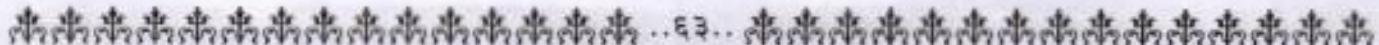
the mass of the bodies, the more the force of attraction and further apart they are from each other, the weaker the force between them.

How does this translate to our life and success?

You are attracted with a strong force and power to your largest goals and highest purpose. The smaller and less ambitious your goals and purpose, the less enthusiasm and power you feel towards them. Tie your goals to a big picture or a dharma that most appeals to you and you feel a strong attraction to it. When you do this, you feel enthusiastic, passionate and you come alive. When you are far away from your goals, you feel less attracted to them because of the distance. The closer your big picture is to your imagination and your real life, the stronger the pull towards it.

Einstein's theory of special relativity :-

It states that the laws of physics are the same everywhere in the universe. If you are on planet earth, you will observe the same laws of light and gravity as an object somewhere far away in space. Einstein introduced the idea of time and space continuum and that everything is relative. Einstein discovered special relativity.

1. When applied to your success, this law translates to the idea that the laws of success are universal. This is true because with the correct systems and structures, anyone can become successful.
2. This law also says that success, time and space are relative to the observer. Success is relative based on the beliefs and conditioning that you hold or the society that you are working in, and it depends on the yardsticks and the frames of reference used to measure it.
3. Achieving success is universal like the speed of light. Anyone can achieve success if they work at it.
4. Time expands or shrinks based on what we are doing. Objects or projects feel heavier or burdensome or lighter based on your relative position on them. A successful attitude takes into account this changing time-space continuum and its relative nature.

Newton's laws of motion :-

Newton's three laws of motion to describe the relationship between an object and the different forces that act upon it.

The first law is also the law of inertia. It states that everybody maintains and continues its state of rest or of uniform motion until it is acted by an external force.

Do you want to increase the speed of your motion or stop doing what you do not want to do? You need a force that acts to overcome this inertia. Where can we find such forces that allow us

to gather speed on paths that are suitable for success or slow us down on the paths that we do not wish to be on?

(1) Find great mentors. (2) Set up accountability partners. (3) Create and participate in mastermind groups. (4) Engage in personal power developing practices. Also, become aware of the forces and the situations that are causing you to slow down or have inertia like: (1) Jealous coworkers (2) Well-meaning family and friends. (3) Unsuitable work environment. (4) Excess stress and tension. (5) Lack of organization. (6) Unclear or fuzzy steps forward.

The second law states that the force is directly proportion to the mass of an object and its acceleration. The greater the mass of an object, the more force you need to increase its acceleration.

The larger the project, the more the force and directed attention that you will have to impose upon it for success. You may need to become aware of the "heaviness" of a project or a goal by: (1) breaking it up into small parts, (2) assessing how much time and effort you will have to give to each part, (3) the understanding that huge projects are more difficult to act upon as a whole.

The third law states that for every action there is an equal and opposite reaction. The third law answers itself and acts as a reminder of constant success.

Understand that every action that you take has an equal and opposite reaction. Now the reaction can allow you to move forward in your goals or take you

a step backwards. In the same way, when you make a huge effort in the right direction, you will reap the benefits of your actions. You need to be continually assessing if you are moving in the right direction or not.

The principles of catalysts and its role in life :-

Catalysts increase the speed of a reaction. This means that sometimes to be successful, we need the assistance of catalysts. These catalysts understand what the problem is and allow us to move forward. These life catalysts lower the resistance and energy required for projects and forward motion. (1) A collaborative and encouraging environment. (2) Forming connections with other like-minded individuals. (3) Having a great support system. (4) Having a work space that fits individual ideas and ideals like a lock and key. (5) Having optimal nutrition and exercise habits that work. (6) Habits that enhance energy and lower the resistance or exhaustion. (7) Having encouragers and bright side thinkers. (8) Feedback and honest reviewers and reviews of work and success. (9) What catalysts do you have in your life to propel your success forward?

The Heisenberg uncertainty principle :-

"The more precisely the position is determined, the less precisely the momentum is known in this instant, and vice versa."

How is this principle applicable to our life and success?

You may want to control all the events of your plans and actions for a desired outcome. Even with great effort, there will still be uncertainty that you need to account for. The best-laid plans are sometimes

not the best option available. This is because, the landscape of results changes constantly. Changes and results are full of uncertainty and you need to prepare yourself for that by various ways; (1) Train yourself to be comfortable with the discomfort of not knowing everything and taking small risks. (2) Have alternate plans, paths and ideas if your original idea does not work out. (3) Trying to keep everything balanced and firing on all cylinders may just not be possible and a setup for failure. (4) Build in some uncertainty into your short term and long term planning. (5) Different observers view results and progress in a different way. If you take feedback from one observer, it may not be favorable. Robust feedback includes several observers and taking the option that best suits you.

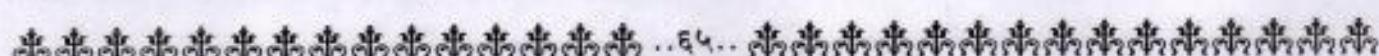
Evolution and Natural Selection :-

"In the long history of humankind those who learned to collaborate and improvise most effectively have prevailed." -Charles Darwin

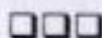
Theory of Evolution states that species change gradually over time under the influence of the environment. The species best adapted to their environment are the ones likely to do better.

How can we use the theory of Evolution to enhance life success?

1. One of the things inherent in life is change. Everything is changing and in constant flux. Our minds and consciousness are also changing over time. If you can use this change as a vehicle for transformation, life becomes an exciting adventure.

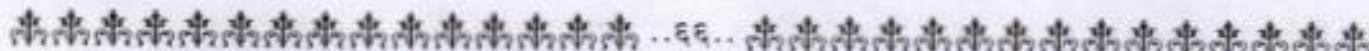
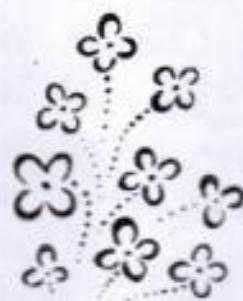

2. Now, we all know that success is not a straight line forward. It looks more like a curved and crooked circular path where we are going one step forward and sometimes one step backwards. Hold an intention of forward and positive evolution of life and success.
3. Nature uses the principle of the survival of the fittest. The most vigorous and well-adapted species have a better chance in their survival. We can use this principle for greater success in our life. The idea is that the most fit and well adapted ideas and projects have the greatest survival chance.
4. Apply the idea of continuous improvement while adapting to a work place that is ever changing. This adaptation is a wonderful success strategy. How can we adapt? Keep up with the trends in technology, social media and new ideas. Collaborate and improvise in an effective way. Be a lifelong learner and implementer of new ideas. Create ideas and processes that are adaptable and have a higher rate of success. Use small and quick improvements to make your products and projects better and better.

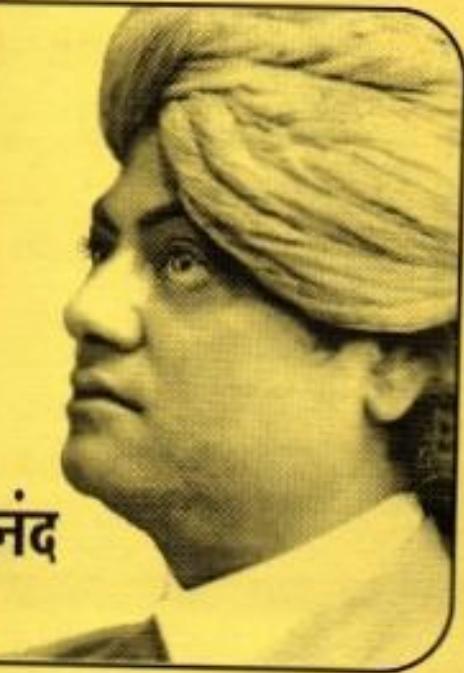

We have a hunger of the mind which asks for knowledge of all around us, and the more we gain, the more is our desire; the more we see, the more we are capable of seeing.

-Maria Mitchell

उठो जागो और तब
तक मत रुको
जब तक लक्ष्य की
प्राप्ति न हो जाए
- स्वामी विवेकानन्द

अहंवाल विभाग

अं त रं ग

*** विविध विभागांचे वार्षिक अहुवाल ***

१)	जिमखाना विभाग	प्रा. ए. के. पाटील
२)	ग्रंथालय विभाग	प्रा. एम. जी. पाटील
३)	A Report of the placement cell	Dr. J. S. Ghodake
४)	एन. सी. सी. विभाग	लेफ्टनेंट विनोदकुमार कुंभार
५)	सांस्कृतिक विभाग	प्रा. ए. आर. पाटील
६)	निबंध, वक्तुत्व, वादविदाद स्पर्धा	प्रा. प्रकाश खाडे
७)	वाणिज्य विभाग	प्रा. एम. डी. पाटील
८)	अंतर्गत लक्ष्यारण समिती व महिला सक्षमीकरण	डॉ. एस. डी. जाधव
९)	स्पर्धा परीक्षा	प्रा. प्रभाकर पाटील
१०)	मुक्त विद्यापीठ (एम.बी.ए.)	प्रा. के. एन. पाटील
११)	Ladies Hostel Report	Ms. Megha U. Patil
१२)	संस्थामाता सुशिलादेवी राळुंखे उद्योजकता व कौशल्य विकास केंद्र	प्रा. डी. वाय. साखरे
१३)	Science Association Report	Dr. Khabade S. A.
१४)	यशवंतराव चवऱ्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक अभ्यासकेंद्र	प्रा. एन. डी. शेंडगे
१५)	महाविद्यालय कार्यक्रम कमिटी	डॉ. अलका प्र. इनामदार
१६)	दूरशिक्षण अभ्यासकेंद्र	प्रा. के. एस. पाटील
१७)	प्रसिद्धी विभाग	डॉ. शहजी पाटील
१९)	पदव्युत्तर विभाग	डॉ. टी. के. बदामे
२०)	प्रशासन विभाग	श्री. एम. डी. कदम
२१)	वसंत अविष्कार	डॉ. ए. एस. अंभोर

विविध विभागाचे वार्षिक अहवाल २०१८-१९

वरिष्ठ विभाग अहवाल

जिमखाना विभाग

श्री. स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था कोल्हापुर संचालित पदम्भूषण डॉ. वसंतदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव हे शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साढुंखे यांच्या शिक्षण क्षेत्रातील चलवळीचे एक केंद्र असून तासगाव तातुक्याला व शहराला क्रीडा परंपरा आहे. या महाविद्यालयाचा सन २०१८-१९ या शैक्षणिक वर्षातील जिमखाना विभागाचा अहवाल तासगाव तालुका शहराच्या व महाविद्यालयाच्या क्रीडा वैभवात घर घालणारा आहे. याचा खोडक्यात अहवाल आपल्या सम्मोर ठेवताना अत्यानंद होत आहे.

सन २०१८-१९ या वर्षात महाविद्यालयातील खेळाडुनी बुद्धीबळ, तायकवांदो, बैडमिंटन, कबड्डी, बहालीबॉल, हॅन्डबॉल, अंथलेटिक्स, कुस्ती, बॉक्सिंग, तलवारबाजी, धरूविद्या, शुटीगाबॉल इ. क्रीडा प्रकारातील पुरुष व महिला संघांनी व खेळाडुनी सहभाग घेतला होता. शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ हे वर्ष महाविद्यालयाच्या क्रीडा विभागात भर घालणारे असे ठरले. या महाविद्यालयातील अनुप ज़ालिंदर कदम (बी.ए.भाग ३) व कु. पायल महेंद्रसिंग ठाकुर (एम.एस्सी.भाग १) या खेळाडुनी अधिक भारतीय तलवारबाजी स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ संघात निवड झाली तसेच अजय विकास पाटील (बी.कॉम.भाग २) या खेळाडूनी शिवाजी विद्यापीठ वेस्ट झोन हॅन्डबॉल कैम्पसाठी निवड झाली. दि. १५ सप्टेंबर २०१८ रोजी ठाणे ने झालेल्या राज्यस्तरीय बॉक्सिंग स्पर्धेसाठी कु. मनिषा अशोक मोहिते (बी.सी.ए.भाग ३) व कु. प्राजक्ता विष्णु पानसे (बी.ए.भाग २) या खेळाडूनी निवड झाली होती.

दि. १३-१४ ऑगस्ट २०१८

रोजी एम.जी. कन्या महाविद्यालय सांगली येथे सांगली विभागीय बुद्धीबळ स्पर्धेत सागर संजय पाटील यांच्या नेतृत्वाखालील संघाने उत्तम कामगिरी केली.

दि. २५-२६ ऑगस्ट २०१८

रोजी आर. आर. कॉलेज, जत येथे संपन्न झालेल्या सांगली विभागीय बैडमिंटन स्पर्धेत कुभार राहुल राजेंद्र (बी.कॉम.भाग ३) यांच्या नेतृत्वाखालील संघाने उत्तम कामगिरी केली.

दि. २८ ऑगस्ट २०१८

रोजी जिल्हा क्रीडा संकुल मिरज येथे झालेल्या सांगली विभागीय जलतरण स्पर्धेत शिंदे औंकार विलास (बी.एस्सी.भाग १) यांच्या नेतृत्वाखालील संघाने उत्तम कामगिरी केली.

दि. १ सप्टेंबर २०१८

रोजी आषा पोलिस चौकी सांगली येथे झालेल्या सांगली विभागीय बॉक्सिंग स्पर्धेत (पुरुष/महिला) चव्हाण दिप्पक संजय ६९-७५ kg वजन गटात द्वितीय क्रमांक, भोसले गौरेश भगवान ६४-६९ kg वजन गटात प्रथम क्रमांक, कु. मोहिते मनिषा अशोक ५४-५७ kg गटात प्रथम क्रमांक, कु. कांबळे प्रतिक्षा प्रकाश - तृतीय क्रमांक प्राप्त केला. या सर्व खेळाडूनी दि. १५-१६ सप्टेंबर २०१८ रोजी एल.बी.एस.कॉलेज, सातारा येथे झालेल्या आंतर विभागीय बॉक्सिंग स्पर्धेसाठी निवड झाली.

दि. ६ व ७ सप्टेंबर २०१८

रोजी के. बी.पी.कॉलेज इस्लामपूर येथे झालेल्या सांगली विभागीय कबड्डी (पुरुष) स्पर्धेमध्ये अनुप कदम यांच्या नेतृत्वा-खालील संघाने उत्तम कामगिरी केली. या स्पर्धेमध्ये तृतीय क्रमांक प्राप्त केला. या संघाची दि. १७-१८ सप्टेंबर २०१८ रोजी राजश्री छ. शाहु कॉलेज कोल्हापुर येथे झालेल्या आंतरविभागीय क्रीडा स्पर्धेसाठी निवड झाली.

दि. १० ते ११ सप्टेंबर २०१८

रोजी एम.जी.कन्या महाविद्यालय सांगली येथे झालेल्या सांगली विभागीय कबड्डी (महिला) स्पर्धेमध्ये कु. मोहिते मनिषा अशोक हिच्या नेतृत्वाखालील संघाने उत्तम कामगिरी केली. या संघाची दि. २१-२२ सप्टेंबर रोजी राजश्री छ. शाहु कॉलेज कोल्हापुर येथे झालेल्या आंतर-विभागीय क्रीडा स्पर्धेसाठी निवड झाली.

दि. १० सप्टेंबर २०१८

रोजी विजयसिंह यादव कॉलेज पेठ वडांव येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर-विभागीय धरूविद्या स्पर्धेमध्ये काळे क्रिकेट संजय (बी.कॉम.भाग १) यांने उत्तम कामगिरी केली.

दि. १३ ते १६ सप्टेंबर २०१८

रोजी शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापुर येथे झालेल्या आंतर-विभागीय अंधलेटीक्स स्पर्धेमध्ये कु. एडके विनायक विद्युत याने खांचू उडी ब्रीडा प्रकारात तृतीय क्रमांक मिळविला.

दि. १९ ते २० ऑक्टोबर २०१८

रोजी मोहनराव पतंगराव पाटील महाविद्यालय, बोरगांव ता. वाळवा येथे झालेल्या सांगली विभागीय कुस्ती स्पर्धेमध्ये ब्री स्टाईल ब्रीडा प्रकारात कु. बुधावले पवन अनिल या खेळाडुने ६१ ज्ञानगटात प्रथम क्रमांक मिळवला. या खेळाडुनी दि. २६-२७ ऑक्टोबर २०१८ रोजी शिवराज महाविद्यालय गढहिंगलज येथे झालेल्या कुस्ती स्पर्धेसाठी निवड झाली.

दि. २४ सप्टेंबर २०१८

रोजी चाचासाहेब चितले महाविद्यालय भिलवडी येथे झालेल्या सांगली विभागीय हॉलीबॉल (पुरुष) स्पर्धेमध्ये खोसेकर सत्यजित गणेश (बी.एस.सी.भाग १) याच्या नेतृत्वाखालील संघाने उत्तम कामगिरी केली. या स्पर्धेमधून पाटील अजय विकास हा खेळाडू आंतरविभागीय स्पर्धेसाठीच्या निवड चाचणीसाठी पाठविण्यात आला व त्याची वेस्ट झोन स्पर्धेसाठीच्या कॅम्पसाठी निवड झाली.

दि. १० डिसेंबर २०१८

रोजी आपल्याच महाविद्यालयामध्ये शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय तलवार बाजी स्पर्धा संपन्न झाल्या. या स्पर्धेमधून शिवाजी विद्यापीठाचा अद्यित भारतीय विद्यापीठ स्पर्धेचा संघ निवडण्यात आला. कु. कदम अनुप जालिदर व कु. ठाकुर पायवल महेंद्रसिंग या खेळाडुनी अखिल भारतीय विद्यापीठ स्पर्धेसाठी निवड झाली.

दि. १४ ते १५ डिसेंबर २०१८

रोजी या महाविद्यालयामध्ये शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे जन्मशताब्दी वर्षानिमित झालेल्या राज्यस्तरीय कबड्डी स्पर्धा संपन्न झाल्या. या स्पर्धेमध्ये ३८ संघांनी सहभाग घेतला होता. या स्पर्धेचे उद्घाटन तासगाव नगरीचे विद्युतमान नगराध्यक्ष मा. डॉ. विजय सांवंत यांच्या हस्ते झाले. या समारंभाता अध्यक्ष महणून मा. प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे कार्याध्यक्ष श्री. स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर लाभले. स्पर्धेसाठी प्रमुख उपस्थिती मा. श्री. बी. एस. कुंभार अध्यक्ष शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे जन्मशताब्दी वर्ष ब्रीडा समिती कोल्हापूर होते. तसेच जिमखाना विभागाने या वर्षात जिमखाना विभागाकडे असणाऱ्या व्यायाम शाळेत महाविद्यालयातील सर्व विद्यार्थी, पालक, प्राचार्यांक, सेवक यांना व्यायामाचे सर्व साहित्य उपलब्ध करून देऊन त्यांच्यामध्ये आरोग्यविषयी जागृकता निर्माण केली. तसेच या विभागाकडे उपलब्ध असणाऱ्या ४०० मी. धावणे मार्गाचा वापर महाविद्यालयातील माजी विद्यार्थी, खेळाडू, पालक, माता पालक, परिसरातील नागरिक, सैन्य भरती, पोलिस भरतीसाठी प्रशिक्षण घेणाऱ्या खेळाडुना उपयोगी पडते. हा या विभागाचा चांगला उपक्रम आहे. तसेच या विभागामार्फत विभागीय, आंतर विभागीय, राज्य व राज्यीय स्पर्धेमध्ये सहभागी होणाऱ्या खेळाडुना सर्व सुविधा उपलब्ध करून दिल्या जातात. स्पर्धेच्या काळात पोषक आहार देऊन त्यांची शारीरिक क्षमता वाढविण्यावर भर दिला जातो.

दि. १९ ते २० डिसेंबर २०१८

रोजी काकासाहेब चवळाण कॉलेज तळमावले येथे झालेल्या राज्यस्तरीय कबड्डी (महिला) स्पर्धेमध्ये कु. मोहिते मनिषा अशोक

हिच्या नेतृत्वाखालील संघाने उत्तम कामगिरी करत प्रथम क्रमांक पटकविला आहे.

दि. २८ डिसेंबर २०१८

रोजी कस्तुरबाई वालचंद कॉलेज सांगली येथे झालेल्या सांगली विभागीय शूटोंगबॉल स्पर्धेमध्ये नितीन झानदेव पवार याच्या नेतृत्वाखालील संघाने सलग तीन वर्ष विभागीय स्पर्धेमध्ये प्रथम क्रमांक प्राप्त केला आहे.

दि. ०८ ते ०९ जानेवारी २०१९

रोजी आर.आर.कॉलेज जत येथे झालेल्या राज्यस्तरीय अंधलेटीक्स स्पर्धेमध्ये या महाविद्यालयाच्या खेळाडुनी उत्तम कामगिरी केली. या स्पर्धेमध्ये कु. पाटील प्रगती आजासाहेब (बी. ए. भाग २) १०० मी. प्रथम क्रमांक प्राप्त केला. कु. शेंडगे सुप्रिया सुरेश-५००० मी. द्वितीय क्रमांक, १५०० मी. मध्ये तृतीय क्रमांक मिळवला आणि ४ X १०० मी. धावणे ब्रीडा प्रकारात महिला संघाने तृतीय क्रमांक प्राप्त केला आहे.

शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ या वर्षामध्ये जिमखाना विभागाने १५ आंगस्ट, २६ जानेवारी व १ मे महाराष्ट्र दिन यासारख्या राष्ट्रीय दिनाचे उत्तम नियोजन केले. तसेच जिमखाना विभागामार्फत या वर्षी शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे जन्मशताब्दी वर्षानिमित राज्यस्तरीय कबड्डी (पुरुष) सिनिअर व ज्युनिअर विभागाच्या स्पर्धांचे उत्तम नियोजन केले गेले. या स्पर्धेसाठी उद्घाटक महणून मा. हा०. विजय सांवंत नगराध्यक्ष, तासगाव नगरपारिषद तासगाव व अध्यक्ष मा. प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे, कार्याध्यक्ष श्री. स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर लाभले. स्पर्धेसाठी प्रमुख उपस्थिती मा. श्री. बी. एस. कुंभार अध्यक्ष शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे जन्मशताब्दी वर्ष ब्रीडा समिती कोल्हापूर होते. तसेच जिमखाना विभागाने या वर्षात जिमखाना विभागाकडे असणाऱ्या व्यायाम शाळेत महाविद्यालयातील सर्व विद्यार्थी, पालक, प्राचार्यांक, सेवक यांना व्यायामाचे सर्व साहित्य उपलब्ध करून देऊन त्यांच्यामध्ये आरोग्यविषयी जागृकता निर्माण केली. तसेच या विभागाकडे उपलब्ध असणाऱ्या ४०० मी. धावणे मार्गाचा वापर महाविद्यालयातील माजी विद्यार्थी, खेळाडू, पालक, माता पालक, परिसरातील नागरिक, सैन्य भरती, पोलिस भरतीसाठी प्रशिक्षण घेणाऱ्या खेळाडुना उपयोगी पडते. हा या विभागाचा चांगला उपक्रम आहे. तसेच या विभागामार्फत विभागीय, आंतर विभागीय, राज्य व राज्यीय स्पर्धेमध्ये सहभागी होणाऱ्या खेळाडुना सर्व सुविधा उपलब्ध करून दिल्या जातात. स्पर्धेच्या काळात पोषक आहार देऊन त्यांची शारीरिक क्षमता वाढविण्यावर भर दिला जातो.

सन २०१८-१९ या वर्षात महाविद्यालयात संपन्न झालेल्या विविध कार्यक्रमात जिमखाना विभागाचे सहकार्य असते. सन २०१८-१९ या वर्षात बी.ए.भाग १, बी.कॉम.भाग १, बी.एस्सी.भाग १ या वर्गातील विद्यार्थ्यांसाठी शिवाजी विद्यापीठा अंतर्गत घेण्यात येत असलेल्या १० गुणांची सक्किंची शारिरीक शिक्षण विषयाची परीक्षा संबंधीचे फॉर्म भरून घेऊन विद्यार्थ्यांना परिक्षेची माहिती देण्यात आली व परिक्षेचे नियोजन करण्यात आले आहे. या वर्षामध्ये महाविद्यालयातील ज्या खेळांडुंनी विभागीय, आंतर विभागीय, राज्य व राष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धेमध्ये यश संपादन केले आहे. त्याचा आज दि. १६-०२-२०१९ रोजी संपन्न होत असलेल्या वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभामध्ये प्रमुख पाहुणे सौ. राणी पाटील यांच्या हस्ते पारितोषिक देऊन सन्मानित करण्यात येत आहे. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष मा. प्राचार्य सौ. शुभांगी गावडे सेक्रेटरी श्री. स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर हे लाभले. या वर्षातील जिमखाना विभागामार्फत घेण्यात आलेल्या राज्यस्तरीय कबड्डी (पुरुष) क्रीडा स्पर्धा संपन्न करण्यासाठी क्रीडांगण निर्माण करते वेळी क्रीडांगणावर पाणी मारणेसाठी नगरपरिषदेमार्फत पाण्याचा टैंकर मोफत देऊन सहकार्य केलेले मा.श्री. दिविजय पाटील (भैया) नगरसेवक तासगाव नगरपरिषद व मा. श्री. रेदाळकर नगरसेवक तासगाव नगरपरिषद यांनी सहकार्य केले त्यांचे मी जिमखाना विभागामार्फत आभार मानतो. तसेच वर्षातील सर्व क्रीडा स्पर्धा, विविध उपक्रम यशस्वी करण्यासाठी महाविद्यालयाचे सन्माननीय प्राचार्य डॉ. आर.आर. कुंभार यांचे सहकार्य व मार्गदर्शन लाभले. तसेच जिमखाना कमिटीतील सर्व सदस्य व महाविद्या-लयातील सर्व घटकांचे वेळोवेळी सहकार्य लाभले आहे म्हणून जिमखाना विभागामार्फत सर्व घटकांना धन्यवाद देऊन त्यांचे आभार मानणे मी माझे कर्तव्य समजतो.

॥ जय हिंद, जय महाराष्ट्र ॥

- प्रा. ए. के. पाटील
जिमखाना विभागप्रमुख

ग्रंथालय विभाग अहवाल

अविरतपणे झानदानाचे कार्य करणारे ग्रंथालय हे महाविद्यालयाचा आत्मा आहे. महाविद्यालयीन ग्रंथालय विद्यार्थ्यांच्या जीवनाला आकार देण्याचे कार्य करीत असते. याची जाणीव ठेवून महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयाची वाटचाल सुरु आहे. महाविद्यालयाचे ग्रंथालय डिक्शनरी, एन्सायक्लोपेडिया, स्पर्धा परीक्षा इ. विविध ग्रंथांनी समृद्ध आहे.

या शैक्षणिक वर्षी ग्रंथालयात रु. १,६५,४२८/- किमतीचे ११६३ ग्रंथ खरेदी करण्यात आले. ग्रंथालयातील एकूण ग्रंथसंख्या ८१,८५६ असून एकूण किंमत रु. ८०,४९,४९५/-आहे. ग्रंथालयात २१ वर्तमानपत्रे व ६३ नियमित येत असतात.

ग्रंथालय विभागाच्या वर्तीने डॉ. ए. पी. जे. अब्दुल कलाम यांच्या जयंतीनिमित्त दि. १५ आक्टोबर २०१८ रोजी ग्रंथ प्रदर्शनाचे आयोजन केले होते. ग्रंथ प्रदर्शनाचे उद्घाटन महाविद्यालयाचे आदरणीय प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार यांच्या हस्ते करण्यात आले. या प्रदर्शनामध्ये विविध विषयावरी संदर्भ, ग्रंथ, चरित्र, कथा-काढबरी इ. साहित्य ठेवण्यात आले होते.

ग्रंथालयाच्या प्रगतीसाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार यांचे विचार व मार्गदर्शन आम्हास कार्यप्रवृत्त करीत असतात. ग्रंथालयाचे कामकाज व्यवस्थित पार पाडण्यासाठी ग्रंथालय समितीच्या सर्व सदस्यांचे मार्गदर्शन मिळत आहे. तसेच दैनंदिन कामकाज ग्रंथालयीन कर्मचारी पार पाडत असतात.

- प्रा. एम. जी. पाटील
ग्रंथपाल

A Report of the placement cell

In the academic year 2018-2019 the placement cell has organized campus interview program of R-Tech medicare systems on 7th September 2018. Managing Director Mr. Ramesh Patil and Mr. Santosh Gejage gave information about the firm. Six graduate students from Science faculties have attended for interview. They have selected two candidates.

We have organized one day workshop on "Next Step – Career Guidance Program" for B. Sc. III year students on 25th January 2019. Prof. K. S. Patil and Prof A. S. Paradeshi, Dept. of Management studies, Rajarambapu Institute of Technology, Islampur gave information about Career opportunities after graduation and Skills required to get an employment opportunities. Total 85 students from Science faculties have appeared for this program Principal Dr. R.R. Kumbhar gave valuable guidance and members of the committee were actively participated in the activities of the placement cell.

- Dr. J. S. Ghodake
Chairman
Placement Cell

एन. सी. सी. विभाग,

आपल्या महाविद्यालयात एन.सी.सी. विभागामध्ये असोसिएट एन. सी. सी. ऑफिसर व ५४ कॅडेट आहेत. त्यापैकी ४१ बॉइज कॅडेट व १३ गल्स कॅडेट आहेत.

१) राष्ट्रीय पातळीवरील एन.सी.सी.विभागाचे कार्य:

- प्रा.लेफ्टनेंट विनोदकुमार धोऱ्हीराम कुमार यांनी ऑफिसर्स ट्रेनिंग अकॅडमी, कामटी, नागपूर येथे २ जुलै ते २९ सप्टेंबर २०१८ या कालावधीत संपन्न झालेल्या एन.सी.सी. प्रशिक्षणादरम्यान राष्ट्रीय पातळीवरती 'बेस्ट इन ड्रिल' चा सन्मान मिळविला. तसेच दिनांक २९ सप्टेंबर २०१८ रोजी संपन्न झालेल्या सेरिमोनीअल परेडमध्ये 'कंटीजेंट कमांडर' म्हणून नेतृत्व केले.
- दिनांक २६ जाने २०१९ रोजी संपन्न झालेल्या ७० व्या प्रजासत्ताक दिनाच्या दिल्ली येथील प्राईम मिनिस्टर रॅलीसाठी ज्युनिअर अंडर ऑफिसर-धनराज विठ्ठल झांबरे याची निवड झाली. महाविद्यालयाची रिपब्लिक डे कॅम्प, नवी दिल्ली परेड निवडीची पांपरा सलग पाचव्या वर्षी कायम राखली.
- दिनांक १२ ते २४ जून २०१८ या कालावधीत आय.एम.ए. देहरादून येथे संपन्न झालेल्या अटॅचमेंट कॅम्पसाठी आपल्या महाविद्यालयातील सिनिअर अंडर ऑफिसर- ऑकार भूपाल पाटील यांची निवड झाली. या दरम्यान 'बेस्ट वल्ड ऑफ कमांड'चे पारितोषिक त्याने पटकाविले.
- दिनांक ८ नोव्हेंबर ते १९ नोव्हेंबर २०१८ रोजी संपन्न झालेल्या स्पैशल एन.आय.सी.कॅम्प, केरळ या राष्ट्रीय कॅम्पसाठी ज्युनिअर अंडर ऑफिसर- संकेत सुधाकर पाटील याची निवड झाली.
- दि. २ ते ११ जानेवारी २०१९ या कालावधीत संपन्न झालेल्या अमरावती येथील बेसिक लीडरशिप कॅम्प या राष्ट्रीय कॅम्पसाठी कॉर्पोरल- विश्वजीत जगताथ पाटील यांची निवड झाली.
- दि. १७ ते २८ डिसेंबर २०१८ दरम्यान औरंगाबाद येथे संपन्न झालेल्या 'एक भारत श्रेष्ठ भारत' या राष्ट्रीय कॅम्पसाठी महाविद्यालयातून सार्जंट-सौरभ जयसिंग पाटील यांची निवड झाली.
- दिनांक १७ ते २८ डिसेंबर २०१८ या कालावधीत औरंगाबाद येथे संपन्न झालेल्या एक भारत श्रेष्ठ भारत या राष्ट्रीय कॅम्पसाठी महाविद्यालयातून कारपोरल-अमृता प्रकाश विभूते हिची निवड झाली.

२) राज्यस्तरीय कॅम्पसाठी छात्रसेनेचे निवड :-

- Army Attachment Camp. अहमदनगरसाठी तीन कॅडेट्सची ची निवड झाली.
 १. ज्युनियर अंडर ऑफिसर - धनराज विठ्ठल झांबरे
 २. सार्जंट - सौरभ जयसिंग पाटील
 ३. कारपोरल - हरिश तुकाराम चव्हाण
- मराठा लाईट इन्फ्री, बेळगावचे ब्रिगेडियर गोविंद कालवाड आणि बॉम्बे इंजीनियरिंग पुणे चे ब्रिगेडियर जैस्वाल यांना रांजणी येथे ऑगस्ट २०१८ मध्ये गाडे ऑफ ऑनर देण्यासाठी आपल्या महाविद्यालयातील ०८ कॅडेट्सची निवड झाली.
 १. सिनिअर अंडर ऑफिसर - ऑकार भूपाल पाटील
 २. ज्युनियर अंडर ऑफिसर - संकेत सुधाकर पाटील
 ३. ज्युनियर अंडर ऑफिसर - धनराज विठ्ठल झांबरे
 ४. सि.क्यू.एम.एस. - अमर अशोक पाटील
 ५. सार्जंट - सौरभ जयसिंग पाटील
 ६. सार्जंट - सौरभ संभाजी पाटील
 ७. कारपोरल - सचिन संपतराव माने
 ८. कारपोरल - हरीश तुकाराम चव्हाण
- पुणे येथे संपन्न झालेल्या सात जिल्ह्यातील इंटरग्रुप कॉम्प्यूटिशन साठी आपल्या महाविद्यालयातील पाच छात्रांची निवड झाली.
 १. ज्युनियर अंडर ऑफिसर- धनराज विठ्ठल झांबरे.
 २. सि.क्यू.एम.एस. - अमर अशोक पाटील.
 ३. सार्जंट - सौरभ संभाजी पाटील.
 ४. सार्जंट - सुदर्शन संभाजी भोसले.
 ५. सार्जंट - विनया भार्गव सदाकळे.

थलसेना कॅम्प :-

- सांगली येथे संपन्न झालेल्या थलसेना कॅम्पमध्ये आपल्या महाविद्यालयातील सार्जंट सुदर्शन संभाजी भोसले यांची निवड झाली.
- ३) १६ महाराष्ट्र बटालियन एन.सी.सी.सांगली आयोजित कॅम्प :-
- दिनांक १८ ते २७ जुलै २०१८ या कालावधीत सांगली येथे संपन्न झालेल्या अॅन्युअल ट्रेनिंग कॅम्पसाठी आपल्या महाविद्यालयातील २५ कॅडेट ची निवड झाली.

- दिनांक २८ जुलै ते ते ६ ऑगस्ट २०१८ या कालावधीत सांगली येथे संपन्न झालेल्या अँन्युअल ट्रेनिंग कॅम्पसाठी आपल्या महाविद्यालयातील १० कॅडेटची निवड झाली.या कॅम्पचे नेतृत्व सार्वजंट सौरभ पाटील याने केले. याला बॅस्ट लिहार म्हणून अवॉर्ड मिळाला.
 - दिनांक २८ नोव्हेंबर ते ७ डिसेंबर २०१८ या कालावधीत बांबवडे (येथे झालेल्या शिवाजी ट्रायल ट्रॅक आणि अँन्युअल ट्रेनिंग कॅम्पसाठी आपल्या महाविद्यालयातील १० कॅडेटची निवड झाली.या कॅम्पचे नेतृत्व ज्युनियर अंडर आफिसर संकेत सधाकर पाटील याने केले.

४) देशसेवेसाठी भारतीय भदलामध्ये

Indian Army विषयः

- આપણા મહાવિદ્યાલયાતીલ ઎ન.સી.સી., વિભાગાતીલ ૨૦૧૮-૧૯ મધ્યેભારતીય ભૂદલ મધ્યે દાખલ ઝાલેલે કેંડેટ

 - ૧) સાર્જેટ વિકાસ ચન્દ્રાણ ૨) સાર્જેટ અક્ષય મોહિતે
 - ૩) કેંડેટ વિશાળ ચન્દ્રાણ ૪) કેંડેટ અમોલ નલાંડે
 - ૫) કેંડેટ શુભમ પાટીલ ૬) કેંડેટ વિક્રમ પાટીલ
 - ૭) જ્યુનિઅર અંડર ઓફીસર - સ્વભિલ ઠોંબરે
 - ૮) સી.ક્ર્યુ.એમ.એસ. - વિવેક વિદૃઢલ લાબંદ
 - ૯) કાર્પોરલ - ક્રાંચિકેશ યાદવ
 - ૧૦) કેંડેટ - સંગ્રામ ગુજલે
 - ૧૧) કેંડેટ - ધનરાજ પાટીલ

५) 'बी' प्रमाणपत्र परीक्षेमधील यश

- फेब्रुवारी २०१८ मध्ये कराडमध्ये संपन्न झालेल्या 'दी प्रमाणपत्र' परीक्षेमध्ये आपल्या महाविद्यालयातील कंडेटसनी १०० टक्के निकालाची परंपरा कायम राखली एकूण १७ पैकी १२ कंडेटसनी ए ग्रेड मिळवीत नवीन इतिहास रचला.

६) ‘सी’ प्रमाणपत्र परीक्षेतील यग

- फेब्रुवारी २०१८ सातारा मध्ये संपन्न झालेल्या 'सी प्रमाणपत्र' परीक्षेमध्ये आपल्या महाविद्यालयातील एन.सी.सी. कॅडेटनी १०० टक्के निकालाची परंपरा कायम राखली. १८ पैकी ५ कॅडेटनी 'ए' ग्रेड मिळविली.

७. राष्ट्रीय एकात्मता आणि समाजसेवेसाठी कार्य

- ५ जून २०१८-जागतिक वृक्षरोपण दिनानिमित्त अटालियन आणि महाविद्यालय स्तरावरती वृक्षरोपण कार्यक्रमामध्ये एन.सी.सी. कॅटेटसनी आपली भूमिका बजावली.

८ राष्ट्रीय मतदार दिन

- २६ जानेवारी २०१९ रोजी तासगाव शहरामधून मतदार जागृती अभियानादरम्यान सायकल रैली काढून नागरिकांचे प्रवोधन.

३ मान्यवरांत्या भेटी व मार्गदर्शन

- २८ सप्टेंबर २०१८ द सर्विकल स्ट्राइक हो या विषयावस्ती १६ महाराष्ट्र बटालियन एन.सी.सी. सांगलीचे कमांडिंग अफिसर कर्नल पी.पी.एस. धालीवाळ यांनी महाविद्यालयातील एन.सी.सी. केंडेट्सना मार्गदर्शन केले.

शैक्षणिक वर्ष २०१८ - १९ या कालावधीत एन.सी.सी. विभागातील राष्ट्रीय, राज्यस्तरीय आणि बटालियन स्तरावरील कंप्युटाटी एकूण ५० कॅडेटची निवड झाली. या विभागाचा कार्यभार कंपनी कमांडर लेफ्टनेंट विनोदकमार कंभार पाहतात.

- लेफ्टनेंट विनोदकुमार कुम्भार
कंपनी कमांडर - विभागप्रमुख
एवं सौ सौ विभाग

सांस्कृतिक विभाग

शैक्षणिक वर्षे २०१८-१९ या वर्षामध्ये, शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे 'जन्मशताब्दी वर्ष' सादर करत असलाना सांस्कृतिक विभागामधील विद्यार्थी व विद्यार्थिनींनी विविध स्पर्धेत सक्रिय सहभाग घेतला व यामध्ये प्रामुख्याने शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर चिलहास्तरीय युवा महोत्सव (आटपाडी), पुरुषोत्तम करडक, पी.एन.जी., महाकरंडक स्पर्धा, वारणा युवा महोत्सव, शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे जन्मशताब्दी वर्ष २०१८-१९ "राज्यस्तरीय सांस्कृतिक महोत्सव व स्वच्छता व कला महोत्सव तासगाव नगरपरिषद तासगांव या विविध स्पर्धेत सहभाग घेतला. याविभागामध्ये प्रा. रमेश मोटे, डॉ. माया पाटील व प्रा. नितीन वाघारे हे सदस्य म्हणन काम करीत आहेत.

विविध स्पर्धेतील सहभाग

दिनांक १७/८/२०२८

स्पर्धेचा प्रकार :- पृष्ठोत्तम कंडक आंतर मासाविद्यालयीन

स्वर्धा एकाकिता एक मिहायलोकन

सहभागी विद्यार्थी :- साहिल सव्यट व ग्रुप

ठिकाण :- आपटे नाट्यमंदिर, कोल्हापुर

दिनांक २२/०९/२०१८

स्पर्धेचा प्रकार :- पी.एन.जी.महाकरंडक एकांकिका स्पर्धा
एकांकिका - 'एक सिंहावलोकन'

सहभागी विद्यार्थी :- साहिल सव्यट व गुप्त
ठिकाण :- विष्णुदास भावे नाट्यमंदिर, सांगली.

दिनांक ३/१०/२०१८

स्पर्धेचा प्रकार :- जिल्हास्तरीय युवा महोत्सव
१) पथनाट्य २) मुकुनाट्य ३) एकांकिता ४) लघुनाटिका -
'लोकशाही' ५) लोकनृत्य राजस्थानी

सहभागी विद्यार्थी :- १) गुप्त २) गुप्त ३) गुप्त ४) गुप्त ५) प्राची
व प्रज्ञा तांबळे व गुप्त

ठिकाण :- आटपाडी

दिनांक ३/१/२०१९

स्पर्धेचा प्रकार :- स्वच्छता व कला महोत्सव तासगाव
१) लोकनृत्य - राजस्थानी

सहभागी विद्यार्थी :- प्राची तांदळे व गुप्त

ठिकाण :-

दिनांक ११/१/२०१९

स्पर्धेचा प्रकार :- वारण महोत्सव १) लोकनृत्य - राजस्थानी
सहभागी विद्यार्थी :- भाग्यश्री तांदळे व गुप्त

ठिकाण :- ऐतवडे खुर्द

दिनांक २४/१/२०१९

स्पर्धेचा प्रकार :- राजस्तरीय सांस्कृतिक महोत्सव

१) लोकनृत्य :- राजस्थानी

२) लघुनाटिका :- लोकशाही

सहभागी विद्यार्थी :- स्वप्नाली चौगुले व गोमटेश अंकलखोपे गुप्त

ठिकाण :- मिरज

- प्रा.ए.आर.पाटील
सांस्कृतिक विभागप्रमुख

निवंद्य, ववतृत्व, वाटविवाद

स्पर्धा २०१८-१९

विद्यार्थी महाविद्यालयाचा केंद्रशिदू माणून त्याचा
बीट्रिक, मानसिक विकास करण्याच्या दृष्टीकोनातून विद्यार्थ्यांना
विविध स्पर्धामध्ये भाग घेण्यासाठी प्रोत्साहन दिले जाते. या

महाविद्यालयाचा विद्यार्थी केवळ महाविद्यालयातच नव्हे तर त्याने
तालुका, जिल्हा व राज्यपातळीवर देखील चमकावे यासाठी दि.
१२ ते १५ जानेवारी २०१९ या विवेकानंद जयंती सप्ताहात वक्तृत्व,
निबंध, चित्रकला, मेहंदी व रांगाळी स्पर्धांचे आयोजन करण्यात
आले. त्यामध्ये खालील विद्यार्थ्यांनी देटिव्यमान यश संपादन केले.

वक्तृत्व स्पर्धा :-

- १) कु. पाटील भाग्यश्री भागवत (बी.ए.भाग २) - प्रथम
- २) कु. कणसे सोनाली विजय (बी.कॉम.भाग १) - द्वितीय
- ३) कु. माने श्वेता अनिल (बी.कॉम.भाग १) - तृतीय
- ४) कु. पाटील प्रतिभा विश्वनाथ (बी.कॉम.भाग १) - तृतीय

निबंध स्पर्धा :-

- १) कु. झोडे गौरी सुभाष (बी.एस्सी.भाग १) - प्रथम
- २) कु. कणसे सोनाली विजय (बी.कॉम.भाग १) - द्वितीय
- ३) कु. गायकवाड प्राज्ञकता नागेश (बी.एस्सी.भाग १) - तृतीय

चित्रकला स्पर्धा :-

- १) कु. झोडे गौरी सुभाष (बी.एस्सी.भाग १) - प्रथम
- २) कु. भंडारे संजय विश्वास (बी.एस्सी.भाग ३) - द्वितीय
- ३) कु. मराठे असावरी सतीश (बी.एस्सी.भाग ३) - तृतीय

विवेकानंद जयंती सप्ताह निबंध स्पर्धा :-

- १) कु. झोडे गौरी सुभाष (बी.एस्सी.भाग १)
निबंध - तृतीय क्रमांक (राजस्तरीय)
द्वितीय क्रमांक (विभागीय)
- २) कु. पाटील भाग्यश्री भागवत (बी.ए.भाग २)
वक्तृत्व - प्रथम क्रमांक (विभागीय)

विवेकानंद महोत्सव, विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर
अभिवाचन - उत्तेजनार्थ

- १) कु. माने श्वेता अनिल (बी.कॉम.भाग १)
- २) कु. कणसे सोनाली विजय (बी.कॉम.भाग १)
- ३) कु. माने झातुजा भगवान (बी.कॉम.भाग १)
- ४) कु. पाटील प्रतिभा विश्वनाथ (बी.कॉम.भाग १)
- ५) कु. माने ऐश्वर्या अनिल (बी.कॉम.भाग २)

यशवंतराव चब्बाण वाचनालय विटा,

महाविद्यालयीन राज्यस्तरीय स्पर्धा :-

- १) कु. कणसे सोनाली विजय (बी.कॉम.भाग १)
वक्तृत्व - द्वितीय क्रमांक

२) कु. माने श्वेता अनिल (बी.कॉम.भाग १)
वक्तृत्व - उत्तेजनार्थ

३) कु. झोडे गौरी सुभाष (बी.एस.सी.भाग १)
निबंध - द्वितीय क्रमांक

तासगाव नगरपरिषद, तासगाव

१) कु. कणसे सोनाली विजय (बी.कॉम.भाग १)
वक्तृत्व - प्रथम क्रमांक

२) कु. माने श्वेता अनिल (बी.कॉम.भाग १)
वक्तृत्व - तृतीय क्रमांक

वारणा महाविद्यालय, ऐतवडे

१) कु. कणसे सोनाली विजय (बी.कॉम.भाग १)
वक्तृत्व - तृतीय क्रमांक

सर्व यशस्वी विद्यार्थी विद्यार्थिनीचे मनःपूर्वक अभिनंदन !

- प्रा. प्रकाश खाडे
समन्वयक

वाणिज्य विभाग

विद्यार्थ्यांचा शैक्षणिक तसेच सर्वांगीण विकास करण्यासाठी वाणिज्य विभाग सातत्याने कार्यरत आहे. श्री.वर्ष २०१८-१९ मध्ये कॉर्मस असोसिएशनच्या माध्यमातून खालील उपक्रम घेण्यात आले.

- १) ७ ऑगस्ट २०१८ रोजी श्री मंगेश कोरे बेटाणा व्यापारी तासगाव यांच्या हस्ते कॉर्मस असोसिएशनचे उद्घाटन झाले.
- २) ५ सप्टेंबर २०१८ रोजी शिक्षक दिन साजरा करण्यात आला.
- ३) 'व्यवस्थापकिय व उदयोजकीय कौशल्य' या विषयावर प्रा.अभिजीत प्रधान व प्रा. सौ.वैशाली सुर्ववंशी यांचे मार्गदर्शनाचे आयोजन.
- ४) १० डिसेंबर २०१८ रोजी 'शिवार प्रदर्शनास' भेट.
- ५) २० व २१ डिसेंबर २०१८ रोजी 'वसंत आविष्कार' संशोधन स्पर्धेत ०६ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.
- ६) २४ डिसेंबर २०१८ रोजी 'राष्ट्रीय ग्राहक दिन' मा. तहसिलदार दिपक वजाळे यांचे मार्गदर्शनाचे आयोजन केले.
- ७) २६ डिसेंबर २०१८ शिवाजी विद्यापीठ 'आविष्कार संशोधन स्पर्धेत विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.
- ८) ०२, ०३, २०१९ रोजी 'वाणिज्य क्षेत्रातील करीअरच्या संघी' या विषयावरती डॉ.अविनाश सिरसाट पुणे यांचे मार्गदर्शनाचे आयोजन.

९) १७ जानेवारी २०१९ रोजी अग्रणी महाविद्यालय योजना अंतर्गत 'उदयोजकता विकास' एकादिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले सदर कार्यशाळेस मार्गदर्शक म्हणून प्रा.डॉ. उदय लोखंडे सातारा हे होते.

१०) २२ जानेवारी 'वाणिज्य क्षेत्र व रोजगार संघी' या विषयावरती प्रा.के.एस.पाटील व प्रा.ए.एस.परदेशी इस्लामपूर यांचे मार्गदर्शनाचे आयोजन .

११) ०४.०२.२०१९ रोजी 'संशोधन पट्टी' या विषयावरती प्रा.डॉ.एन.एस.कट्टम जयसिंगपूर यांचे मार्गदर्शन.

१२) 'करीअरच्या वेगवेगळ्या वाटा' श्री.पंकज मानधने सी.ए. पुणे यांचे मार्गदर्शन.

१३) २१ ते २३ जानेवारी २०१९ रोजी कोकण दर्शन अभ्यास सहलीचे आयोजन करण्यात आले.

१४) शैक्षणिक वर्षामध्ये वाणिज्य विभागातील विद्यार्थ्यांनी विविध स्पर्धामध्ये (वक्तृत्व,निबंध,रांगोळी,विव्रकला इ.) सहभाग घेतला.

१५) आखिल भारतीय ग्राहक पंचायत, वाणिज्य मंडळ व एस.टी.आगार, तासगाव यांच्या संयुक्त विद्यमाने दिनांक १२.२.२०१९ रोजी एसटी आगारात 'प्रवासी दिन' साजरा.

- प्रा. एम. डी. पाटील
वाणिज्य विभाग प्रमुख

अंतर्गत तक्रार निवारण समिती व महिला सक्षमीकरण विभाग

शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ मध्ये या विभागाद्वारे खालील प्रमाणे उपक्रम राबविण्यात आले.

१) उद्वोधन शिविरे

महाविद्यालयामध्ये नवीन प्रवेशित विद्यार्थिनीसाठी उद्वोधन शिविरांचे आयोजन करण्यात आले. या शिविरांमध्ये विद्यार्थिनीना समितीच्या कार्याबद्दल माहिती कळन देण्यात आली व मार्गदर्शन करण्यात आले.

२) रांगोळी व मेहंदी स्पर्धा

१२ जानेवारी ते १५ जानेवारी २०१९ या कालावधीमध्ये महाविद्यालयामध्ये आयोजित स्वामी विवेकानंद समाहोत्तर्गत विद्यार्थिनीसाठी रांगोळी व मेहंदी स्पर्धा आयोजित करण्यात आल्या.

३) एकदिवसीय कार्यशाळा

महाविद्यालयीन विद्यार्थिनीसाठी दि. २८/०१/२०१९ रोजी 'स्त्रीशक्तीची उत्तुंग भरारी तरी स्त्रीभूषण हत्या का?' या विषयावर एकदिवसीय कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली. या कार्यशाळेत डॉ. जयश्री पाटील यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. अग्रणी महाविद्यालय योजनेअंतर्गत महिला सक्षमीकरण विभागामार्फत सदर कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यशाळेमध्ये १६० विद्यार्थिनीं सहभाग घेतला.

- डॉ. एस.डी.जाधव
चेरमन

स्पर्धा परीक्षा अहवाल २०१८

खालीलप्रमाणे वर्षभरामध्ये कार्यक्रम आयोजित केले.

आमचे महाविद्यालय व युनिक अकेंडमी यांच्या संयुक्त विद्यमाने 'यशाचे मार्ग' याविषयावर एकदिवसीय कार्यशाळा घेण्यात आली. विषय तजा प्रा.शशीकांत बोराळकर युनिक अकेंडमी कोल्हापूर व श्री.सूरज कांबळे इचलकरंजी नगरपालिका मुख्याधिकारी राज्यसेवा २०१७ निकालातील यशस्वी विद्यार्थी यांची दोन सत्रामध्ये व्याख्याने झाली. एकूण १६७ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

- स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन विभागाच्या बतीने भारतीय हवाई दलातील प्रशासकीय व प्रशिक्षक पदाचा १० वर्ष अनुभव असलेले पायलट ऑफिसर तसेच विंग कमांडर व आनंदमार्ग स्कूलचे संस्थापक चेरमन मा. संजय पाटील यांचे "Competitive Examination and Career" या विषयावर व्याख्यान झाले.
- सामान्य क्षमता चाचणी परीक्षा घेऊन निवडक विद्यार्थ्यांना गणित व इतर विषयांचे मोफत मार्गदर्शन देण्यात आले.
- 'चला महाराष्ट्र घडकुया एक घास समाजासाठी या चलवळी अंतर्गत मा. प्रा. शिवराज पाटील स्पर्धा परीक्षा विभाग पुणे. यांचे स्पर्धा परीक्षा यावर मार्गदर्शन पर दोन सत्रात बेगवेगळ्या विद्यार्थ्यांसमोर व्याख्याने झाली.
- मला अतिशय आनंद होत आहे की मा.प्रा.शिवराज पाटील, स्पर्धा परीक्षा विभाग पुणे व प्राचार्य, डॉ.आर.आर.कुंभार यांच्या मार्गदर्शनाखाली आपल्या महाविद्यालयात विद्यार्थ्यांना परीपूर्ण असे केंद्र उभा करण्याचा प्रयत्न महाविद्यालय करीत आहे.

- वर्षभर चाललेल्या विविध उपक्रमासाठी प्राचार्य डॉ.आर.आर.कुंभार व स्पर्धा परीक्षा विभागातील सदस्य मराठी विभागाचे प्रा.डॉ.टी.के.बदामे, रसायनशास्त्र विभागाचे प्रा.डॉ.ए.ए.एन.अंबोरे सर व गणित विभागातील प्रा.कु.नीता धस्के, प्रा.ए.के.पाटील यांचे सहकार्य मिळाले. मदत केलेल्या झात अझात या सर्वांनाच मनापासून घनवाद.

- प्रा. प्रभाकर पाटील
विभागप्रमुख
स्पर्धा परीक्षा विभाग

मुवक्त विद्यापीठ (एम.बी.ए.)

ज्या व्यक्तीचे नोकरी, व्यवसाय किंवा आर्थिक मर्यादिमुळे पदव्युत्तर व्यवस्थापनाचे शिक्षण घेणे अशक्य होते, अशा व्यक्तीसाठी "ज्ञानगंगा घरोघरी" या द्वीद वाक्यातून यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक यांनी मुऱ केलेला एम.बी.ए, हा अभ्यासक्रम महाविद्यालयाने शैक्षणिक वर्ष २०१२-१३ पासून मुऱ झाला आहे.

सदर अभ्यासक्रम Finance Human Resource, Marketing & Manufacturing Management या विषयात पूर्ण करण्यास पर्याय उपलब्ध आहे.

चालू शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ मध्ये प्रथम वर्ष एस.बी.ए.साठी २५ विद्यार्थी व द्वितीय वर्ष एम.बी.ए. साठी २० विद्यार्थी प्रवेशित आहेत. या अभ्यास केंद्रात केंद्र प्रमुख प्राचार्य डॉ.आर.आर.कुंभार व केंद्र सहाय्यक श्री. एस.बी.कुंभार यांचे बहुमोल मार्गदर्शन व सहकार्य लाभले.

- प्रा.के.ए. पाटील
केंद्रसंयोजक,
एम.बी.ए.अभ्यासकेंद्र

Ladies Hostel Report

There are total 16 rooms in the Sansthamata Sushiladevi Salunkhe Ladies hostel in PDVP College, Tasgaon.

Which include 3 study rooms, 1 Warden's Residence room. Total capacity of Girls Hostel is 55 students. At present there are 51 students in the hostel. There are 1 aqua guard for water purification in the hostel and one cooler for supplying water in

hostel. There is 1 solar system of 6000 ltr capacity fitted in the hostel. The solar system is also having electrical backup to heat the water during rainy season. There is a mess attached to hostel. All 51 students are taking their meals in the mess.

This academic year we arrenged 'Art of Leaving' Course from 7th August 2018 to 12th august 2018 and we celebrate "Hostel Day" on 30th January 2019

Rooms Detail :

4 seater room: Each room contain 4 Cots, 3 Study Table , 4 Chairs, Two Cupboards with 4 doors, One sealing fan, 3 light points.

- **Ms. Megha U. Patil**

Rector
Ladies Hostel

संस्थामाता सुशिलादेवी साळुंखे उद्योजकता व कौशल्य विकास केंद्र

महाविद्यालयीन युवा पिढीला स्वतःच्या पायावर आमविश्वासाने उभे राहण्यासाठी, बदलत्या काळानुसार रोजगाराच्या नवनवीन संधी उपलब्ध बहावी, तासगाव परिसरातील ग्रामीण भागातील गरीब होतकरू महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांना रोजगार व स्वयंरोजगार उपलब्ध बहावा, स्वयंरोजगारासाठी आवश्यक कौशल्य प्राप्त करून युवा पिढी समाज परिवर्तनाची प्रतिनिधी होऊ शकतात या उदात्त हेतूने शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांच्या जन्मशताब्दी

महोत्सवी वर्षानिमित महाविद्यालयाचे कुशल प्रशासक मा. प्राचार्य डॉ.आर.आर.कुंभार साहेबांच्या मार्गदर्शनाखाली शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ मध्ये संस्थामाता सुशिलादेवी साळुंखे उद्योजकता कौशल्य विकास केंद्राची स्थापना करण्यात आली.

उद्घाटन समारंभ :-

दिनांक ०२/०१/२०१९ रोजी संस्थामाता सुशिलादेवी साळुंखे उद्योजकता व कौशल्य विकास केंद्राचे उद्घाटन मा. डॉ. डी. टी. शिंके प्र. कुलगुरु शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर यांच्या शुभहस्ते संपत्र झाले. उद्घाटनपर भाषणात ते म्हणाले, “नव्या कल्पना आपल्याता उद्योजकतेकडे घेवू जातात. त्यामुळे विद्यार्थ्यांनी कौशल्य विकासाचे महत्व समजून घ्यावे.” असे मत मांडले. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष मा.प्राचार्य डॉ.आर.आर. कुंभार यांनी आपल्या मनोगतात, “विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासात कौशल्याची नितांत गरज असते असे सांगून शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे जन्मशताब्दी महोत्सवी वर्षानिमित महाविद्यालयात वर्षभर राबविण्यात आलेल्या विविध उपक्रमांची माहिती दिली.” याप्रसंगी महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य प्रा.के.एस.पाटील, डॉ. बही. वाय. पवार तसेच प्रा.डॉ.शहाजी पाटील, प्रा.अंजित पाचोरे, प्रा.डी.टी.के.बदामे, प्रा.डॉ.हाजी नदाफ, प्रा.डी.रणजीत कुंभार, प्रा. आर.बी.मानकर, प्रा. माया पाटील आदी उपस्थित होते या कार्यक्रमाचे प्रामाणिक संस्थामाता सुशिलादेवी साळुंखे उद्योजकता व कौशल्य विकास केंद्राचे समन्वयक प्रा.डी.वाय. साखरे यांनी केले, सूत्रसंचालन प्रा. आण्यासाहेब बागल यांनी केले तर आभार महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य प्रा.के.एस.पाटील यांनी मानले.

**संस्थामाता सुशिलादेवी साळुंखे उद्योजकता व कौशल्य विकास केंद्र
शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ मध्ये या विभागामार्फत खालील प्रमाणपत्र कोर्स चालू करण्यात आले.**

LIST OF ADD-ON COURSES

Sr. No.	Department	Name of the course	Intake Capacity	Duration
1	English	Mass Communication.	50	One month
2	Marathi	Communication Skills and Mass Communication.	20	Five weeks
3	Hindi	Certificate course in Translation.	20	Six weeks
4	Economics	Rural Development.	40	Two months
5	Geography	Poultry farming management and marketing.	50	One month
6	Political Science	Certificate course in Panchayatraj and Government Scheme	20	Seven week

7	Sociology	Fundamentals of anthropology.	31	One month
8	History	Certificate course in tourism.	40	One month
9	Botany	Certificate course in fruit processing and management.	20	One month
10	Physics	Certificate course in repair and maintenance of home appliances.	20	One month
11	Zoology	Certificate course in vermicomposting in biotechnology.	20	One month
12	Mathematics	Certificate course in conceptual mathematic in competitive examinations.	35	Four weeks
13	Statistics	Certificate course in MS-excel and R-software.	50	One month
14	Commerce	Certificate course in Income Tax.	150	Two months
15	Chemistry	Lab management and Soil and water analysis	20	One month
16	Economics	P.G.Diploma in human rights and education	42	Nine month

वरील प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम यशस्वीरित्या पूर्ण करणाऱ्यांना प्रमाणपत्रे देण्यात आले. या विभागाला महाविद्यालयाचे कुशल प्रशासक मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार साहेबांचे मोलाचे मार्गदर्शन व सहकार्य लाभले.

- प्रा. डी. वाय. साखरे

समन्वयक

Science Association Report

Under "Science Association" a lecture on "Role of NGO's In Bio - diversity conservation" was organized on 11/08/2018. The Resource person for this event available was Mr. Raman Kulkarni - Ex - Wild Life Warden, Kolhapur. He was delivered a nice lecture and suggested about Role of Non-Government Organizations, In Biodiversity conservation. Particularly, he has given a stress on wild life animals and plants conservation. He talk about In-situ and Ex-situ conservation of biodiversity. He also stated that our country is one of the mega-biodiversity country in the world. Westerns Ghat of Maharashtra state threatens the biodiversity, so we all have to conserve the biodiversity for the sake of future generations. If biodiversity will be conserved, the human beings life will be in existence because we all are interlinked. All members of Science Association committee and B.Sc. III & B.Sc. II year students of Botany and Zoology subjects were present for this programme.

- Dr. Khabade S. A.

Chairman Sci. Asso.

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुख्य विद्यापीठ, नाशिक अभ्यासकेंद्र

"ज्ञानगंगा घरोघरी" या ब्रीदवाक्यातून सर्व सामान्यांच्या जीवनामध्ये यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाने मुलभूत परिवर्तन घडवून आणले आहे.

आपल्या महाविद्यालयात हे केंद्र गेली २५ वर्ष सातत्याने ज्ञानदानाचे व मार्गदर्शनाचे बहुमोल कार्य करीत आहे. शे. वर्ष २०१८-१९ या चालू वर्षात अभ्यासकेंद्रात ११५२ विद्यार्थी बी.ए./बी.कॉम. व एम.बी.ए.या विभागातून ज्ञान ग्रहण करीत आहेत. या अभ्यासकेंद्रात एन.एस.एस.व ड्रीडाविभाग ही आहे. ड्रीडाविभागामार्फत यावर्षी ५ मुलीची निवड नाशिक येथील विद्यापीठ स्तरीय स्पर्धेसाठी झाली आहे.

राष्ट्रीय सेवा योजनेचे राज्यस्तरीय श्रमसंस्कार शिवीर भीजे या.पा.वाढी येथे झाले त्यावेळी यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाचे नेतृत्व आपल्या अभ्यासकेंद्राने केले. कार्यक्रम अधिकारी म्हणून प्रा. आण्णासाहेब बागल यांची निवड झाली.

कोल्हापूर विभागाचे संचालक प्रा. दादासाहेब मोरे यांनी या केंद्रास सदिच्छा भेट देऊन अभ्यासकेंद्राचे कौतुक केले. हे अभ्यासकेंद्र प्राचार्य डॉ.आर.आर.कुंभार यांच्या मार्गदर्शनाखाली यशस्वीपणे कार्यरत आहे. या केंद्राचे केंद्रसंयोजक म्हणून प्रा. एन.डी.शेंडगे काम पहात आहेत.

- प्रा. एन.डी.शेंडगे

केंद्रसंयोजक

महाविद्यालय कार्यक्रम कमिटी अहवाल

श्री स्वामी विवेकानन्द शिक्षण संस्था, कोल्हापूर संचलित पदमभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव हे शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांच्या शैक्षणिक क्षेत्रातील एक अग्रगण्य संस्कारकेंद्र म्हणून नावारूपास आलेले आहे. या महाविद्यालयात २०१८-१९ हे शैक्षणिक वर्ष शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे जन्मशताब्दी वर्ष खूप उत्साहात साजरे करित आहोत आणि या वर्षातील महाविद्यालयाच्या कार्यक्रम कमिटी प्रमुख म्हणून हा अहवाल आपल्यासमोर ठेवताना मनस्वी आनंद होत आहे.

दि. ८ जून १९१८ रोजी शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांच्या जन्मशताब्दी वर्षाच्या कार्यक्रमाची मुरुवात झाली महाविद्यालय विविधरंगी विद्युत रोपणाईने सजबले आणि तोच उत्साह वर्षभर राहिला.

दि. ६ सप्टेंबर १९१८ रोजी 'मुणी विद्यार्थी' गौरव समारंभ' साजरा केला या कार्यक्रमासाठी शिवाजी विद्यापीठाचे कुलगुरु मा. डॉ. देवानंद शिंदे साहेब हे प्रमुख पाहुणे व मा. प्राचार्य अभ्यक्तमार साळुंखे साहेब हे अध्यक्षस्थानी होते. एकूण १३० विद्यार्थी विद्यार्थीनी व ११ ग्राह्यापकांचा सल्कार करण्यात आला.

दि. २० फेब्रुवारी २०१९ रोजी "वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभ" खूप उत्साहात संपन्न झाला. या कार्यक्रमास मा. सौ. राणी पाटील व्याख्यात्या, यशदा पुणे प्रमुख पाहुण्या उपस्थित होत्या आणि श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेच्या सचिव मा. सौ. शुभांगी गावडे मंडळ यांनी अध्यक्षपद भूषवले.

१२ ते १५ जानेवारी २०१९ हा विवेकानंद जयंती सप्ताह, विद्यार्थ्यांच्या सुम गुणांना वाव देणारा आयोजित करण्यात आला. सप्ताहाच्या उद्घाटन प्रसंगी प्रा. जी. के. पाटील सर यांनी शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांचे जीवन चरित्रावर प्रकाशझोत टाकला.

वकृत्व, निबंध, चित्रकला, मेहंदी व रांगोळी या विविध स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले. पारंपारिक वेशभूषा दिनही उत्तम प्रकारे साजरा झाला.

सप्ताहाच्या समारोपामध्ये मा. अभ्य भंडारी यांनी विवेकानंदांचे विचार आणि आजची सामाजिक परिस्थिती या व्याख्यानातून संदर्भाचे वास्तव सविस्तर मांडले.

विद्यार्थ्यांच्या समोर आदर्श राहवेत, त्यांची महान कार्याला विनम्र अभिवादन करावे, त्यांच्या विचाराची जपणूक बहावी या उद्देशाने राष्ट्रपुरुष, संत महात्मे, सामाजिक, शैक्षणिक क्षेत्रातील महान व्यक्ती सर्व आदर्शीय व्यक्तींच्या जयंत्या विभागाच्या वटीने साजन्या केल्या.

या सर्व कार्यक्रमाच्या नियोजनासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. रमेश कुंभार सर यांचे सतत मार्गदर्शन लाभले. कार्यक्रम नीटनेटके संपन्न होण्यासाठी कमिटीचे सदस्य डॉ. दत्ताव्रत थोरबोले यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले.

- डॉ. अलका प्र. इनामदार
विभागप्रमुख महाविद्यालय कार्यक्रम समिती

दूरशिक्षण अभ्यासकेंद्र अहवाल २०१८-१९

ग्रामीण भागातील जे विद्यार्थी-विद्यार्थीनी शिक्षणाच्या प्रवाहातून जाहेर गेले आहेत परंतु ज्यांची शिक्षण घेण्याची इच्छा व क्षमता आहे, तसेच नोकरी, व्यवसाय यामुळे ज्यांचे शिक्षण अपुरु राहिले आहे. अशा सर्व विद्यार्थी-विद्यार्थीना उच्च शिक्षणाच्या प्रवाहात आणण्याच्या उद्देशाने शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर यांच्या वर्तीने आपल्या महाविद्यालयात दूरशिक्षण अभ्यासकेंद्र कार्यरत आहे. शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ मध्ये या अभ्यासकेंद्रात खालील वर्ग सुरु आहेत. त्यामधील प्रवेशित विद्यार्थी संख्या खालीलप्रमाणे आहे.

वर्ग	विद्यार्थी संख्या	वर्ग	विद्यार्थी संख्या
बी.ए.भाग १	८१	एम.ए.भाग १	५२
बी.ए.भाग २	५२	एम.ए.भाग २	१०७
बी.ए.भाग ३	२९	एम.कॉम.भाग १	०५
बी.कॉम.भाग १	११	एम.कॉम.भाग २	३६
बी.कॉम.भाग २	१७		
बी.कॉम.भाग ३	०३		
एकूण विद्यार्थी संख्या		३१३	

या अभ्यासकेंद्रात एकूण ३१३ विद्यार्थीनी प्रवेश घेतला आहे. बी.ए.भाग १, २ व ३ या वर्गासाठी प्रत्येक विषयासाठी ४ संपर्कसत्राचे आयोजन केले जाते. याशिवाय एम.ए.भाग १ व २, एक कॉम.भाग १ व २, या वर्गासाठी पहिल्या सत्रात २ व दुसऱ्या सत्रात २ संपर्क सत्रांचे आयोजन केले जाते. या विभागाचे काम गतिमान होण्यासाठी या जास्तीत जास्त विद्यार्थीनी या अभ्यासकेंद्राचा लाभ घ्यावा या उद्देशाने महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आर.आर. कुंभार यांचे मार्गदर्शन मोलाचे ठरते. या विभागासाठी लेखनिक सहाय्यक म्हणून श्री. ए. बी. शेख तर शिपाई म्हणून श्री. जोतिराम साळुंखे यांचे सहकार्य असते.

- प्रा. के. एम. पाटील
समन्वयक, दूरशिक्षण अभ्यासकेंद्र

प्रसिद्धी विभाग

शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ मध्ये महाविद्यालयात विविध विभागाच्या वर्तीने महत्वपूर्ण कार्यक्रम पार पडले त्यांची प्रसिद्धी विविध वृत्तपत्रातून क्रमशः झाली आहे. केसरी, पुढारी, तरुणभारत, मानदेश एक्सप्रेस आदि दैनिकांनी आमच्या विविध कार्यक्रमाची छायाचित्रासह प्रसिद्धी दिली व महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार सर यांचे मार्गदर्शन व डॉ. बंडु कदम व प्रा. आण्णा बागल यांचे सहकार्य मिळाले.

- डॉ. शहाजी पाटील
विभागप्रमुख

पदव्युतर विभाग

पदव्युत विभागात (कला शाखेत) मराठी, हिंदी, इंग्रजी, अर्धशास्त्र व इतिहास हे विभाग कार्यरत असून शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ मध्ये एकूण २०० विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला आहे. पदव्युत अध्यापनासाठी महाविद्यालयातील प्राध्यापक व काही बाहेरच्या महाविद्यालयातून अतिथी प्राध्यापक म्हणून अद्यापनासाठी येतात. अध्यापक उमाबाबाबेरच नेट/सेट/पी.एच.डी.प्रवेश परीक्षा पेट या स्थान परीक्षांचे मार्गदर्शन महाविद्यालयातील विविध विषयतज्ज्ञ वर्षभर करत असतात. याखेरीज पदव्युत संशोधन व करियर कौन्सिलींगही विद्यार्थ्यांना वर्षभर केले जाते. या सर्व उपक्रमांसाठी वेळोवेळी प्राचार्य डॉ.आर.आर.कभार यांचे मार्गदर्शन लाभले.

- डॉ.टी.के.बदामे
संस्कृत, पठाव्यन्तर विभाग

प्रशासन विभाग अठवाळ

आमच्या महाविद्यालयातून विविध ज्ञान शास्त्रेनुन पदवी आणि पदव्युतर विभागात कामकाज चालते. त्यामध्ये कला, वाणिज्य, विज्ञान तर पदव्युतर विभागामध्ये, रसायनशास्त्र, संख्याशास्त्र, इंग्रजी, हिंदी, मराठी, अर्थशास्त्र, भूगोल, कॉस्टीग, अकॉटन्सी, इतिहास, अभ्यासक्रम कोर्स सुरु आहेत.

जून २०१९ पासून बी. कॉम. भाग १ व ३, बी.ए.भाग १, नवीन असिरिकत तुकड्या, मिळणेसाठी विद्यापीठामार्फत शानास प्रस्ताव सादर केलेला आहे. त्यास शासन व विद्यापीठ स्तरावर यश मिळेल असी अपेक्षा आहे.

महाविद्यालयात ड.११ वी ते पी.जी. एकूण विद्यार्थी संख्या ४,८४३ इतकी आहे. प्रवेशापासून ते निकाल बाटपापर्यंत विद्यार्थ्यांना महाकार्य केले जाते. प्रशासकीय कामकाज गतीमान होण्यासाठी व

जास्तीत जास्त विद्याध्यानी ज्ञानाचा लाभ घेण्यासाठी प्रशासकीय कर्मचारी आपल्या कामाच्या वेळेव्यतिरिक्त जास्त वेळ कांवरत असतात. या महाविद्यालयाचे कुशल व खंबीर नेतृत्व असलेले प्राचार्य मा.डॉ.आर.आर.कुंभार यांचे मोलाचे मार्गदर्शन लाभले. कार्यालय कामकाजासाठी मुख्य लिपीक - श्री.एम.के.पाटील, लेखनिक श्री.ए.आर.लावंड, श्री.एस.आर.साळुंखे, विनाअनुदान लेखनिक श्री.एस.बी.कुंभार, कृ.पी.डी.बुवा, श्री.एम.एस.चव्हाण, श्री.बही.ए.कांबळे, श्री.ए.बी.शेख, श्री.पी.बही. कांबळे तर परिचय / शिपाई म्हणून श्री.एस.डी.यादव, श्री.डी.ए.सुवासे, श्री.पी.एस. शेंडगे, श्री.एम.ए.पिसाळ यांचे अनमोल सहकार्य असते.

महाविद्यालयात शिक्षक व शिक्षकेन्टर १६२ व पी.जी. विभागात ५९ कर्मचारी कार्यरत आहेत.

- श्री.एम.वी.कदम
कार्यालय अधिकार

वसंत अविष्कार अहवाल

दरवर्षीप्रमाणे याही वर्षी महाविद्यालयात अग्रणी महाविद्यालय योजन अंतर्गत "बसंत अविष्कार" संशोधन महोत्सवाचे आयोजन दि. १९ व २० डिसेंबर २०१८ रोजी करण्यात आले होते. विद्यार्थ्यांमधील संशोधन वृत्तीस चालना देण्यासाठी हा उपक्रम महाविद्यालयात राखविण्यात येतो. या संशोधन महोत्सवाचे उद्घाटन दि. १९/१२/२०१९ रोजी प्रमुख अतिथी मा.डॉ.एस.टी.साळुंखे, प्राचार्य आर्टस, सायन्स, कौमिस कॉलेज रामानंदनगर यांच्या हम्ते पार पडले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.आर.आर.कुंभार यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना सध्याच्या युगातील संशोधन काळाची गरज आहे. त्यासाठी काय करणे गरजेचे आहे आणि महाविद्यालय संशोधनासाठी विद्यार्थ्यांना कजा पद्धतीने मदत करते याचहल माहिती दिली. या संशोधन मोहोत्सवात महाविद्यालयाच्या तीनही विभागातून १६५ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. त्यातील २४ विद्यार्थी प्रथम फेरीत निवडण्यात आले आणि अंतिम फेरीत १२ विद्यार्थ्यांची निवड करून त्या विद्यार्थ्यांना शिवाजी विद्यापीठ अंतर्गत जिल्हास्तरीय अविष्कार स्पर्धेसाठी पाठविण्यात आले. विद्यार्थ्यांमध्ये वैज्ञानिक दृष्टीकोन निर्माण करण्यासाठी व त्यांच्यामधील संशोधक वृत्तीस चालना देण्यासाठी हे महाविद्यालय अशा पद्धतीच्या कार्यक्रमामार्फत संदर्भे कार्यत राहत.

याच संकल्पनेतृन आणि शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी माळविले जन्मशताब्दी वर्षाचे औचित्य साधून महाविद्यालयाने शिवाजी विद्यापीठ जिल्हास्थरीय अविष्कार २०१८ चे यजमान पद मिळविले

व. दि. २४/१२/२०१८ रोजी महाविद्यालयात जिल्हास्तरीय अविष्काराचे आयोजन केले. या कार्यक्रमास सांगली जिल्हातील ३० महाविद्यालयातून ३५० विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला. या संशोधन स्पर्धेचे उद्घाटन शिवाजी विद्यापीठ सायन्स विभागाचे डीन प्रा.डॉ.पी.एस.पाटील व शिवाजी विद्यापीठ अविष्कार २०१८ संचालक डॉ.ए.एस.गुरव सर उपस्थित होते. शिवाजी विद्यापीठाने निवडलेल्या एकूण १८ परिक्षकांच्या परिक्षणात ही स्पर्धा घेण्यात आली. महाविद्यालयातील एकूण १२ विद्यार्थ्यांनी या संशोधन स्पर्धेत सहभाग नोंदविला. अभिमानाची बाब म्हणजे कृती व ग्राणीशास्त्र या विभागातून महाविद्यालयाची विद्यार्थ्यांनी कु. ज्योती पागडे हीने द्वितीय क्रमांक मिळविला. तसेच कु. अक्षदा निकम्ह हिने अभियांत्रिकी व तंत्रज्ञान या विभागातून तृतीय क्रमांक मिळविला.

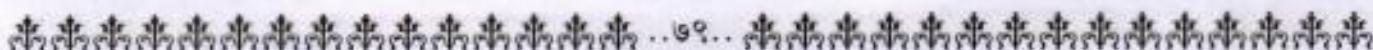
वसंत अविष्कार व शिवाजी विद्यापीठ जिल्हास्तरीय अविष्कार या दोनही कार्यक्रमाच्या आयोजनासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.आर.आर. कुंभार सर यांचे मार्गदर्शन व नियोजन कार महत्वाचे ठरले. त्यांनी दिलेल्या प्रोत्साहनातून हे दोनही कार्यक्रम यशस्वरित्या पार पडले. त्याचबरोबर अग्रणी महाविद्यालयाचे समन्वयक प्रा.के.एस.पाटील सर यांनीही कार्यक्रमाच्या नियोजनासाठी मोलाचे योगदान दिले. डॉ.बही.वाय पवार, डॉ.टी.के.बदामे आणि महाविद्यालयातील सर्व प्राध्यापक यांनी केलेल्या मार्गदर्शनातून आणि सहकार्यातून हा कार्यक्रम यशस्वरित्या पूर्ण करता आला. त्याचप्रमाणे महाविद्यालयाचे कार्यालयीन अधिकार व शिक्षकेतर कर्मचारी यांचेही सहकार्य लाभले.

- डॉ. ए. एस. अंभोरे
अविष्कार समन्वयक

अग्रणी महाविद्यालय योजनेअंतर्गत विशेष उपक्रम शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९

Sr. No.	Department	Title of the Workshop	Name of the Resource Person	Date
01	Economics	Competitive Examination Guidance Workshop in Banking Sector.	Shri. Nilesh Jadhav Miss. Vidya Kamble Shri. Vinayak Chodhari	23/01/2019
02	P.D. V.P. College	वसंत अविष्कार		१५ व २० डिसेंबर २०१८
03	मराठी	पित्रपट निर्मिती प्रक्रिया	दिवंगत सिनेदिमदर्हक यशवत भालदार	१८ सप्टेंबर २०१८
04	Zoology	One Day Workshop on "Vermicomposting Biotechnology"	Dr. S. S. Patil Prof. & Head Dept. of Zoology, Rethare Mahavidylaya Rethare	27/12/2018
05	Commerce	Entreprenuership development	Dr. Uday M. Lokhande Prof. Mangesh Kove Prof. Dr. R. R. Kumbhar Prof. K. S. Patil	17/01/2019
06	Physics	Expermental Skill in Physics	Dr. T. J. Shinde, Islampur	30/01/2019
07	English	Soft Skills and Personality Development	1) A. N. Patil 2) Prof. Dr. R.R. Kumbhar 3) Dr. P. M. Patil 4) Mr. P. V. Patil 5) Mr. K. S. Patil	6th Feb. 2019

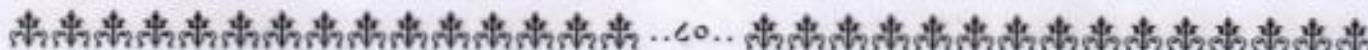
- प्रा. के. एस. पाटील
समन्वयक

National Service Scheme : Annual Report

01) Extension Programs through NSS Annual Report 2018-19

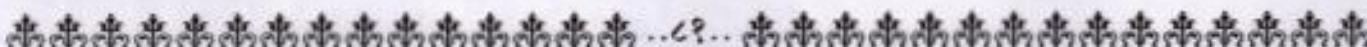
Sr. No.	Name of the Programme	Collaborating Agency (Non.Gov, Industry, Community)	Date	No of Student Participated
1.	One Day workshop on Water Conservation & Sustainable Development.	NSS Unit And Pani Foundation Mumbai.	24 Jan2019	82
2.	Tree Days Training of Water Conservation	NSS Unit And Pani Foundation Mumbai	05 March to 07 March 2018	05
3.	Blood Denotation Camp	NSS Unit And Rotary Club, Tasgaon	12 Sept. 2018.	67
4.	Tree Plantation Programme.	NSS Unit And Forest Office Govt. of Maharashtra.	03 July2018	54
5.	Yoga Day.	NSS Unit And Art of Living, Tasgaon	21 June 2018	80
6.	National Tobacco Control programme- Anti Tobacco poster Competition	NSS Unit And Govt. Of Maharashtra dept. of Health Civil Hospital, Sangli	24 Sept. 2018	22
7.	National Tobacco Control programme – Shahiri Song of Anti Tobacco Dr. Mujahid Alaskar, Shahir Anita Kharat	NSS Unit And Govt. Of Maharashtra dept. of Health Civil Hospital, Sangli	24 Jan. 2019	75
8.	Swach Bharat Abhiyan, 1). TasgaonRathostav – Rath Marg SwachtaAbhiyan	NSS Unit And Tasgaon Municipal Corporation	15 Sept. 2018	43
9.	Swach Bharat Abhiyan, 2). SwachhaSarvekshan, 2019, ·Tasgaon – Swachata Abhiyan	NSS Unit And TasgaonMunicipal Corporation	28 December 2018	10
10.	Swach Bharat Abhiyan, 3). JawaleVastiTasgaon	NSS Unit	20 Augst.2018	25
11.	Swach Bharat Abhiyan 4). Mahatma Gandhi 150 Birth Anniversary, College campus Swachta	NSS Unit	02 October 2018	10
12.	NSS Orientation for Student and Swachta Pakhwada 01 to 15 August 2018	NSS Unit And Govt. of India Swach Bharat Abhiyan	10 August 2018	150

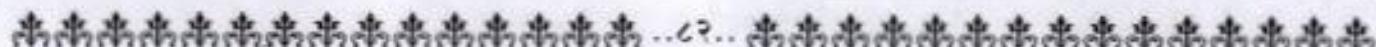
13.	Collection of Kerala Flood Donation Through NSS in College Campus	NSS Unit	01 September 2018	30
14.	National Unity Day- Sardar vallabhai Patel jayanti and Indira Gandhi Punyatithi – Run for Unity Rally	NSS Unit And Govt. of Maharashtra TahsildarTasgaon	31 Oct. 2018	05
15.	International Day for Differently Abled	NSS Unit	03 December 2018	65
16.	Democracy, Election and Good Governance- Lecture Delivered on Prof. Vijayasinh Jadhav	NSS Unit	03 December 2018	65

02) Student and Teacher Participated In Extension Activity through NSS.

Sr. No.	Name Of The Activity	Name Of The Scheme	Date Student	No. Of Participation Teacher
1.	Training Of Trainers Programs On Employability Skill / Career Guidance. Ministry Of Youth Affairs And Sports Govt. Of India.RGNIYD, Tamilnadu. (Mr.D.Y.Sakhare)	National Service Scheme	21 To 23 Jan 2019	-- 01
2.	Govt. Of Maharashtra,YOUA Mahiti Doot. (Dr.T.K.Badame , Dr.P.B.Teli, Mr.D.Y.Sakhare)	National Service Scheme	26/10/2018	03
3.	Govt. Of Maharashtra NSS Cell Workshop (Dr.P.B.Teli)	National Service Scheme	23 & 24 Feb.2019	01
4.	National Adventure Camp, Govt. Of Himachal Pradesh.(Harshali Jadhav)	National Service Scheme	28 Oct To 5 Nov.2018.	01
5.	National Integration Camp, Dharmsthal Govt. Of Karnataka. (Aiwale Mauri)	National Service Scheme	28 Dec. To 3.Jan.2018.	01
6.	National Integration Camp, Ministry Of Youth Affairs And Sports Govt. Of India Organized By Shivaji University Kolhapur.	National Service Scheme	15 Dec. To 21 Dec.2018.	08
7.	Govt. Of Maharashtra NSS Cell, State Level Special Camp, Shrimant Babasaheb Deshmukh, Atpadi.	National Service Scheme	20.Jan.2019 To 26 Jan.2019.	06
8.	Lokmat Mahamarathon -2019	Lokmat, Group	Jan.2019	07

9.	Raigad Parikrama, Shivrajdhani, Jointly organized by Mumbai University and Shivaji University, Kolhapur	NSS Unite, Mumbai University and Shivaji University, Kolhapur	24, 25 Feb. 2018	01	
10.	District Youth Parliament, Ministry Of Youth Affairs And Sports Govt. Of India. Organized	Ministry Of Youth Affairs And Sports Govt.	27 Jan 2001	03	
11.	Shivparikrama- Fort Perseveration, Fort Rareshwar,Special Camp. Shivaji University, Kolhapur	National Service Scheme	18 Feb. 2019 To 20 Feb 2019	03	
12.	National Republic Day Pre Parade NSS Volunteer state level Selection camp	Govt. Of Maharashtra, SPP University and Shivaji University, Kolhapur	08 to 10. Sept. 2018	01	
13.	District Youth Parliament	Ministry of youth Affairs and Sports Govt. Of India , Sangli District	27 Jan 2019	03	
14.	Avahan State level Selection Camp	Shivaji University, Kolhapur	03 May 2018	05	
15.	Avahan Chancellors brigade : NSS Wing Training Camp on Disaster management	Govt. Of Maharashtra and BAMU Aurangabad	25 May to 03 June 2018	02	
16.	State. Level Selection Disaster management Camp.	Govt. Of Maharashtra and Shivaji University Kolhapur	28 Feb.2019	05	
17.	Various NSS Special Camps in Shivaji Universiety Kolhapur	National Service Scheme	August 2018 To Feb 2019	51	
			Total	97	05
			Grand Total		102

3) List of Recognition /Awards Received from Extension Activities through NSS.

Sr. No.	Name of the	Name of the Awarding Gov. or Recognition body	Name Of Award/Recognitions	Date	Other Details
01	Pani Foundation	Pani Foundation, Mumbai	Satya meve Jayate water cup Competition-2018	Jully 2018	
02	Nagar Parishad, Tasgaon Visit	Nagar Parishad, Tasgaon	Swacha Sarvekshan Award -2018	Jully 2018	
03	Shivaji University Kolhapur	National service Scheme.	Harshali Vijaysinh Jadhav First Rank Best Volunteer Dist. Level Award .	August 2018	
04	Shivaji University Kolhapur	National service Scheme.	Harshali Vijaysinh Jadhav Member of National service Scheme Consultant Committee.	August 2018	
05	Maharashtra State wise presentation First -Team Member.	Mangalore University, Karnataka.	First Prize State wise Presentation In the National Integration, Camp.	28 Dec. 2018 to 3 Jan.2019	
06	Blood donation Prise	MSI Blood Bank, Miraj	Special Prize	12 Sept. 2018	
07	Blood donation Prise	Shri.Vasantdada Patil, Blood Bank, Miraj	Special Prize	12 Sept.2018	
08	District.AIDS Control Mini Marathon	CPR Hospatil,Kolhapur	First Prize -01	18/2/2019	
09	District.AIDS Control Mini Marathon	CPR Hospatil, Kolhapur	Best Runner-01	18/2/2019	
10	District.AIDS Control Mini Marathon	CPR Hospatil,Kolhapur	Second Prize -01	18/2/2019	

NSS programme officer

Dr. T. K. Badame,
Unit I

Prof. D. Y. Sakhare,
Unit II

Dr. P. B. Teli,
Unit III & SF Unit

DEPARTMENTAL PROFILE 2018 - 2019

DEPARTMENT OF MARATHI

Dr. S. J. Patil
M.A.M.Phil., Ph.D.
Assistant Professor

Dr. T. K. Badame
M.A.NET, Ph.D.
Assistant Professor

Dr. Sou. M. A. Patil
M.A.NET-SET, Ph.D.
Assistant Professor

I) ACHIEVEMENTS OF FACULTY :

Sr.No	Faculty Name	Details	Date
1.	डॉ. एस.जे.पाटील	१. आपली भाषा, आपली संस्कृती, महावीर महाविद्यालय, कोल्हापूर य शि. वि. म. शिक्षक संघ, राष्ट्रीय चर्चासत्र संघभाग	२४ जून, २०१८
		२. परीक्षा पद्धती आणि अनुरंगिक बदल, शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर य पी.डी.व्ही.पी. महाविद्यालय, तासगाव, एक दिवसीय कार्यशाळेमध्ये उपस्थिती	३१ ऑगस्ट, २०१८
		३. बी.ए.भाग १ विद्याशाखीय विशेष गाभा (DSCA1 & A13) मराठी विषयाच्या नुसार CBCS नुसार बदललेल्या अभ्यासक्रम शिक्षक प्रशिक्षण कार्यशाळा श्री. शहाजी छऱ्यापती महाविद्यालय, शिवाजी विद्यापीठ पुरस्कृत य विषयमध्ये संयुक्त विद्यामाने सहभाग	२३ ऑगस्ट, २०१८
		४. Understanding Climate Change & Sustainable Development ४० ॲप्लिकेशन्स फॉर a safer Planet and a Sustainable future. The dimute Reality Project India & P.D.V.P. College, Tasgoan.	१६ जानेवारी २०१९
		५. शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर पुरस्कृत शिक्षण महाराष्ट्र बापूजी सांबळुंडे महाविद्यालय कराव य शि.वि.म. आयोजित बी.ए./बी.कॉम.भाग १ आवश्यक अनुरंगिक निवड (CGE १ & २) (या बदललेल्या अभ्यासक्रम कार्यशाळा तळा भागदर्शक विषय – निबंध लेखनाचे प्रात्यक्षिकास लेखन)	१२ सप्टेंबर, २०१८
		६. जागतिकीकरणानंतरचे साहित्य, भाषा आणि संस्कृती राजकी शाहू आर्ट्स, कौमरी, ॲप्लिकेशन्स कॉलेज पाठ्यरी ता. फुलबुर्ण, जि. औरंगाबाद शोध निबंध सादर (विषय : जागतिकीकरणानंतरचे मराठीतील भव्यवित्रात्मक साहित्य)	२ फेब्रुवारी,, २०१८
		७. Integrative Approach in Environmental and Applied Sciences, P.D.V.P. College, Tasgoan. Organiz Second International conference. Paper present. sub - Ecologically Sensitive on their Biodiversit.	८ व ९ फेब्रुवारी, २०१९
		८. अमरसंस्कृती आणि साहित्य या विषयावर (श्री. शाहू महा. सरुड य शिक्षक संघ, कोल्हापूर राष्ट्रीय चर्चासत्र य आठव्ये मराठी अधिवेशन संघभाग)	१० फेब्रुवारी, २०१९
		९. महाराष्ट्र, कनाटक, गोवा, सीमा भागातील बोली भाषा आणि संस्कृती, दक्षिण महाराष्ट्र साहित्य सभा, कोल्हापूर य डॉ. घाळी कॉलेज मडहिलज यांचे संयुक्त विद्यामाने संपन्न झालेल्या राष्ट्रीय चर्चासत्र सहभाग	दि. ९ मार्च, २०१९

१०.	“यक्षर्वत मनोहर यांच्या लेखनातील वैसारिकता” या विषयावर शोध निबंध प्रकाशित, साक्षम रामिका, ट्रैमासिक, ISSN : 22314377	एप्रिल, मे, जून, २०१८
११.	“पदलेखन” पाठ्यलेखन अक्षरबंध बी.ए.भाग १, सी.बी.सी. एस.नुसार पुनररचित अभ्यासक्रम, Discipline Specific Core, Course Marathi शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर, प्रकाशित	जून, २०१८
१२.	विसान शिक्षण संस्था, याळवा नियोजित पदाभूषण क्रांतीवीर डॉ. नागनाथ आण्णा नायकवडी महा हुतात्मानगर तोनवडे, ता. शिरोळ, विद्यापीठीय तळा समिती सदस्य म्हणून काम	दि. ११ एप्रिल, २०१८
१३.	सरस्वती शिंदे शिक्षण संस्था कोल्हापूरचे ही.ही. शिंदे सरकार कॉलेज, कोल्हापूर विद्यापीठीय स्थानिक चौकशी समितीचे सदस्य म्हणून काम	दि. २७ मार्च, २०१८
१४.	जनता शिक्षण संस्था कवठे-महांकाळ, महिला महाविद्यालय स्थानिक निबड समितीमध्ये विषयाचे विभागप्रमुख प्रतिनिधी कार्य.	दि. १०/६/२०१८
१५.	‘अक्षरगाढा’ मासिकाचे वार्षिक सभात्तद स्थिकृती.	दि. ३/४/२०१८
१६.	शे.वर्ष २०१८-१९ च्या विषेकानंद जयंती सामाजिक निबंध लेखन स्पर्धा लेखन स्पर्धा परिषक म्हणून काम	दि. १६/९/२०१९
१७.	क्रिकेटमहार्षी डॉ. बापूजी साळुंदे जन्मशताब्दी निमित्त सांगली जिल्हाविभागीय निबंध लेखन स्पर्धा (ज्युनिअर कॉलेज गट) परीक्षक म्हणून काम.	दि. ३० जानेवारी, २०१९
१८.	संस्थामाता सुशिलादेवी साळुंदे, आदर्शमाता या विषयावर व्याख्यान, ज्युनिअर कॉलेज पी.डी.व्ही.पी. कॉलेज, तासगांव,	४ सप्टेंबर २०१८
१९.	“मराठी भाषा गौरव दिन” या विषयावर व्याख्यान मराठी राजभाषा दिन समारंभ, संस्थामाता सुशिलादेवी साळुंदे महाविद्यालय, तासगांव, जि. सांगली	२७ फेब्रुवारी, २०१८
२०.	“मराठी राजभाषा दिन” या विषयावर व्याख्यान, तासगांव बसस्थानक तासगांव.	
२१.	शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर Member of Sections 48 (3) Committee of faculty of Humanities, attended.	२६ व २७ २०१८
२२.	क्रिकेट विद्यापीठ कोल्हापूर मराठी अभ्यास मंडळाच्या एकूण १३ मिटिंगमध्ये सहभाग नोंदवून एम.ए.भाग २ सेमी ३ व ४ चा अभ्यासक्रम पुनररचित केला. तर बी.ए.भाग २२ चा सी.बी.सी.एस. नुसार नव्याने येबू घातलेला जून २०१९ पासूनचा अभ्यास आढळीही चर्चा मराठी अभ्यास मंडळ सदस्य म्हणून सहभाग घेयून दिशा देण्याचा प्रयत्न काला.	जून, २०१९
२३.	कु. अश्विनी विलास नलवडे या विद्यार्थीनिधा पी.ए.व्ही.पदवी परीक्षेसाठी माझ्या मार्गदर्शनानुसार ‘श्याम मनोहर व मोहन राकेश यांच्या नाट्यलेखनाचा तीलनिक अभ्यास या विषयावर रूपरेखा मान्यतेसाठी सादर	
२४.	दि. २३/४/२०१८ ते ५/५/२०१८ या कालावधीत शिवाजी विद्यापीठ परीक्षा मार्च/एप्रिल २०१८ सत्र ३ चे अंतर्गत वरिष्ठ परीक्षक म्हणून काम.	
२५.	शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर परीक्षा ऑफिटो./नोव्हे. २०१८ बी.एस.सी.२/३ वैष्ण संचालक म्हणून काम.	

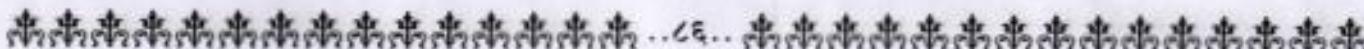
Sr.No	Faculty Name	Details	Date
1	Dr. T. K. Badame	1. Complete Certificate Course in Modi Lipi.	8/1/2019
		2. Publication - 'Abhiwachan : Purwatyari vataatve' Published by by Aayushi International Interdisciplinary Resuarch	20/12/2018
		3. Publication - Book chapter - "Vishesh Sahitya Akrutincha Abhyas : Hindu ; Bhalchandra Chandra Nemade from SIM Published by Shivaji Univ. Kop.	Dec. 2018
		4. Research paper Riding : Prabhav Abhaus by New Syabus Workshop at ch. shivaji college, Satara on 28/12/18	28/12/2018
		5. Org. commeetti member : semehar on 'Rashatriy vicharmanthan: Uttam kamble : sahitya Ani Vichar at Kolhapur.	12 & 13/1/2019
		6. Convinar on one day Univ. Level work shop on chitarapati Nirmiti Prakriya at Tasgaon	18/9/2018
		7. Co-Editor on shivim Research journal, Kolhapur.	7/10/2018
		8. Juri member on veriyas Elocution postar & Research postar compationas	2018-19
		9. Atended veriyas se mirars & workshop	2018-19

2. DEPARTMENTAL ACTIVITIES:

Sr.No.	Title of Programme	Date	Resource Persons
1.	Chitarapt Nirmiti Prakriya one day Workshop at pdvpm Tasgaon	18/09/2018	Shri Yashavant Bhalkar
2.	Participation on one day Workshop wachan, Lekhan, Koushalaya Vikas at Shivaji Univ. Kolhpur	11/1/2019	Mr. Jatrakar Sir
3.	Abbas bheth from V. S. Khandekar Vastu Sangrrahalaya, S. U. Kop.	11/01/2019	V.C. Hon. Devanand Shinde S. U. Kop.
4.	Educational Trripat Goa (Science Centor Goa, Univ.)	4, 5 & 6 March 2019	
5.	Certificate Course on Communication & Mass Communication From Five Week.		
6.	T. Y. B. A. & M.A.I,II - Recerch Project Seminar		
7.	अविष्कार सहभाग ए विद्यार्थी सहभाग		

3. Students Achievements

Sr.No.	Name of the Students	Details	Date
1	Machagandhali N. Tarlekar	SET Exam. Pass	June 2019
2	Laxman K. Mali	NET Exam Pass	Dec. 2019

DEPARTMENT OF HINDI

Mr. R. B. Mankar
Assistant Professor

Mr. R. S. Mote
Assistant Professor

Miss. A. T. Patil
Assistant Professor

1) ACHIEVEMENTS OF FACULTY :

Sr.No	Faculty Name	Details	Date
1.	प्रा.आर.बी.मानकर	१. जयसिंगपूर कॉलेज, जयसिंगपूर द्वारा आयोजित एम.ए.२ पुनर्वित पाठ्यक्रम पर आयोजित एक दिवसीय कार्यशाळा में प्रतिभागी।	३/१/२०१८
		२. कला, याणिज्य व विज्ञान महिला महाविद्यालय में हिंदी समाह में 'राष्ट्रभाषा हिंदी का महत्त्व' इस विषय पर व्याख्यान।	२१/१/२०१८
		३. पी. डी. छही. पी. महाविद्यालय तासगांवद्वारा ओरजी विभाग की ओर से आयोजित एक दिवसीय कार्यशाला में प्रतिभागी।	६/२/२०१९
		४. पी. डी. छही. पी. महाविद्यालय तासगांव द्वारा आयोजित "वसंताविष्कार" इस अनुसंधान पर आयोजित प्रतियोगिता में सक्रिय सहभाग।	१२/२/२०१९
		५. तासगांव विविध कार्यकारी सहकारी सोसायटी, तासगांव में तङ्ग संचालक	
2.	प्रा. आर. एस. मोटे	१. सदस्य, महाराष्ट्र राज्य हिंदी डॉयलॉग न्यास, मुंबई	
		२. सदस्य महाराष्ट्र राज्य हिंदी परिषद शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर।	
		३. सदस्य, हिंदी अध्ययन मंडळ, कोल्हापूर	
	विभागीय कार्यान्वयक	१. १४ सितम्बर हिंदी दिन का आयोजन प्राचार्य डॉ. पी. ए. कांबळे प्रमुख अतिथि	
		२. ५ सितम्बर शिक्षक दिन का आयोजन	
		३. १० जनवरी आंतरराष्ट्रीय हिंदी दिन का आयोजन	
		४. विभाग द्वारा हिंदी अनुवाद प्रमाणपत्र कोर्स का आयोजन	

DEPARTMENT OF ENGLISH

Mr. A. S. Pachore
M.A., M.Phil
Asso. Prof.HOD

Mr. P. R. Khade
M.A.
Asst. Professor

Mr. A.R. Patil
M.A.
Asst. Professor

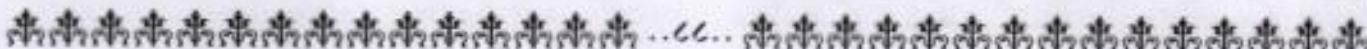
Dr. D.B. Thorbole
M.A., Ph.D.
Asst. Professor

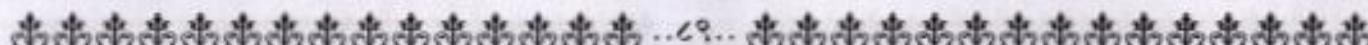
Mr. N.R. Waghmare
M.A., NET
Asst. Professor

1) ACHIEVEMENTS OF FACULTY :

Sr. No	Faculty Name	Details	Date
1	Mr. A .S.Pachore	<p>1. Delivered a guest lecturer in the "Late Prof.V.B.Paraddi Memorial Prize Distrubtion Programme" Organised by the department of English at Miraj Mahavidyalaya, Miraj Dist- Sangli</p> <p>2. Presented a Paper on "English Language In Modern India" in 63rd All India English Teacher's Conference Organised by Dept. of English Of Shri. Venkateswara University, Tirupati Andra Pradesh.</p> <p>3. Presented Paper On "Depiction Of Protest in Marathi Dalit Literature Organised by Dept. Of English at Tuljabhavani Mahavidyalaya, Tuljapur</p>	01/09/2018 07/01/2019 To 09/01/2019 08/02/2019
2	Mr.P.R. Khade	<p>1. Research Paper Presented On "Enviornment And Literature " in One Day International Conference on "Society, Culture, and Enviornment" organized by S.M. Dr. Bapuji Salunkhe College ,Miraj, Dist- Sangli</p> <p>2. Participated in the Teacher s Training Workshop on 'Understanding Climate Change and Sustainable Development Goals For Safer Planet and a Sustainable Future ' Organized by Dept. Of zoology, P.D.V.P. College Tasgaon.</p> <p>3. Participated in One Day Workshop On "NAAC Related Quality Culture Development" Organized by Smt. M. G. Kanya Mahavidyalaya , Sangli.</p> <p>4. Participated as a chairperson in One Day Workshop on "Soft Skills & Personality Development" by Dept. Of English P.D.V.P College, Tasgaon.</p> <p>5. Participated in One Day Workshop On "Film Making Organized by Dept. Of Marathi, P.D.V.P. College , Tasgaon</p>	20/10/2018 16/01/2019 17/01/2019 06/02/2019 18/09/2018

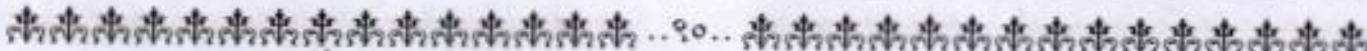
3	Mr. A.R. Patil	1.	Attended One Day Teachers training workshop On Revised Syllabus Of B.A part-I (optional) Organized by Rajarshi Shahu Arts & Commerce College Rukadi.	28/08/2018
		2.	Attended One Day Teachers Training Workshop on "Understanding Climate Change & Sustainable Development Goals For Safer Planet & Sustainable Future" Organized by Dept. Of Zoology ,P.D.V.P College,Tasgaon.	16/01/2019
		3.	Attended One Day Workshop On "Soft Skills & Personality Development Organized by Dept. Of English, P.D.V.P College, Tasgaon.	06/02/2019
		4.	Worked As a Member Of Admission Committee for B.A Part-I	
		5.	Worked As an Examiner Of Essay Competition	
		6.	Attended One Day Workshop Related Youth Festival On District Level Organized by Willingdon College Sangli.	14/07/2018
		7.	Worked as External Supervisor at Mahila Mahavidyalaya, Tasgaon.	23/10/2018 to 03/11/2018
4	Dr. D.B.Thorbole	1.	Delivered a Guest Lecture on "Importance Of English" at Bhairavanath vidyalaya Shirnandagi. Tal- Mangalweda, Dist-Solapur.	03/08/2018
		2.	Attended One Day Workshop On "Examination Methods & Related Changes "Organized by Dept. Of Geography.	31/08/2018
		3.	Invited talk on On "Vyasan Mukti" in Grampanchayat at Shirnandagi,Tal-Mangalweda, Dist- Solapur.	11/09/2018
		4.	Attended One Day Workshop On "Film Making Procedure "Organized by Dept. Of Marathi	18/09/2018
		5.	Organized Inaugural Function Of English Literary Association and Also guided for Wallpaper to students	24/09/2018
		6.	Worked as English translator at Tasgaon Tahsil for Loksabha Election	12/11/2018
		7.	Successfully Completed "A Certificate Course in Modi-script Organized by Dept. Of History	
		8.	Successfully Completed "Induction Programme "Organized at Rajaram College, Kolhapur	03/12/2018 to 28/12/2018
		9.	Worked as Examiner Of "elocution Competition" Organized by our College on the occasion of Vivekanand saptah	12/01/2019 to 18/01/2019
		10.	Attended in the teachers training workshop on "Understanding Climate Change & Sustainable Development Goals For Safer Planet & Sustainable Future" Organized by P.D.V.P College, Tasgaon	16/01/2019
		11.	Attended One Day Workshop On "Competitive Examination Guidance workshop in Banking Sector" Organized by Dept.Of Economics,P.D.V.P College, Tasgaon	23/01/2019

		12. Invited talk as a Chief Guest For Annual Programme Of Govt. Boys Hostel, Tasgaon	26/01/2019
		13. Worked as Coordinator of One Day Workshop Organized by Dept. Of English under the Lead College Scheme On topic entitled "Soft Skills & Personality Development"	06/02/2019
		14. Worked as a member of Admission committee	
		15. Worked As chairman Of NAAC Criteria No VI	
		16. Worked as Editor Of College Magazine	
		17. Worked as a Member Of College Function	
		18. Worked as a Member Of Remedial Coaching Committee	
		19. Worked as Coordinator Of "A Certificate Course in Functional English"	
		20. Worked as a member of UGC/DST/DBT/RUSA Proposal Committee	
5	Mr. N. R. Waghmare	1. A synopsis submitted to SUK For the degree of Ph.D entitled "Anti-colonial Activism and post-colonial Disillusionment in Meja Mwangi's Selected Novels	29/9/2018
		2. Guided to the students in " Vasant Avishakar Competition"	20/12/2018
		3. Attended the Teacher training Workshop On Understanding Climate Change & Sustainable Development Goals For Safer Planet and Sustainable Future Organized by Dept. Of Zoology, P.D.V.P College, Tasgaon	16/01/2019
		4. Attended One Day Workshop On "Competitive Examination Guidance Workshop In Banking Sector Organized by Dept. Of Economics, P.D.V.P College, Tasgaon	23/01/2019
		5. Attended One Day Workshop On "Soft Skills & Personality Development" Organized by Dept. Of English, P.D.V.P College, Tasgaon	06/02/2019

2) DEPARTMENTAL ACTIVITIES:

Sr.No.	Activity	Date	Resource persons
1.	Teachers Day	05/09/2018	HOD and All Faculty Members
2.	Screening Of the Film "The Tempest" a drama by William Shakespeare	17/09/2018	All faculty members & B.A Part-III Students
3.	Inaugural Function Of English Literary Association	24/09/2018	All faculty members and B.A part I, II and III Students
4.	Nine Students Participated In Vasant Avishakar, Won First and second Prize	24/12/2018	All faculty members and B.A part I, II and III
5.	Organized one day workshop on "soft skills and personality development"-lead college activity	06/02/2019	All faculty members and B.A part I, II and III
6.	C.O.C Functional English course	2018-2019	Students from B.A part I and II
7.	Short term course "Certificate course in Mass communication"	1 Month duration	Students from various faculty

DEPARTMENT OF HISTORY

Dr. H. D. Nadaf

Assistant Professor and Head
M.A., M. Phil., Ph.D., Ph.D.(IInd)JRF, SRF,
PGDGS, PGDJP, DJMC, PGDSEIP,
PGDM,CCMS

Mrs. K. K. Kolap

Assistant Professor
M.A.B.ed., DSM

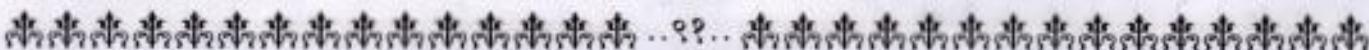

Mr. R. S. Kumbhar

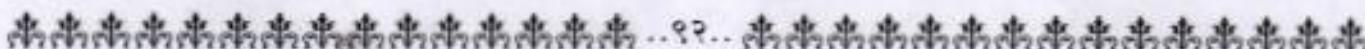
Assistant Professor
M.A.SET, NET

I) ACHIVEMENTS OF FACULTY :

Sr.No	Faculty Name	Details	Date
1	Dr. H. D. Nadaf	<p>1. Participated in <i>Short Term Course of ICSSR, New Delhi, on Ten Days Research Methodology Course in Social Sciences</i> ' Organized by Dept. of Geography, Shivaji University, Kolhapur</p> <p>2. Attended <i>VasantAviskar Poster Presentation Competition</i>, Organized by Padmabhushan Dr. VasantraoDada Patil Mahavidyalaya, Tasgaon</p> <p>3. Participated in one day teachers training workshop on '<i>Understanding Climate Change and Sustainable Development Goals for Safer Planet and a Sustainable Future</i>' Organized by PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon , Dist- Sangli</p> <p>4. Participated in one day teachers training workshop on '<i>Soft Skills and Personality Development</i>' Under Lead College Scheme, Organized by PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon , Dist- Sangli</p> <p>5. Presented Research Paper in titled '<i>StriAsmitechavikas: BhartatilStrivadiChalval</i>' in One day National Seminar on '<i>Women Empowerment and Sustainable Development: A Perspective</i>' Organized by Shikshanmahrishi Dr. BapujiSakunkhe College, Miraj</p> <p>6. Presented research Paper in titled '<i>SukshamItihasachaya SandarbhatilSthanikItihashachiSandarbhSadhané</i>' in One day National Seminar on '<i>Dynamic Change of Globalization in Geography, Polity and History</i>' Organized by Dept. of Geography, Political Science and History, Dr. PatangraoKadam Arts and Commerce College, Pen Dist- Raigad.</p>	<p>19/12/2019 to 28/12/2019</p> <p>20/12/2018</p> <p>16/01/2019</p> <p>06 /02/2019</p> <p>18/02/2019</p> <p>12/03/2019</p>

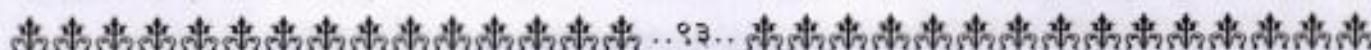
		7. Participated in Two Day workshop on 'e-Content Development for Enhancing Pedagogical Skills' Organized by Vivekanand College, Kolhapur, Dist- Kolhapur	18/03/2019 to 19/03/2019
		8. Coordinator, Two Lectures, on Career Counseling in B.A.III , Dept. History, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	15/06/2018 to 30/04/2019
		9. Coordinator, Four Mentoring Meetings of B.A.III, Dept. History, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	15/06/2018 to 30/04/2019
		10. Coordinator, <i>History Student Forum</i> , Dept. History, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	05/09/2018
		11. Organized <i>Poster Presentation Competition</i> , Organized by Dept. History, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	11/08/2018
		12. Course Designed and Coordinator, <i>Certificate Course in Modi Script</i> , Jointly Conducted by Department of Adult & Continuing Education, Shivaji University, Kolhapur and Dept. History, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	24/10/2018 to 24/11/2018
		13. Course Designed, <i>Certificate Course in Tourism</i> , Jointly Conducted by Sansthamata Sushiladevi Salunkhe Entrepreneurship and Skill Development Centre and Dept. History, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	24/12/2018 to 24/01/2019
		14. Organized <i>Exhibition of Historical Documents, Coins, Ticket, Painting's, Poetry Arts, Wood Arts Etc.</i> Organized by Dept. History, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	25/01/2019
		15. Organized 'Three Days Study Tour' at Goa Organized by Dept. History, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	04/03/2019 to 06/03/2019
		16. Organized 'Historical Heritage Walk' at Aundh Museum and Fort of Bhushangad, Dist- Satara, Organized by Dept. History, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	09/03/2019
		17. Member of NSS Support Services Committee, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	15/06/2018 to 30/04/2019
		18. Member of NAAC V-Criterion Committee, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	15/06/2018 to 30/04/2019
		19. Member of <i>Sanskrit Volume</i> , Art Division, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	15/06/2018 to 30/04/2019
2	Mrs. K.K. Kolap	1. Attended Vivekanand Mahotsav, Organized by Vivekanand College, Kolhapur	04/02/2019
		2. Participated in Sangli Zilha Yuva Mahotsav, at Atapadi, Dist- Sangli, Organized by Shivaji University, Kolhapur	28/10/2018
		3. Participated in NSS Village Camp, Sawarde, Organized by NSS Unite, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	29/02/2019
		4. Coordinator, <i>Certificate Course in Tourism</i> , Conducted by Dept. History, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	24/12/2018 to 24/01/2019

		5.	Organizer, <i>One Day Study Tour</i> at Aundh Museum, Through Certificate Course in Tourism, Organized by Dept. History, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	09/03/2019
3	Mr. R.S.Kumbhar	1.	Attended, VasantrAviskar Poster Presentation Competition, Organized by Padmabhushan Dr. VasantraoDadaPatilMahavidyalaya, Tasgaon	20/12/2018
		2.	Convener, Poster Presentation Competition, Organized by Dept. History, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	11/08/2018
		3.	Convener, Exhibition of Historical Documents, Coins, Ticket, Panting's, Poetry Arts, Wood Arts Etc. Organized by Dept. History, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	25/05/2019
		4.	Participated In ' <i>Historicalheritage Walk</i> ' At Aundh Museum And Fort Of Bhushangad, Dist- Satara, Organized By Dept. History, PdvpMahavidyalaya, Tasgaon	09/03/2019
		5.	Participated In One Day Workshop On Understanding Climate Change Organized By PdvpMahavidyalaya, Tasgaon	16/01/2019
		6.	Participated In One Day National Seminar On Recent Trends In Social Science, Organized By Smt. Akkatai Ramgonda Patil KanyaMahavidyalaya, Ichalkaranji	19/01/2019
		7.	Participated In One Day Workshop On Competitive Examination Guidance Workshop In Banking Sector, Organized By PdvpMahavidyalaya, Tasgaon	23/01/2019
		8.	Participated In International Conference On Skill Development In Higher Education Organized By Shree Maharani Tarabai Govt. College Of Education, Kolhapur	02/02/2019
		9.	Participated In One Day Workshop On Soft Skills And Personality Development Organized By PdvpMahavidyalaya, Tasgaon	06/02/2019

6. DEPARTMENTAL ACTIVITIES :-

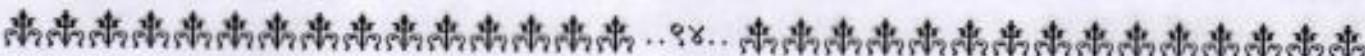
Sr.No.	Activity	Date	Resource persons
1.	Two Lectures, on Career Counseling in B. A. III	26/12/2018, 10/01/2019	Dr. Haji Nadaf Mr. R. S. Kumbhar
2.	Four Mentoring Meetings of B. A. III	05/07/2018, 01/10/2018, 10/12/2018, 02/02/2019	All Staff
3.	Established Job Hub for Career in History	04/10/2018	Dr. R. R. Kumbhar
4.	History Student Forum	05/09/2018	Dr. C.G. Patil Dr. R. R. Kumbhar
5.	Teachers Day	05/09/2018	Prof. G.K. Patil
6.	Poster Presentation Competition	11/08/2018	Prof. G. K.Patil Dr. R. R. Kumbhar

7.	Student Seminar, B.A.III	17/10/2018 to 20/10/2018	All Staff
8.	Certificate Course in Modi Script	24/09/2018 to 24/10/2018	Mr. MansingKumthekar Dr. R. R. Kumbhar
9.	Certificate Course in Tourism	24/01/2018 to 24/01/2019	Dr. B.T. Kanase Prof. K.S.Patil
10.	Celebrated Traditional Day	15/01/2019	All Staff
11.	Exhibition (on Historical Documents, Coins, Ticket, Panting's, Poetry Arts, Wood Arts Etc.)	26/01/2019	Dr. C.G. Patil Dr. R. R. Kumbhar
12.	Three Days Study Tour' at Goa	04/03/2019 to 06/03/2019	Dr. Haji Nadaf and All Staff
13.	Student Project	11/03/2019 to 15/03/2019	All Staff
14.	'Historical Heritage Walk' at Aundh Museum and Fort of Bhushangad, Dist- Satara	09/03/2019	Dr. Haji Nadaf and All Staff
15.	Digital Posters Present by B.A.III Student	16/02/2019	All Staff
16.	Guest Lecture, One Month	24/09/2018 to 24/10/2018	Mr. Mansing Kumthekar
17.	Guest Lecture	21/12/2018	Dr. B.T. Kanase
18.	Guest Lecture	28/12/2018	Dr. ArjunWagh
19.	Guest Lecture	11/01/2018	Prof. G. K. Patil
20.	Guest Lecture	04/01/2019	Prof. K. S. Patil
21.	Guest Lecture	18/01/2019	Prof. D. Y. Sakhare

3) STUDENTS ACIVEMENTS :-

Sr. No.	Student' Sactivity	Date	Details of activity
1.	B. Sc. III students Participated VasantAviskarPoster Presentation Competition, Organized by Padmabhushan Dr. Vasantraodada Patil Mahavidyalaya, Tasgaon	19/12/2018 to 20/12/2018	To encourage the students in research area 06 group participated in VasantAviskar
2.	Miss. ShubhangiSanap	August 2018	Sale Tax Officer
3.	Miss. Shubhangi Suresh Bhilwade	October 2018	PSI
4.	Miss. SnehalHaibhuti Mane	November 2018	ASO, Ministry of Maharashtra
5.	Miss. DhanashriBalasahebBhagat	November 2018	PSI

DEPARTMENT OF ECONOMICS (U.G. & P.G.)

Mr. K. S. Patil
M.A.D.H.E.
Associate Professor
HOD

Mr. J. A. Yadav
M.A., M.Phil
Associate Professor

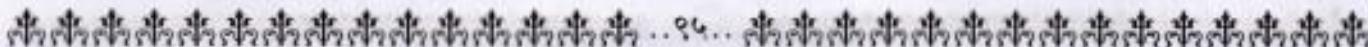
Mr. K. N. Patil
M.A., B.Ed
Assistant Professor

Mr. B. J. Kadam
M.A., M.Phil, Ph.D., PGDCG
Assistant Professor

ACHIEVEMENT OF FACULTY

Sr. No	Faculty Name	Achievements /Course/Seminar/ /Workshops/Projects Research / Executive Editor/Co-Editor/ Presentation/ Research Paper Published /Resource Persons / Other	Date
1	Mr. K. S. Patil	Faculty Incharge Chairman of Distance Education Chairman of Lead College Scheme Chairman of College Table Committee Member of Admission Committee (B.A.- II) Member of Admission Committee (M.A.) Member of Building Construction and Campus Development Committee Member of Aluminee Association Member of Gymkhana Committee Member of Purchase Committee Member of Grievance & Redressal Cell Co-Ordinator of PGDC in Human Right Course Attended one Day workshop on "Exam Methods and Changes" organized by P.D.V.P.College, Tasgaon Attended one day National Workshop on " Understanding Climate Change & Sustainable Development Goals for Safer Planet and a Sustainable Future" in P.D.V. P. College, Tasgaon Attended and Research Paper Presented " Rural Energy Planning "in One Day National Seminar on "Role of Cooperation in Agriculture and Rural Development " Attended one Day workshop on "Soft Skill & Personality Development " organized by P.D.V.P.College, Tasgaon	31th August 2018 16 th January 2019 14th and 15th February 2019 6th February 2019
2	Mr. J. A. Yadav	Co-ordinator of Diploma of Rural Development Member of Admission Committee (B.A.- I) Member of Banking Examination Committee Member of Student Welfare Committee Co- Author of Distance Education Kolhapur (B.A-I) Indian Economy)	

	Examiner of <i>Vasant Research Avishkar</i> Completion 2018-19	
	Attended One Day Workshop on " Choice Based Credit System(CBCS) in Shivaji University, Kolhapur	4th July 2018
	Attended One Day Teachers' Training Workshop on Revised Syllabus in the subject of Economics B.A.Part -I (Paper- I & II) in D.D. Shinde Sarkar College, Kolhapur	11th August 2018
	बळवंत कॉलेज विटा येथे "भारतातील अतिरिक्त लोकसंख्या समस्या"या विषयावर व्याख्यान सादर	18 August 2018
	Attended Two Days Workshop on Revised Syllabus of M.A. Economics Part-II Semester III & IV in Department of E Shivaji University , Kolhapur	20 th to 21 st August 2018
	Attended one day workshop on Exam Methods and Change in P.D. V. P. College, Tasgaon	31 st August 2018
	शिवाजी दुनियासिटी इकोनॉमिक्स असोसिएशन कोल्हापूर (सुप्रेक) २१ या वार्षिक अधियेत्तन श्रीमती मथुबाई गरवारे कन्या महाविद्यालय, सांगली या ठिकाणी सहभाग आणि पहिल्या सत्रासाठी वृत्तसंकलक म्हणून काम पाहिले	24 th & 25 th December 2018
	Attended one day National Workshop on " Understanding Climate Change & Sustainable Development Goals for Safer Planet and a Sustainable Future" in P.D.V. P. College, Tasgaon	16 th January 2019
	Attended & Research Paper Presented in One Day Multidisciplinary International Seminar on " Plight of Indian Farmer : Issues and Challenges in Kamala College , Kolhapur	16 th February 2019
	Research Paper : सांगली जिल्हातील शेतमजुराची सद्यस्थिती एक अभ्यास	
	Research Paper Published on सांगली जिल्हातील शेतमजुराची सद्यस्थिती एक अभ्यास in Aarhat Multidisciplinary International Education Research Journal (AMIERI) ISSN-2278-5655	February 2019
3 Mr. K.N. Patil	Co-ordinator M.B.A (YCMOU)	
	Member of Banking Examination Committee	
	Member of Commerce Association	
	Member of Placement Cell	
	Member of Admission Committee (B.A-II)	
	Member of Advertisement Committee (College Magazine)	
	Member of Examination Committee	
	Attended Two Days Workshop on Revised Syllabus of M.A. Economics Part-II Semester III & IV in Department of Economics , Shivaji University , Kolhapur	20 th to 21 st August 2018
	Attended one day workshop on Exam Methods and Change in P.D. V. P. College, Tasgaon	31 st August 2018
	Attended One Day Workshop on Process of Film Industry in P.D.V.P. College, Tasgaon	18 th September 2018
	Attended 29 th Annual Conference Shivaji University Economics Association, Kolhapur in Smt. Mathubai Garware Kanya Mahavidyalaya, Sangli	24 th to 25 th December 2018

	Attended one day National Workshop on "Understanding Climate Change & Sustainable Development Goals for Safer Planet and a Sustainable Future" in P.D.V. P. College, Tasgaon	16 th January 2019
	Attended One Day Workshop on Competitive Examination Guidance Workshop in Banking Sector in P.D. V. P. College, Tasgaon	23 rd January 2019
	Attended One Day Workshop on Soft Skill & Personality Development in P.D. V. P. College, Tasgaon	6 th February 2019
	Research Paper Published on "Evolution of People Participation in Rural Development" in International Journal of Research in Biosciences, Agriculture & Technology UGC Approved Refereed Journal (ISSN-2347-8268)	September 2018
	Research Paper Published on "People Participation in Rural Development" in Vidyawarta UGC Approved Refereed Journal (ISSN-2319 9318, Impact Factor 4.014)	September 2018
4 Dr. B. J. Kadam	State Level Best Teacher Awards by Mukta Foundation Kolhapur	
	Ongoing Minor Research Project on "तासगाव तालुकातील एकल सिवायाच्या आर्थिक आणि सामाजिक स्थितीचा एक विकित्सक अध्याय" by Shivaji University, Kolhapur	
	Examiner of <i>Vasant Research Avishkar</i> Completion 2018-19	
	Member of College Web Site Committee	
	Member of Student Welfare	
	Attended one day workshop on Exam Methods and Change in P.D. V. P. College, Tasgaon	31 st August 2018
	Attended One Day Workshop on Process of Film Industry in P.D.V.P. College, Tasgaon	18 th Sept. 2018
	Attended & Research Paper Presented on "ग्रामीण आरोग्य व्यवस्था : एक दृष्टिकोण" 29 th Annual Conference Shivaji University Economics Association , Kolhapur in Smt. Mathubai Garware Kanya Mahavidyalaya, Sangli.	24 th to 25 th December 2018
	Attended one day National Workshop on " Understanding Climate Change & Sustainable Development Goals for Safer Planet and a Sustainable Future" in P.D.V. P. College, Tasgaon	16 th January 2019
	Attended One Day Workshop on Competitive Examination Guidance Workshop in Banking Sector in P.D. V. P. College, Tasgaon	23 rd January 2019
	Attended and Research Paper Presented "ग्रामवाद्यात आणि शास्त्रीय ग्रामीण विकास" One Day National Seminar on "Role of Cooperation in Agriculture and Rural Development"	14 th and 15 th February 2019
	Research Paper published on 'ग्रामीण आरोग्य व्यवस्था : एक दृष्टिकोण' (ISBN No: 978-81-907287-8-2)	December 2018
	Research Paper published on "Village Panchayats And Inclusive Development in Panhala Taluka of Kolhapur District in Journal of Shivaji University (Humanities & Social Sciences) ISSN: 0368-4199	January 2019
	Research Paper Published on "Sustainable Development in India n Economy Perspective" in Journal of Economics and Sustainable Development (ISSN 2222-1700)	2018

2. DEPARTMENTAL ACTIVITIES

Sr.No	Date	Activity /Topic	Resource Person	Class
1.	31/07/2018	Population Day	Prin. Dr. R.R. Kumbhar	B.A.-IIIM.A.-II
2.	05/09/2018	Teacher Day	Prin. Dr. R.R. Kumbhar	B.A.-III
3.	05/09/2017	Wall Paper on Karl Marks	Prin. Dr. R.R. Kumbhar	B.A.-III, M.A.-I,M.A.-II
4.	19/12/2018	Vasant Research Avishakar Poster Presentation		
5.	23/01/2019	Departmental Publication Selected Collection Graphs in Economics	Shri .Nilesh Jadhav Prin. Dr. R.R. Kumbhar	B.A.-III, M.A.-I, M.A.-II
6.	23/01/2019	One Day Wrokshop on "Competitive Examination Guidance Workshop in Banking Sector"	Shri. Nilesh Jadhav Smt. Vidhy Kamble Shri. Vinayak Choudhari	
7.	22/09/2018	Industrial Visit to Warananagar		B.A.-III
8.	10/12/2018	Visit to Shivar Exhibition		B.A.-III
9.	05/02/2019to 07/02/20 19	Study Tour Western Coast of Maharashtra		B.A.-III

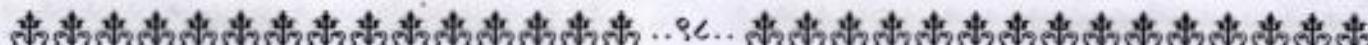
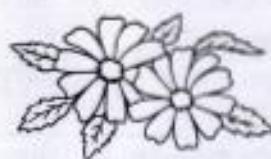
3 STUDENT ACHIEVEMENTS

1. Research Poster Presentation

Kumari. Supriya Zabare (B.A.-III)

Kumari Pooja Shinde (B.A.-III)

Mr. K. S. Patil

DEPARTMENT OF SOCIOLOGY

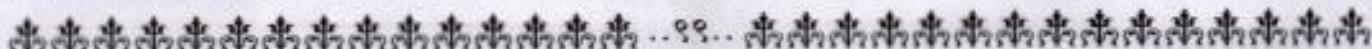
Mr. Vinodkumar Kumbhar
M.A.,SET/NET/JRF/M.Ed.NET
Assistant Professor & Head

Mr. Sainath Ghogare
M.A., NET
Assistant Professor

I. ACHIEVEMENT OF FACULTY

Sr. No	Faculty Name	Achievement /Course/Seminar/Conference/Workshop/Projects/ Paper Presentation /Paper Publish/Other	Date
1. Mr.Vinodkumar Dhondiram Kumbhar			
1.		Presented a paper entitled 'कवठे एकद गावातील दसरा : संस्कृती आणि परंपरा' in International Conference on "Society, Culture and Environment "JointlyOrganized by Dr.Bapuji Salunkhe College, Miraj and Marathi Anthropological Society ,Pune.	20 th Oct. 2018
2.		Presented a paper entitled 'सामाजिक प्रसारमाध्यमांचा समाजावरील परिणाम' in State level conference Jointly organized by Shivaji Vidyapith Samajshastra Parishad, Kolhapur and Mahavir Mahavidyalaya, Kolhapur.	11 Dec. 2018
3.		Published a paper entitled 'कवठे एकद गावातील दसरा : संस्कृती आणि परंपरा' in the Journal "International Research Fellows Association's RESEARCH JOURNEY "Multidisciplinary International E-Research Journal, ISSN No.2348-7143, Special Issue: 71, Oct. 2018.Impact Factor 6.261. P.P.89-90.	Oct. 2018. Impact Factor 6.261.
4.		Participated in Teacher Training workshop on Understanding Climate Change and Sustainable Development Goals for Safer Planet and A Sustainable Future held at P.D.V.P.College, Tasgaon.	16 th Jan. 2019.
5.		Delivered Guest Lecture on 'Theoretical Perspectives in Sociology'in SET/NET Guidance Workshop 2018-19, Organized by Devachand College, Arjunnagar.at Department of Sociology, D.B.S College, Miraj.	24 Oct.2018
6.		Delivered Guest Lecture on 'संट्रिय शेती, काळाची गरज' at Khanderajuri Village (Miraj) Organized by NSS Unit, D.B.S. College, Miraj.	09 th Jan.2019
7.		Member 'Marathi Samajshastra Parishad' Aurangabad	
8.		Selected as Joint Secretary on Shivaji Vidyapith Samajshastra . Parishad, Kolhapur	11 Dec. 2018
9.		Member of 'Shivaji Vidyapeeth Samajshastra Parishad,Kolhapur '	
10.		Member of SUTA	10 th Feb.2019.
11.		Member of NGO 'Shree Swami Vivekanand Bahuuddeshiya Seva Sanstha, Kavathe Ekand'.	

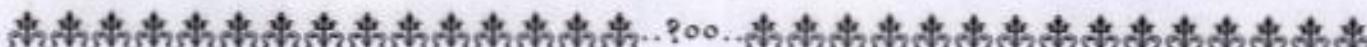

2. Mr.Sainath Ghogare

1.	Presented a paper entitled 'A Study Of Indian Society and Changes in Social Institution' in International Conference on "Society, Culture and Environment "Jointly Organized by Dr. Bapuji Salunkhe College, Miraj and Marathi Anthropological Society ,Pune.	20 th Oct. 2018
2.	Presented a paper entitled 'सामाजिक प्रसारयाच्याचा सामाजिक संस्थावरील प्रभाव' in State level conference Jointly organized by Shivaji Vidyapith Samajshastra Parishad, Kolhapur and Mahavir Mahavidyalaya, Kolhapur.	11 Dec. 2018
3.	Published a paper entitled "A Study Of Indian Society and Changes in Social Institution'in the Journal "International Research Fellows Association's RESEARCH JOURNEY "Multidisciplinary International E-Research Journal, ISSN No.2348-7143, Special Issue: 70, Oct. 2018. Impact Factor 6.261. P.P.80-82.	Oct. 2018 Impact Factor 6.261.
4.	Participated in Teacher Training workshop on Understanding Climate Change and Sustainable Development Goals for Safer Planet and A Sustainable Future held at P.D.V.P.College, Tasgaon.	16 th Jan. 2019.
5.	Presented a paper entitled 'जागतिकीकरणाचा सामाजिक संस्थावरील प्रभाव' in National Seminar organized by Tulajabhabavani Mahavidyalay, Tulajapur.	9 th Feb.2019.
6.	Participated in one day workshop on soft skill and personality development".	06 th Feb. 2019.
7.	Member 'Marathi Samajshastra Parishad' Aurangabad	
8.	Member SUTA	10 th Feb.2019.

2. DEPARTMENTAL ACTIVITIES:

Sr.No.	Activity/Topic	No.Participated Students	Date	Responsible Faculty/ Recourse Person
1.	Voters Registration Program		Above 1050 30Aug 2018	S.R.Ghogare
2.	HPCL Scholarship Programme	25	9July,2018	S.R.Ghogare
3.	Wall Paper Presentation	40	11 Sept.2018	S.R.Ghogare
4.	Teachers Day	40	05 Sep 2019	S.R.Ghogare
5.	Wall Paper Presentation	40	05 Sep 2017	S.R.Ghogare
6.	Rangoli Competition	20	24 Sept. 2018	S.R.Ghogare
7.	VASANTAVISHKAR Projects / Wallpaper Presentations	14	24 DEC 2018	V.D.Kumbhar S.R.Ghogare
8.	Organized Workshop on "SANKALP SE SIDDHI"	160	31 Dec 2018	V.D.Kumbhar S.R.Ghogare
9.	COC Course "Fundamentals in Anthropology"	30	1 to 31 Jan 2019	S.R.Ghogare
10.	Drawing Competition	08	14 Jan 2019	S.R.Ghogare
11.	National Voters Day Rally	Above 300	25 Jan 2019	V.D.Kumbhar
12.	EVM Machine Demo Presentation	Above 300	25 Jan 2019	V.D.Kumbhar
13.	Visit to Historical Exhibition	30	25 Jan 2019	S.R.Ghogare
14.	Special Voters Registration Programme	Above 300	2-3 March 2019	S.R.Ghogare
15.	Celebration of World Women day	40	8 March 2019	S.R.Ghogare
16.	World Literacy Day	40	11 March 2019	S.R.Ghogare
17.	Visit to Library	40	Oct.2019	V.D.Kumbhar S.R.Ghogare

DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE

Mr. V. J. Jadhav

M. A.

Associate professor & HOD

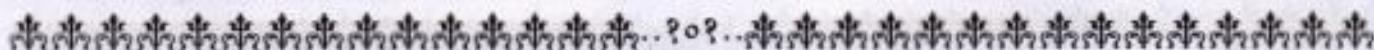
Mr. D. Y. Sakhare

M.A. SET

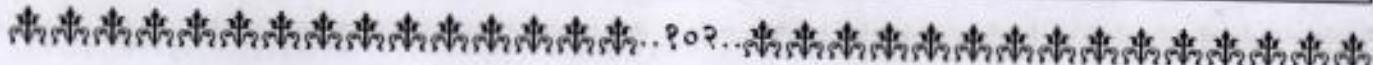
Assistant Professor

1) ACHIEVEMENTS OF FACULTY :

Sr. No	Faculty Name	Achievements /Course/Seminar/ /Workshops/Projects Research / Executive Editor/Co-Editor/ Presentation/ Research Paper Published /Resource Persons / Other	Date
01	Mr.V.J.Jadhav	<ul style="list-style-type: none"> 1. Admission Committee Chairman 2. Grievance & Redressal Cell member. 3. Discipline com. member. 4. Chairmen Internal College Squad for Shivaji University Exam. 5. Attended one day Workshop on 'Examinational and Incidental Changes' Organized by P.D.V.P. College, Tasgaon 6. Attended one day Teacher Training Workshop on Understanding Climate Change & Sustainable development Goals for safer Planet and a Sustainable Future. Organized by The Climate Reality Project India & P.D.V.P. College, Tasgaon. 	31/08/ 2018 06/02/2019
02	Mr.D.Y.Sakhare	<ul style="list-style-type: none"> 1. Shivaji University Kolhapur Lead College Committee Member. 2016-2018 2. N.S.S. Program Officer, P.D.V.P. College, Tasgaon. 2018-19 3. Coordinator Sansthamata Sushiladevi Salunkhe, Entrepreneurship and Soft Skill Development Centre. 2018-19 4. Attended one day Received Syllabus Political Science B.A.-I University Level Workshop Organized by K.B.P.College, Islampur. 10-08-2018 5. A Synopsis Submitted to B.A.M.University for the Degree of Ph.D.entitled “महाराष्ट्राच्या राजकीय व सामाजिक विकासाच्या धोरणात्मक प्रक्रियेतील मा. आर.आर.पाटील यांच्या भूमिकेचा अभ्यास” 2018-19 6. Shivaji University Kolhapur, Dep7artment Of Life long learning & Extension & Department and Department of History, P.D.V.P.College, Tasgaon Conducted Certificate Course in MODI LIPI Course Completed. 2018-19 7. Shikishanmaharashi Dr Bapuji Salunkhe College, Miraj and Marathi Anthropological society , Pune Jointly Organized one day International Conference on 'SOCIETY ,CULTURE AND ENVIRONMENT' . Paper Presented the paper entitled "Yashwantrao Chavan: Social and Education Work". 20 oct.2018, 	

	<p>8. Commonwealth Vocational University, Kingdom of Tonga , Indo Global Chamber of Commerce, Industries & Agriculture and Dept Of History, Devchand college, Arjunnagar,Kagal Kolhapur IInd International Multidisciplinary Conference Paper Presented entitled- 'Indian Constitution : B.R. Ambedkar'.</p> <p>9. Ministry Of Human Recourse Development of India, Pandit madan Mohan Malviya, National Mission For Teacher and Teaching (PMMMNMT) New Delhi & SYDEENHAM Faculty Development Centre, Kolhapur, Successfully Completed Induction Programme (Orientation Programme), Awarded Grade-'A'.</p> <p>10. Attended One Day Workshop on District 'Youa Mahite Dut' (युवा माहिती दृष्ट)</p> <p>11. Attended Training Programme on Employability Skill /Career Guidance for the NSS Programme Officers Organized by, Rajiv Gandhi National Institute of Youth Development (RGNIYD) Sripurumbudur ,Tamilnadu.</p> <p>12. Tuljabhavani College ,Tulgapur Organized one day Multidisciplinary ' Conference Paper Presented 'Globalization And Indian Politics'.</p> <p>13. Attended one day Workshop on Soft Skill & Personality development. Organized by P.D.V.P. College, Tasgaon. ,</p> <p>14. Attended one day Workshop on Film Production Process. Organized by P.D.V.P. College, Tasgaon</p> <p>15. Attended one day Teacher Training Workshop on Understanding Climate Change & Sustainable development Goals for safer Planet and a Sustainable Future. Organized by The Climate Reality Project India & P.D.V.P. College, Tasgaon,</p> <p>16. Shikshanmahareshi Dr Bapuji Salunkhe College, Miraj one day Multidicsiplinary National Seminar, Organized on 'Woman Empowerment : A perspective, Sponsored by Western Resional Center ICSSR Mumbai,Paper Presented The paper entitled- 'Woman Emporment at a Glance'</p> <p>17. Attended One Day National Seminar Organized by Depart of Social Sciences Arts and Commerce College, Nagthane, Sponsored by ICSSR ,New Delhi On 'Dimensions of the Rural Development in India after The Independence'</p> <p>18. Dr.Patangrao Kadam Arts and Commerce College,Pen Organized One Day National Seminor on Paper Presented & Published – 'Globalization and Indian Politics'.</p> <p>19. Participated One day National Seminar Organized by, Department of Political Science Karmaveer Bhaurao Patil college,Urun- Islampur, and Nehru study Center , shivaji university, Kolhapur on "Pandit Nehru :A Nation Builder".</p>	30/10/2018
	03/12/2018 to 28/12/2018	
	26/10/2018	
	23/01/2019 to 26/01/2019	
	09/02/2019	
	06/02/ 2019	
	18/09/ 2018	
	16/01/2019	
	18/02/2019	
	22/02/2019	
	12/03/ 2019	
	20/02/2019	

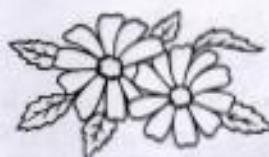
	20. Vivekanand College, Kolhapur and Indian Council of social Research WRC Mumbai Organized by National Seminar on wags Employment and social security in India. Paper Presented "Social security For Woman Workeres in agriculture sector. 21. Attended at 21 th Annual Session of Shivaji University Rajyashastra Parishad Organized by the New College, Kolhapur on "Indian Politics in 21 st Century. 22. Member of Shivaji University Kolhapur Political Science Association sector'	14 & 15 Dec. 2018 16 March 2019
--	---	------------------------------------

DEPARTMENTAL ACTIVITIES

Sr.No	Date	Activity /Topic	Resource Person	Class
1.	5 Sept.2018	Teachers Day	Prin.Dr.R.R.Kumbhar	B.A.-II,III
2.		Rangoli Competition		B.A.II,III
3.	24/12/2018	Vasantavishkar Project /Wallpaper Presentations.		B.A.III
4.	18/01/2019	Student Photography		B.A.III
5.	9/1/2019	Nagar Pareshad ,Tasgaon Visit.		B.A.I,II,III
6.	4/3/2019 to 6/3/2019	Educational Tour Goa		B.A.III

Student Achievement :-

- 1) Bhosale Bharat Subhas has been selected as Police sub-Inspector.
- 2) Jadhav kshitija Dattatray, Chavan Smita Devdas , Jadhav Snehal Suresh, Koli Sandip Shrimant (B.A.III) Participated in AVISHKAR 2018-19 Shivaji University Kolhapur.

DEPARTMENT OF GEOGRAPHY

Dr. B.T.Kanase
M.A., Ph.D
Head of Department

Dr. A.S.Wagh
M.A., B.Ed.,
M. Phil., Ph.D.
P. G. D. D. C.
Asst. Professor

Mr. S.S.Gavit
M.A.Bed.NET, SET,
PhD (Pursuing)
Asst. Professor

Mr. A.M.Mali
M.A., CSIR NET
Ph.D. (Ongoing)
Asst. Professor

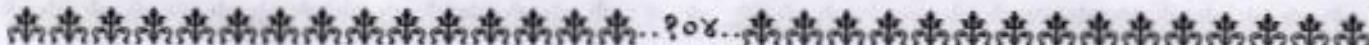
Mr. V.R.Patil
SET & NET
Ph.D (Pursuing)
Asst. Professor

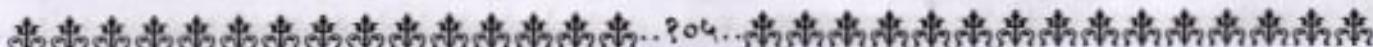
Ms.S.B.Lawate
M.A.,NET.,
Ph.D.(Reg.)
Asst. Professor

1) ACHIEVEMENTS OF FACULTY :

Sr. No	Faculty Name	Conference/Seminar/Workshops attended/ Research Paper Published /Invited Talk/BookPublished	Date
1	Dr. B.T.Kanase	<p>1. Publication of International Paper entitled Role of cooperative Dairy Farming in Rural Development of Sangli District at Pattaya, Thailand.</p> <p>2. Attended International Conference at Pattaya, Thailand.</p> <p>3. Honored by Lifetime Achievement Award in International Conference at Pattaya, Thailand.</p> <p>4. International Conference on 'Integrated Applied Sciences and Environment' Organized by Department of Zoology and Botany, P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgaon at Bahai academy Panchgani,</p> <p>5. Two day National level Seminar on 'Scientific and Technical terminology in Environmental Science, Zoology and Biology' Sponsored By MHRD, Delhi and Organized by Department of Geography, Zoology and Biology, P. D. V. P. Mahavidyalaya, Tasgaon</p> <p>6. Teachers Training Workshop on 'Climate Change and Sustainable Development Goals Organized by P.D.V.P.Mahavidyalaya, Tasgaon</p> <p>7. Participated in Workshop on 'Soft Skills and Personality Development',Organized by Department of English, P. D. V. P. Mahavidyalaya, Tasgaon</p> <p>8. Participated in Workshop on 'Examination Pattern and Related Changes', Jointly Organized by Shivaji University, Kolhapur and Department of Geography P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgaon Dist.-Sangli.</p> <p>9. Participated in Workshop on 'Revised Syllabus of B.A./B.Sc. Part I DSE -1 and DES-2', Jointly Organized by Shivaji University, Kolhapur and Department of Geography Y.C. Warana College, Warananagar</p> <p>10. Participated in Workshop on 'Competitive Examination Guidance workshop in Banking',Organized by Department of Economics, P. D. V. P. Mahavidyalaya, Tasgaon</p>	<p>25,26 May 2018</p> <p>25, 26 May 2018</p> <p>25, 26 May 2018</p> <p>08th and 09th Feb. 2019</p> <p>07,08/03/ 2019</p> <p>16/01/2019</p> <p>06/02/2019</p> <p>31/08/2018</p> <p>14/08/2018</p> <p>23/01/2019</p>

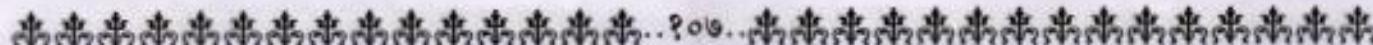

	2	Dr. A. S. Wagh	11. Participated in One Day National conference on Resent Trends And Philosophies in Tourism, Potential In Indian Continent.	19/01/2019
			12. President of Workshop on Competitive Examination Guidance workshop in Banking , Organized by Department of Economics, P. D. V. P. Mahavidyalaya, Tasgaon	23/01/2019
		Special Achievement		
		1. Honored by the auspicious hands of Hon. Vice Chancellor Dr. Devanand Shinde Shivaji University Kolhapur for MRP Sanctioned by Shivaji University Kolhapur, under Research Initiative Programme Dt.06/09/2018	06/09/2018	
		2. Appointed as a Central Nodal Officer of College of different courses conducted online by the Swayam Portal of UGC	14/08/2018	
		3. Successfully completed Refresher Course Environmental Studies and Sustainable Development at Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University Aurangabad with Grade A.	03/10/2018 to 24/10/2018	
		Seminar Attended (04)		
		1. One day International Seminar on 'Agricultural and Rural Development Spatial issues, Challenges and Approaches' Organized by Shri Shahaji Chharapati Mahavidyalaya, Dasara Chowk Kolhapur.	15 th Dec. 2018	
		2. One day Multidisciplinary International Seminar on 'Agriculture and Rural Development Planning for Drought prone areas' Organized by Department of Geography Mudhoji College Phaltan Dist.-Satara.	17 th Feb. 2019	
		3. One day State level Seminar on 'Prospectus of Agro tourism in Nashik District' Sponsored By BCUD, SPPU, Pune and Organized by Department of Geography, SVKT Arts, Science and Commerce College Deolali Camp Nashik .	11,12/01/2019	
		4. Two day National level Seminar on 'Scientific and Technical terminology in Environmental Science, Zoology and Biology' Sponsored By MHRD, Delhi and Organized by Department of Geography, Zoology and Biology. P. D. V. P. Mahavidyalaya, Tasgaon	07,08/03/2019	
		Workshop Attended (08)		
		1. Participated in National Workshop on ' Geo-informatics for Disaster Management ', Organized by Department of Geography, Shivaji University, Kolhapur	04/08/2018	
		2. Participated in Workshop on ' Revised Syllabus of B.A./B.Sc. Part I DSE -1 and DES-2 ', Jointly Organized by Shivaji University, Kolhapur and Department of Geography Y.C. Warana College, Warananagar	14/08/2018	
		3. Participated in Workshop on ' Examination Pattern and Related Changes ', Jointly Organized by Shivaji University, Kolhapur and Department of Geography P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgaon Dist.-Sangli .	31/08/2018	
		4. Participated in Workshop on ' Revised Syllabus of M.A./M.Sc.. Part I (Practical Part Sem I and II) ', Organized by Shivaji University, Kolhapur	26/09/2018	

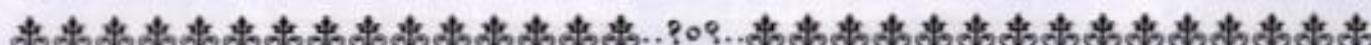
	5. Teachers Training Workshop on 'Climate Change and Sustainable Development Goals Organized by P.D.V.P.Mahavidyalaya, Tasgaon	16/01/2019
	6. Participated in Workshop on ' Soft Skills and Personality Development ', Organized by Department of English, P. D. V. P. Mahavidyalaya, Tasgaon	16/02/2019
	7. Participated in Workshop on ' Competitive Examination Guidance Workshop in Banking ',Organized by Department of Economics, P. D. V. P. Mahavidyalaya, Tasgaon	23/01/2019
	8. Participated in Workshop on ' Process of Film Making ', Organized by Department of Marathi, P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgaon	
Conference Attended (02)		
	1. International Conference on 'Role of Social Science, Science, in Achieving Sustainable Goals Management and Technology' Organized by Matruseva Sangh Institute of Social Work, Nagpur at Hotel Long Beach Garden, Pattaya, Thailand.	25 th & 26 th May 2018
	2. International Conference on 'Integrated Applied Sciences and Environment' Organized by Department of Zoology and Botany, P. D. V. P. Mahavidyalaya, Tasgaon,at Bahai academy Panchgani,	08 th and 09 th Feb. 2019
Research Papers Published and Presented (05)		
	Environmental Sustainability and its Important in 'IJRSSIS'	May-2018.
	Governments Steps For Poverty Alleviation in India in 'IJRSSIS'	May-2018.
	Environmental Agreement: Kyoto Protocol in Research Journey	Oct,2018
	Modern Techniques in Agriculture in Ayushi	Dec.2018
	Rural Development: Concept and Programme in Research Journey	Feb.2019
Awards/ Honors		
	Honored by the auspicious hands of Hon. Vice Chancellor Dr. Devanand Shinde Shivaji University Kolhapur for MRP Sanctioned by Shivaji University Kolhapur, under Research Initiative Programme Awarded by auspicious hands of Hon. Dr. N. N. Bandela Director, UGC-HRDC D R.BAMU Aurangabad for best Participant. 24/10/2018	06/09/2018
Lectures Delivered		
	Lecture Delivered on ' Answer Paper writing Skill ' for Std. X Students Organized by Challenge Academy, Koregaon Dt.017/11/2018	17/11/2018
	Lecture Delivered on ' Tourism: Nature, Scope and Present status of India ' Organized by Department of History for Skill Development Certificate Course	28/12/2018
	Lecture Delivered on ' Environmental Issues ' Organized by Department NSS for Special Camp at Gardi, Balwant College, Vita	04/02/2019
	Lecture Delivered on ' Village Survey and Rural Development ' Organized by Department NSS for Special Camp at Sawarde By P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgaon	01/02/2019
	Lecture Delivered on ' GIS and Remote Sensing Technology ' Organized by Department of Geography D. P. College, Koregaon	15/03/2019

	Editorial Work	
	Worked as Member of Editorial Board of Ayushi International Research Journal (online) , UGC Approved ISSN 2349-638X , Special Issue 39 Vol. 2 IF-4.57 .Dec.2018 of One day International Seminar on 'Agricultural and Rural Development: Spatial issues, Challenges and Approaches' Organized by Shri Shahaji Chharapati Mahavidyalaya, Dasara Chowk Kolhapur. http://www.aiirjournal.com/issue.php? Special Issue	15 th Dec. 2018.
	Worked as Member of Editorial Board of Ayushi International Research Journal (online) , UGC Approved ISSN 2349-638X , Special Issue 39 Vol. 2 IF-4.57 .Dec.2018 of One day International Seminar on 'Agricultural and Rural Development: Spatial issues, Challenges and Approaches' Organized by Shri Shahaji Chharapati Mahavidyalaya, Dasara Chowk Kolhapur.	15 th Dec. 2018
	Selected as a Member of Review Committee of Editorial Board of International Peer Reviewed Journal Economics , Tamilnadu (India)	11/03/2019
	Selected as a Member of Review Committee of Editorial Board of International Peer Reviewed Journal of Arts ,Science and Humanities , Tamilnadu(India)	11/03/2019
	University Work	
	Admission round (I), (II), (III) AND Special Round for M.A./M.Sc. Part I For the Year 2018-2019 Attended	27&30/2018, & 21/07/2018
	Worked as a Jr. Supervisor for Shivaji University Exam Oct./Nov.2018	12/11/2018 to 22/11/2018
	Worked as a Jr. Supervisor for Shivaji University Exam Oct./Nov.2018	27/11/2018 to 4/12/2018
	Worked as a Jr. Supervisor for Shivaji University Exam Oct./Nov.2018 (Democratic Election and Good Governance)	25/11/2018
	Worked as a Jr. Supervisor for Shivaji University Exam Oct./Nov.2018	12/11/2018 to 27/11/2018
	Worked as a External Senior Supervisor for Shivaji University B.Ed.Exam Oct./Nov.2018 at Sansthamata Susiladevi Salunkhe Mahila Shikhanashastra Mahavidyalaya, Tasgaon	15/11/2018 to 24/11/2018
	Worked as a External Examiner for Shivaji University Geography Practical Examination Mar./ Apr. 2019 at R.R.Patil Mahavidyalaya, Savluj Tal.-Tasgaon Dist.-Sangli	10/03/2019 to 12/03/2019
	Worked as a External Examiner for Shivaji University Geography Practical Examination Mar./ Apr.2019 at L.B.S. College ,Satara Dist.-Satara	12/3/2019 to 14/3/2019
	Worked as a External Examiner for Shivaji University Geography Practical Examination Mar./ Apr. 2019 at D.P.Bhosale College, Koregaon Tal.- Koregaon Dist.-Satara Dt.14/03/2019 to 16/03/2019	14/03/2019 to 16/03/2019
	Other Work	
	Donated blood in the ' Blood Donation Camp ' Organized by NSS Department of P.D.V.P Mahavidyalaya, Tasgaon	12 th Sept. 2017
	Organization of One Day workshop on Examination Pattern and Related Changes Jointly Organized by Shivaji University, Kolhapur and Department of Geography P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgaon Dist.-Sangli.	31/08/2018

	Worked as a Judge for Wall Paper and Poster Presentation Programme Organized by Department of History	11/09/2018
	Worked as a Chairman of Publicity Department of Felicitation of Meritorious Student 2017-2018	
	Worked as a Chairman of Inaugural and Prize Distribution Committee for Shivaji University Inter Zonal Fencing Tournaments (M/F) on the Occasion of Birth Centenary Year of Dr. Bapuji Salunkhe, Organized by P. D. V. P. Mahavidyalaya, Tasgaon	10 and 11 th Dec. 2018
	Worked as a Chairman of Sport Ground Committee for State Level Kabbadi Tournament (M) on the occasion of Birth Centenary Year of Dr. Bapuji Salunkhe ,Organized by P. D. V. P. Mahavidyalaya, Tasgaon Dt.14 and 15 th Dec. 2018Dt.10 and 11 th Dec. 2018	10 and 11 th Dec. 2018
	Worked as a Examiner for Criteria II , Vasant Avishkar 2018-2019 Organized by P. D. V. P. Mahavidyalaya, Tasgaon	19 th Dec. 2018
	Worked as a Chairman of Purchase Committee for Shivaji University, Avishkar 2018-2019,Sangli District, Organized by P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgaon	24 th Dec. 2018
	Worked as a Chairman of Poster arrangement Committee for Category VI (Medicine and Pharmacy) for Shivaji University , Avishkar 2018-2019, Sangli District, Organized by P. D. V. P. Mahavidyalaya, Tasgaon	24 th Dec. 2018
	Working as a Coordinator of One Month Skill Development Certificate Course in Poultry Farming : Management and Marketing conducted by Department of Geography	
	Participated in Programme by Nehru Yuva Kendra Sangli,Disha Project-Sangli Police, Khaki Press and Media Pvt. Ltd., Sankalp-se-Siddhi Organized by Department of Sociology	31 st Dec. 2018
	Participated in Inaugural Function of Sansthambata Sushiladevi Salunkhe Entrepreneurship and Skill Development Centre.	02 nd Jan. 2019
	Conducted Village Survey B. A. Part III at Chikhalgothan	16 th Jan. 2019
	Visited Poultry Farm Under Skill Development Programme Borgaon and Chikhalgothan	16 th Jan. 2019
	Worked as a Member of Scrutiny and Abstract Committee for International Conference at Bahai Bhavan Panchgani	07and 08 th Feb. 2019
	Visited to Tasgaon Nagar Parishad on the occasion of 'Lokshahi Pandharwada'	07/02/2019
	Presented and Participated Research Papers	
	Presented research paper entitled, 'Religious tourist center oriented rural settlement pattern' in one day nation seminar on Agricultural and rural development : Special Issues, challenges and approaches, Organized by Shri Shahaji Chhatrapati Mahavidyalaya, Kolhapur	15 th Dec. 2018
	Participated One day State level Seminar on 'Prospectus of Agro tourism in Nashik District ' Sponsored By BCUD ,SPPU, Pune and Organized by Department of Geography ,SVKT Arts ,Science and Commerce College Deolali Camp Nashik	11,12/01 2019
	Participated Two days National Seminar on 'Commission for Scientific and Technical Terminology ' Organized by PDVP College Tasgaon. Dist Sangli	07,08/03 2019

Mr. S. S. Gavit	Published research Paper	
	Presented and Published Research Paper entitled 'A Geographical Study of Gaumukh Religious Tourist Centre in Navapur(MH) & Songardh (GJ)' in International research journal 'Research Journey' A Multi-Disciplinary Peer Reviewed UGC Approved Research E-Journal, Special Issue 70, Oct-2018. ISSN: 2348-7143, Impact Factor-6.2, www.researchjourney.net	18/10/2018
	Presented and Published Research Paper entitled 'A Quantitative Analysis of rural Settlement in Una Taluka of Junagardh District (GJ): A Remote Sensing and GIS Approach' in International research journal 'AIIRJ' A Multi-Disciplinary Peer Reviewed UGC Approved Research E-Journal, Special Issue 44, Oct-2018. ISSN: 2349-638X, Impact Factor-5.7,	08/02/2019
	Presented and Published Research Paper entitled 'Modern Techniques in Agriculture' in International research journal 'Ayushi' A Multi-Disciplinary Peer Reviewed UGC Approved Research E-Journal, Special Issue 70, Oct-2018. ISSN: 2348-7143, Pg. 228-232, Impact Factor-6.2, www.researchjourney.net	
	Workshop	
	Participated in Workshop on 'Examination Pattern and Related Changes', Jointly Organized by Shivaji University, Kolhapur and Department of Geography P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgaon Dist.-Sangli .Dt.31/08/2018	
	Participated in Workshop on 'Revised Syllabus of M.A./M.Sc.. Part I (Practical Part Sem I and II)',Organized by Shivaji University, Kolhapur Dt.26/09/2018	
	Teachers Training Workshop on 'Climate Change and Sustainable Development Goals Organized by P.D.V.P.Mahavidyalaya,Tasgaon Dt.16/01/2019	
	Participated in Workshop on 'Soft Skills and Personality Development', Organized by Department of English, P. D. V. P. Mahavidyalaya, Tasgaon Dt.16/02/2019	
	Participated in Workshop on 'Competitive Examination Guidance workshop in Banking' ,Organized by Department of Economics, P. D. V. P. Mahavidyalaya, Tasgaon Dt.23/01/2019	
	Participated in Workshop on 'Process of Film Making', Organized by Department of Marathi, P. D. V. P. Mahavidyalaya, Tasgaon.	
Mr. Mali Amit M	Other	
	Completed Induction Programme (Orientation) at Rajaram College, Kolhapur Sponsored by PMMMNMTT, MHRD, Govt. of India.	3/12/2018 to 28/12/2018
Mr. Mali Amit M	Research Paper Published	
	Published Research Paper entitled 'A Geographical Study of Rurality in Sangli District Using Selected Demographic Parameters' in International research journal 'IJRAR' A Peer Reviewed UGC Approved Research E-Journal, Vol. 06 Issue 1 March 2019 , ISSN: 2348-1269, Impact Factor-5.75 (Google Scholar), www.ijrar.org	1 March 2019

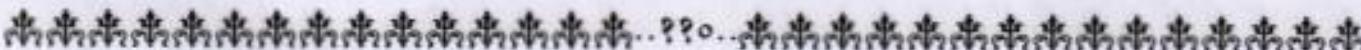
	Published Research Paper entitled 'A Study of Indian Society and changes in Indian Institution' in International research journal 'Research Journey' A Multi-Disciplinary Peer Reviewed UGC Approved Research E-Journal, Special Issue 70, Oct-2018. ISSN: 2348-7143, Impact Factor-6.2,	18 October 2018
Other Remarkable Achievements		
Completed Two months course on RS & GNSS in "Urban and Regional Studies" at IIRS/ ISRO Dehradun,(Uttarakhand)		
Work as Course Coordinator on Outreach Programme of IIRS/ ISRO Dehradun		
Coordinated the online training course on Basic of RS, GIS & GNSS conducted by IIRS.		
Mr. Patil Vishal R.	Research Paper Published	
	Paper Published on "Sustainable Development In Agriculture of Sangli District" in 'IJRSSIS'.	May-2017.
	Paper Published on "Tackling Methods To Minimize Intensity Of Drought in Drought Prone Region of Sangli district" in Ayushi	Sept.2017
	Paper Presented on "Scope and Opportunities of Agro-Tourism In Majale Village", National Conference held at Jaysingpur College, Jaysingpur.	18 Jan. 2018
	Other Remarkable Achievements	
	Participated In International Conference Held in Pattaya Thailand.	May 2018
	Completed Three months course on online training course on Basic of RS, GIS & GNSS conducted by IIRS.	04 Sept. To 26 Nov. 2018

Departmental Activities

Sr.No	Date	Activity /Topic	Resource Person	Class
1.	11/07/18	Population Day	Prof. J. A. Yadav	UG & PG
2.	05/09/18	Teachers' Day	Mr. G. K. Patil	P.G
3.	14/01/2018	Geography Day	Dr. P. T. Patil	UG & PG
	28/08/2018	Monsoon Trip	All Faculty	UG
4.	02/02/2019	Village Survey- chikalgothan	All Faculty	U.G.
5.	29/01/19 to 06/02/19	Educational Tour (South India)	All Faculty	UG & PG
6.	02/02/2019	Industrial Visit - Poultry Farms	All Faculty	UG & PG
	10/12/2018	Agro Exhibition Visit- Shivar Tasgaon	All Faculty	UG & PG
7.	14/01/19	Documentary Film on Climate Change	Mr.V.R.Patil, Mali A.M	UG & PG

Students' Achievements:

- Miss. Depali Jagtap: (M.A/ M.Sc. Part II) got university Merit Scholarship.
- Mr. Vikaram Patil has been selected at Indian army

DEPARTMENT OF COMMERCE

Prof.M.D.Patil
Head of Department
M.Com.

Prof.A.G. Sonawale
Assit. Professor
M.Com. NET. B.Ed.
G.D.C & A

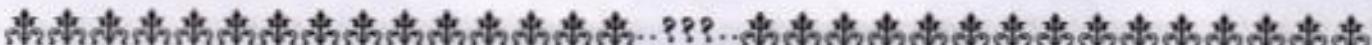
Miss.S.M.Raut
Assit. Professor
M.Com.

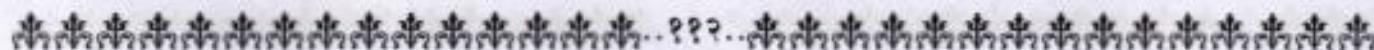
Mr.G.R.Patil
Assit. Professor
M.Com, SET

1) Faculty Achievement :-

Sr. No	Faculty Name	Conference/Seminar/Workshop/Resource Person/Chair Person / Lecture Delivered	Date
1.	Prof. M. D .Patil	1. Participated in Teachers Training Workshop on Understanding Climate change & Sustainable Development Goals for Safer Planet and A Sustainable Future Organized By PDVP, Mahavidyalaya, Tasgaon.	16 th January 2019.
		2. Worked as Coordinator of one day workshop on 'Entrepreneurship Development' organized by Department of Commerce & Lead College Scheme.	17 th January 2019
		3. Participated in 'Vasantavishakar' organized by Lead College Scheme.	19 th & 20 th December 2018
		4. Participated in One day workshop on Revised Syllabus of B.Com.I Organized by Arts, Commerce&Science College, Palus.	25 th August 2018.
2.	Prof. A. G. Sonawale	1. Participated in One day workshop on Revised Syllabus of B. Com. I Organized by SP Mahavidyalaya, Satara.	14 th August 2018
		2. Participated in one-day workshop on Choice Based Credit System (CBCS) by Shivaji University, Kolhapur.	5 th July 2018.
		3. Participated in one-day training programme on Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj Tution Fee Scholarship Scheme organized by Chhatrapati Shivaji College, Satara.	1 st September 2018.
		4. Participated in Teachers Training Workshop on Understanding Climate change & Sustainable Development Goals for Safer Planet and A Sustainable Future Organized By PDVP, Mahavidyalaya, Tasgaon.	16 th Jan. 2019.
		5. Presented & Published research paper in Two days National Seminar on "Wages, Employment and Social Security in India" organized by Vivekanand College, Kolhapur.	14 th & 15 th December 2018
		6. Presented & Published research paper in two days National Conference on "Self-Employment a Tool of Economic Dept." Organized by Arts Science & Commerce College, Indapur . Research Journey International Research Journal ISSN 2348-7143 Impact Factor 6.261.	1 st & 2 nd February 2019

	<p>7. Presented & Published research paper in One day National Seminar on "Dimensions of the Rural Development in India After the Independence" organized by Arts and Commerce College,Nagthane. Aarhat Multidisciplinary International Education Research Journal Research Journal ISSN 2278-5655. Impact Factor 6.236.</p> <p>8. Presented & Published research paper in one days National Seminar on "Development of Quality Culture in HEIs" Organized by Vivekanand College, Kolhapur</p> <p>9. UGC Approved Journal 'Research Journey' Multidisciplinary International E-research Journal ISSN - 2348-7143 Impact Factor - 6.261</p> <p>10. Worked as member of organizing committee in one day workshop on 'Entrepreneurship Development' organized by Department of Commerce & Lead College Scheme.</p> <p>11. Participated in 'Vasantavishakar' organized by Lead College Scheme.</p> <p>12. Participated in one day training program on "Water Management" organized by NSS & Pani Foundation.</p>	22 nd February 2019. 15 th March 2019 19 th & 20 th December 2018 24 th January 2019.	
3.	Miss. S.M. Raut	<p>1. Participated in Teachers Training Workshop on Understanding Climate change & Sustainable Development Goals for Safer Planet and A Sustainable Future Organized By PDVP, Mahavidyalaya,Tasgaon.</p> <p>2. Presented & Published research paper in Two days National Seminar on "Wages, Employment and Social Security in India" organized by Vivekanand College, Kolhapur.</p> <p>3. Presented & Published research paper in Two days National Seminar on "Wages, Employment and Social Security in India" organized by Shikshan Maharshi Bapuji Salunkhe Mahavidyalaya, Karad.</p> <p>4. Worked as member of organizing committee in one day workshop on 'Entrepreneurship Development' organized by Department of Commerce & Lead College Scheme.</p> <p>5. Participated in 'Vasantavishakar' organized by Lead College Scheme.</p>	16 th Jan. 2019. 14 th & 15 th December 2018. 14 th & 15 th February 2019. 17 th January 2019 19 th & 20 th December 2018.
4.	Mr. G. R. Patil	<p>1. Participated in Teachers Training Workshop on Understanding Climate change & Sustainable Development Goals for Safer Planet and A Sustainable Future Organized By PDVP, Mahavidyalaya, Tasgaon.</p> <p>2. Attended Two days National Seminar on "Wages, Employment and Social Security in India" organized by Vivekanand College, Kolhapur</p> <p>3. Worked as member of organizing committee in one day workshop on 'Entrepreneurship Development' organized by Department of Commerce & Lead College Scheme</p> <p>4. Participated in 'Vasantavishakar' organized by Lead College Scheme.</p> <p>5. Participated in One day workshop on Revised Syllabus of B.Com.I Organized by Arts, Commerce and Science College, Palus.</p>	16 th Jan. 2019. 14 th & 15 th December 2018. 17 th January 2019 19 th & 20 th December 2018. 25 th August 2018.

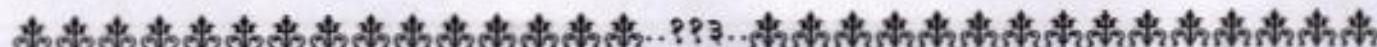
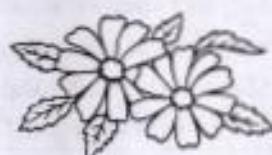

2) Department Activities :-

Sr.No.	Activity	Date	Resource Person	No. of Student Participated
1.	Commerce Association Inaugural Function	07.08.2018	Shri Mangesh Kore	117
2.	Teachers Day	05.09.2018	Prof. M.D. Patil	107
3.	Management & Entrepreneurial Skill	10.09.2018	Prof. Abhijit Pradhan	
4.	Visit to Agricultural Exhibition	10.012.2018	Tasgaon	97
5.	Vasant Avishkar	20.12.2018	PDVP, Tasgaon	06
6.	National Consumer Day	24.12.2018	Mr. Dipak Vajale (Tahasildar Tasgaon)	120
7.	Job Opportunities in Commerce Sector	02.01.2018	Dr. Avinash Sirsat	97
8.	Entrepreneurship Development	17.01.2019	Dr. Uday Lokhande	151
9.	Commerce Sector and Employment Opportunities	22.01.2019	Prof. K.S.Patil & Prof. A.S. Pardeshi	109
10.	Research Methodology in Commerce	04.02.2019	Dr. L.N. Kadam	53
11.	Career Opportunities	08.02.2019	Shri Pankaj Mandhane (CA)	94
12.	Study Tour	21 January to 23 rd January 2019	Kokan Darshan	17
13.	Pravasi Din	12.02.2019	Miss. Amruta Tamhankar	60

3) Students' Achievements:

1. **Aishwarya mane & Sonali babar(B.Com-II)** : Participated in AVISHKAR 2018- 19 in Shivaji University Kolhapur .
2. **Mane Swapnali** : NCC 'C' certificate Pass.

DEPARTMENT OF CHEMISTRY

Prof. (Dr.) V. D. Suryawanshi
Professor and Head

Dr. A. S. Kumbhar
M.Sc. Ph.D. NET, SET

Dr. S. D. Jadhav
M.Sc. Ph.D. SET

Dr. A. N. Ambhore
M.Sc. B.Ed. Ph.D. NET

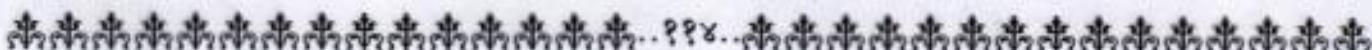
Miss. M. U. Patil
M.Sc. NET- JRF, GATE
NET-LS, GATE,

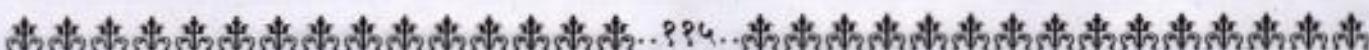
Mr. S. K. Shinde
M. Sc. NET-JRF (CSIR),
Ph. D. (Thesis Submitted)

Achievements of faculty:

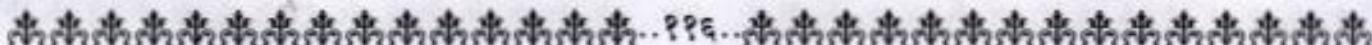
Sr. No.	Faculty Name	Achievements/Seminar/Conference etc.	Date
1	Prof (Dr.) V. D. Suryawanshi	1. Selected as Professor in Chemistry,Shivaji University,Kolhapur.	03/07/2018
		2. Co-cordinator, PG Department of Chemistry	
		3. Chairperson- One day Workshop on revised syllabus M.Sc. I, SUK, organized by PG Department, Willingdon College, Sangli	20/08/2018
		4. Chairperson- One day Workshop on Asura Pharma Training Workshop	30/01/2019
		5. Co-ordinator- International Conference at Baha'I Academy, Panchagani Organized by Shivaji University Kolhapur & PDVP College, Tasgaon..	8th& 9th Feb. 2019
		6. Co-ordinator-Alumni Meet,P.G.Department of Chemistry.	10/11/2019
		7. Participated in two days National Conference Organized by MHRD & PDVP College, Tasgaon.	7th & 8th March 2019
		8. University Subject Expert on selection committee of Asst. Professor (a) Shree Swami Vivekananda Shikshan Santha, Kolhapur (b) Mahila Mahavidhyaya, K. Mahankal.	20/06/2019 10/06/2019
		9. Chairman: B. Sc III Paper Setter, Theory SUK.	20th June 2018
		10. Chairperson,One Day Seminar on Spoken English & Soft Skill.(TOEFL and GRE)	2nd March 2019

2	Dr A. S. Kumbhar	1. One day Workshop on revised syllabus M.Sc. I, SUK, organized by PG Department, Willingdon College, Sangli.	20/08/2018
		2. Teacher Training Workshop on climate Change	16/01/2019
		3. One day Workshop on understanding Choice Based Credit System, organized by IQAC, Vivekanand College, Kolhapur.	12/08/2018
		4. One day Workshop on AISHE/MIS 2018-19, organized by Willingdon College, Sangli.	24/06/2018
		5. One day Workshop on revised syllabus B.Sc. I, SUK, organized by Rajeshri Chatrapati Shahu College Kolhapur.	03/01/2019
		6. Treasurer-International Conference at Baha'I Academy, Panchagani. Organized by Shivaji University Kolhapur & PDVP College, Tasgaon.	11/08/2018
		7. Two days national Conference Organized by MHRD & PDVP College, Tasgaon.	8th & 9th Feb. 2019
		8. Member BOS of Syllabus Sub-committee of Shivaji University, Kolhapur and SGM College Karad.	7th& 8th March 2019
		9. Nodal Officer: MIS, Gov. of Maharashtra and AISHE, MHRD, Gov. of India.	
		10. Coordinator: RUSA	
		11. Published article appreciated by Elsevier, as most downloaded article in 2019	
		12. Author: Text books for B. Sc. I (sem I and II).	
3.	Dr. S. D. Jadhav	1. Teacher Training Workshop on Climate Change organized by PDVP College, Tasgaon.	16th Jan. 2019
		2. Dealing with Sexual Harassment at Workplace Short term two credits course at Shivaji University, Kolhapur	23-25th, 30th, 31st Oct. 2018
		3. Examiner-Avishkar Poster Presentation Competition organized by Shivaji University Kolhapur	19th Dec. 2018
		4. International Conference on IAEAS at Baha'I Academy, Panchagani organized by Shivaji University, Kolhapur & PDVP College, Tasgaon.	8th& 9th Feb. 2019
		5. Paper presented in two days International Conference on Advances in Pure and Applied Chemistry at Balawant College, Vita.	5th& 6th Jan 2019
		6. Organized Workshop under ICC committee	28th Jan. 2019
		7. Two Days National Seminar on e-content development for blended learning	4 & 5 March 2019
		8. One Minor Research Project under Research Initiation Scheme (SUK) (Co-PI)	
		9. Worked as Chairman, ICC Committee	
		10. Worked as Member, Admission Committee	

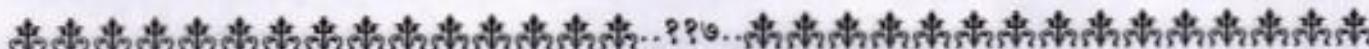
4)	Dr. A. N. Ambhore	1. Avishkar Orientation Programme organized by Shivaji University Kolhapur & Yeshwantrao Chavan College, Islampur	2nd Nov. 2018
		2. Co-ordinator, "Vasant Avishkar" research computation organized by PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon.	19th& 20th Dec. 2018
		3. Two days state level seminar organized by Amruteshwar Arts, Commerce and Science College, Vinzar.	22nd & 23rd Dec. 2018
		4. Two days state level seminar organized by Amruteshwar Arts, Commerce and Science College, Vinzar.(Resource Person)	22nd& 23rd Dec. 2018
		5. Co-ordinator, District Level "Avishkar-2018" research computation Organized Shivaji University, Kolhapur & PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	24th Dec. 2018
		6. One day Workshop on AISHE/MIS 2018-19, Organized by Willingdon College, Sangli.	3rd Jan 2019
		7. Teacher Training Workshop on climate Change organized by Willingdon College, Sangli.	14th Jan. 2019
		8. Teacher Training Workshop on climate Change organized by PDVP College, Tasgaon.	16th Jan.2019
		9. One days National Conferenceorganized by Willingdon College, sangli	13th Feb.2019
		10. Convener- International Conference on at Baha'I Academy, Panchagani organized by Shivaji University Kolhapur & PDVP College, Tasgaon.	8th& 9th Feb. 2019
		11. Two days national Conference Organized by MHRD & PDVP College, Tasgaon.	7th& 9th March 2019
5)	Ms. M. U. Patil	1. Teacher Training Workshop on climate Change organized by PDVP College, Tasgaon.	16th Jan. 2019
		2. Dealing with sexual harassment at workplace Short term two credits coerce at PG level.	23rd-25th 30th & 31st Oct. 2018
		3. Certificate course in MODI SCRIPT	9th Jan. 2019
		4. One day workshop attended on revised syllabus of M. Sc.I in Physical Chemistry.	13th Aug. 2018
		5. Examinor-Avishkar Orientation Programme organized by Shivaji University Kolhapur.	19th Dec. 2018
		6. Ancer- International Conference on at Baha'I Academy, Panchagani organized by Shivaji University Kolhapur & PDVP College, Tasgaon.	8th& 9th Feb. 2019
		7. Paper presented in two days International Conference on Advances in pure and applied Chemistry at Balawant College, Vita.	5th& 6th Jan. 2019
		8. Organized workshop under ICC committee	28th Jan. 2019
		9. One Minor Research Project under Research Initiation Scheme (SUK)	
		10. Guest leacture on Phase equilibria at Babasaheb Chitale Mahavidyalaya, Bhilawadi	22th Feb 2019
		11. Organized One day seminar on TOFLE and GRE	2nd Mar. 2019
		12. Worked as Member, NCC Committee	
		13. Worked as Member, Excursion/ Tour	
		14. Worked as Rector- Ladies Hostel	

6) Mr. S.K.Shinde	1. Participated in One day Workshop on revised syllabus of M.Sc.I, SUK, organized by PGDepartment, Willingdon College, Sangli.	20th Aug. 2018
	2. Presented Mid-Term progress Report of DST-FIST Meet 2018 at Alleppey, Kerala.	27th Oct.2018
	3. Participated in Teacher Training Workshop on climate Change.	16th Jan.2019
	4. Member: M. Sc. Chemistry Admission Round-I, II & III (Spot)	27th 28th & 30th Jun.2018,
	5. Co-Ordinator: Tree Plantation Program	10th Jul. 2018
	6. Co-Ordinator: Alumni Meet.P.G Department of Chemistry.	10th Nov. 2018
	7. Co-Ordinator: Industrial Excursion Tour of M. Sc. II at Hyderabad.	4th Jan. 2019
	8. Co-Ordinator: One day Workshop on Opportunities in pharma industries through training program by Asura Pharma.	30th Jan. 2018
	9. Co-Ordinator: One Day Seminar on foreign language TOEFL and GRE examinations.	2nd Mar. 2019
	10. Guest Lecture: R. R. Patil College, Savlaj on topic NMR Spectroscopy (B. Sc. III.)	14th Oct. 2018
	11. Guest Lecture: Jaysingpur College, Jaysingpur on topic Organometallic compounds and Retrosynthesis (M. Sc. I)	7th & 8th Mar. 2019
	12. Guest Lecture: KRP College, Islampur on topic NMR Spectroscopy and Mass Spectrometry (M. Sc. I)	18th Mar. 2019
	13. Chief Guest: National Science Day at R.R.Patil College, Savlaj, Sangli.	28th Feb. 2019
	14. Member of Local Organizing Committee: Paper presented in International Conference IAEA-2019 on at Baha'i Academy, Panchagani organized by Shivaji University Kolhapur & PDVP College, Tasgaon, Dist. Sangli.	8th& 9th Feb. 2019
	15. Paper presented in two days International Conference on Advances in Pure and Applied Chemistry (APAC-2019) at Balawant College, Vita, Sangli.	5th& 6th Jan. 2019
	16. Paper presented in three days International Conference on Chemistry, Environment and Energy (ICCEE-2019) at YC Institute of Science, Satara.	16th, 17th & 18th Feb. 2019
	17. Research Paper Published: International: 04	2018-2019

DEPARTMENTAL ACTIVITIES

Sr.No	Date	Activity /Topic	Resource Person	Class
1.	10th July 2018	Plantation	Principal, Dr. R. R. Kumbhar	PG student
2.	25th August 2018	Well- Come Function	Dr. G. N. Mulik & Principal, Dr. R. R. Kumbhar	PG student
3.	05th Sept 2018	Teachers Day	Principal, Dr. R. R. Kumbhar	UG & PG student
4.	10th Nov 2018	Alumni Meet	Principal, Dr. Ramesh. R.Kumbhar Principal, Dr. R. R. Kumbhar	PG student
5.	12th Dec 2018	Fire Extinguisher Demo Presentaion	Sadguru Agency, Sangli	UG & PG Students, Teaching & Non teaching Faculty
6.	19 & 20 Dec 2018	Vasant Avishkar	Guided by Faculty to all students for Research Project	UG & PG Students

7.	24th Dec 2018	District Level Avishkar	Guided by Faculty to all students for Research Project	UG & PG Students
8.	30th Jan 2019	Industrial Training Workshp	Asura pharma Training Workshop	UG & PG Students
9.	9th Jan 2019 2nd Feb 2019 14 Feb 2019	Industrial Study Tour	Hydrabad, kokan and Mahabaleshwar	UG & PG Students
10.	8th& 9th Feb 2019	International Conference	Organized by Dept of Chemistry at Pachgani	All Faculty
11.	2nd March 2019	One day Training Program on TOEFL & GRE Exam	Nishit Vishwakarma	UG & PG Students

Departmental Activities:

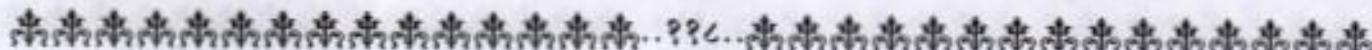
Achievements in academic year 2018-19

Staff -

- 1) Name : Mr. AshutoshArjunJagdale
Qualified SET Exam,
Savitribai Phule, Pune University.
Date- 18thJan. 2018

Students-

- 1) Name : Miss Sana Jamadar
(M.Sc.-2018) 9th rank in Shivaji University, Kolapur.
- 2) Name : Sagar Patil & Adarsh Dagade
Participated in District level Avishkar 2018.
Title of Project- Synthesis of Cleaners from Natural Recourse.
Name of Guide- Dr. Ajay N. Ambhore
- 3) Name : Akshata Nikam
Third Price in District level Avishkar 2018.
Title of Project- Synthesis of biodiesel using natural waste.
Name of Guide- Ms. M. U. Patil
- 4) Name : Ms. Pooja Chougule
Participated in District level Avishkar 2018.
Title of Project- Synthesis of Nanoparticals.
Name of Guide- Ms. M. U. Patil

DEPARTMENT OF PHYSICS

Dr. S. R. Jadhav
M. Sc., Ph. D
Asso. Prof., HOD

B. S. Harale
M. Sc., M. Phil.
Asso. Prof.

Dr. J. S. Ghodake
M. Sc., Ph. D.
Asst. Prof.

S. S. Shinde
M. Sc.
Asst. Prof.

G. S. Pawar
M. Sc.
Asst. Prof.

M. C. Sadakale
M. Sc.
Asst. Prof.

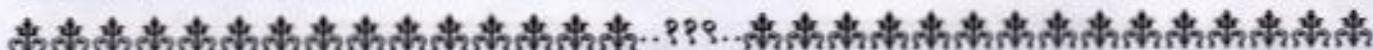
P. J. Jadhav
M. Sc.
Asst. Prof.

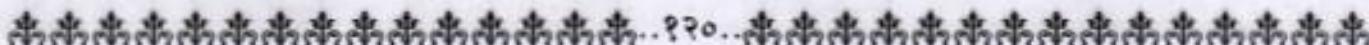
A. G. Salunkhe
M. Sc. B. Ed.
Asst. Prof.

ACHIEVEMENT OF FACULTY

Sr.No	Faculty Name	Details	Date
1	Dr. S. R. Jadhav	1. Attended Vasant Aviskar Poster Presentation Competition, Organized by Padmabhushan Dr. Vasantraodada Patil Mahavidyalaya, Tasgaon 2. Organized one day workshop on Experimental Skills in Physics (B.Sc. II and III) under Lead College Scheme 3. Attended two days regional conference on Advances in mathematics , Organized by Padmabhushan Dr. Vasantraodada Patil Mahavidyalaya, Tasgaon	19/12/2018 to 20/12/2018 - 30/01/2019 01/02/2019 to 02/02/2019
2	Shri. B. S. Harale	1. Attended One day workshop on New changed syllabus, organized by Y. C. College of Science Karad 2. Attended One day workshop on Examination System, Organized by Padmabhushan Dr. Vasantraodada Patil Mahavidyalaya, Tasgaon 3. Attended Vasant Aviskar Poster Presentation Competition, Organized by Padmabhushan Dr. Vasantraodada Patil Mahavidyalaya, Tasgaon 4. Attended 3 rd international conference on Advances in Material science ,Organized by R.R. College Jath 5. Attended One day workshop on Experimental Skills in Physics (B.Sc. II and III) under Lead College Scheme	20/08/2018 31/08/2018 - 19/12/2018 to 20/12/2018 27/12/2018 to 29/12/2018 30/01/2019

		6.	Attended two days regional conference on Advances in mathematics , Organized by Padmabhushan Dr. Vasantraodada Patil Mahavidyalaya, Tasgaon	01/02/2019 to 02/02/2019
3	Dr. J. S. Ghodake	1.	Attended national conference on nanomaterials 2018, Organized by Vivekanand College, Kolhapur	21/08/2018
		2.	Attended One day workshop on Examination System, Organized by Padmabhushan Dr. Vasantraodada Patil Mahavidyalaya, Tasgaon	31/08/2018
		3.	Attended Vasant Aviskar Poster Presentation Competition, Organized by Padmabhushan Dr. Vasantraodada Patil Mahavidyalaya, Tasgaon	19/12/2018 to 20/12/2018
		4.	Paper presented in 3 rd International conference on Advances in Material science .Organized by R.R. College Jath	27/12/2018 to 29/12/2018
		5.	Paper presented in International conference on advance in pure and applied science, Organized by Balwant college Vita	05/01/2019 to 06/01/2019
		6.	Paper presented in 4 th International conference on Physics of materials and materials based device fabrication science, Organized by Shivaji University, Kolhapur	10/01/2019 to 11/01/2019
		7.	Paper presented in International conference on Integrative approach in environmental and applied sciences , Organized by Padmabhushan Dr. Vasantraodada Patil Mahavidyalaya, Tasgaon at Bahai Academy ,Panchgani	08/02/2019 to 09/02/2019
		8.	Worked as Examiner in one day International workshop on Job Opportunities for Indian students in Japan	28/02/2019
		9.	Coordinator , One day workshop on Next Step– Career Guidance Program	25/01/2019
		10.	Coordinator, One day workshop on Experimental Skills in Physics (B.Sc. II and III) under Lead College Scheme	30/01/2019
		11.	Attended two days regional conference on Advances in mathematics , Organized by Padmabhushan Dr. Vasantraodada Patil Mahavidyalaya, Tasgaon	01/02/2019 to 02/02/2019
4	S. S. Shinde		Attended One day workshop on Experimental Skills in Physics (B.Sc. II and III) under Lead College Scheme	30/01/2019
5	G. S. Pawar		Attended One day workshop on Experimental Skills in Physics (B.Sc. II and III) under Lead College Scheme	30/01/2019
6	M. C. Sadakale		Attended One day workshop on Experimental Skills in Physics (B.Sc. II and III) under Lead College Scheme	30/01/2019
7	P. J. Jadhav		Attended One day workshop on Experimental Skills in Physics (B.Sc. II and III) under Lead College Scheme	30/01/2019
8	A. G. Salunkhe		Attended One day workshop on Experimental Skills in Physics (B.Sc. II and III) under Lead College Scheme	30/01/2019

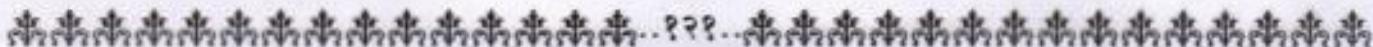

2. DEPARTMENTAL ACTIVITIES:

Sr.No.	Activity	Date	Resource Persons
1.	Guest lectures	01/02/2019	Dr. S. R. Kokare, COE, Solapur University Solapur
		25/02/2019	Dr. Pradip Sarwade, Mumbai University, Mumbai
2.	Teachers Day	05/09/2018	HOD and All faculty members
3.	Visit to Ashram Shala Tasgaon	03/12/2018	Staff and B. Sc. III Students
4.	Study tour	15/01/2019 to 17/01/2019	Staff and B. Sc. III Students
5.	Science Day	28/02/2019	Staff and B. Sc. III Students
6.	Organized One day workshop on Next Step – Career Guidance Program RIT Islampur	25/01/2019	Prof K. S. Patil and Prof A. S. Paradeshi,
7.	Organized one day workshop on Experimental Skills in Physics (B.Sc. II and III) under Lead College Scheme	30/01/2019	Dr. T. J. Shinde, KRP Kanya Mahavidyalaya Islampur Dr. U. K. Mohite, MBSK Kanya Mahavidyalaya, Kadegaon

3. STUDENTS ACIVEMENTS:

Sr. No.	Students activity	Date	Details of activity
1.	B. Sc. III students Participated Vasant Aviskar Poster Presentation Competition. Organized by Padmabhushan Dr. Vasantraodada Patil Mahavidyalaya, Tasgaon	19/12/2018 to 20/12/2018	To encourage the students in research area, 06 group participated in Vasant Aviskar
2.	Participation in "Aviskar Poster Presentation Competition" Sponsored by Shivaji University College, Organized by Padmabhushan Dr. Vasantraodada Patil Mahavidyalaya, Tasgaon	24/12/2018	Poster Presentation
3.	One day workshop on Next Step – Career Guidance Program	25/01/ 2019	Workshop Attended
4.	One day workshop on Experimental Skills in Physics (B.Sc. II and III)	30/01/2019	Workshop Attended
5.	Participated in Nirmiti 2k19 National level Technical event Organized by PVPIT , Budhagaon .	20/02/2019 to 21/02/2019	Poster Presentation

DEPARTMENT OF MATHEMATICS

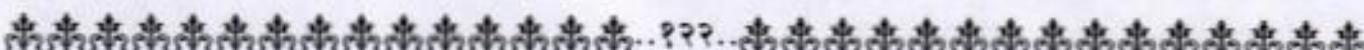

Mr. P. V. Patil
M.Sc.M.Phil

DEPARTMENT OF MATHEMATICS

Sr.No	Faculty Name	Details
	Mr. P. V. Patil	Working as subject expert on Maharashtra Public Service Commission [MPSC] Chairman of Department of Competitive Examination.
		Organized as convener for one day workshop on Competitive Examination in collaboration with Unique Academy Kolhapur.
		Organized as convener for two days Conference on 'Advances in Mathematics and Student Carnival' of Shivaji University Mathematics Society [SUMS] Sponsored by Shivaji University Kolhapur.
		SRPD officer in semester Examination of Shivaji University Kolhapur.
		Examiner/Moderator /Paper setter at B.Sc.II,III.
		Chairman NAAC Criteria VII
		Delivered Lectures as resource person as following table

Sr. No.	Topic	Name of the college	Duration/date
1.	Features after B.Sc and jobs opportunities	R.R.mahavidyalaya SavlaJ Tal Tasgaon	22/12/2018
2.	Career Guidance	N.S.S.Camp of PDVP Tasgaon at Savarde Tal Tasgaon	02/02/2019
3.	व्यक्तीमत्याकडून व्यक्तीमत्याकडे	Shikshanmarshi Dr.Bapuji Salunkhe Mahavidyalaya Miraj. Tal Miraj Dist Sangli	05/02/2019
4.	Soft skills and Personality development	Department of English PDVP College Tasgaon	06/02/2019
5.	सामान्य गणित व स्पर्धा परीक्षा	Saamaanya gaiNat va spQaa- prlxaa Raje Ramrao Mahavidyalaya Jath Tal Jath District Sangli	09/02/2019

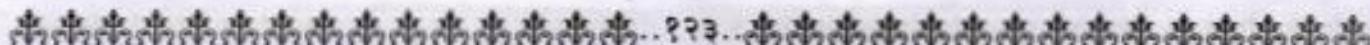

Departmental activities

	<p>During 01 February 2019 and 02 February 2019 we have organized Two days Conference of Shivaji University Mathematics Society on 'Advances of Mathematics along with Student Carnival' sponsored by Shivaji University Kolhapur . SUMS QUIZ is organized on second day for the students by taking written test at the beginning .Prize, memento and certificates are distributed among winner and runner. Certificates had given to all participants.</p>
	<p>During this academic year Department had arranged educational study tour of B.Sc.Part-III .29 students and 3 teaching and one non teaching staff are participated in this study tour.Pune University, Pune, Hariharshwar, Pratapgad,Raigad, Pachgani, mahabaleshwar are some places where we have visted.</p>
	<p>Since 2015 we have been carried our Departmental library by Students. In this year we add many books in our library with the help of donation of students of B.Sc.III [Mathematics]. Traditional day,Teacher day,seminars, project work are carried in this year 2018-2019.</p>

Student Achievements

- In semester V Miss.Bhakti Sandesh Shah [B.Sc.III Mathematics] got 200/200 marks .
- Participated in 'Avishkar' and selected in research project competition at College level .

DEPARTMENT OF ZOOLOGY

Dr. S. A. Khabade
M. Sc., Ph. D.
Ass. Professor & HOD

Dr. P. B. Teli
M.Sc.Ph.D.
Assistant Professor

Mr. V. M. Jadhav
M. Sc.M.Ed.
Assistant Professor

Miss. P. S. Bhandare
M. Sc.
Assistant Professor

Miss. K. B. Kumbhar
M. Sc.
Assistant Professor

Miss. C.S.Gavali
M. Sc.
Assistant Professor

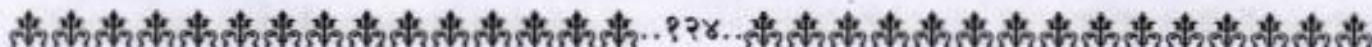
Miss. S. S. Jadhav
M.Sc.
Assistant Professor

Dr. Miss. J. J. Kulkarni
M.Sc.
Assistant Professor

ACHIEVEMENT OF FACULTY

Sr.No	Faculty Name	Details	Date
1	Dr. S. R. Jadhav	1. Participated in one Day national Conference on "Recent Advances In Zoology" Organised by Raje Ramrao Mahavidyalaya, Jath.	13/01/2018
		2. Inquiry Committee Member (Zoology subject) at Rajarshi Chhatrapati Shahu College, Kolhapur.	26/02/2018
		3. Worked as a zoology Subject Expert at Janata Shikshan Sanstha, Kavathe Mahankal, Dist. - Sangli	10/06/2018
		4. Worked as a convener in 2nd International Conference on Integrative Approach in Environmental and Applied Sciences.	08/02/2019 to 09/02/2019
		5. Participated in Vasantavishkar Research competition and worked as an examiner.	19/12/2018 to 20/12/2018
		6. Presented a research Paper in 2nd International conference on Integrative Approach in Environmental and Applied Sciences held on 8th & 9th february 2019.	8 th & 9th Feb. 2019
		7. Worked as a convener in two days national conference organized by P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgaon - Sangli.	07/03/2019 to 08/03/2019
		8. Five students are registered for ph-D under the guidance.	27/02/2019
		9. Published four Text books on zoology for B.Sc.I, Paper I, II, III, IV.	2018/19
2)	Dr. Teli P. B.	1. Presented paper in International Conference on "Integrative Approach in Environmental and Applied Sciences". At Baha'i Academy, Panchagani. Organized by P. D. V. P. Mahavidyalaya, Tasgaon.	08/02/2018 to 09/02/2019

Participation

	1. Participated in 2 - days State level workshop on National Service Scheme for Programme Officer held at Shiv Chatrapati Sport Complex, Balewadi, Pune. Organized by Govt of Maharashtra.	23/02/2019 to 24/02/2019
	2. Participated in "Teachers Training Workshop on "Understanding climate change and sustainable development goals for safer planet and a sustainable future" Organized by P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgaon.	16/01/2019
	3. Participated in One day workshop on "Vermicomposting Bio-technology" Organized by Department of Zoology, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon.	27-12-2018
	4. Participated in "Vasant-Aviskar" organized by PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon.	19-12-2018 to 20-12-2018
	5. Participated in District level workshop on "Yuva Mahiti Doot" at Sangli organized by Zilia Mahiti Adhikari, Sangli.	26-10-2018
	6. Participated in One day University level workshop on "Examination Reforms...." at P.D.V.P. College, Tasgaon.	31/08/2018
	7. Participated in Teachers Training Workshop on "Understanding climate change and sustainable development goals for safer planet and a sustainable future" Organized by Goa University, Goa.	14-08-2018 &

Orientation Programme

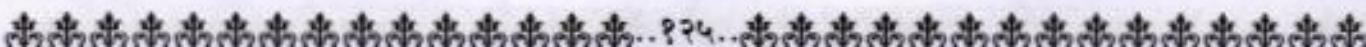
	1. Participated in the 101 st Orientation Programme in HRDC Centre, Goa University, Goa.	01-08-2018 to 28-08-2018
--	---	-----------------------------

Other Activity

	1. I have worked as a Subject Expert in "Vasant-Aviskar" held at PDVP, Mahavidyalaya, Tasgaon.	
	2. I have worked as Co-Convenor in 2 nd International Conference on "Integrative Approach in Environmental and Applied Sciences" at Panchgani. Organized by PDVP, Mahavidyalaya, Tasgaon.	08-02-2019 to 09-02-2019

Outstanding Performance

1.	Worked as a Climate Leader for Eight Colleges Organized by Climate Change Reality Project, Delhi.	January 2019
2.	Worked as a Class Representative of 101 st Orientation Programme, held from 1-8-2018 to 28-8-2018 at Goa University, Goa.	01-08-2018 to 28-08-2018
3.	N. S. S. Programme Officer	2017-2018 2018-2019
4.	Participated in N.S.S. Camp at Sawarde (Tasgaon)	29-01-2019 to 04-02-2019

3.	Mr. Jadhav Vikas Manik	<ol style="list-style-type: none"> 1. Participated in 2 days national workshop on "Wild life conservation strategies and ecotourism" organised by Govt. College of Arts, Science and commerce Goa. 2. Presented paper in 2nd international conference on "integrative Approach in Environmental and Applied Sciences" organized by P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgoan. 	
4.	Miss. Bhandare Pratiksha S.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Presented paper in 2nd Internatioanl conference on "integrative Approach in Environmental and Applied Sciences" organized by P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgoan. 2. Presented research paper in International conference on "Advances In pune and Applied Sciences, organized by Balwant College, Vita. 3. Participated in one Day national Conference on science and Technology for sustainable Development, Organised by Jaysingpur College, Jaysingpur. 4. Participated in the teachers training workshop on "Understanding climate change & Sustainable Development goals for safer planet and a sustainable future." Organized by P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgoan. 5. Participated in one day workshop on "Vermicomposting Bio Technology" organized by Dept. of Zoology P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgoan. 	
5.	Miss. Kumbhar Kavita B.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Participated in 2nd Inter International conference on "Integrative Approach in Environmental and Applied sciences" Organized by P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgoan. 2. Participated in one day workshop on Vermicomposting Bio-Technology, Organised by P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgoan. 3. Participated in the teachers training workshop on "Under standing climate change & sustainable Development Goals for safer planet and a sustainable future." 	
6.	Miss. Jadhav S. S.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Participated in the teachers training workshop on "understanding climate change & change & sustainable change & sustainable development." 2. Participated in one day workshop on " Vermicomposting Biotechnology" organised by dept. of zoology P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgoan. 	
7.	Miss Gavali C. S.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Participated in the teachers training workshop on "understanding climate change & sustainable Development' P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgoan. 2. Participated in ona day workshop in " Vermicomposting Biotechnology" organised by dept. of zoology P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgoan. 	

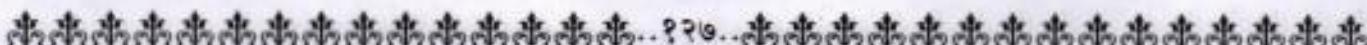
8.	Miss. Kulkarni J. J.	1.	Participated in the teachers training workshop on understanding climate change & sustainable development" P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgoan.	
		2.	Participated in one day workshop on " Vermicomposting Biotechnology" P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgoan.	
		3.	Participated in one day workshop on " Biodiversity" D. Y. Patil Uni. Kolhapur.	

DEPARTMENTAL ACTIVITIES

Sr.No	Activity /Topic	Date	Resource Person
1.	Teachers Day celebration	05/09/2018	HOD And all faculty members.
2.	Paradise Nature club opening	11/08/2018	Shri Raman Kulkarni Ex. Wild life warden.
3.	Organized one day workshop in "Vermicomposting Biotechnology"	27/12/2018	Dr.S.S.Patil Prof. & Head Rethare Mahavidyalaya.
4.	Organized Teachers training workshop on understanding climate change and sustainable development.	16/01/19	Aditya Pundir country manager The climate Reality project India.
5.	Organized Two Days National Conference on scientific & Technical Technology in Environmental Science, Zoology & Biology.	7th * 8th March 2019	Dr. Ashok Selvatkar Office In charge ministry of Human Resource Development, Department of Higher Education New Delhi.
6.	Wild Life week celebration	6/10/2018	Hod and all faculty members.
7.	Opening of 1 1/2 month Vermicomposting Biotechnology" Course	15/01/2019	All Faculty Members.

STUDENTS ACHIEVEMENTS.

1.	B.Sc.III Students	Participated in Vasant Avishkar Poster and model presentation competition, organized by P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgoan.	24/12/2018
2.	Miss. Pagade Jyoti Anand	2nd runner up in "Vasant Avishkar" model presentation at District Level. Sponsored by shivaji University Kolhapur in P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgoan.	24/12/2018
3.	Miss Pagade Jyoti Anand	3rd prize winner in "Avishkar" Research completion organized by Shivaji University, Kolhapur.	04/01/2019
4.	Miss. Asavari Satish Marathe	Vivekanand Saptdha Drawing competition 3rd prize winner.	14/01/2019
5.	Mr. Sanjay Vishwas Bhandare	Vivekanand Saptaha Draving Competition 2nd prize winner.	14/01/2019

DEPARTMENT OF BOTANY

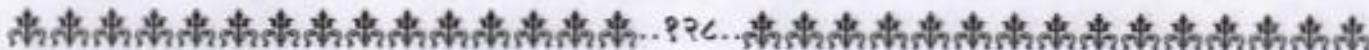

Dr. Narendra A. Kulkarni
Professor and Head
Assistant Professor

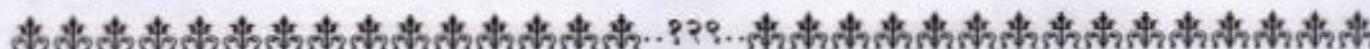

Dr. A. A. Patil
M.Sc., Ph.D., M.B.A.
Assistant Professor

Sr.No	Faculty Name	Details	Date
	Dr. Narendra A. Kulkarni	<p>A. Responsibility on University Examinations</p> <p>a. Worked as Co-paper setter for B.Sc. III at Shivaji Uni., Kolhapur</p> <p>B. Institutional Responsibility</p> <p>a. Working as IQAC Chairman</p> <p>C. Participation and Presenting Paper in Seminar and Conferences International</p> <p>a. Participated and Presented paper in International Conference "Materials and Environmental Science", at Shivaji University, Kolhapur.</p> <p>b. Organized, Participated and Presented paper in International Conference on "Integrative Approach in Environmental and Applied Sciences". At Baha'i Academy, Panchaganji.</p> <p>D. Participation and Worked as Chairman/Resource Person/ Examiner in Seminar/Conferences/Workshops</p> <p>a. Participated and Worked as a Chair Person in National Conference on "National Conference on Nanomaterials" at Vivekanand College, Kolhapur.</p> <p>b. Participated and Worked as a Resource Person at Atpadi College, Atpadi.</p> <p>c. Participated in National Workshop on "NAAC Revised Framework...." at L.B.S. College, Satara.</p> <p>d. Participated in Teachers Training Workshop on "Climate Change" at P.D.V.P. College, Tasgaon.</p> <p>e. Participated in lead college program on "Vermicomposting Bio-technology" at P.D.V.P. College, Tasgaon.</p> <p>f. Participated in university level workshop on "Examination Reforms" at P.D.V.P. College, Tasgaon.</p> <p>g. Participated and worked as a resource person in university level workshop on "Revised B.Sc.I CBCS Syllabus "at SMBDS College, Miraj.</p> <p>h. Participated in university level workshop on "Examination Reforms...." at P.D.V.P. College, Tasgaon.</p> <p>i. Participated in university level workshop on "Revised B.Sc.I CBCS (Practical) Syllabus " at SMBDS College, Miraj.</p>	<p>29/09/2018</p> <p>2018-19</p> <p>07 & 08/12/2018</p> <p>08 & 09/02/2019</p> <p>21/08/2018</p> <p>14/01/2019</p> <p>31/12/2018</p> <p>16/01/2019</p> <p>27/12/2018</p> <p>31/08/2018</p> <p>24/08/2018</p> <p>31/08/2018</p> <p>20/08/2018</p>

		j. Participated in university level workshop on "NAAC related quality culture development" at Mathubai Garware Kanya Mahavidyalaya, Sangli.	17/01/2019
		k. Participated as a subject expert in selection committee at Janata Shikshan Sanstha, Kavathe Mahankal.	10/06/2018
		l. Participated in the workshop on Scientific Terminologies in Environment, Zoology and Botany at P.D.V.P. College, Tasgaon	7 & 8 th March
	E Author/ Editor of ISSN/ISBN Books		
	a. Co-author of the book in BOTANY for B.Sc.I- Semester-I as per revised CBCS syllabus published by Nirali Publishers, Pune. (ISBN : 978-93-88293-06-8)	2018-19	
	b. Co-author of the book in BOTANY for B.Sc.I- Semester-II as per revised CBCS syllabus published by Nirali Publishers, Pune. (ISBN : 978-93-88706-51-3)	2018-19	
	c. Co-author of the book in PRACTICAL BOTANY for B.Sc.I as per revised CBCS syllabus published by Nirali Publishers, Pune. (ISBN : 978-93-88293-50-1)	2018-19	
	F. Published Papers in Research Journals and Conference Proceedings		
	a. Published a Paper in Conference Proceedings of National Conference on "RECENT ADVANCES IN PHYSICS AND NATURAL SCIENCES" at K.B.P. College, Islampur.	23/01/2018	
	b. Published a Paper in International Research Journal in Botany <i>Plantae Scientia</i> : Volume 01, Issue 04, November 2018.	Nov. 2018	
2	Dr. S. K. Khade	1. Research Guidance: 04- students are registered for Ph. D	
		2. Research Paper Published : 05	
		3. Research Papers Presented : 03	
		4. WORKED AS CONVENER—Organized two Days International Conference on Integrative Approach in Environmental and Applied Sciences organized by Dept. of Life Sciences PDVP College, Tasgaon in Collaboration with Dept. of Env. Sci. Shivaji University, Kolhapur.	8-9, February, 2019.
3	Dr. A. P. Inamdar	1. Research Guidance : Two students are registered for Ph. D	
		2. Fellowship: 1. Fellow Member, ISCA 2) President, AIFPDM, New Delhi	
		3. Life membership The Bioscan	
		4. Research Paper Published : 01 Awareness of Health in College Girls in Research Journey- An International E- Research Journal ISSN 2348-7143, SJIF 6.261 on February 2019, p p31-34.	
		5. Research Papers Presented : Water Quality of Nimbavade Fresh Water Wetland of Sangli District, Maharashtra (India) in International Conference on Materials and Environmental Science (ICMES-2018) organized by Shri yashwantrao Patil Science College, Solankur and The New College, Kolhapur at Shivaji University, Kolhapur.	07-08, December 2018

	Phytosociology of Bhakuchi Wadi Fresh Water Wetland of Sangli Districtin International Conference on Environment Development and Sustainability (ICEDS 2018) organized by Nya. TatyasahebAthalye Arts, Ved. S. R. Sapre Commerce and Vid. DadasahebPitre Science College, Devrukh, Dist. Ratnagiri.	15 th December 2018.
	Correlational Analysis of Atpadi Reservoir of Sangli District, Maharashtra in the International Conference on Integrative Approach in Environmental and Applied Sciences organized by Dept of Life Sciences PDVP College, Tasgaon in Collaboration with Dept. of Env. Sc. Shivaji University, Kolhapur.	8-9, February, 2019.
	Awareness of Health in College Girls in National Seminar on WomenEmpoerment and Sustainable Development: A Perspective organized by Women Empoerment Cell. SMDBS College, Miraj.	18 th Feb. 2019
6.	Book Published : "Fresh Water Wetlands in Arid Zone" ISBN 978-613-9-91595-8. Published by LAP LAMBART Academia Publishing is a trademark of Intertional Book Market Service Ltd., member of omniScriptum Publishing Grop. Mauritius.	24 th October 2018
7.	Conferences and workshops Attended	07-08,
	International Conference on Materials and Environmental Science (ICMES-2018)	December 2018
	International Conference on Environment Development and Sustainability (ICEDS 2018)	15 th December 2018
	International Conference on Integrative Approach in Environmental and Applied Sciences	8-9, February, 2019.
	National Seminar on Women Empoerment and Sustainable Development: A Perspective	18 th Feb. 2019.
	One Day Workshop on Revised Syllabus of B. Sc. I (Practical) CBCS,	20 th August 2018
	One Day Workshop on Revised Syllabus of B. Sc. I (Theory) CBCS,	24 th August 2018
	One Day Workshop on Examination and Evaluation System	31 st August 2018.
	One Day Workshop on Flower arrangement, Soil less farming and Terrace Gardening	23 rd Sept. 2018
	Teacher Training Workshop on Climate Change and Sustainable Developmental Goals	16 th Jan. 2019.
	Two days National Seminar on Scientific and Technical Terminology	7-8, March 2019
8.	Co-Convener- International Conference on Integrative Approach in Environmental and Applied Sciences	8-9, Feb. 2019
9.	Responsibilities: College Development Committee Member BOS Member of Botany,	2018-19 2018-19

DEPARTMENT OF STATISTICS

Prin.
Dr. R. R. Kumbhar

Dr. Vilas Pawar
M.Sc., Ph. D.

Mr. Santosh Kamble
M.Sc., NET, SET

Mr. Uday Pawar
M.Sc., SET

Dr. Dhanaji Jadhav
M.Sc., Ph. D.

Mr. Uttam Mane
M.Sc.

Mr. Dattatray Nalawade
M.Sc.

Miss. Sneha Patil
M.Sc.

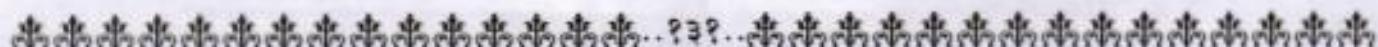
Miss. Varsharani Patil
M.Sc.

ACHIEVEMENT OF FACULTY

Sr.No	Faculty Name	Details	Date
1)	Dr. V. Y. Pawar	Published a Paper : 'Nonparametric Moving Average Control Charts Using Sign & Signed - Rank Statistics' International Journal of Scientific Research in Mathematical & Statistical Sciences, Vol. 5 Issue-4, pp. 171-178	Augst - 2018
2)	Mr. S. D. Kamble	Successfully completed orientation programme to be held from UGC-Academic Staff College, Savitribai Phule University, Pune	01/08/2018 to 28/08/2018
3)	Mr. U. H. Pawar	1. Selected as "Statistical Investigator Grade I" in Office of RGI Ministry of Home Affairs, Govt. of India by UPSC 2. Selected as "District Statistical Officer" in Planning Office Govt. of Maharashtra by UPSC	--

STUDENTS ACHIEVEMENTS.

1.	Tanaji Sutar, Ashitosh Chavan, Dhanashri Surywanshi, Rutuja Patil	Selected at District Level in "Avishkar Poster Presentation Organized by Shivaji University, Kolhapur	2019
----	---	---	------

DEPARTMENT OF LIBRARY

Mr.Milind Ganapati Patil (Librarian)

M.com,
M.A.(Economics), M.Lib. Sc.

Library Committee :-

Sr.No..	Name	Designation	Member
1.	Dr. R.R.Kumbhar	Principal	Chairman
2.	Mr. M.G.Patil	Librarian	Secretary
3.	Dr. S.J.Patil	Asso.Prof..	Member
4.	Mr. A.S.Pachore	Asst. Prof..	Member
5.	Mr. A.S.Kumbhar	Asso.Prof..	Member
6.	Mr. P.V.Patil	Asso.Prof..	Member

Achievements of Faculty :-

Sr.No.	Faculty Name	Achievements	Date
1	Mr. Milind Ganapati Patil	1) Janata shikshan Sansthas Mahila Mahavidyalay, Kavathe-Mahankal . Librarian Subject Expert in Librarian Selection Committee. 2) One Day Workshop Attended : Koha Software organized by Rajarambapu Institute of Technology, Islampur.	10 June 2018 12 October 2018
		3) Shivaji University V.C. Nominee Subject Expert in Librarian Selection Committee- Santkrupa College of Pharmacy, Ghogaon Tal. Karad, Dist Satara	13 December 2018
		4) Shivaji University V.C. Nominee Subject Expert in Librarian Selection Committee. Dr. Shivajirao Kadam College of Pharmacy, Kasabe Digraj. Dist Sangli.	22 December 2018

Print Collection (Up to 23/02/2019) :

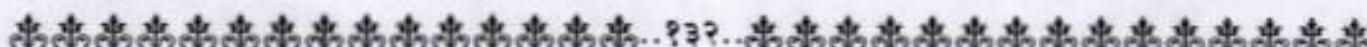
Total Books : 81,342
Total Price : Rs. 81,17,342/-

Print Periodicals :

Periodical Subscribed : 63
News Paper : 21

Non-Print Collection :

Audio Cassettes/CD/DVD : 75
E-Books (Inflibnet N-List Consortia) : 31,35000+
E-Journals (Inflibnet N-List Consortia) : 6000+

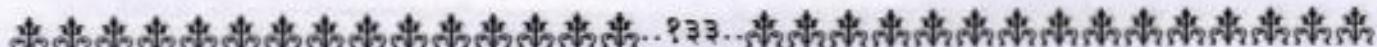
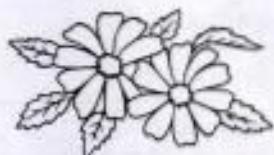

Books Added During the Academic Year 2018-19 :

Sr. No.	Particulars	No. of Books	Price
1.	Text Books	1141	85,817/-
2.	Reference Books	99	80,547/-
	Total No. of Books Added	1240	1,66,364/-

Book Exhibition held during 2018-19 :

Sr.No.	Date	Occasion	Inaugurated By
1.	15 Oct. 2018	Birth Anniversary of Ex President Dr. A.P.J. Abdul Kalam	Prin. Dr. R.R.Kumbhar

Senior College Grantable Section

Sr.No	Name	Designation	Subject
1.	Dr. Kumbhar Ramesh Rajaram	Principal	Statistics
2.	Dr. Pawar Vilas Yashwant	Asso.Prof	Statistics
3.	Prof. Patil Kisan Shivaji	Asso.Prof	Economics
4.	Prof. Mankar Rajaram Baburao	Asso.Prof	Hindi
5.	Dr. Kulkarni Narendra Anant	Profesor	Botany
6.	Dr. Khade Shankar Kisanrao	Asso.Prof	Botany
7.	Dr. Suryawanshi Vishwas Dadaso	Profesor	Chemistry
8.	Dr. Jadhav Sarjerao Ramchandra	Asso.Prof	Physics
9.	Dr. Khabade Suresh Anandrao	Asso.Prof	Zoology
10.	Prof. Patil Prabhakar Vinayak	Asso.Prof	Mathematics
11.	Prof. Harale Balu Sidram	Asso.Prof	Physics
12.	Prof. Jadhav Vijaysinh Jaganath	Asso.Prof	Political Science
13.	Dr. Kanase Balasaheb Tukaram	Asso.Prof	Geography
14.	Prof. Patil Manikrao Dhondiram	Asso.Prof	Commerce
15.	Prof. Pachore Ajitkumar shamgonda	Asso.Prof	English
16.	Prof. Yadav Jalindar Anandrao	Asso.Prof	Economics
17.	Dr. Godake Jeevan Shivaji	Asist.Prof.	Physics
18.	Prof. Khade Prakash Rangnath	Asist.Prof.	English
19.	Prof. Patil Anil Ramchandra	Asist.Prof.	English
20.	Prof. Mote Ramesh Sopan	Asist.Prof.	Hindi
21.	Dr. Inamdar Alka Prakash	Asist.Prof.	Botany
22.	Dr. Patil Shahaji Jagannath	Asist.Prof.	Marathi
23.	Dr. Badame Tatoba Kallappa	Asist.Prof.	Marathi
24.	Dr. Kumbhar Arjun Shankar	Asist.Prof.	Chemistry
25.	Dr. Jadhav Swati Devkumar	Asist.Prof.	Chemistry
26.	Dr. Ambhore Ajay Nivrutti	Asist.Prof.	Chemistry
27.	Prof. Patil Ajit Kalgonda	Asist.Prof.	Phy.Director.

Sr.No	Name	Designation	Subject
28.	Dr. Patil Maya Ashok	Asist.Prof.	Marathi
29.	Dr. Thorbole Dattatrya Balaso	Asist.Prof.	English
30.	Prof. Kumbhar Vinodkumar Dhondiram	Asist.Prof.	Sociology
31.	Prof. Ghogare Sainath Ramji	Asist.Prof.	Sociology
32.	Prof. Patil Megha Uday	Asist.Prof.	Chemistry
33.	Dr. Wagh Arjun Shivaji	Asist.Prof.	Geography
34.	Prof. Gavit Sunil Soma	Asist.Prof.	Geography
35.	Prof. Sakhare Dattatraya Yashwant	Asist.Prof.	Sociology
36.	Dr. Telli Parashuram Basappa	Asist.Prof.	Zoology
37.	Prof. Kamble Santosh Dilip	Asist.Prof.	Statistics
38.	Dr. Sonawale Amol Govardhan	Asist.Prof.	Commerce
39.	Prof. Patil Milind Ganpat	Asist.Prof.	Librarian

Non Teaching (Non Grantable) Section

Sr.No	Name	Desig.
1.	Shri. Kumbhar Swapnil Bhaskar	Jr.clerk
2.	Miss. Buwa Pooja Dattatrya	Jr.clerk
3.	Shri. Chavan Mahesh Shivaji	Jr.clerk
4.	Shri. Shaikh Ashpak Babasaheb	Jr.clerk
5.	Shri. Kamble Vikrant Anant	Jr.clerk
6.	Miss. Bhosale Ashwini Dhondiram	Lib.Jr.clerk
7.	Shri. Thokale Sumit Dhanaji	Lab.Att.
8.	Shri. Rankambe Subhash Baban	Lab.Att.
9.	Shri. Sapkal Shashikant Anandrao	Peon
10.	Shri. Lake Kiran Ram	Peon
11.	Shri. Sarwade Amol Ajit	Peon
12.	Shri. Jagtap Suhas Maruti	Peon
13.	Shri. Patil Akshay	Peon

Non Teaching (Grantable) Section

Sr.No	Name	Designation
1.	Shri. Kadam Maloji Baburao	Office Sur.
2.	Shri. Patil Meghsham Krishnarao	Head Clerk
3.	Shri. Lawand Appasaheb Ramchandra	Jr.Clerk
4.	Shri. Salunkhe Suresh Ranmchandra	Jr.Clerk
5.	Shri. Kadam Chandrakant Baburao	Lab Assit.
6.	Shri. Kolekar Shankar Dharamaraj	Lab Assit.
7.	Shri. Koli Kisan Mohan	Lab Att.
8.	Shri. Lohar Vijay Ramchandra	Lab Att.
9.	Shri. Pawar Hanmant Shivaji	Lab Att.
10.	Shri. Suvase Dilip Ashok	Lab Att.
11.	Shri. Kale Sanjay Ramchandra	Lab Att.
12.	Shri. Swant Jagdish Gulab	Lab Att.
13.	Shri. Yadav Sandeep Dadaso	Lab Att.
14.	Shri. Sutar Mahadeo Satari	Lib Att.
15.	Shri. More Dikar Bhimrao	Lib Att.
16.	Shri. Mohite Jaywant Ramchadra	Lib Att.
17.	Shri. Kagwade Babaso Bhupal	Lib Att.
18.	Shri. Desai Gajanan Shamrao	Lib Att.
19.	Shri. Thavare Tipu Laxman	Lib Att.
20.	Shri. Salunkhe Jotiram Maruti	Peon
21.	Shri. Bukshete Prakash Baburao	Peon
22.	Shri. Koli Vasant Parusharam	Peon
23.	Shri. Shendage Pradeep Shivling	Peon
24.	Shri. Kamble Pradeep Vasant	Peon
25.	Shri. Pisal Makrand Annaso	Peon

Senior College C.H.B. Grantable Section

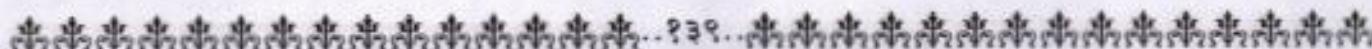
Sr.No	Name	Sub
1.	Shri. Kumbhar Tukaram Ramachandra	M.law
2.	Smt. Patil Anita Tatyaso	Hindi
3.	Shri. Patil Kuldeep Narayan	Economics
4.	Dr. Kadam Bandu Jayshing	Economics
5.	Shri. Mali Amit Mahadev	Geography
6.	Shri. Patil Vishal Rangarao	Geography
7.	Shri. Patil Gorakhanath Rangarao	Commerce
8.	Shri. Nadaf Hajimalang Dawalsaheb	History
9.	Shri. Kumbhar Ranjit Sarjerao	History
10.	Miss. Patil Vaishali Vinyak	Chemistry
11.	Miss. Patil Vaishali Vilasrao	Chemistry
12.	Miss. Potadar Poonam Dhondiram	Chemistry
13.	Miss. Patil Ashwini Prachakar	Chemistry
14.	Shri. Damate Shashikant Ashok	Chemistry
15.	Miss. Zadbuke Pallavi Onkar	Chemistry
16.	Shri. Shinde sagar Sampatrao	Physics
17.	Miss. Jadhav Pooja Jaganath	Physics
18.	Miss. Sadakale Mithila Chandrakant	Physics
19.	Shri. Pawar Gajanan Shivaji	Physics
20.	Miss. Salunkhe Arunnarani Gopal	Physics
21.	Shri. Jadhaav Vikas Manik	Zoology
22.	Miss. Bhandare Pratiksha Suresh	Zoology
23.	Miss. Kumbhar Kavita Bhimrao	Zoology
24.	Miss. Gavali Chaitali Sanjay	Zoology
25.	Miss. Jadhav Smruddhi Sanjay	Zoology
26.	Miss. Patil Ashwini Kantilal	Mathematics
27.	Miss. Dhaske Nita Ramesh	Mathematics
28.	Shri. Mane Uttam Sampt	Statistics
29.	Miss. Kolhap Kriti Kiran	History

Senior College C.H.B. Non Grantable Section

Sr.No	Name	Sub
1.	Shri. Mane Uttam Samapat	Statistics
2.	Mis. Patil Sneha Govind	Statistics
3.	Shri. Nalwade Dattatray Jalindar	Statistics
4.	Miss. Panari S.S	Statistics
5.	Miss. Pati Varsharani Suresh	Statistics
6.	Srhi. Adoji Yogesh Suresh	Botany
7.	Miss. Mane Jayshree Shahaji	Botany
8.	Miss. Patil Ashwini Kantilal	Mathematics
9.	Miss. Dahske Nita Ramesh	Mathematics
10.	Shri. Shinde Sagar Sampatrao	Physics
11.	Shri. Pawar Gajanan Shivaji	Physics
12.	Miss. Jadhav Pooja Jagannath	Physics
13.	Shri. Kumbhar Vijay Tukaram	Comp.sci
14.	Miss. Hattikar Savita Nandkumar	Comp.sci
15.	Miss. Mane Pryanka Hanmant	Comp.sci
16.		
17.	Miss. Raut Savita Mahohar	BCA/B.Com
18.	Miss. Kulkarni Jayshri Jannath	Zoology
19.	Shri. Patil Kuldeep Narayan	Economics
20.	Dr. Kadam Bandu Jayshing	Economics
21.	Miss. Patil Vaishali Vilasrao	Chemistry
22.	Miss. Patil Vaishalli Vinayak	Chemistry
23.	Miss. Potdar Poonam Dhondiram	Chemistry
24.	Miss. Patil Ashwini Prabhakr	Chemistry
25.	Miss. Zadbuke Pallavi Omkar	Chemistry
26.	Shri. Damate Shashikant Ashok	Chemistry
27.	Miss. Mali Sujata Sadashiv	Chemistry
28.	Shri. Waghmare Nitin Ramchandra	English
29.	Shri. Patil Gorkhanath Rangrao	Geog

P.G College Non Grantable Section (Guest lecture)

Sr.No	Name	Sub.
1.	Dr Patil Shahaji Jaganath	Marathi
2.	Dr.Badame Tatoba Kallapa	Marathi
3.	Dr.Sou Patil Maya Ashok	Marathi
4.	Dr.Gurav baburao Ramchandra	Marathi
5.	Prof.Bagal Annashaeb Shamrao	Marathi
6.	Prof.Taralekar Machhgandhi Nitin	Marathi
7.	Prof.Shinde Laxman Sarjerao	Marathi
8.	Prof.Mankar Rajaram Baburao	Hindi
9.	Prof Mote Ramesh Sopan	Hindi
10.	Prof.Smt Patil Anilta Tatyaso	Hindi
11.	Dr.Shinde Suresh Yashwant	Hindi
12.	Prof Patil Vijay Annappa	Hindi
13.	Prof.Bhosale Dilip Akaram	Hindi
14.	Prof.Kum.Desai Nitarani Mahadev	Hindi
15.	Prof.Pachore Ajitkumar Shamgonda	English
16.	Prof.Khade Prakash Rangnath	English
17.	Prof.Patil Anil Ramchandra	English
18.	Dr.Thorbole Dattatrya Balaso	English
19.	Prof.Waghmare Nitin Ramchandra	English
20.	Dr.Shinde Santosh Laxman	English
21.	Prof.Patil Kisan Shivaji	Economics
22.	Prof.Yadav Jalindar Anandrao	Economics
23.	Prof Patil Kuldeep Narayan	Economics
24.	Dr.Sou.Gaikwad Nayana Shrikrishna	Economics
25.	Prof.Patil sanjay Mahadev	Economics
26.	Dr.Patil Anil S.	Economics
27.	Dr.Shirke H.P.	Economics
28.	Dr.Kadam B. J.	Economics
29.	Dr.Nadaf Hajimalang Davalsaheb	History

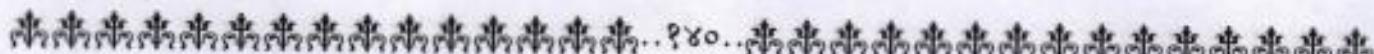
Sr.No	Name	Sub.
30.	Prof.Kumbhar Ranjit Sarjerao	History
31.	Dr.Patil Chandrakant Govind	History
32.	Prof.Patil Ganapatrao Krishnarao	History
33.	Prof.Kharade Dattatraya Randurang	History
34.	Prof.Kmable Hemant Laxmanrao	History
35.	Prof Patil Manikrao Dhondiram	Costing
36.	Dr.Sonawale Amol Govardhan	Management
37.	Prof.Patil Gorkahanath Rangrao	Costing
38.	Prof.Walvekar S.M.	R.M.

P.G Non Grantable Section (Regular Staff)

Sr.No	Name	Sub
1.	Shri Shinde Sachinkumar Kisan	Chem
2.	Miss Mali Snehal Raghunath	Chem
3.	Shri Jagadale Ashitosh Arjun	Chem
4.	Shri Pawar uday Himattrao	stat
5.	Shri Jadhav Dhanaji S.	stat
6.	Shri Mali Amit Mahadev	Geo
7.	Shri Patil Vishal Rangarao	Geo
8.	Miss Lavate Sapana Balasaheb	Geo

Seniour College B.C.A. Non Grantable Section

Sr.No	Name	Sub
1.	Miss Sutar Supriya Vishwantath	
2.	Shri Wagh Amol	
3.	Miss Patil Shreyada Shrikant	

RESULT ANALYSIS 2018 - 2019

Subject	Class	Total Student	Distin- ction	1st Class	2st Class	Pass Class	Fail	Ab	Percent Age	Rankers		Total Mark	Percent Age	No.
Marathi	B.A.III	15	-	03	12	-	-	100%	100%	1) Mohite Rohit A. 2) Patil Deepali N. 3) Jadhav Digambar T.	348 347 345	58.00% 57.50% 56.00%	1st 2nd 3rd	
Hindi	B.A.III	17	00	03	04	10	-	-	100%	1) Jadhav Megha U. 2) Shinde Subhangi S. 3) Kamble Vishal R.	407 389 386	67.83% 64.83% 64.33%	1st 2nd 3rd	
English	B.A.III	29	03	10	10	00	06	-	79.03%	1) Gurav Prajarkta Anil 2) Jadhav Somruddhi D. 3) Mandle Pranali P.	475 436 424	79.16% 72.66% 70.66%	1st 2nd 3rd	
Geography	B.A.III	48	20	10	13	04	00	00	100%	1) Madane Kailash Balaso 2) Patil Nillesh Jaganath 3) Kumbhar Swati Hanmant	515 514 509	85.87% 85.66% 84.87%	1st 2nd 3rd	
History	B.A.III	42	07	20	15	-	00	-	100%	1) Rokade Pragati S. 2) Sargar Reshma H. 3) Shelake Rani G.	490 465 461	82.00% 79.04% 78.08%	1st 2nd 3rd	
Sociology	B.A.III	42	05	25	08	02	02	-	95.00%	1) Bhosale Swapnil J. 2) Phalke Yogeshwari G. 3) Kobode Bhagyashree A.	478 448 435	79.66% 73.66% 72.50%	1st 2nd 3rd	
Economics	B.A.III	100	25	40	30	05	-	-	100%	1) Patil Varsharani S. 2) Koli Priyanka B. 3) Mane Rushikesh D.	505 474 472	84.17% 79.00% 78.67%	1st 2nd 3rd	
Political Science	B.A.III	24	19	09	08	02	05	-	79.17%	1) Khude Rajani B. 2) Londhe Rupali B. 3) Mane Amar M.	367 355 334	73.00% 71.00% 66.08%	1st 2nd 3rd	
Commerce	B.Com. III	169	03	46	39	16	65	-	61.53%	1) Patil Sonali S. 2) Mhamane Supriya V. 3) Salunkhe Jyoti D.	507 490 431	84.50% 81.66% 71.83%	1st 2nd 3rd	

RESULT ANALYSIS 2018 - 2019

Subject	Class	Total Student	Distin- ction	1st Class	2st Class	Pass Class	Fail	Ab	Percent Age	Rankers	Total Mark	Percent Age	No.
Chemistry	B.Sc.III	208	28	150	30	-	-	-	100%	1) Ansari Farhinaha K. 2) Patil Jayashri U. 3) Patil Swapnali J.	564 534 526	94.00% 89.00% 87.66%	1st 2nd 3rd
Physics	B.Sc.III	19	05	06	06	-	02	-	89.47%	1) Shendge Sayali S. 2) Pawar Pooja C. 3) Mulla Heena S.	570 552 548	95.00% 92.00% 91.37%	1st 2nd 3rd
Statistics	B.Sc.III	61	35	18	07	01	00	00	100%	1) Inamdar Shahista J. 2) Wagh Virangna L. 3) Mali Rupali P.	564 556 552	94.00% 92.67% 92.00%	1st 2nd 3rd
Maths	B.Sc.III	43	15	14	14	-	-	-	100%	1) Reshma Baber 2) Supriya Baber 3) Shubhada Patil	550 542 533	91.63% 90.33% 88.83%	1st 2nd 3rd
Zoology	B.Sc.III	27	03	12	10	-	02	-	98.00%	1) Kale Priyanka S. 2) Salunkhe Tushar B. 3) Sawant Pratik R.	519 463 438	86.50% 77.16% 73.00%	1st 2nd 3rd
Botany	B.Sc.III	30	15	10	05	-	-	-	100%	1) Deshmukh Reshma R. 2) Kadamb Suvarna M. 3) Jadhav Omkar R. 4) Chavan Ajit A. 5) Kamble Ashwini A.	545 545 535 535 532	90.83% 90.83% 89.17% 89.17% 88.66%	1st 2nd 3rd
B.C.A.	III	12	00	11	00	01	00	00	100%	1) Howal Samir Tanaji 2) Babar Pravina Sambhaji 3) Gouli Shridganesh Ashok	405 384 382	69.50% 64.00% 63.66%	1st 2nd 3rd
M.Sc. Chemistry	II	43	04	16	23	-	-	-	100%	1) Jamadar Sana B. 2) Patil Amruta V. 3) Rajmane Archana S.	460 443 441	76.66% 73.83% 73.50%	1st 2nd 3rd
Computer Science	B.Sc. III	21	05	15	01	00	00	00	100%	1) Patil Anjali Sampat 2) Patil Shraddha V. 3) Mole Rushali S.	- - -	% % %	1st 2nd 3rd

Name of the College:- Padmabhushan Dr. Vasantraoada Patil Mahavidyalay, Tasgaon (2018-19)

M: Male F: Female

पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव

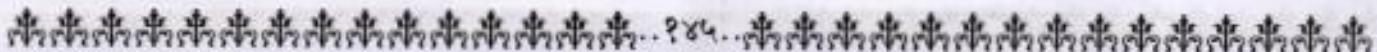
Sr. No.	Name of the Course / Faculty	Intake Capacity	Status	SC		ST		VJA		NTB		NTC		NTD		OBC & SC		OPEN		Total		TOTAL		
				M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	
ARTS & SOCIAL SCIENCES																								
			Applied	110	60	5	2	60	25	23	10	65	29	6	4	150	65	425	250	844	445	1289		
	B.A.I		Admitted	40	20	3	0	29	15	10	5	23	8	2	2	70	29	187	95	364	174	538		
	B.A.II		Admitted	26	21	1	0	20	4	8	0	26	7	1	1	40	15	107	56	229	104	333		
	B.A.III		Admitted	29	13	1	2	7	4	4	4	14	12	2	0	30	16	105	64	192	115	307		
1	Total		95	54	5	2	56	23	22	9	63	27	5	3	140	60	399	215	785	393	1178			
			Applied	14	17	0	1	3	12	3	6	5	13	1	0	16	21	44	80	86	150	236		
	M.A.I		Admitted	8	8	0	0	3	7	0	4	4	8	0	0	0	10	10	25	34	50	71	121	
	M.A.II		Admitted	6	9	0	1	0	5	3	2	1	5	1	0	6	11	19	46	36	79	115		
	Total		14	17	0	1	3	12	3	6	5	13	1	0	16	21	44	80	86	150	236			
COMMERCE																								
			Applied	30	50	0	0	12	22	5	15	14	17	1	0	65	80	160	310	287	494	781		
	B.Com.I		Admitted	15	15	0	0	5	11	1	4	3	7	0	0	23	28	68	116	115	181	296		
	B.Com.II		Admitted	7	18	0	0	3	8	1	5	2	5	1	0	16	30	40	102	70	168	238		
	B.Com.III		Admitted	5	14	0	0	2	1	1	1	5	3	0	0	17	14	36	55	66	88	154		
2	Total		27	47	0	0	10	20	3	10	15	1	0	56	72	144	273	251	437	688				
			Applied	2	7	0	0	0	1	2	2	1	0	0	0	6	7	15	49	26	66	92		
	M.Com.I		Admitted	1	5	0	0	0	1	2	1	0	0	0	0	4	4	12	31	19	42	61		
	M.Com.II		Admitted	1	2	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	2	3	3	18	7	24	31		
	Total		2	7	0	0	0	1	2	1	0	0	0	0	6	7	15	49	26	66	92			

Sr. No.	Name of the Course / Faculty	Institute Capacity	Status	SC		ST		VJA		NTB		NTC		NTD		OBC 4 sc		OPEN		Total		
				M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	
SCIENCE																						
			Applied	36	46	0	0	13	10	9	7	32	51	0	7	87	113	315	409	492	643	1135
B.Sc.I			Admitted	22	10	0	0	1	4	1	2	14	14	0	3	37	45	154	158	229	236	465
B.Sc.II			Admitted	4	20	0	0	2	2	5	1	7	18	0	2	15	28	79	98	112	169	281
B.Sc.III			Admitted	6	13	0	0	6	2	1	1	7	12	0	1	23	27	73	137	116	193	309
			Total	32	43	0	0	9	8	7	4	28	44	0	6	75	100	306	393	457	598	1055
			Applied	3	5	0	0	1	1	0	0	2	6	0	0	13	14	22	44	42	70	112
M.Sc.I			Admitted	3	2	0	0	1	0	1	0	2	4	0	0	5	12	12	24	24	42	66
M.Sc.II			Admitted	0	3	0	0	0	1	0	0	0	2	0	0	8	2	10	20	18	28	46
			Total	3	5	0	0	1	1	1	0	2	6	0	0	13	14	22	44	42	70	112
COMPUTER SCIENCE																						
			Applied	9	4	0	0	0	0	0	0	0	4	5	1	0	9	1	24	15	47	25
B.C.A.I			Admitted	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	3	1	6	4	11	8	19
B.C.A.II			Admitted	7	2	0	0	0	0	0	0	4	2	0	0	4	0	13	6	28	10	38
B.C.A.III			Admitted	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0	5	5	8	7	15
			Total	9	4	0	0	0	0	0	0	4	5	1	0	9	1	24	15	47	25	72

(Dr.R.R.Kumbhar)

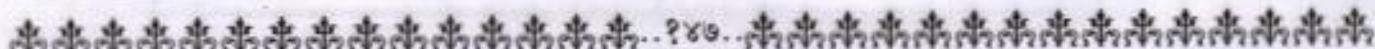
SENIOR COLLEGE COMMITTEES

Sr. No.	Committee	Names of the Faculty	
1.	Faculty Incharge	1. Dr. V. Y. Pawar	2. Prof. K.S.Patil
2.	IQAC Cell	1. Principal Dr.R.R. Kumbhar 2. Dr. N. A.Kulkarni (Co-ordinator) 3. Chairman's to all criterion	
3.	API/PBAS	1. Dr.A.S.Kumbhar 3 Dr. B.T. Kanse	2. Dr. V. Y. Pawar 4. Dr. T. K. Badame
4.	Staff Secretary	1. Shri. A.R.Patil	2. Dr. S.K.Khade
5.	Prospectus	1. Dr. S. J. Patil 3. Dr.R.M. Ganeshwade	2. Shri. M.D.Patil
6.	Admission	Shri V. J. Jadhav [Chairman]	
	B.A.I (G&NG)	1. Shri. J. A. Yadav 3. Shri. A. R. Patil	2. Shri. R. S. Mote 4. Shri. V.D.Kumbhar
	B.A.II (G&NG)	1. Dr. S. J. Patil 3. Shri. S. R. Ghogare	2. Shri K. N. Patil
	B.A.III (G&NG)	1. Principal	2. Dr. B. T. Kanase
	B.Com I (G&NG)	1. Shri. M.D. Patil 3. Miss. A.T.Patil	2. Dr. D. B. Thorbole
	B.Com II (G&NG)	1. Shri. A. S. Pachore	2. Mrs. P. M. Khanuja
	B. Com III (G&NG)	1. Principal	2. Shri. M.S.Mahale
	B.Sc. I.(G&NG)	1. Dr. R. M. Ganeshwade 3. Dr. P.B.Teli	2. Miss. Dr. S. D. Jadhav 4. Shri. V. T. Kumbhar
	B.Sc. II.(G&NG)	1. Dr. A.S. Kumbhar 3. Shri. S. D. Kamble	2. Dr. S.K.Khade
	B.Sc. III.(G&NG)	1. Principal	2. Shri. P. V. Patil
	M.A (NG)	1. Dr. T.K.Badame	2. Dr. D. B. Thorbole
	M.Com(NG)	1. Mrs. P. M. Khanuja	
	M.Sc.(NG)	1. Shri. S. K. Shinde	2. Dr. V. Y. Pawar
7.	Time Table'	1. Shri. K.S. Patil (B.A.) 3. Dr. V.Y.Pawar (B.Sc.)	2. Shri.M.D.Patil (B.Com. & M.Com.) 4. Dr. T.K.Badame (PG) (All M.A.)
8.	Gymkhana	1. Shri. A. K. Patil 3. Dr. A. S. Wagh	2. Shri. K.S.Patil 4. Dr. S. R. Jadhav
9.	UGC & AISH, NIRF	1. Dr. A.S. Kumbhar	2. Dr. S. S. Gavit
10.	Excursion / Tour	1. Miss. M.U.Patil 3. Dr. S.K.Khade	2. Dr. B. T. Kanase

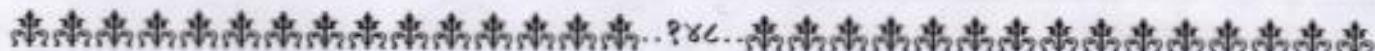
Sr. No.	Committee	Names of the Faculty	
11.	Academic Cell	1. Shri. P. V. Patil	2. Dr. S. S. Gavit
12.	Commerce Association	1. Shri. M.D. Patil 3. Shri. K.N.Patil	2. Shri. A. G. Sonawale 4. Shri. G.R.Patil
13.	College Magazine	1. Dr. D. B. Thorbole 3. Shri. R. S. Mote	2. Dr. T. K. Badame 4. Shri. P. R. Khade
14.	Building Construction and Campus Development	1. Principal 3. Dr. N. A. Kulkarni 5. Office Superintendent	2. Shri. K.S.Patil 4. Shri. M. D. Patil
15.	Health Service	1. Shri. A.K.Patil 3. Shri. V. J. Jadhav	2. Shri. A.S. Pachore 4. Dr. A. A. Patil
16.	College Function	1. Dr.A.A.Patil 3. Shri. B.S.Harale	2. Dr. D.B.Thorbole
17.	Aluminees Association	1. Shri. P. V. Patil 3. Dr. B. T. Kanase 5. Dr. M. A. Patil	2. Shri. K.S.Patil 4. Shri. M.D. Patil
18.	Internal Evaluation	1. Shri. A.S.Pachore 3. Dr. A.N.Ambhore	2. Shri. M.D.Patil
19.	Student Welfare	1. Shri. B.S.Harale 3. Dr. B.J.Kadam	2. Shri. J. A. Yadav 4. Miss. M. U. Patil
20.	Grievance & redressal Cell	1. Shri. K.S.Patil 3. Shri. A.K.Patil	2. Dr. V.Y.Pawar 4. Shri. V. J. Jadhav
21.	Discipline and Anti-ragging	1. Shri V.J.Jadhav 3. Dr. N.A.Kulkarni 5. Shri. K.S.Patil	2. Shri. R.S.Mote 4. Dr. V.Y.Pawar
22.	Affiliation	1. Dr. A.S.Wagh	2. Office Superintendent
23.	College Website	1. Dr. J. S. Ghodake 3. Shri. V.T. Kumbhar	2. Shri. Vishal Patil 4. Dr.B.J.Kadam
24.	Debate, Poetry & Essay Writing	1. Shri. P. R. Khade 3. Dr. S.K.Khade	2. Shri. S. R. Ghogare
25.	Wall papers	1. Shri. A.G.Sonawale	2. Dr. R.M.Ganeshwade
26.	Publicity	1. Dr. S.J.Patil	2. Dr. T.K.Badame
27.	Purchase Committee	1. Principal 3. Shri. M.D.Patil 5. Related Head.	2. Shri. K. S. Patil 4. Dr. A. A. Patil 6. Office Superintendent
28.	Placement Cell	1. Dr. J. S. Ghodke 3. Shri. K. N. Patil	2. Shri. V. D. Kumbhar
	Carrier Counseling Cell	1. Shri. P. V. Patil 3. Dr. A. S. Wagh	2. Prof. P.R.Khade
	Competitive Exam	1. Shri. P. V. Patil 3. Dr. A. N. Ambhore 5. Miss. S. S. Gavit	2. Dr. T. K. Badame 4. Shri. P. R. Khade
	Banking Examination	1. Shri. J. A. Yadav	2. Shri. K. N. Patil

Sr. No.	Committee	Names of the Faculty	
29.	N.S.S.		
	Unit-1	1. Dr. T. K. Badame 3. Dr. B.J.Kadam	2. Shri. N.R.Waghmare
	Unit-2	1. Shri. D.Y.Sakhare 3. Shri. S. R. Ghogare	2. Dr. M.A.Patil
	Unit-3	1. Dr. P. B. Teli 3. Dr. A. N. Ambhore	2. Miss. M. U. Patil
30.	Internal Complaint Committee	1. Dr. S. D. Jadhav 3. Miss. M. U. Patil	2. Dr. M. A. Patil
31.	Cultural Activities	1. Shri. A. R. Patil 3. Shri. R.S.Mote	2. Dr. M. A. Patil
32.	Ladies Hostel	1. Miss. M.U.Patil	2. Shri. J. R. Mohite
33.	Botanical Garden	1. Dr. S. K. Khade 3. Dr. A. A. Patil	2. Dr. N. A. Kulkarni
34.	Student Council	1. Dr. S.R.Jadhav 3. Shri. V. D. Kumbhar	2. Shri. A. K. Patil (Sports)
35.	Science Association	1. Dr. S. A. Khabade 3. Dr. S. R. Jadhav	2. Dr. V. D. Suryawanshi
36.	Library	1. Shri. M.J.Patil 3. Shri. A. S. Pachore 5. Shri. P.V.Patil	2. Dr. S.J.Patil 4. Dr. A.S.Kumbhar
37.	Special Cell	1. Prin. Dr. R. R. Kumbhar 3. Dr. V. Y. Pawar 5. Dr. M. A. Patil 7. Shri .A.B.Shaikh	2. Dr. S. A. Khabade 4. Shri. K.S. Patil 6. Shri. M. B. Kadam
38.	Lead College	1. Shri. K. S. Patil	2. Shri. M.K. Patil (H.Clerk)
39.	Distance Education	1. Shri. K.S.Patil 3. Shri. Jotiram Salunkhe	2. Shri. A. B. Shaikh
40.	YCMOU	1. Shri. N.D.Shendage 3. Shri. K.N.Patil 5. Shri. Jagdish Sawant	2. Shri. A.S.Bagal 4. Shri. S.B. Kumbhar
41.	First Year College Exam	1. Prin. Dr.R.R.Kumbhar 3. Dr. V.Y.Pawar 5. Shri. M.B.Kadam	2. Dr. S.J.Patil 4. Shri. A.K.Patil
42.	NCC	1. Shri. Lt. V. D. Kumbhar	
43.	Remedial Coaching	1. Dr. S. S. Gavit 3. Dr. D. B. Thorbole	2. Shri. R.B.Mankar 4. Dr. R. M. Ganeshwade
44.	Coaching for Entry in Service	1. Shri. V. D. Kumbhar 3. Shri. P. V. Patil	2. Dr. B. T. Kanase 4. Dr. S. R. Jadhav

Sr. No.	Committee	Names of the Faculty	
45.	COC	1. Functional English: Dr.D.B.Thorbole 2. Tour and Travel: Dr. B. T. Kanase 3. Certificate Course in HRE: Shri. M.D.Patil 4. PGDC in HRE: Shri. K. S. Patil	
46.	PG Co-Ordinator	1. Dr. V.D.Suryawanshi [M.Sc.(Chem.)] 2. Dr.T.K.Badame [M.A.] 3. Dr. B.T.Kanse [Geog.] 4. Dr. V. Y. Pawar [Stat.] 5. Shri. M.D.Patil [Commerce]	
47.	UGC Planning Board	1. Dr.R.R.Kumbhar 2. Dr. S.Y. Supnekar [B.D. College, Patan] University Representative 3. Dr.N.A.Kulkarni 4. Dr. V. Y. Pawar 5. Dr. B. T. Kanase 6. Shri. M.J.Patil 7. Shri. M. B. Kadam	
48.	Admission Fee Concession Committee	1. Dr. V. Y. Pawar 3. Shri. M. D. Patil	2. Shri. V.J. Jadhav 4. Shri. P. V. Patil
49.	Research Committee	1. Dr. A.N. Ambhore 3. Dr. B. T. Kanase	2. Dr. V. Y. Pawar 4. Dr. T. K. Badame
50.	DST-FIST	1. Dr. J. S. Ghodake 3. Dr. V. Y. Pawar 5. Dr. S. A. Khabade 7. Shri. P. V. Patil	2. Dr. V.D.Suryawanshi 4. Dr. N. A. Kulkarni 6. Dr. S. R. Jadhav
51.	UGC/DST/DBT/RUSSA	Proposals Committee 1. Principal 2. Dr. A.S.Kumbhar (Co-ordinator) 3. Prof. Dr.N.A.Kulkarni 4. Prof. Dr.V.D.Suryawanshi 5. Prof. Dr.V.Y.Pawar 6. Prof. Dr.B.T.Kanse 7. Prof. Dr.D.B.Thorbole 8. Shri. M.J.Patil (Librarian) 9. Shri. M.B.Kadam	

(Dr. R. R. Kumbhar)

गुणवंत विद्यार्थी गौरव समारंभाच्या निमित्ताने प्रमुख पाहुणे कुलगुरु डॉ. देवानंद शिंदे समवेत कार्याध्यक्ष प्राचार्य अभयकुमार साळुंधे व मान्यवर महाविद्यालयाची पाहणी करताना

गुणवंत विद्यार्थी गौरव समारंभाच्या निमित्ताने प्रमुख पाहुणे कुलगुरु डॉ. देवानंद शिंदे समवेत कार्याध्यक्ष प्राचार्य अभयकुमार साळुंधे व मान्यवर महाविद्यालयाची पाहणी करताना

गुणवंत विद्यार्थी गौरव समारंभाच्या निमित्ताने अध्यक्षीय मार्गदर्शन करताना कार्याध्यक्ष प्राचार्य अभयकुमार साळुंधे

गुणवंत विद्यार्थी गौरव समारंभाच्या निमित्ताने मान्यवरांचे म्बागत करताना महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार

गुणवंत विद्यार्थी गौरव समारंभाच्या निमित्ताने मार्गदर्शन करताना प्रमुख पाहुणे मा. कुलगुरु डॉ. देवानंद शिंदे

गणित विषयात २०० पैकी २०० गुण मिळाल्यावदहल प्राचार्य अभयकुमार साळुंधे यांच्या हस्ते सत्कार स्विकारताना कृ. भक्ती शाहा

सांगली जिल्हा रासेयो उत्कृष्ट स्वयंसेवक व शिवाजी विद्यापीठाच्या राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या सल्लागार समिती सदस्यपदी निवड झालेबद्दल मा. कुलगुरु डॉ. देवानंद शिंदे यांच्या हस्ते सत्कार स्विकारताना कृ. हर्षली जाधव

गुणवंत विद्यार्थी गौरव समारंभाच्या निमित्ताने पाहण्यांचा परिचय करून देताना कार्यक्रम कमिटी प्रमुख प्रा. डॉ. अलको इनामदार-पाटील

गुणवंत विद्यार्थी गौरव समारंभाच्या निमित्ताने आभार व्यक्त करताना कार्यक्रम कमिटी सदस्य प्रा. डॉ. दत्तात्रेय बोरबोले

शिक्षणमहर्या डॉ. चापूजी भारतीये यांचा जीवनपट

- १९० : अंगदेव जोहे यांच्या भक्तीला गांधी यांच्या हिंसा संवादातील वाचनात आणि यांच्या अभ्यर्थीला यांच्या नावावरूप घेण्यात उल्लङ्घन द.

● १९१० : २६ पात्र आणि वाचनात आणि यांच्या अभ्यर्थीला यांच्या नावावरूप घेण्यात उल्लङ्घन द.

● १९१२ : २५ लिपित, सातांत विहाराच्या कठीने आणि यांच्या वाचनात आणि यांच्या अभ्यर्थीला यांच्या नावावरूप घेण्यात उल्लङ्घन द.

● १९१३ : सांगी विकासातील वाचनात आणि यांच्या अभ्यर्थीला यांच्या नावावरूप घेण्यात उल्लङ्घन द.

● १९१४ : महाराष्ट्र शासनातील दैलेखीपत्र पुस्तकार

● १९१५ : १९ ठेंव विषयांनी विवाचीतातो 'डी.लिं' पदी प्रदान

● १९१७ : ८ आगस्ट, महाराष्ट्रात

● १९२० : १ ऑगस्ट, कोलकातार येणे संघर्ष वाचनात आणि यांच्या अभ्यर्थीला यांच्या नावावरूप घेण्यात उल्लङ्घन द.

● १९२० : गांधीनं उपराष्ट्रातील डॉ. शास्त्रदृष्ट्यां तांच्या यांच्या नावावरूप घेण्यात उल्लङ्घन द.